

Det humanistiske fakultet

Fakultetets arbejde med institutionsomlægninger såde sin foreløbige afslutning med Konstitutorium og senere konstitueret tilkenden af fakultetets indstilling. Hermed reduceres antallet af institutioner fra 34 til 24, og ligene Rektor, Træstevenskab og Religionshistorisk Selskab i KUL-komplekset, mens de Arkeologiske og den gamle Ethnologi rykker sammen på Vindtunet. Der arbejdes endvidere på de forskellige hold i de forskellige fakulteter, og der er en planlagt af de forskellige fakulteter i løbet af 1992.

Og i 1991 har fakultetets optaget markant flere studerende end institutionens tidligere antallet. Optagelsen har lagt op til, at der med 1500 har været et stort antal på de forskellige fakulteter. Men regningen, optagelsen af studenterne og erfaringerne med de nye II-vær, at der stadig er mange kvalifikationsproblemer, som afvises. Samtidig med det noteres, at den ubeslægtede opstrømning af S/L-ratien på mange fakulteter af store holdstørrelser og af kraftig en tilstrømning af nye studenter og opgaver, at det gør det yderst vanskeligt at have op til de studerende rimelige forventninger til forskningsbaseret undervisning. Desuden indeholder de store optag og holdstørrelser, at fakultetets i alt for mange tilfælde ikke kan tilbyde undervisning i gode lokaler.

Fakultetets nye BA-studieordning, der trådte i kraft i 1990, er gået ind i sit andet år, hvor tilvalgsordningen skal stå sin prøve. Fakultets- og fagstudierne har stået på hovedet for at få der store og detaljerede planlægningsarbejde til at fungere efter hensigten og har sammen med interier og studievejledere søgt for, at de mange nye studerende har kunnet finde sig til rette.

Budgetmæssigt fik fakultetet et ekstra tryk nedad i 1991 på grund af knudler med registrering, indberetning og modholdplanlægning af de ved fakultetet optagne studenterindtægter. Fakultetet har sat betydelige ressourcer ind på i samarbejde med universitetets centraladministration, at få tilrettelagt procedurer og systemer på en sådan måde, at systemet ikke gentages de kommende år.

En særlig årlig produktivitetstiltaksforanstaltning tog form af, at ministeriets delegerende, at fakultetet gerne skulle optage op til 180 studerende på små fag. Sådan skaber man tillid mellem institutioner og ministerium.

De betydelige nedskæringer som fakultetet har været udsat for i de senere år, har betydet, at fakultetet allerede i år er ude på det niveau, som i den tidligere bemærkning for 1988-1992 var blevet som minimum. For at få et effektivt styringsinstrument for den langsigtede faglige planlægning og allokeringen af ressourcer til institutionerne har fakultetet arbejdet med at revidere bemærkningerne i efteråret 89. Arbejdet afsluttes med vedtagelsen af en

bemærkning for 1990-91, som er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner, og som er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner, og som er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner.

Ph.D.-studierne har været et vigtigt område for fakultetet, og der er blevet arbejdet på at forbedre kvaliteten af de Ph.D.-studier, som er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner, og som er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner.

Kun ca. 1/4 af de Ph.D.-studier, som er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner, har været godkendt af de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner, og som er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner.

Fakultetet indfører af Århus Universitet, og under lov om den videnskabelige uddannelse i 1991, og som er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner, og som er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner.

Det er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner, og som er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner.

Bevarelsen af universitetets politiske grund

Schro, Torben: Dramatisk scenen, der er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner, og som er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner.

Gustaf, Henrik: Der er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner, og som er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner.

Jensen, Anne: Der er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner, og som er blevet fremsendt til de forskellige fakulteter og de enkelte institutioner.

Dekanens beretning

Fakultetets arbejde med institutsammenlægninger nåede sin foreløbige afslutning med Konsistoriums og senere ministeriets tiltræden af fakultetets indstilling. Herved reduceres antallet af institutter fra 34 til 24, og fagene Retorik, Teatervidenskab og Religionshistorie flytter ind i KUA-komplekset, mens de Arkæologiske fag og Europæisk Etnologi rykker sammen på Vandkunsten. Der arbejdes ihærdigt på at få de fysiske forhold i forbindelse med sammenlægningerne færdigplanlagt, så de vedtagne sammenlægninger kan virkeliggøres i løbet af 1992.

Også i 1991 har fakultetet optaget markant flere studerende end ministeriets tidligere annoncerede optagelsestal har lagt op til. Op imod 1500 har fået tilbudt en plads ved et af fakultetets mange fag. Men søgningen, optagelseskvoteienterne og erfaringerne med kvote II viser, at der stadig er mange kvalificerede ansøgere, som afvises. Samtidig må det noteres, at den ubesindlige opskrning af S/L-ratioen på mange fag indebærer så store holdstørrelser og så kraftig en rationering af vejledning og opgaveretning, at det gør det yderst vanskeligt at leve op til de studerendes rimelige forventninger til forskningsbaseret undervisning. Desuden indebærer de store optag og holdstørrelser, at fakultetet i alt for mange tilfælde ikke kan tilbyde undervisning i egnede lokaler.

Fakultetets nye BA-studieordning, der trådte i kraft i 1990, er gået ind i sit andet år, hvor tilvalgsordningen skal stå sin prøve. Fakultets- og fagsstudienævn har stået på hovedet for at få det store og detaljerede planlægningsarbejde til at fungere efter hensigten og har sammen med tutorer og studievejledere sørget for, at de mange nye studerende har kunnet finde sig til rette.

Budgetmæssigt fik fakultetet et ekstra tryk nedad i 1991 på grund af kludder med registrering, indberetning og modelindpasning af de ved fakultetet optjente studietrinstilvækster. Fakultetet har sat betydelige ressourcer ind på, i samarbejde med universitetets centraladministration, at få tilrettelagt procedurer og systemer på en sådan måde, at gyseren ikke gentages de kommende år.

En særlig artig produktivitetsforbedrende foranstaltning tog form af, at ministeriet dekreterede, at fakultetet gratis skulle optage op til 184 studerende på små fag. Sådan skaber man tillid mellem institutioner og ministerium.

De betydelige nedskæringer som fakultetet har været udsat for i de senere år, har betydet, at fakultetet allerede i år er nede på det niveau, som i den nuværende bemandingsplan for 1986-1993 var forudsat som målsituation. For at få et adækvat styringsinstrument for den langsigtede faglige planlægning og allokeringen af ressourcer til institutterne iværksatte fakultetet arbejdet med at revidere bemandingsplanen i efteråret 89. Arbejdet afsluttedes med vedtagelsen af en

bemandingsplan for 1992-98 i november. Hovedsigtet er at tilvejebringe rammer for en større grad af decentralisering til institutniveau og en velovervejet, optimal fornyelse af det videnskabelige personale for at imødegå den kraftige afgang, der vil indtræde på den anden side af årtusindskiftet. I sammenhæng hermed lægges der op til, at fakultetet i den kommende planperiode agter at slå et antal professorater op som et bidrag til at sikre, at fakultetet fortsat har de mest attraktive forskningsmiljøer inden for humaniora.

De brede, internationalt orienterede forskningsmiljøer er stadig, efter fakultetets opfattelse, den ramme Ph.D.-uddannelserne bør udfolde sig indenfor. Fakultetet ser gerne, at der sker en budgetlægning af forskeruddannelsen, såfremt der finder en reel tilførsel af midler sted. Det vil øge mulighederne for adækvate kurser, gæstelærere m.v. Men fakultetet er modstander af den budgetlægning, der skærer alle Ph.D.-studerende over en kam ved obligatoriske krav om bestemte kursusaktiviteter og studieophold ved udenlandske universiteter af bestemt varighed. Der er i år 194 indskrevne Ph.D.-studerende og i årets løb har 21 opnået Ph.D.-graden.

Kun ca. 1/4 af de Ph.D.-studerende opbeholder et stipendium fra fakultetet. Medens det endnu er muligt at give stipendiaterne rimelige arbejdsvilkår på institutterne i form af arbejdsværelse, EDB-apparatur m.v., er de voksende lokale problemer begyndt at vise sig for de øvrige Ph.D.-studerende, som man langt fra i alle tilfælde kan tilbyde hensigtsmæssige arbejdsforhold.

Fakultetets udbud af Åbent Universitetskurser under lov om åben uddannelse har også i år været en markant succes. Der er inden for 18 fag optaget 2324 studerende. Men det skaber nogen irritation, at der langt ind i 1991 har været uklarhed om taksterne og rammerne for aktiviteten. For at få et fastere grundlag at vurdere virksomheden på og dens forhold til de ordinære kandidatuddannelser, har fakultetet iværksat en evaluering af virksomheden.

Jan Riis Flor

Besvarelser af universitetets prisspørgsmål

Sebro, Torben: Dramatisk samtale. En kritisk redegørelse for udvalgte teorier for samtaleanalyse (teater-, litteraturteori, lingvistisk teori) samt – på grundlag heraf – en analyse af et eller flere værker eller udsnit af værker – fra nordisk litteratur (Nordisk Filologi A, Guld).

Gottlieb, Henrik: Der ønskes en ræsonneret behandling af tv-tekstningens teori og praksis (Engelsk B, Guld).

Jensen, Anne: Sproglig opgave: Der ønskes en diskussion af og stillingtagen til begrebet »sprogligt in-

- put« specielt med henblik på dets betydning for udformningen af undervisningsmateriale. Eksempel-materialet bør hovedsagelig hentes fra et eller flere af de romanske sprog (Romansk Filologi, Guld).
- Jørgensen, Lisbet: En redegørelse for højdepunkter i repertoiret på teatret Casino i Amaliegade (1848-1938). Undersøgelsen forudsætter en statistisk analyse af repertoiret og kræver inddragelse af såvel økonomiske som sociale og kulturelle aspekter (Teatervidenskab 3, Guld).
- Bøgh, Ole Peter Seidelin: En redegørelse for højdepunkter i repertoiret på teatret Casino i Amaliegade (1848-1938). Undersøgelsen forudsætter en statistisk analyse af repertoiret og kræver inddragelse af såvel økonomiske som sociale og kulturelle aspekter (Teatervidenskab 3, Guld).
- Wichmann, Søren: Indianske sprog og kulturer: Der ønskes en sproghistorisk undersøgelse af slægtskabsforholdene mellem mixe-zoque sprogene i Mexico (Religionshistorie 2, Guld).
- Mørch-Hansen, Anne: Krop, køn og kreativitet (Kvindeforskning, Guld).

Pedersen, Jacob Hald: Ækvivalens-problematikkens betydning for oversættelse af engelsksproget litteratur, belyst ved eksempler fra et eller flere forfatter-skaber (Engelsk A, Sølv).

Høgel, Christian: Romersk kultur i den augustæiske periode set i relation til hellenistisk kultur (Klassisk Filologi 2, Sølv).

Pedersen, Jan: En undersøgelse af sider af den danske maskinindustri teknologiske udvikling (Økonomisk Historie, Sølv).

Christiansen, Morten H.: Der ønskes en redegørelse for begrebers kognitive status, med hovedvægten lagt på en komparativ analyse af de teorier, som er udviklet indenfor det tværvideenskabelige område, der kaldes kognitionsforskning. Der kan eventuelt tages udgangspunkt i selvstændig empirisk undersøgelse (Psykologi 1, Sølv).

Thunø, Mette: Uddannelsesproblemer i en brydningstid i øst- eller sydøstasiatisk land (Østasiatisk, Sølv).

Historie

Historisk Institut

Forskningsvirksomhed:

Nutidig historieforskning er karakteriseret ved en teoretisk og tematisk pluralisme, der alene knyttes sammen af kravet om den kritiske kildebehandling. Denne mangfoldighed afspejler sig i Historisk Instituts forskningsprofil, der bevidst tilsigter en spredning af teoretisk, tematisk og kronologisk kompetence gennem medarbejdernes frie projektvalg. Udforskningen af Danmarks historie betragtes selvsagt som instituttets hovedopgave, men en del medarbejdere, blandt disse naturligvis de medarbejdere, hvis særlige fagområde er antikkens historie, arbejder med emner i international historie, ligesom der blandt de medarbejdere, der specialiserer sig i dansk historie, kan konstateres en stigende interesse for at placere danske problemer i deres nordiske, europæiske eller internationale sammenhæng. Den følgende, meget korte, oversigt over forskningsaktiviteter ved instituttet er søgt udformet således, at fremdrift og ændrede prioriteringer vil fremgå ved sammenligning med tidligere årsberetninger.

Det arkæologiske materiale fra byhøjen San Giovenale bearbejdes fortsat med henblik på publikation (Bengt Malcus). Et stort arkæologisk-historisk projekt, finansieret gennem fondsstøtte, belyser forholdet mellem by og land i det romerske Nordafrika, det nuværende Tunesien. Feltarbejdet afsluttedes i 1989, kildestudier i 1991. Manuskripterne til publikationen (en arkæologisk del og en historisk analytisk-syntetisk del) er under udarbejdelse, bind I forventes at udkomme i slutningen af 1992 og bind II (den afsluttende syntese) i 1993. Projektet ledes fra Historisk Institut (Peter Ørsted) og Nationalmuseet. En monografi om det græske landbrug i oldtiden er færdigredigeret og ventes publiceret sommeren 1992 (Jens Erik Skyds-gaard i samarbejde med lektor Signe Isager, Odense Universitet), og studier vedrørende den græske kolonisation ved Sortehavet fortsætter (Jens Erik Skyds-gaard). Der arbejdes fortsat med studier i romersk provincialhistorie, specielt med henblik på finansforvaltningen (Peter Ørsted).

Arbejdet med comparative undersøgelser af de romerske provinser England og Gallien under overgangen fra det senantikke til det middelalderlige samfund fortsætter. Udarbejdelsen af en systematisk indholdsfortegnelse til Historisk Tidsskrift 1939-90 er afsluttet (Arne Søby Christensen). Projektet: Mellem oldtid og middelalder, Europa i folkevandringstiden, er et studie af 400, 500 og 600-tallet, hvor Norden placeres i en

europæisk sammenhæng, baseret på historiske, arkæologiske og litterære kilder (Lotte Hedeager). Studierne vedrørende arabiseringen og islamiseringen af Mellemøsten i det 7. århundrede nærmer sig deres afslutning. Analysen af kilderne er bragt til ende, og der arbejdes nu på at færdiggøre en monografi, der forventes færdig maj 1992 (Jørgen Bæk Simonsen). Der arbejdes fortsat med ledingens indførelse i Danmark, en større afhandling vil kunne afsluttes i 1992 eller 93. En fremstilling af Skandinaviens politiske historie c. 700-1100 til en ny Cambridge Medieval History vil foreligge i manuskript tidligt i 1992 (Niels Lund). Der arbejdes fortsat med rigsbegrebets politiske og territoriale indhold med udgangspunkt i samlingen af det danske rige frem til Harald Blåtands tid (Esben Albrectsen). Udarbejdelsen af en bog om Saxos Amlet-historie og dens reception, især af Shakespeare, fortsætter (Inge Skovgaard-Petersen). Den middelalderlige Saxo-reception er genstand for et Ph.D. projekt, der ventes afsluttet i 1992 (Anders Leegaard Knudsen). Arbejdet med »Den feudale billedproduktion«, en større fremstilling af sammenhængen mellem kunst, arkitektur og samfund i Danmark ca. 1000 til ca. 1800, fortsætter, manuskriptet til en bog om kirker og kunst i romansk tid foreligger og vil formentlig kunne udsendes i efteråret 1992 (Axel Bolvig). En fremstilling af europæisk historie og kultur i middelalderen er publiceret, studier over kirkeretsteoretikerens, Huguccio af Pisas, naturretstækning og kirkeopfattelse befinder sig ved afslutningen af en første fase, der vil munde ud i en afhandling om denne kirkeretstænkens grundlæggende anskuelser, der fik væsentlig betydning for navnlig 1200-årenes pavelige politik. En mindre bog om Balticum i middelalderen er under udarbejdelse, den kan formentlig udkomme i 1993. En fremstilling af Danmark-Norges historie fra fællesskabets etablering i 1380 til reformationen i 1536 er under forberedelse. Den vil blive udarbejdet med støtte fra grundforskningsmidler, der er stillet til rådighed af universitetet i perioden 1992-94, og skal indgå i et dansk-norsk fællesprojekt som det første af i alt 4 bind om Danmark-Norge i Fællestiden (Kai Hørby). Arbejdet med et Ph.D. projekt om Pave Pius II's kamp for en ny form for ledelse af Kristenheden efter den tyrkiske erobring af Konstantinopel fortsætter (Stephen Turk Christensen). En komparativ undersøgelse af hovedgårdsdriftens afvikling i nordvesteuropæisk senmiddelalder er indledt, men har måttet stilles i bero på grund af utilstrækkelig fondsstøtte (Nils Hybel).

Der arbejdes fortsat med en udgivelse på video-plade af de danske kalkmalerier med et søgeprogram, der vil gøre disse enestående kilder tilgængelige både for forskningen og almenheden. Grundlaget er Niels M. Saxtorphs samling af ca. 4.000 diasoptagelser. Registreringsprogrammer er udviklet. De relevante basale oplysninger er indtastet for ca. 3.000 optagelser, denne del af arbejdet påregnes afsluttet i foråret 1992.

Forslag til ca. ti videoindslag og eksemplariske indslag på Hypercard er under udarbejdelse. Projektet har modtaget støtte fra Tipsmidlerne (Undervisningsministeriet) og fra flere stiftsadministrationer og menighedsråd og vil kunne færdiggøres ved udgangen af 1992, for så vidt finansiel støtte foreligger i tilstrækkeligt omfang. Projektet gennemføres i samarbejde med Danmarks Radio, Geodætisk Institut, Det kongelige Bibliotek og Nationalmuseet (Niels M. Saxtorph, Axel Bolvig).

Arbejdet med en bestemmelse af den interkontinentale handels omfang og sammensætning før 1750 og en specialundersøgelse af den lidt kendte tyske rejsende, Heinrich von Poser, fortsættes. Pilotundersøgelser som første led i en bestemmelse af den interne asiatiske handel, der blev styret af det hollandske ostindiske kompagni fra Batavia, er iværksat (Niels Steensgaard). Arbejdet med den mundtlige kulturs indhold og former i Danmark ca. 1500-1700, herunder dens sammenhæng med den dominerende skriftlige kultur, fortsætter. En side af problemet, nemlig den folkelige trolddomsopfattelse over for elitekulturens ændrede trolddomsopfattelse i 1600-tallet, er behandlet og vil blive publiceret sommeren 1992 (Alex Wittendorff). Et Ph.D. projekt vedrørende bogmarked og læsning i Danmark 1540-1660 er iværksat (Charlotte Appel). En mindre dobbeltbiografi om Mor Sigbrit og Christian 2. ventes afsluttet med tryklart manuskript april 1992 (Benito Scocozza). En undersøgelse af studeproduktion og studehandel øst for Lillebælt baseret på toldregnskaber fra Assens samt på godsregnskaber fra Vallø og Herlufsholm forventes afsluttet sommeren 1992. (Karl-Erik Frandsen). En afhandling for Ph.D. graden om danske skoves vilkår i det danske kulturlandskab ca. 1500-1800 er indleveret og bedømt med positivt resultat (Bo Fritzbøger).

En omfattende biografi af C. D. Fr. Reventlow, den centrale skikkelse i landboreformerne, er færdiggjort og udkommer ca. 1. marts 1992. En monografi, »Anders Nielsen, Svejstrup Østergaard og den danske andelsbevægelse«, er under udarbejdelse med henblik på publikation i 1993. Under forberedelse er endvidere to kildeudgivelser: C. D. F. Reventlows betænkning om Vejvæsenet 1791 og C. D. F. Reventlows rejsedagbog 1796 (Claus Bjørn). Et Ph.D. projekt »Økonomisk udvikling i Sydvestsjælland ca. 1750-1807« er iværksat (Jørgen Mikkelsen). En undersøgelse af den danske guldalders borgerlige mentalitet, belyst ved tre kvindebiografier, nærmer sig afslutningen, men er midlertidigt stillet i bero til fordel for udarbejdelsen af en fremstilling af det danske guldaldersamfunds historie, som skal indgå i kataloget til en udstilling af danske guldaldermalier på Metropolitan Museum of Art, 1993-94 (Hans Vammen). Der arbejdes fortsat med en fremstilling af Europas historie 1835-54 (Johnny Leisner). En Ph.D. afhandling vedrørende dansk og fransk missionsvirksomhed i Sydindien 1850-1920

er indleveret og under bedømmelse (Henriette Bugge).

Arbejdet med studier over den danske afholdsbevægelses historie i nordisk perspektiv, i forhold til andre »emancipatoriske« bevægelser og i det nære miljø fortsætter, dele af disse undersøgelser ventes i 1992 afsluttet med en Ph.D. afhandling (Sidsel Eriksen). Arbejdet med historiografiske studier over danske faghistoriske biografier ventes afsluttet i 1992 (Grethe Jensen). En Ph.D. afhandling om dansk idræts historie i mentalitetshistorisk belysning 1880-ca. 1935 er bedømt med positivt resultat. Et projekt omhandlende 1930'ernes bedst kendte danske idrætspædagog, Niels Bukh, og Ollerupgymnastikken er indledt (Hans Bonde). En undersøgelse af spædbørnspleje og småbørnsopdragelse i Danmark ca. 1880-ca. 1930 fortsætter som Ph.D. projekt (Anne Løkke). Et projekt, støttet af Danida, Miljø og udviklingsproblemer i Tredie Verdens landbrug, en perspektivering af Brundtlandkommissionens rapport, er afsluttet i 1991 (Peter Christensen).

Redaktionelle hverv, tillidsposter og udadvendt virksomhed:

Esben Albrechtsen og Arne Søby Christensen er medlemmer af Den danske historiske Forenings bestyrelse, Esben Albrechtsen er desuden medlem af forstanderskabet for Det kongelige danske Selskab for Fædrelandets Historie, af bestyrelsen for Det danske Sprog- og Litteraturselskab og Selskabet til historiske Kildeskrifters Oversættelse og redaktør af Danske Magazin. Arne Søby Christensen er tilsynsførende ved Dansk historisk Bibliografi. Claus Bjørn er formand for Landbohistorisk Selskab og redaktør af selskabets publikationer, han er endvidere medlem af Editorial Board for European History Quarterly. Hans Bonde er regional redaktør for International Journal of the History of Sport og har været arrangør af en serie »på vej hjem forelæsninger« »Idræt og Kultur« for Det humanistiske Fakultet. Sidsel Eriksen har arbejdet med redaktionen af en rusmiddelantologi under rusmidelforskningsinitiativet. Karl-Erik Frandsen er medlem af Dansk historisk Fællesråd, af bestyrelsen for Jagt- og Skovbrugsmuseet, af styrelsen for the Permanent European Conference for the Study of the Rural Landscape og Det nordiske Kulturlandskabsforbund, og medlem af redaktionskomiteen for Fortid og Nutid. Kai Hørby er medlem af hovedredaktionen for værket Københavns Universitet 1479-1979. Bengt Malcus er medarbejder ved de svenske opslagsværker Nationalencyclopedien og Bra Böckers lexicon. Jørgen Mikkelsen er medlem af redaktionen af 1066: Tidsskrift for historisk Forskning. Jørgen Bæk Simonsen er medredaktør af tidsskriftet Semiramis. Inge Skovgaard-Petersen er efor i Den arnamagnæanske Kommission og næstformand i Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning, hun er desuden koordinator i forsk-

ningsrådsnetværket for studiet af Østersølandene fra Kristi fødsel til ca. 1200. Jens Erik Skydsgaard er formand og redaktør for Selskabet til historiske Kildeskrifters Oversættelse, medlem af redaktionskomiteen for *Classica et Mediaevalia*, medlem af bestyrelsen for Dronning Ingrid's romerske Fond og af bestyrelsen for Det danske Institut i Rom, formand for Selskabet Philadelpia og efor for Borchs Kollegium. Niels Steensgaard er formand for Den danske Komite for Historikernes internationale Samarbejde, for Kommissionen for *Fontes Historiae Africanæ* og for Konsistoriums Biblioteksudvalg, han er medlem af styringsgruppen for European Science Foundationnetværket »History of European Expansion« og af bestyrelsen for Sasakawa Fonden. Han har været medlem af evalueringsudvalget vedrørende det humanistisk-samfundsvidenskabelige forskningsprogram KULT under Norges Almenvetenskapelige Forskningsråd (NAVF). Alex Wittendorff er medlem af bestyrelsen for Dansk vejhistorisk Selskab. Peter Ørsted er studieleder for historie ved Folkeuniversitetet.

Medarbejdere ved Historisk Institut har i årets løb holdt ca. 170 forelæsninger og foredrag ved Folkeuniversitetet, efteruddannelseskurser, Danmarks Radio m.v.

Forskningsrejser:

Bengt Malcus har været i Rom i tilknytning til San Giovenaleprojektet. Jens Erik Skydsgaard har besøgt Paros og Naxos med henblik på museumsstudier samt studier af marmorbrud. Lotte Hedeager har i tilknytning til sit projekt foretaget studierejser til Rom og Istanbul og besøgt St. Petersborg efter indbydelse fra Videnskabsakademiet. Arne Søby Christensen har besøgt Kelterudstillingen i Venezia. Stephen Turk Christensen har foretaget to arkivrejser til Italien i tilknytning til sit Ph.D. projekt. Axel Bolvig har i Hamborg beset et lyd-dias show over byens historie og besøgt Paris med henblik på projektet vedrørende kirker og kunst i romansk tid. Sidsel Eriksen har i forbindelse med sin tilknytning til Condisprojektet i Göteborg opholdt sig to uger i Finland på Alkoholpolitiska Forskningsinstitutionen og to uger i Oslo. Hans Bonde har foretaget arkivstudier på Ollerup Gymnastikhøjskole. Henriette Bugge har foretaget arkiv- og biblioteksstudier og gennemført interviews i Sydindien i tilknytning til sit Ph.D. projekt.

Deltagelse i kongresser, symposier m.v. Gæster og gæsteforelæsninger:

Peter Ørsted har deltaget i IX Convegno Internazionale di Studi d'Africa Romana, Sassari, Sardinien, og i et seminar om romerne i England ved Lancaster University, han har gæsteforelæst ved Aarhus Universitet. Jens Erik Skydsgaard har deltaget med et foredrag ved seminaret »Ancient Portraiture« i København og gæsteforelæst ved Odense Universitet. Niels Lund har

fremlagt et indlæg ved en Battle of Maldon konference i Colchester, England. Inge Skovgaard-Petersen og Lotte Hedeager har deltaget i to temadage og en international konference »The Baltic Region: Social and Cultural Development from the Birth of Christ to A. D. 1200« på Soestrup, organiseret i tilknytning til det forskningsrådfinansierede netværk om studiet af Østersølandene fra Kristi fødsel til ca. 1200. Inge Skovgaard-Petersen har desuden gæsteforelæst ved Aarhus Universitet (to gange). Også Lotte Hedeager har gæsteforelæst ved Aarhus Universitet, hun har desuden deltaget i seminaret »The Archaeology of Gudme and Lundeberg c. 200-600 A.D.«. Stephen Turk Christensen har deltaget i International Association for Neo-Latin Studies' ottende internationale kongres i København. Kai Hørby har deltaget i to møder i Spanien og København i arbejdsgruppen om »The Legal Instruments of Power« i tilknytning til European Science Foundation-projektet »The Origins of the Modern State«. Han har desuden efter indbydelse af det portugisiske kulturministerium deltaget i en kongres om cistercienserordenen i Portugals middelalder og været faglig konsulent for Europarådet i et projekt vedrørende hanseatiske kulturforbindelser i middelalderen og i den forbindelse tilrettelagt et internationalt seminar i København.

Alex Wittendorff har holdt foredrag ved Den danske Nationalkomite for Videnskabshistorie og Videnskabsfilosofis årsmøde. Charlotte Appel har deltaget i konferencen »Histoire du livre« (10. årsmøde for Wolfenbütteler Arbeitskreis für Geschichte des Buchwesens) i Wolfenbüttel. Niels Steensgaard har deltaget med et indlæg ved et endagsseminar »Comparative Perspectives on Asian Societies in Change« ved NIAS i København og gæsteforelæst ved universiteterne i Stockholm og Uppsala. Karl-Erik Frandsen har fremlagt resultater fra sin undersøgelse af krongodssalgene 1764-74 ved det nordiske historikermøde i Umeå og deltaget i det nordiske kulturlandskabsforbunds årsmøde i Kuusamo, Finland. Han har endvidere gæsteforelæst ved Mecklenburgische Landeshauptarchiv i Schwerin. Claus Bjørn har deltaget i konferencer ved University of Lancaster og Odense Universitet og gæsteforelæst ved universiteterne i Lancaster, Edinburgh og Glasgow. Bo Fritzbøger har gæsteforelæst på Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Jørgen Mikelsen har holdt foredrag ved Nordisk lokalhistorisk Seminar i Oslo og deltaget i seminar på Skjoldnæsholm i tilknytning til Statens humanistiske Forskningsråds forvaltningshistoriske studiekreds. Johnny Leisner har fremlagt et paper ved en konference i Braunschweig vedrørende den franske revolutions omtale i moderne skolebøger. Hans Vammen har deltaget i den nordiske konference i historisk metodelære i Island. Grethe Jensen har deltaget i et seminar om dansk kvindebiografisk leksikon. Anne Løkke har fremlagt et paper ved det nordiske forskersymposium

»Barn« i Linköping og gæsteforelæst ved Danmarks Lærerbhøjskole og Center for Kvindeforskning, Københavns Universitet. Sidsel Eriksen har holdt foredrag eller givet oplæg ved en konference på Etnologiska Institutionen i Uppsala, på et »vækkelsesseminar« ved Aarhus Universitet, ved Kettil Bruun Society's årlige internationale samfundsvidenskabelige alkoholkonference i Sigtuna, ved det nordiske historikermøde i Umeå, ved en »Self-help« konference i Lancaster og ved Rusmiddelforskningsinitiativets midtvejsseminar. Hun har endvidere deltaget i en konference i Helsingfors om alkoholkultur og historie. Henriette Bugge har været organisator af et »baby-network« af historikere og antropologer, beskæftiget med den europæiske ekspansions kultur- og socialhistoriske aspekter i tilknytning til European Science Foundation-netværket »History of the European Expansion«. Gruppen har afholdt et seminar på Freie Universität, Berlin, og planlægger en publikation i 1992 under redaktion af Henriette Bugge. Hans Bonde har deltaget i kongressen »Idrættens forandring« arrangeret af Association Internationale d'Anthropologie Corporelle.

Professor Daniel Levine, USA, har været instituttets gæst i fem måneder med fast tilknytning til Center for Arbejderkulturstudier, opholdet finansieredes af en bevilling fra Forskerakademiet. Der har endvidere i årets løb været gæsteforelæsninger ved instituttet ved professor Erik J. Evans, Lancaster University, professor Clive Holmes og professor Felicity Heal, Oxford, professor Valerij Vozgrin, Sankt Petersborg, og professor Richard J. A. Talbert, University of North Carolina.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 28,5.

Professorer: Dr. phil. Jens Erik Skydsgaard, dr.phil. Niels Steensgaard.

Lektorer: Dr.phil. Esben Albrechtsen, mag. art. Claus Bjørn, cand.mag. Axel Bolvig, mag.art. Arne Søby Christensen, dr.phil. Karl-Erik Frandsen, dr.phil. Kai Hørby, cand.mag. Johnny Leisner, cand.mag. Niels Lund, fil.dr. Bengt Marcus, mag.art. Knud Prange, mag.art. Niels M. Saxtorph, cand.phil. Benito Scocozza, dr.phil. Inge Skovgaard-Petersen, cand.phil. Hans Vammen, dr.phil. Alex Wittendorff, dr.phil. Peter Ørsted.

Ekstern lektor: Cand.phil. Hans Bonde.

Forskningsstipendiater: Mag.art. Peter Christensen, mag.art. Stephen Turk Christensen, cand.mag. Sidsel Eriksen, dr.phil. Lotte Hedeager, cand.mag. Grethe Jensen.

Seniorstipendiater: Dr.phil. Jørgen Bæk Simonsen.

Kandidatstipendiater: Mag.art. Charlotte Appel, cand.phil. Hans Bonde, mag.art. Henriette Bugge, mag.art. Bo Fritzbøger, cand.mag. Anders Leegaard Knudsen, cand.phil. Anne Løkke, cand.mag. Jørgen Mikkelsen.

TAP: Antal årsværk: 2,77.

Overassistenter: Tove Nielsen, Birgit Sampson.

Assistenter: Bodil Ring Brodersen, Jytte Skytte.

Kontorelev: Merete Østbeger.

Ph.D.-afhandlinger:

Bonde, Hans: Kroppens sprog – Dansk idræt i køns- og religionssociologisk lys, 1880-ca. 1935.

Fritzbøger, Bo: Danske skove før udskiftningen.

Specialer:

Amelung, Erik: Opfattelsen af »norske tilstande« i Danmark under besættelsen. En analyse af begrebets udvikling i brydningen mellem forhandlingspolitik og modstandsbevægelse frem til bruddet den 29. august 1943.

Ancker, Paul E.: De danske militære flyvestyrker 1910-1940 (Kan ikke lånes).

Andersen, Dan Henry: Danmarks freds- og venskabs-traktat med Osmannerriget 1756.

Aning, Emmanuel Kyesi: Strategies of Nonalignment: Reactions to Nkrumah's Foreign Policies Between 1960-1963 (Kan ikke lånes).

Beyer, Jürgen: Lutherske folkelige profeter i 1500- og 1600-tallet.

Birkelund, Anne: Demokratisk Kampuchea. En undersøgelse og diskussion af kilder og litteratur til Cambodias historie fra 1975 til 1979.

Boel, Bent: Frankrig, USA og den strategiske eksportkontrolpolitik 1948-1954.

Boysen, Jesper: Kunstens »historiske sandhedsindhold«. En redegørelse for Theodor W. Adornos historiefilosofiske æstetik med henblik på en fremstilling af det »historiske sandhedsindhold« i Claude Debussys klaverværker.

Frandsen, Bjarne Mørk: En stor lysende offensiv.

Frederiksen, Anne Kirsten: Den rigtige kvindes forsvinden.

Frederiksen, Peter L.: De polsktjekkosllovakiske føderationsforhandlinger 1939-43 – forudsætninger og forløb.

Gissel, Jon A. P.: Alexander den Store i antik historisk tradition.

Gunnarsen, Gorm: Folkelig modstand i Sydafrika 1960-1990.

Hinsch, Connie Ulla: Kalundborg 1536-1570. Købstaden, borgerne og slottet (Kan ikke lånes).

Jensen, Johan R. M.: Den rette vej til himmeriges rige. Studier i Chistiern Pedersens bevidsthedsmæssige udvikling.

Jensen, Thomas Kjær og Bo Søby Kristensen: En historiografisk diskussion af temaet: »Bondegårdens vareproduktion i feudalismens afviklingsperiode«.

Kirchmeier-Andersen, Jens Carl: Kejserkrigens finansiering. Dansk-norsk krigsfinansiering 1625-29 (Kan ikke lånes).

- Kold, Vibeke: »... under samme betingelser lige adgang ...? Affeminiseringen i den københavnske kommuneskole 1930-1943 i kønsideologisk belysning (Kan ikke lånes).
- Kurdahl, Leif: Københavns sydhavn – planer og udvikling frem til 1940.
- Larsen, Chris Bangert: Den anden verdenskrig i Nordafrika og Mellemøsten 1940-42. Et studie i britisk militærhistorisk forskning 1944-90.
- Madsen, Inger Norgaard: Fra handelsnation til agrarsamfund. Grækenland 1922-1930.
- Madsen, Per: Erhvervs-, familie- og befolkningsstruktur i Lynæs, Kikhavn og Hundested 1787-1901.
- Niclasen, Hans Arne: Bismarck og Slesvig-Holsten.
- Nielsen, Morten Duelund og Mette Thornval: Historie og formidling. Et undervisningsprogram om Israel-Palæstina konflikten til brug i folkeskolens ældste klasser.
- Nielsen, Per: Handelsflaget og orlogsflaget. Dansk Vestindien. Venezuela, Columbia og Panama 1815-1830.
- Nielsen, Poul Vitus: De tog – de fik – de otte timer. Arbejdsgivere og arbejdere, socialdemokrater og syndikalister i kampen om 8 timers arbejdsdag.
- Petersen, Anne-Mette: Missionen på Grønland 1740-1775.
- Rasmussen, Lars og Poul Vestergaard: Entreprenørforeningerne i København. En indkredsning af offentligt støttet »spekulationsbyggeri« i Storkøbenhavn 1917-1927.
- Schmidt, Regin: Lyndon B. Johnson og det nye syden.
- Schwärgemann, Erik Engelbrecht: »I Want My Black«. Et studie i Edward Palmer Thompsons forfatterskab, som historiker, politisk kommentator og digter. Belyst ud fra hans ludismefortolkning i »The Making of the English Working Class« (Kan ikke lånes).
- Thomsen, Jacob: Frankrigs sikkerhedspolitik i efterkrigstiden.
- Vesterbæk, Ole Schou og Else Mølgaard: I gamle dage ... En undersøgelse af de kulturhistoriske museumsudstillinger fortidssyn.
- Weesch, Bjarne: Alstrups bønder, ca. 1675 til 1718.
- Konferens:**
- Dethlefsen, Henrik: De illegale Sverigesruter 1943-45. Studier i den maritime modstands historie (Kan ikke lånes).
- Publikationer:**
- Albrectsen, Esben: Len og lensmand. i: Dansk Kulturhistorisk Opslagsværk I, s. 573-576, København 1991.
- : Anmeldelse af: Rikke Agnete Olsen: Ryd Klosters Årbog i kulturhistorisk belysning. Historisk Tidsskrift Hæfte 1, bd.nr.91, s. 289-290, København 1991.
- Bolvig, Axel: Anmeldelse af: Peter Harms Larsen: "Faktion som udtryksmiddel". Lisbeth Borker & Povl Erik Brøndgaard: "Den bearbejdede virkelighed – om faktion" samt et videobånd med samme titel. Historisk Tidsskrift Hæfte 1, bd.nr.91, s. 280-281, København 1991.
- : Hybrid historie. Historisk Tidsskrift Hæfte 1, bd.nr.91, s. 211-218, København 1991.
- : Anmeldelse af: Keld B. Jessen m.fl.(udg): Dansk billedkunst – fra magi til galleri. Historisk Tidsskrift Hæfte 1, bd.nr.91, s. 279-280, København 1991.
- Bonde, Hans: Den hurtige mand – maskulin fremdrift og dynamik i den tidlige danske sportsbevægelse (1880-1914). Historisk Tidsskrift 1988, hæfte nr.1, bd.nr.88, s. 18-60, København 1988.
- : Frem med bolden! Utopi og fremskridtsideologi i den tidlige danske arbejdersport (1880-1920). Årbog for Arbejderbevægelsens Historie. Temanummer om "Udvikling og fremskridt", s. 147-167, Århus 1986.
- : Kønnes kamp i sport og gymnastik. Idrætshistorisk Årbog Temanummer om "Gymnastik-historie", s. 23-54, Århus 1987.
- : De olympiske leges værdigrundlag. Idrætshistorisk Årbog Temanr. om "Hurtigere, højere, stærkere" s. 52-74, Århus 1988.
- : Broen fra drengeår til manddom – maskuline overgangsriter i sport. Varia. Kbh.Univ. Center f Kvindeforsk. Skriftrække. Red. H. Bonde & B. Rosenbeck Temanummer om "Mandekultur" 1991, nr.1, s. 34-57, København 1990.
- : Den gule bølge. Judo mellem eksotisering og sportificering. Temanummer om "Idrættens regionalisering og internationalisering". Idrætshistorisk Årbog Temanummer, årgang 1990, s. 153-179, Odense 1990.
- : Den sportslige askese – om den protestantiske etik og sportens ånd. Centring. Temanummer om "Religion og sport". Nr.1, s. 18-27, Slagelse 1986.
- : Angsten for amazonen. Nyt forum for kvindeforskning Årgang 1991, maj., s. 10-20, København 1991.
- : Idrott som samhällshistoria. i: Folkets historia, s. 2-11, Göteborg 1990.
- : Der schnelle Mann. Männliche Idealbilder in der frühen dänischen Sportbewegung (1880-1914). i: Körperkultur und Identität, s. 79-86, Münster 1989.
- : Ritualeets genkomst – orientalsk kampkunst og vestlig ungdom. Social kritik 3.årg., nr. 13-14, s. 77-91, København 1991.
- : Mentalitetshistorie. Med idrætshistorien som eksempel. Noter Årg.1988, nr.98, s. 10-20, København 1988.
- : Kroppens sprog. Dansk idræt i køns- og religionssociologisk lys, 1880-ca.1935. København 1990, 177 s.

- : Køn, klasser og kropskultur. Idræthistorisk Årbog 1. årg., s. 61-75, Viborg 1985.
- : En stålsat karakter i et hærdet legeme. Nord Nytt Nr.28, s. 7-27, Viborg 1986.
- : Vækkeselsprædikanten. Kaptajn Jespersen mellem kald og videnskab. Idræthistorisk Årbog Årg. 1989, s. 76-102, Auning 1989.
- : Mandighed og sport. Odense 1991, 223 s.
- : I.P. Muller, Danish Apostle of Health. International Journal of the History of Sport 1991, s. 347-370, London 1991.
- Bonde, Hans (red.), Rosenbeck, Bente (red.): Varia. Københavns Universitets Center for Kvindeforskning's Skriftrække. Temanummer om "Mandekultur". Årg. 1991, hæfte nr. 1. København 1990.
- Bæk Simonsen, Jørgen: Mongoler og Mamlukker. Semiramis. Tidsskrift om Orienten Nr.1, bd.nr. 1990, s. 73-9, København, Danmark 1990.
- Christensen, Arne Søby: Indholdsfortegnelse til Historisk Tidsskrift 1939-1990, 10.række V bind til bind 90. København 1991, 294 s.
- Eriksen, Sidsel, Bundsgaard, Inge: Hvem disciplinere de hvem? En kommentar til Poul Porskær Poulsens artikel: Afholdsbevægelsen som disciplineringsagent. Fortid og Nutid 33, s. 55-69, Odense 1986.
- : Hvem disciplinere de hvem? Afholdsbevægelsen i industrialismens byer. Alkoholpolitik 3, s. 180-184, Helsingfors 1987.
- : Det andet stavnsbånd. Et lokalstudie i Thisted afholdsforenings ideologi og arbejde for at forandre mennesker og samfund. Historie. Jyske Samlinger Hæfte, s. 529-588, Århus 1991.
- : Drunken Danes and Sober Swedes? Religious Revivalism and the Temperance Movements as Keys to Danish and Swedish Folk Cultures. i: Language and the Construction of Class Identities. The Struggle for Discursive Power in Social Organisation: Scandinavia and Germany after 1800, s. 55-94, Gothenburg 1990.
- : Den drikkældige engel? Et studie i udviklingen af den kvindelige ædruelighed som metafor og i udviklingen af de særlige kvindelige drikkemønstre i årtierne omkring århundredskiftet. i: Alkoholister og Nykterister, s. 179-218, Uppsala 1991.
- : Aabne Alkoholikere. Et studie i den tidlige danske afholdsbevægelses medlemmer, virke, strategi og betydning. i: Rusmiddelforskningsinitiativets midtvejsrapport, s. 16-28, København 1991.
- : Alkohol som kønssymbol. Et studie i udviklingen af den kvindelige ædruelighed og udviklingen af de særlige kvindelige drikkemønstre i årtierne omkring århundredskiftet. i: Køn, Rus og Disciplin – en nordisk antologi. NAD- Publikation, nr.20, s. 39-66, Helsingfors 1991.
- : "Something rotten in Grindsted". Afholdsproblemer i en stationsby. Nyt fra Stationsbyen 8, s. 3-35, Viborg 1985.
- : Afholdsbevægelsen – en etisk religion. Perspektiv på de folkelige bevægelser i Danmark i det 19. århundrede. Alkohol och Nykterhet. Aktuell forskning i Norden pres.vid ett symp.= Etnolore 7 7, s. 132-174, Uppsala 1989.
- : Smugkroer som protestform. Et bidrag til studiet af de danske lokalforbunds betydning for alkoholforbruget i Danmark. Alkoholpolitik. Tidsskrift for Nordisk Alkoholforskning 3, s. 156-163, Helsingfors 1989.
- : - Og alt det ustyrlig onde breder sig. i: Egnsbogen 1987, s. 9-13, Grindsted 1987.
- : Vækkelse og afholdsbevægelse. Et bidrag til studiet af den svenske og den danske folkekultur. Scandia. Tidsskrift för historisk forskning 2, s. 251-295, Lund 1988.
- Frandsen, Karl-Erik: Historien om studen Ferdinand og alle de andre stude på Vallø på Christian 4.s tid. Køge Museum 1990. Årbog for Køge Museum 1990 Årg. 1990, s. 49-58, Køge 1990.
- Fritzbøger, Bo: Thomas Bugges kort over Antvorskov Rytterdistrikt 1771. Årbog for Historisk Samfund for Sorø Amt, s. 25 Sorø 1991.
- Hørby, Kai: Svend Ellehøj (nekrolog). Historisk Tidsskrift Årg. 1990, Hæfte nr. 1, bd. nr. 90, s. 108-118, København 1990.
- : Humanist Profiles in the Danish Reform Movement. i: Die dänische Reformation auf ihrem internationalen Hintergrund, s. 28-38, Göttingen 1990.
- : Velstands Krise og tusind Baghold. Politikens og Gyldendals Danmarkshistorie, bind 5. København 1989, 349s.
- : Historieskrivning. i: Kulturhistorisk Opslagsværk, s. 337-341, København 1991.
- : Den kristne middelalder. Det europæiske Hus, bind 3. København 1991, 314s.
- Jensen, Grethe: Politisk biografi. Historisk Tidsskrift Hæfte 1, bd.nr.91, s. 76-91, København 1991.
- : Biografi og arbejderbevægelse. Fremad – ad nye veje. Bidrag til diskussionen om arbejderhist. i 1990'erne, SFAH 24, s. 171-185, København 1990.
- Lund, Niels: The Danish Perspective. i: The Battle of Maldon AD 991, s. 114-42, Oxford, England 1991.
- : 'Denemearc', 'Tanmarkar But' and 'Tanmaurk Ala'. i: People and Places in Northern Europe 500-1600, Red. Niels Lund & Ian Wood, s. 162-169, Woodbridge, England 1991.
- : Sangen om Slaget ved Maldon og andre kilder til Sven Tveskægs og Olav Trygvessons kampe i England i 990'erne. København 1991, 84 s.
- Lund, Niles (red.), Wood, Ian (red.): People and Places in Northern Europe 500-1600. Essays in Honour of Peter Hayes Sawyer. Woodbridge, England 1991.
- Løkke, Anne: Vildfarende børn – om forsømte og kriminelle børn mellem filantropi og stat 1880-1920. København 1990, 144 s.

- : Børnereddere. Den private filantropi og behandlingen af kriminelle og forsømte børn i Danmark omkring år 1990. Historisk Tidsskrift Hæfte 1, bd.nr.91, s. 92-132, København 1991.
- : Præsentation af skandinavisk forskning om børneforsorgens historie. i: History of Education (Special Issue, nr.1, bd.20), London 1991.
- : Farlige arbejderbørn! Børn og børneforsorg i København 1906- 1920. Årbog for Arbejderbevægelsens Historie. Tema: Hvad blev der af arbejderklassen?, s. 171-206, København 1989.
- Malcus, Bengt: Antikken. i: Bra Böckers Lexikon, bd.1, s. 260-273, Höganäs 1991.
- Saxtorph, Niels M.: "Markblomstmaleren", nogle værksteder. i: Danske Kalkmalerier 5. Sengotik 1475-1500, s. 88-90, København, Danmark 1991.
- Scocozza, Benito: Mordbranden. En historie om nabostrid på Christian 4.s tid. København 1991, 56 s.
- Simonsen, Jørgen Bæk: Dæmoniseringen af araberne. HUG. Tidsskrift for kultur og politik 13.årg., nr. 61, s. 25-31, Viborg 1991.
- : Kuwait – en mellemstlig velfærdssat. Dansk Udsyn. Tidsskrift udg. af Askov Højskole 70.årg., nr. 5-6, bd.nr. 1990, s. 331-340, Vojens 1990.
- : Byzans, Medina og Pax Islamica. i: Klaus Khan Baba. Et etnografisk kalejdoskopi tilegnet Klaus Ferdinand d. 19. april 1991, s. 101-112, Aarhus, Danmark 1991.
- : Flygtninge og demokrati. DAFavisen. Personaleblad for Dansk Flygtningenævn 68, s. 10-11, København 1991.
- : Islamiske værdier blomstrer. Kontakt 4, s. 17-19, København 1991.
- : Golfkampen om bombebeholdning. Udkig 1, s. 16-19, København 1991.
- : Det islamiske Spanien – et historisk rids. Seramis 2, s. 7-13, København 1991.
- Skovgaard-Petersen, Inge: Saxo Grammaticus: A National Chronicler making use of the Genre Chronica Universalis. i: L'Historiographie médiévale en Europe, s. 331-340, Paris 1991.
- : Kommentar. (Tværfaglige vikingestudier). Fortid og Nutid 2, s. 130-136, Odense 1991.
- Steensgaard, Niels, Jonsson, Inge, Siune, Karen: KULT – evaluering. Evaluering av hovedinnsatsområdet Kultur- og tradisjonsformidlende forskning. Oslo 1991, 85 s.
- : Asian Trade Routes: Evidence and Patterns. i: Asian Trade Routes (Studies on Asian Topics, no.13), s. 1-6, London 1991.
- : Emporia: Some Reflections. i: Emporia, Commodities and Entrepreneurs in Asian Maritime Trade, c.1400-1750, s. 9-12, Stuttgart 1991.
- Wittendorff, Alex: Philip II og Don Carlos. i: Det

kongelige Teaters program til Verdis opera Don Carlos, s. 5, København 1991.

- : Redigering af Fælleselement Humaniora og Europæisk Kultur. København 1991, 404 s.
- Ørsted, Peter: Romerne og deres Imperium. Studievejledning. (Folkeuniversitetet. Fjernundervisning). København 1991, 25 s.
- Ørsted, Peter: Romerne og deres Imperium. Kursusintroduktion. (Folkeuniversitetet. Fjernundervisning). København 1991, 11 s.

Niels Steensgaard

Lokalhistorisk afdeling

Lokalhistorisk Afdelings hovedformål er at udføre lokalhistorisk forskning, at udarbejde nye arbejdsredskaber og hjælpemidler til forskere, at levere undervisning samt i almindelighed at deltage i lokalhistorisk arbejde og samarbejde.

Der er i årets løb arbejdet med principielle og aktuelle lokalhistoriske emner, og studierne over geografisk og social mobilitet er fortsat. For begge områders vedkommende er der publiceret mindre afhandlinger i danske og norske tidsskrifter. Se endvidere under: Udgivelsesvirksomhed.

Der er ved afdelingen påbegyndt et Ph.D. projekt (Jørgen Mikkelsen) om den økonomiske udvikling i Sydvestsjælland 1750-1807. Det primære mål er at undersøge de økonomiske forbindelser mellem land og by og mellem købstæderne indbyrdes.

Anden virksomhed:

Afdelingen modtager mange henvendelser om bistand fra amatører og professionelle og har til stadighed en livlig kontakt med kolleger i ind- og udland. Det drejer sig bl.a. om deltagelse i det nordiske forskningsprojekt: Kustbygd i forandring 1650-1950, det danske tværvideenskabelige projekt: Kirke og Folk i Hovedstaden (Knud Prange) og Statens humanistiske Forskningsråds forvaltningshistoriske studiekreds (Jørgen Mikkelsen). Der er desuden ydet en del vejledning (manuskriptgennemgang og udførelse af konkrete undersøgelser) og der er arbejdet med udgivelsen af et par bind i afdelingens skriftserie; de vil foreligge i 1992.

Afdelingens lokalhistoriske kollokviekreds, der samler nuværende og tidligere elever, er startet på sin 10. sæson, og der har været syv møder i år.

Afdelingens leder har gennemført to fjernkurser under Folkeuniversitetet, har holdt 10 foredrag i slægts- og lokalhistoriske foreninger og har leveret et bidrag

til magasinet *Videnom* i Danmarks Radio. Jørgen Mikkelsen har holdt tre foredrag.

Afdelingens leder er formand for Societas Heraldica Scandinavica og for Alfred Good's Fond, er næstformand for Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie, er medlem af Dansk lokalbibliografisk Udvalg under Bibliotekscentralen, af tilsynsgruppen i forskningsprojektet: Kirke og Folk i Hovedstaden, af Dansk komité for Byhistorie og er heraldisk konsulent på Nationalmuseets publikation: Danmarks Kirker.

Afdelingen har modtaget en testamentarisk bog-gave fra afdøde grosserer Valdemar Risom. Det drejer sig om ca. 20 hyldemeter bøger, der er en yderst værdifuld tilvækst til afdelingens bibliotek.

Udgivervirksomhed m.v.:

Afdelingens leder var 1975-84 formand for redaktionsudvalget for Dansk kulturhistorisk Opslagsværk. Udvalget fastlagde værkets afgrænsning, struktur og indhold, medens Dansk historisk Fællesforening forestod det videre arbejde. Bogen – 2 bind på 1084 sider – er nu udkommet. Afdelingens leder forestår redaktionen af Slægtshistorisk Studiebog, er medlem af redaktionsudvalget for Personalhistorisk Tidsskrift, redigerer afdelingens publikationer og Heraldisk Selskabs skriftserie. Jørgen Mikkelsen er medlem af redaktionen af 1066, Tidsskrift for historisk Forskning.

Kongresdeltagelse m.m.:

Afdelingen har forestået den danske del af arrangementet i forbindelse med det 7. nordiske seminar i lokalhistorie på Granavollen, Norge. Seminaret havde to hovedtemaer: De lokale konsekvenser og reaktioner af 1. Retsvæsenets udbygning ca. 1550-1750, og af 2. Øgede økonomiske krav og offentlige byrder ca. 1550-1750. Sidetemaet var: Hvordan skriver vi lokalhistorie? Fra afdelingen deltog Jørgen Mikkelsen (hovedindleder på tema 1) og Knud Prange samt 5 andre danske historikere. Der var 19 deltagere fra Norge, Sverige og Finland. Seminaret er led i den række møder der afholdes hvert 3. år, arrangeret på skift af de 4 nordiske institutter i lokalhistorie. Knud Prange deltog desuden i Nordisk Historikermøde i Umeå.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 1.

Lektor: Knud Prange.

Kandidatstipendiat: Jørgen Mikkelsen.

TAP: Antal årsværk: 0.

Specialer:

Madsen, Per: Erhvervs-, familie- og befolkningsstruktur i Lynæs, Kikhavn og Hundested 1787-1901.

Mølgaard, Else og Ole Schou Vesterbæk: I gamle dage ... En undersøgelse af de kulturhistoriske museumsudstillinger fortidssyn.

Publikationer:

Mikkelsen, Jørgen: NEFA Dokumentation – en anmeldelse. 1066. Tidsskrift for historisk Forskning 21:2, s. 18, København 1991.

–: Thorkil Kristensen: Erindringer. Odense 1989 (Anmeldelse). Personalhistorisk Tidsskrift 2, s. 252-253, Viborg 1991.

–: Torben Svendrup: Socialdemokratiets Århundrede – 9.kreds, København 1990 (Anmeldelse). Personalhistorisk Tidsskrift 1, s. 130-131, Viborg 1991.

–: Tage Kaarsted: Ove Rode – en politiker ved vejs ende, Odense 1989 (Anmeldelse). Personalhistorisk Tidsskrift 1, s. 135-136, Viborg 1991.

–: Ole Ventegodt: Redere, Rejser og Regnskaber..., Flensborg 1989 (Anmeldelse). Fortid og Nutid 1, s. 57-58, Odense 1991.

Prange, Knud: Segl. i: Dansk kulturhistorisk Opslagsværk, Erik Alstrup og Poul Erik Olsen (red), s. 760-2, Åbyhøj/Højbjerg/København 1991.

–: Den ukendte B.B. i Guldager kirke – lidt om lokalhistorie, rigshistorie og om Verner. Narratio (Tidsskrift udgivet af Foreningen af historielærere ved seminarierne) 20, s. 52-56, 1991.

–: Speciale-debat. Hist. 22. årg., nr. 1, s. 18-24, København 1991.

–: Uddannelse – døtre og svigerdøtre. Nogle overvejelser over social stabilitet. i: Skole Dannelse Samfund. Festskrift til Vagn Skovgaard- Petersen 31. maj 1991, red. Harry Haue, Kristian Hvidt, Ingrid Markussen og Erik Nørr, s. 209-219, forlag: Odense, tryk: Viborg 1991.

–: En NY Trap. Fortid og Nutid 1991, h. 1, s. 47-49, tryk: Odense, red: København 1991.

–: Lokalhistorisk set: Arkivadgang – og adgang til arkiverne. Journalen 2, 1991, s. 3, red: Vandel, tryk: Jelling 1991.

–: Krise eller blomstring? Lokalhistorie i 90'erne. Heimen. Lokalhistorisk Tidsskrift 2, 1991, s. 77-90, Trondheim 1991.

Knud Prange

Institut for Samtidshistorie

Historie:

Instituttet blev oprettet i 1971 ved deling af Institut for Samtidshistorie og Statskundskab. Fra 1992 udgør det sammen med Historisk Institut og Institut for økonomisk Historie det nye Institut for Historie.

Forskning:

Instituttet beskæftiger sig med de sidste ca. 100 års danske og internationale historie. Forskningsområdet omfatter uden- og indenrigspolitisk historie såvel som socialhistorie og idéhistorie. Blandt de forskellige synsvinkler og metoder, som benyttes, er også metoder typiske for de generaliserende samfundsvidenskaber. Forskningsprojekterne spænder fra syntesefremstillinger til dybtgående enkeltstudier og fra større projekter, hvori flere institutioner indgår, til individuelt arbejde.

I 1991 har medarbejderne bl.a. beskæftiget sig med følgende konkrete projekter:

Carsten Due-Nielsen har fortsat sine studier i dansk udenrigspolitik i efterkrigstiden.

Carl-Axel Gemzell har fortsat arbejdet med del 2 af sit værk om den engelske velfærdsstat, især forholdet mellem rationalisering, vurderinger og sociale institutioner med særligt henblik på videnskabens funktion og rolle. Han har desuden fortsat materialeindsamlingen med henblik på en undersøgelse af 9. april-problematikken i historiografien.

Inga Floto har færdiggjort en artikel om to amerikanske historikere i McCarthy-perioden, og hun har arbejdet med en kildesamling om moderne japansk politik. Hun har desuden gjort forstudier til en afhandling om Erik Arup og mellemkrigstidens danske historikermilieu.

Bent Graff har arbejdet med en analyse af de amerikanske forsøg på at opnå en samlet fredsløsning for den arabisk-israelske konflikt 1973-88.

Hans Kirchhoff har gjort studier i forspillet til det tyske angreb på Danmark/Norge i 1940 med særligt henblik på regeringens perception af den militære trussel. Han har desuden arbejdet med en biografi af Thomas Døssing, Frihedsrådets gesandt i Moskva, og han har forberedt en udgivelse af dokumenter til modstandsbevægelsens historie 1941-1945.

Karl Christian Lammers har skrevet en biografi af Hitler og en fremstilling af nazismens historie. Han har desuden arbejdet med en undersøgelse af det tyske socialdemokratis politik over for fascisme og nazisme 1920-1933, og han er i gang med en fremstilling af Tysklands historie efter 1945, samt med en analyse af borgerskabets politik over for arbejderbevægelsen i Danmark 1918-1940.

Henrik S. Nissen har skrevet bindet om perioden 1950-1970 i Gyldendals og Politikens Danmarkshistorie, og han har arbejdet med udgivelse af brevvekslingen mellem Løgstrup og Hal Koch 1940-1943. Endelig har han færdiggjort sit bidrag til bind 2 i Dansk Identitetshistorie.

Mogens Pelt har arbejdet med sit projekt: Tobak og Politik: Grækenland og Tyskland 1922-1940, og han har ikke mindst undersøgt våbenhandelens rolle i landenes forhold.

Poul Villaume har næsten afsluttet sine studier i

Danmarks sikkerhedspolitik under den kolde krig 1949-1961.

Torben Worre har deltaget i Valgforskningsprojektet med en survey-undersøgelse af vælgeradfærden ved folketingsvalget 1990. Han har desuden arbejdet med en undersøgelse af holdningen til europæisk integration.

Redaktionsvirksomhed mv.:

Carsten Due-Nielsen er redaktør af Historisk Tidskrift og medlem af redaktionsudvalget for Økonomi og Politik. Medlem af styrelsen for Dansk udenrigspolitisk Institut og medlem af bestyrelsen for Den danske historiske Forening og Selskabet for Historie og Samfundsøkonomi.

Bent Graff har været medredaktør af Vandkunsten. Formand for Dansk Fulbright selskab.

Karl Christian Lammers er medlem af redaktionen for Den jyske Historiker.

Henrik S. Nissen er dansk redaktør af Scandinavian Journal of History.

Carl-Axel Gemzell er nordisk repræsentant i Universitets- og Høgskoleåmbetets Forskningsråd, Stockholm.

Hans Kirchhoff er formand for Kildeskriftselskabet.

Rejser m.v.:

Inga Floto har ledet en ekskursion til Japan. Bent Graff har foretaget 2 studierejser til USA. Hans Kirchhoff har været på arkivbesøg i Stockholm. Mogens Pelt har foretaget forskningsrejser til England, Tyskland og Grækenland. Torben Worre har været på et forskningsophold i Paris. Karl Christian Lammers har deltaget i et symposium i Amsterdam.

Nye undervisningsinitiativer:

Instituttet har sammen med Institut for økonomisk Historie påbegyndt den nye uddannelse i Moderne Historie og Samfundsanalyse.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 7, stipendiat: 2,4.

Professor: Carl-Axel Gemzell.

Lektorer: Carsten Due-Nielsen, Inga Floto, Hans Kirchhoff, Karl Christian Lammers, Henrik S. Nissen, Torben Worre.

Kandidatstipendiat: Mogens Pelt.

Fondsstipendiat: Bent Graff, Poul Villaume.

Ekstern lektor: Michael Wolfe.

TAP: Antal årsværk: 1.

Overassistent: Inge Wallin.

Ph.D.afhandling:

Erik T. Jacobsen: »Som om intet var hændt ...«.

Publikationer:

- Due-Nielsen, Carsten: Ene og svag. Danmarks sikkerhedspolitik i 1930'erne. i: 1940. Da Danmark blev besat, Hans Kirchhoff, s. 7-15, København 1990.
- , Noack, Johan Peter, Petersen, Nikolaj: Danmark, Norden og Nato 1948-1962. København 1991, 224 s.
- , Estrups sikkerhedspolitik. Et forsøg på en rehabilitering. i: Presse og historie, Festskrift til Niels Thomsen, Ole Feldbæk og Erik Lund (red.), s. 23-40, Odense 1990.
- Floto, Inga: Det moderne Japan: Den amerikanske version. Historisk Tidsskrift Bind 91,1, s. 175-195, København 1991.
- Gemzell, Carl-Axel: Helene Loow, Hakkorset och Wasakarven: En studie av national-socialismen i Sverige 1924-1950 (anmeldelse). Scandinavian Journal of History 15, s. 238-241, København 1991.
- , Angreb mod Nord. Stormagterne og Skandinavien 1939/40. i: 1940 – Da Danmark blev besat, Hans Kirchhoff (udg.), s. 17-26, København 1990.
- , Penetration und Reaktion. Deutsch-Skandinavische Beziehungen unter dem Druck der Moderne. i: Geschichtsbild in den Ostseeländern 1990, Udg.: Das schwedische Zentralamt für Universitäts- und Hochschulwesen og Finlands Unterrichtsministerium, s. 85-98, Stockholm 1991.
- , Angreb mod nord. Stormagterne og Skandinavien 1939/40. i: 1940 – Da Danmark blev besat, Hans Kirchhoff (udg.), s. 17-26, København 1990.
- Graff, Bent: Mellemøstkonflikten set fra Det hvide Hus. Præsidentielle initiativer til en samlet fredsløsning på den arabisk- israelske konflikt 1973-88. 1066: Tidsskrift for Historisk Forskning 21. årgang, nr 1, 1991, s. 3-18, Historisk Institut 1991.
- , Geneve tur/retur? Vandkunsten: Konflikt, politik & historie 6, 1991, s. , København 1991.
- , Hvem sagde fredskonference? Udsyn: Tidsskrift om Israel og Mellemøsten 21, oktober 1991, s. 4-11, København 1991.
- , Pax Americana i Mellemøsten. Humaniora: Et magasin om humanistisk forskning 5. årgang, nr 2, s. 10-12, København 1991.
- , Ny verden, nye toner? Udsyn: Tidsskrift om Israel og Mellemøsten 22, december 1991, s. 20-27, København 1991.
- Kirchhoff, H.: Kamp eller kapitulation. Beslutningen af 9. april. i: 1940 – Da Danmark blev besat, Red. Hans Kirchhoff. Institut for Samtidshistorie, s. 12, København 1990.
- , Udenrigspolitik og rationalitet – Kapitulationen den 9.april. Brikker til et handlingsmønster. Vandkunsten 3, 1990, s. 25, København 1990.

Lammers, Karl Christian: FØREREN – Hitlers politiske karriere. København 1991, 242 s.

- , Nazistisk styre i Danmark? De danske nazister og besættelsen 1940. i: 1940. Da Danmark blev besat, Hans Kirchhoff, s. 51-60, København 1990.
- , Staten, der døde bort. Forklaringer på DDR's fald. TIDEN 3/91, s. 20-25, København 1991.
- Lammers Karl Christian: Blev DDR offer for en sammensværgelse? Udenrigs 3, s. 73-80, København 1991.
- Worre, Torben: Danskerne og Europa. Holdningen til det Europæiske Fællesskab gennem 30 år. i: Presse og Historie. Festskrift til Niels Thomsen, Redaktion: Ole Feldbæk og Erik Lund, s. 335-49, Odense 1990.

Carsten Due-Nielsen

Institut for økonomisk Historie*Historie:*

Institut for økonomisk Historie blev oprettet i 1967 af Kristof Glamann, professor i økonomisk historie ved faget historie og professor Svend Aage Hansen, professor i dansk økonomisk historie ved Økonomisk Institut. Siden 1972 har instituttet været underlagt Det humanistiske Fakultet, og fra 1979 har det været placeret på Københavns Universitet Amager.

Ved beslutning i fakultetsrådet, straks tiltrådt af Rektor og Konsistorium, blev instituttet i 1991 sammenlagt med Historisk Institut og Institut for Samtidshistorie. Det skete imod samtlige ensstemmige og klart udtalte ønske og uden forudgående direkte forhandlinger med de nævnte besluttende organer. Instituttet ophørte således pr. 1.1. 1992.

Forskningsvirksomhed:

Institut for økonomisk Histories forskningsmæssige hovedområde er den økonomiske og sociale historie i nyere og nyeste tid. Økonomisk historie omfatter studiet af fortidens fremstilling, fordeling og forbrug af varer og tjenester med fremdragelse af de bestemte faktorer relative betydning og indbyrdes forhold.

Instituttet har siden 1984 samarbejdet med Statens humanistiske Forskningsråd og Carlsbergfondet om projektet »Dansk industrihistorie 1870-1980«. Desuden har instituttet alene eller delvis fungeret som værtsinstitution for flere af de nedenfor nævnte forskningsinitiativer, hvortil medarbejdere har været knyttet.

Landbrug

Erik Helmer Pedersen leder for øjeblikket et forsk-

ningsprojekt »De danske Landboforeninger gennem 200 år« for organisationen af samme navn. Til projektet har i 1991 været knyttet følgende medarbejdere: Jette Mackintosh, Henrik Dethlefsen og Hans Jørgen Winther Jensen. Desuden har Mette Ehlers og Kirsten Lotze taget del i forskningsarbejdet. Projektet har til formål at kortlægge landboforeningernes historie som rådgivningsorganer over for landmændene, som organisationer til varetagelse af fælles opgaver og som egentlige interessegrupper. Projektet skulle i sommeren 1993 munde ud i et værk på 4 bind plus en historisk video. Fra 1.11. 1991 til 31.5. 1992 er cand.polit. Tove M. Kristensen knyttet til projektet, hvor hun undersøger landbrugsbevillingen på finansloven 1870-1905.

Mette Ehlers arbejder på et projekt som Ph.D.-studerende, »Lønninger og levevilkår på landet 1660-1800«.

Industri

Carl-Axel Nilsson har arbejdet på et projekt om »arbejdsmarkedets institutionelle opbygning i Danmark, Finland og Sverige, med udgangspunkt i arbejdsgivernes strategier og med det formål at belyse forskelle i lønniveau og løndannelsesprincipper i perioden 1900-1940«, i et projekt under det nordiske samarbejdsudvalg for samfundsforskning (NOS-S) »Nordisk Industrialisering 1870-1940« med deltagelse fra de tre ovenfor nævnte lande. Under samme projekt har Hans Kryger Larsen deltaget med at »sammenligne holdninger til industri og industrialisering i de tre lande med henblik på at afdække forskelle og ligheder i attituder af relevans for industriudviklingens retning og tempo.

Carl-Axel Nilsson har desuden arbejdet med et projekt om »Danske direkte investeringer i Sverige 1885-1940«.

I tilknytning til det tidligere nævnte projekt »Dansk Industrihistorie siden 1870« har Niels Thomsen fortsat arbejdet på sit afsnit i dansk industris historie efter 1970 med titlen »Industri, stat og samfund«. 1. bind (1870-1939) udkom i april 1991.

Ole Hyldtoft har arbejdet videre med bogen om teknologiske forandringer i dansk industri fra 1870 til 1930 under projektet dansk industri efter 1870. Manuskriptet nærmer sig sin afslutning. I forlængelse heraf publicerede han et bidrag om »Industri og miljø i Danmark i 1800-årene« i forbindelse med sommerens nordiske historikermøde i Umeå.

Med støtte fra NOS-H og NOS-S har Ole Hyldtoft endvidere deltaget i et nordisk projekt om »Nye energisystemer«. Projektet tager sigte på at undersøge fremvæksten af de ledningsbundne energisystemer, gas og el, fra midten af det 19. århundrede til i dag. Det er tværvidenskabeligt og har et komparativt sigte. Sammen med Timo Myllentaus fra Finland behandler han især samspillet i industrien og energisystemernes udvikling.

I forbindelse med næste års internationale teknologihistoriske konference i Sverige har han udarbejdet to artikler om industrimonumenter og industribevaring i Danmark.

Endelig har Ole Hyldtoft virket for at etablere et dansk forskernetværk i teknologihistorie, »Teknologihistorisk Forum«, der skal understøtte den fremspirende teknologiske forskning, som foregår i en række geografisk og fagligt spredte miljøer rundt om i Danmark. Netværket har nyligt opnået støtte fra Statens humanistiske Forskningsråd og Th. B. Thriges fond til det fremtidige arbejde.

Økonomisk politik, politisk adfærd m.v.

Claus Rafner har fortsat arbejdet med »Danmarks Skattesystem 1660-1848«. Projektet, som har til formål at redegøre for de statslige skatters størrelse, fordeling og forvaltning, er en videreførelse af sidste års arbejde vedrørende skatter og byrdefordeling. Arbejdet i år har især drejet sig om at få inddraget forvaltningsaspektet, og med hensyn til det kvantitative aspekt er der sket en EDB-registrering af alle oplysninger.

Michael Bregnsbo arbejder på et projekt om »Udviklingen i præsternes syn på stat, øvrighed og stænder i Danmark 1745-1848, belyst ved trykte prædikener«.

Niels Thomsen har på forberedende plan deltaget i Statens humanistiske Forskningsråds projekt om »Dansk Politik under Forandring 1945-1985«, i hvis styringsgruppe han sidder.

Endvidere deltager Niels Thomsen i Rockwoolfondens projekt om »Politisk mistillid«. Dette værk, incl. et 70 siders afsnit af Niels Thomsen, udkommer den 29. april 1992.

Niels Thomsens og Jette Søllinges projekt om »De danske Aviser 1634-1991« er afsluttet, idet bind 3 udkom december 1991.

Ole Feldbæk arbejder med en bog om Danmarks økonomiske historie 1500-1850. Endvidere på bind 4: Perioden 1720-1814 i en projekteret dansk-norsk fremstilling af Danmark og Norges historie 1380-1814.

Barbara Zalewski har fra 1. august arbejdet med »Dansk Røde Kors' rolle i dansk udenrigspolitik siden 1876«. Undersøgelsen skal afdække organisationens position mellem det internationale Røde Kors' grundprincipper om neutralitet, uafhængighed og upartiskhed og på den anden side den danske stats interesser, bl.a. ved forvaltningen af betydelige statsmidler, de dilemmaer, som dette kan afføde, og de to parter måde at behandle dem på. Undersøgelsen er finansieret af Statens humanistiske Forskningsråd.

Socialhistorie og lokalhistorie

Ole Hyldtoft har afsluttet deltagelsen i et europæisk forskernetværk om »Bolitstrategier 1880-1930« under European Science Foundation. Hans del har været koncentreret om danske boligstrategier på landet og i

byerne i perioden, såvel de enkelte familiers strategier som den af arbejdsgivere, organisationer og det offentlige førte boligpolitik. Resultaterne bliver publiceret i foråret i en bog på Leicester University Press.

I forbindelse med et tysk-dansk symposium i København om Berlins og Københavns udvikling har Ole Hyldtoft holdt et foredrag og udarbejdet en artikel om »København fra fæstning til moderne storby. 1840-1914«.

Erik Helmer Pedersen har sammen med stud.mag. Eva Hanson deltaget i et regionalt udviklingsstudie vedrørende Falster i vor tid (1942 ff.). Studiet skal munde ud i en bog til 200-års jubilæet for Det Classenske Fideicommiss i 1992.

Sammen med forstander, mag.art. Hans Henning-sen, Askov Højskole, indgår Erik Helmer Pedersen i en international studiegruppe vedrørende Grundtvigs betydning for folkeoplysningen.

Oversøiske emner

Ole Justesen har fortsat været engageret i det af Carlsbergfondet og Statens humanistiske Forskningsråd finansierede projekt om oversættelse og udgivelse af danske kilder til Ghanas historie i det 17. og 18. århundrede, ca. 1.000 sider.

Ole Odgaard arbejder på et projekt om »The Individual and Private Rural Enterprises in Post-Mao China«.

Udgivervirksomhed:

Ole Feldbæk er dansk redaktør af Scandinavian Journal of History og redaktør af Dansk Identitetshistorie. bd. 1-4, 1991-92. Ole Hyldtoft er formand for Selskabet til bevaring af Industrimiljøer og næstformand for Dansk Forening for økonomisk og social Historie. Endvidere er han medlem af redaktionen for tidsskriftet Fabrik og Bolig samt medlem af bestyrelsen for Center for Øst- og Sydøstasien. Niels Thomsen er dansk redaktør af Pressens Årbog og bestyrelsesformand for Selskabet for Historie og Samfundsøkonomi (der udgiver tidsskriftet Økonomi og Politik). Ole Odgaard er medlem af redaktionerne på følgende tidsskrifter: Danmark-Kina, Copenhagen Discussion Paper in East and Southeast Asian Studies. Michael Bregnsbo er medlem af redaktionen for 1066: Tidsskrift for historisk Forskning.

Anden virksomhed:

Følgende medarbejdere har afholdt gæsteforelæsnings-er efter invitation: Ole Feldbæk har afholdt gæsteforelæsnings ved Det kongelige norske Videnskabs Selskab 11. november 1991. Claus Rafner har deltaget i 7. nordiske lokalhistoriske seminar i Norge 5.-8. august 1991, med oplæg vedrørende temaet »Øgede økonomiske krav og offentlige byrder 1550-1750; lokale konsekvenser og reaktioner«. Michael Bregnsbo har deltaget i seminaret »Kirke og folk; historiske og sociolo-

giske perspektiver« 3.-4. juni 1991 på Aarhus Universitet. Jette Mackintosh har deltaget i symposium »Swedes in America: New Perspectives« på Det svenske emigrant Institut, Växjö, 31. maj-3. juni 1991. Hans Kryger Larsen har gæsteforelæst ved Helsingfors Universitet 11.6. 1991. Ole Odgaard har holdt en række gæsteforelæsnings i årets løb om forholdene i Kina efter Mao. Ole Hyldtoft har 8. marts på AUC holdt forelæsnings om »Teknologiske faser og økonomisk udvikling«; den 18. juni, Umeå, Sverige om »Industri og miljø i 1880-årene«, og 24. oktober, Lund, Sverige, om »Nye energisystemer«. Den 13. november har Niels Thomsen i Sandvika forelæst over emnet »Industri, stat og samfund« ved det norske industrihistoriske projekts konference.

Gæster og rejser:

I januar 1990 har Ole Odgaard været i Holland til »The Second European Conference on Agriculture and Rural Development in China.« Ole Hyldtoft har i januar været på Den tekniske Højskole i Stockholm vedr. planlægning af projektet »Nye energisystemer«. Desuden deltog han i marts i Strasbourg, Frankrig i en »Workshop on Housing Strategies 1880-1930«, European Science Foundation, samt i Det nordiske Historikermøde, Umeå, i juni måned med bidrag under temaet »Människan och miljön«. Hans Kryger Larsen har i maj og juni været på forsknings- og arkivrejse til Sverige og Finland.

Følgende holdt gæsteforelæsnings ved instituttet: Professor Raimo Pullat, Tallinn og Timo Myllentaus, Helsinki.

I det danske fællesmøde for økonomisk historie, der afholdtes på Sandbjerg Slot ved Sønderborg 23.-25. november, deltog otte af instituttets medarbejdere. Følgende fremlagde papers eller forelæste: Mette Ehlers, Ole Feldbæk, Ole Hyldtoft, Hans Kryger Larsen, Jette Mackintosh, Carl-Axel Nilsson, Erik Helmer Pedersen, Niels Thomsen.

Instituttet har fortsat sine fællesmøder med økonomiske historikere ved Økonomisk Institut på Københavns Universitet.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 6, heraf 1 på orlov fra 1.2. 1991. Professorer: Ole Feldbæk, Niels Thomsen. Lektorer: Ole Hyldtoft, Ole Justesen, Carl-Axel Nilsson, Erik Helmer Pedersen. Kandidatstipendiater: Michael Bregnsbo, Ole Odgaard, Claus Rafner. Fonds- og forskningsrådsaflønnede stipendiater: Henrik Dethlefsen, Mette Ehlers, Hans Jørgen Winther Jensen, Leon Dalgas Jensen, Hans Kryger Larsen, Jette Mackintosh, Jette Søllinge, Barbara Zalewski.

TAP: Antal årsværk: 2.

Overassistent Birgit Kragh, 1 årsværk, (udlånt til

Center for Afrikastudier med 0,2 årsværk indtil 1.9. 1991) og overassistent Lis Lachtane indtil 28.2. 1991.

Ph.D.-afhandlinger:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Mackintosh, Jette: Danskere i Midtvesten. Elk-Horn-Kimballten. Besættelsen 1870-1925 (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager).

Odgaard, Ole: Private Enterprises in Rural China – Impact on Resource Mobilization and Stratification (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager).

Publikationer:

Bregnsbo, Michael: Præsterne og de fremmede. Siden Saxo. Magasin for dansk historie nr.4, 7. årg., s. 38-46, København 1991.

–: Præsterne og de fremmede. Siden Saxo. Magasin for dansk historie 4, 7. årgang, 1990 (udkom 1991), s. 38-46, København 1991.

–: Clerical Attitudes Towards Society in the Age of Revolution: Points of View on Government, Freedom, Equality and Human Rights in Danish Sermons, 1775-1800. *Scandinavian Journal of History* 16: 1, 1991, s. 1-25, Oslo, Stockholm 1991.

–: Fra jordisk gud til folkestyrer. Synet på enevælden i dens sidste hundrede år, belyst ved trykte prædikener. *Teologisk Forum. Tillæg til Kristeligt Dagblad* 23/12-1991 12, s. 7-8, København 1991.

Feldbæk, Ole: Revolutionskriege und Gesamtsstaat: Das Ende der Neutralitätspolitik. *Zeitschrift der Gesellschaft für Schleswig-Holsteinische Geschichte* Band 116, s. 17, Neumünster 1991.

–: The Danish Asia Trade 1620-1807. Value and Volume. *Scandinavian Economic History Review* 39:1. 1991:1, s. 25, Lund 1991.

–: Intet skib til Trankebar. *Skalk* 1991. 1, s. 8, Århus 1991.

–: Denmark and the Treaty of Kiel 1814. *Scandinavian Journal of History* 1990, 15:4, s. 11, Stockholm 1991.

–: Dansk Identitetshistorie. i: Dansk Identitetshistorie. 1. Fædreland og modersmål 1536- 1789, Ole Feldbæk (udg.), s. 12, København 1991.

–: Fædreland og Indfødsret. 1700-tallets danske identitet. i: Dansk Identitetshistorie. 1. Fædreland og modersmål 1536- 1789, Ole Feldbæk (udg.), s. 120, København 1991.

–: Dansk identitet – udvikling og udfordring. Uddannelse 8/9/91. På sporet af danskeren. *Undervisningsministeriets Tidsskr.* 8/9, s. 13, København 1991.

–, Winge, Vibeke: Tyskerfejden 1789-1790. Den før-

ste nationale konfrontation. i: Dansk Identitetshistorie, bd.2: Et yndigt Land. 1789- 1848, Ole Feldbæk (red), s. 101, København 1991.

–: Skole og identitet 1789-1848. Lovgivning og lærebøger. i: Dansk Identitetshistorie, bd. 2: Et yndigt Land. 1789- 1848, Red. Ole Feldbæk, s. 81, København 1991.

–: Country Trade under Danish Colours. A Study of Economica and Politics around 1800. i: *Asian Trade Routes. Continental and Maritime Scandinavian Institute of Asian Studies*, Vol. 13, Ed. Karl Reinhold Haellquist, s. 8, London 1991.

–: No Ship for Tranquebar for Twenty-nine Years. Or: The Art of Survival of a Mid-Seventeenth Century European Settlement in India. *Beiträge zur Südasiensforschung. Univ.Heidelberg* 141, s. 8, Stuttgart 1991.

Hyldtoft, Ole: Stank, kulrøg og epidemier. Industri og miljø i Danmark i 1800-årene. i: *Människan och miljön*, L.J. Lundgren (red), s. 115-42, Umeå 1991.

Mackintosh, Jette: Ethnic patterns in Danish immigrant Agriculture: A Study of Audubon and Shelby counties, Iowa. *Agricultural History* vol.64, no.4, s. 59-77, University of California Press 1990.

–: Migration and Mobility among Danish Settlers in southwest Iowa. *Journal of Historical Geography* no.17, 2, s. 165-89, Academic Press, London 1991.

–: Ethnic Patterns in Danish Immigrant Agriculture: A Study of Audubon and Shelby Counties, IOWA. *Agricultural History* Vol. 64, No. 4, Fall 1990, s. 59-77, University of California Press 1990.

Nilsson, Carl-Axel: Er der behov for et HND? *Historisk Tidsskrift* Bd.9, hæfte 1, s. 9, København 1991.

–: Økonomisk historie – kildekritik og højeste ALGEBRA. *Nationaløkonomisk Tidsskrift* 129: 3, s. 9, København 1991.

–: Om Bravermansyndromet i svensk historisk forskning. *Historisk Tidsskrift* (sv.) 4, s. 13, Stockholm 1991.

Pedersen, Erik Helmer: Danish Farmers in Canada. i: *Danish Emigration to Canada*, Henning Bender & Birgit Larsen (udg.), 15 sider, Ålborg 1991.

Thomsen, Niels: Stillads til et europæisk babelstårn? *Økonomi og Politik* 2, 1991, s. 9, København 1991.

–: Dansk presse 1989/90: Provinsbladene i tofronts- krig. *Pressens Årbog* 1990, s. 8, København 1990.

–, Søllinge, Jette D.: De danske aviser 1634-1991. III (1918-1991). København 1991, 836 s.

–: Industri, stat og samfund. *Dansk industri efter 1870*, bd.3. Odense 1991, 347 s.

Winge, Vibeke, Feldbæk, Ole: Tyskerfejden. i: *Dansk Identitetshistorie*, Ole Feldbæk (udg), s. 9-109, København 1991.

Niels Thomsen

Samfunds- og kulturhistorisk orienterede fag

Institut for europæisk Folkelivsforskning

Forskningsvirksomhed:

Etnologiens forskningsområde er dagliglivet såvel i nutidige som i historiske samfund. Det er etnologens opgave at beskrive hverdagslivets former og at analysere, hvorledes kulturelle og sociale forskelle etableres og kommunikeres samt at forklare, hvorfor de kulturelle mønstre viser så store variationer i tid og rum.

1. Bjarne Stoklund har fortsat sine studier over de økologisk-økonomiske variationer i den førindustrielle bondekultur på to felter: 1) De store sæsonfiskerier i Danmark 1350-1600 (manuskript under udarbejdelse). 2) Deltagelse i en tværfaglig arbejdsgruppe til forberedelse af hedebrugsforsøg på Hjerl Hede. I løbet af året lykkedes det at skabe det fornødne økonomiske grundlag for de praktiske forsøg, som vil kunne igangsættes 1/1-92. Samtidig kan et delprojekt om hedebrugets materialestrømme, hvortil midler er bevilget fra Det naturvidenskabelige Forskningsråd, gå igang.

BS har endvidere arbejdet med en undersøgelse af sammenhængen mellem verdensudstillingerne og det nye museumsbegreb i slutningen af forrige århundrede.

2. Poul Balle-Petersen har fortsat sine studier af købmænd i det 19. århundrede, særlig med henblik på problemerne for de købmænd, som virkede i købstæder uden direkte adgang til søtransport. Forskellige muligheder forelå: Samarbejde med andre købmænd i søkøbstæder, selvstændige filialer (pakhuse) i søkøbstæder eller pakhuse ved nogle af de ladepladser, som lå tilpas for købmandens handelsområde.

3. Palle O. Christiansen har omtrent afsluttet projektet »Struktur og kultur i et dansk godsområde«. Afhandlingen på ca. 650 sider er i det forløbne år blevet næsten færdig. POC har endvidere i årets løb skrevet to artikler: En om problemer i den etnologiske beskrivelse eksemplificeret med livsstile i 1700-tallets landbosamfund, og én om bonde-husholdenes konsumtion af internationale varer. Begge disse studier er udløbere af det ovenstående projekt.

Endelig har POC påbegyndt et større bidrag om nyere dansk kultur til et stort fransk værk om nutidens Europa (sammen med U. Østergaard).

4. Thomas Højrup har fortsat studierne af stats- og kulturteoriernes grundlagsproblemer. Arbejdet har i

det forløbne år været koncentreret om fremstillingen af det videnskabsteoretiske grundlag for den påbegyndte udarbejdelse af en sammenhængende stats- og livsformsteori.

Han har fortsat arbejdet med anvendt livsformsanalyse i forbindelse med det politiske reformarbejde, der betinges af forandringerne i det europæiske statsystem, og i forbindelse med svensk planlægningsforskning (i samarbejde med Hans Arén, Göteborg) og norsk fiskeriforskning (i samarbejde med Odmund Ottarstad, Trondheim).

5. Johannes Møllgaard arbejder videre med sit projekt: Godssystem og bebyggelsesmønstre i Salling (1524-1660). Lensregnskaber fra Skivehus len samt ældre regnskaber og jordebøger er gennemgået med henblik på at undersøge stabilitet og forandring.

6. Forskningsstipendiat, cand.mag., Ph.D. Lisbeth Haastrup arbejder med sit projekt: Livsformer, madkulturer og levnedsmidler. Viden om levnedsmidlers hele livshistorie og ikke mindst den del der foregår i husholdene, er af stigende betydning i levnedsmiddelproduktion og afsætning, samt i forbruger- og ernæringsoplysning.

Projektet vil, set fra levnedsmidlernes perspektiv, udvikle analyseredskaber til at kunne dække alle de praksisformer, som levnedsmidler indgår i gennem deres »kulturelle livshistorie«. Ved at antage nogle af disse praksisformers perspektiv og undersøge de særlige vilkår og begreber disse har for brugen af levnedsmidler, kan mangfoldigheden af levnedsmiddelhistorier fremdrages og betingelserne for, hvordan disse kan sameksistere præciseres.

Stat, produktionsmåder, livsformer og husholdningstyper er de praksisformer, hvis brug af levnedsmidler søges oparbejdet. Vægten ligger på husholdningstypernes praksis, og særligt på videreudvikling af disse kulturelle begrebsverdener. Dette understøttes af kvalitative næranalyser af 10 hushold.

7. Forskningsstipendiat Edith Mandrup Rønn er begyndt på sit projekt: Fra svagsindig til psykisk udviklingshæmmet. En etnologisk analyse af åndssvage og særforsorg i Danmark ca. 1840-1990 med særligt henblik på at belyse ændringer af almene normalitetsbegreber og institutionspersonales forholden sig til disse ændringer. Der søges desuden udviklet en metodekombination, hvorefter det er muligt at forene diakrone studier baseret på traditionelt og utraditionelt skriftligt kildemateriale med feltarbejdsstudier for at afdække, på hvilken måde en glidende ændring af samspillet mellem almene normalitetsbegreber og individuelle holdninger og praksiser har påvirket behandlingen af psykisk udviklingshæmmede gennem hele åndssvageforsorgens historie.

I de forløbne måneder er bla. foretaget en gennem-

gang af ældre dansk litteratur om emnet. Da formålet med undersøgelsen er at analysere de samfundsmæssige diskursers forhold til praksis på anstalter/institutioner, er også litteratur, der kan belyse disse, inddraget. Der fortsættes med kildeundersøgelser – patient-sager og andre arkivalier fra »Åndssvageanstalten i/ved Ribe« – samt studier af optegnelser, der kan medvirke til en udbyggelse af kendskabet til folkelige opfattelser af åndssvaghed.

Udgivervirksomhed:

Bjarne Stoklund er hovedredaktør af det internationale tidsskrift *Ethnologia Europaea*, *Journal of European Ethnology*, og medredaktør af det nordiske tidsskrift *Ethnologia Scandinavica*, *A Journal of Nordic Ethnology*.

Formidlende og anden virksomhed:

Bjarne Stoklund er medlem af referencegruppen for nyere tids kulturhistorie under Statens Museums-nævn og medlem af bestyrelserne for Sonningfonden, Hjerl Fonden, Hjerl Hedes Frilandsmuseum og Land-bohistorisk Selskab, samt eforatet for Gieses Legat. Han deltog i januar 91 på opfordring af det tyske Wissenschaftsrat som eksternt medlem i en evaluering af »Institut für sorbische Volksforschung«, en af institutionerne under DDR's Akademie der Wissenschaften.

Poul Balle-Petersen er institutbestyrer og formand for studienævnet.

Palle O. Christiansen var i maj på en rejse til Tyrkiet med studerende (selvfinansieret) samt i Österlen. Han deltog desuden i en konference på Aarhus Universitet med emnet: Dansk identitet.

Thomas Højrup er instituttets repræsentant i Fællesudvalget for Centralregistrering vedr. Dansk Kunstindex og Det kulturhistoriske Centralregister. Han er tilknyttet forskningsprojektet »Sundhed, menneske og kultur« under det humanistiske forskningsråd, dels som vejleder i etnologisk kulturanalyse, dels med et projekt om udviklingsteori (i samarbejde med Uffe Juul Jensen, Århus), og desuden medlem af Finansministerens tænketank i DMC.

Han har afholdt et seminar om Det nye statssystem, europæiske erfaringer med demokrati og effektivitet – og deres betydning for arbejdet med at skabe folkestyrede lønkapitaler. For Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark, Karrebæksminde. TH har fremlagt et paper om Suverænitæt, stat og samfund i Europa, i DLTS, Folketinget samt holdt forelæsning ved Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelse om Fiskeri, regulering og samfund. Han har forelæst ved den 16. Nordiske sociologkongres (Trondheim) om Sociale betingelser for økonomisk demokrati.

Lisbeth Haastrup er medlem af en referencegruppe for samfundsvidenskabelig ernæringsforskning. Forskningsinstitut for human Ernæring, KVL, og har deltaget i Nordiska Jordbruksforskarens Förenings

XIX:e kongress i Uppsala, hvor hun var mødeleder for en arbejdsgruppe om kulturelle og sociologiske tilgange til kostholdsforskning. Hun har desuden forelæst på Ankerhus husholdningsseminarium.

Edith Rønn er temareaktionsarbejder på kommende nr. af tidsskriftet NORD-NYTT (foreløbig titel: Afvigelse – fra hvad?).

Hele instituttets videnskabelige personale deltog i den nordiske etnolog- og folklørist-kongres i Ystad i maj 91. Bjarne Stoklund, Palle O. Christiansen og Johannes Møllgaard bidrog med indlæg.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 6.

Professor: Bjarne Stoklund.

Lektorer: Poul Balle-Petersen, Palle Ove Christiansen, Thomas Højrup.

Adjunkt: Johannes Møllgaard.

Forskningsstipendiater: Lisbeth Haastrup, Edith Mandrup Rønn.

TAP: Antal årsværk: 0,8.

Assisterter: Vibeke Flygenring, Annette Jepsen.

Midlertidigt ansat: Marie-Louise Herold.

Specialer (konferens):

Kristensen, Susanne: Idealer og myter i en overgangstid. En etnologisk undersøgelse af kvinder i hjem og erhverv mellem 1950 og 1965.

Otto, Lene: Rask eller lykkelig – sundhed som diskurs i Danmark i dette århundrede.

Skodborg, Lene: Kollektivhuset Høje Søborgs baggrund og udvikling.

Specialer (hovedfag):

Fouchard, Tina: Søllerød kirkegård. Gravskik og holdninger til døden o. 1800-1990.

Holden, Lone: Ægteskab-ejendom-uddannelse. 1400-tallets engelske lavadel set gennem Paston-brevene.

Liljedahl, Estrid: Borgerskabets medieforbrug før og nu.

Mellemgaard, Signe: Omkring en medicinsk topografi.

Mikkelsen, Anita: Skarn, skrald og affald. Træk af affaldets kulturhistorie 1840-1990.

Publikationer:

Christiansen, Palle Ove: Fornuft og fornemmelse. Feudale bønders liv og den etnologiske beskrivelse.

DUGNAD. Tidsskrift for etnologi 3-4, s. 18, Oslo Universitet 1991.

–: Artikler til Dansk kulturhistorisk Opslagsværk. i: Dansk kulturhistorisk Opslagsværk I-II, Alstrup, Erik og Poul Erik Olsen, s. 1084, København 1991.

Højrup, Thomas: Det alternative center for fredsforskning svarer igen. Kronik i Information d. 1/5-1989. Institutpublikation 1989, 1 s.

- : Anders Boserup 15. januar 1940 – 4. maj 1990. i: Københavns Universitets Årbog 1990, Københavns Universitet, s. 697-700, København 1991.
- Stoklund, Bjarne: Stiftung von Erinnerung im Wandel musealer Konzepte. i: *Erinnern und Vergessen*. Vorträge des 27. Deutschen Volkskundekongresses, Göttingen 1989, B. Bönisch-Brednich et al., s. 555-562, Göttingen 1991.
- : Bauernhausforschung im Spiegel des Deutsch-Dänischen Nationalstreits. i: *Volkskultur – Geschichte – Region*. Festschrift für Wolfgang Brückner, D. Harmening & E. Wimmer, s. 286-301, Würzburg 1990.
- : Ethnological Interpretations of Implements. The Hayrake as an Example. *Ethnologia Europaea*. Journal of European Ethnology XX, 1, s. 5-14, Odense 1990.
- : Tørvegødning – en vigtig side af hedebondens driftssystem. *Bol og By*. Landbohistorisk Tidsskrift 1, s. 47-72, Odense 1990.

Poul Balle Petersen

Institut for Folkloristik

Forskningsvirksomhed:

1. Folkedigtning

Folkeviser: Den i 1990 foretagne beskrivelse af de ældste færøske kvadhåndskrifter er suppleret, og første del af materialet er færdigredigeret og publiceret. Til det nordiske folkloretidsskrift ARV er leveret en artikel om færøsk kvadoverlevering med særligt henblik på diakrone repertoireforskydninger i 1800-tallet (Chesnutt).

Eventyr og sagn: Ligeledes til udgivelse i ARV er der forfattet en koncis monografisk undersøgelse af Guntram-sagnet (ML 4000) med hovedvægt på sagnets skandinaviske varianter (Chesnutt). – Monografiske undersøgelser af fortællingen om Hobergsgubben og af Mestermø-eventyret er afsluttet, og en tilsvarende undersøgelse af eventyret Kong Lindorm er påbegyndt (Holbek).

2. Skik og brug

Der er arbejdet med en undersøgelse af Polterabend-skikke i nutidens Danmark. Projektet indebærer en revidering af begrebet overgangsrite (van Gennep), idet der arbejdes ud fra en syntese af sociopsykologiske, kommunikative og semiotiske tilgange (Simonsen).

3. Folkloristisk sundhedsforskning

Der arbejdes fortsat på en undersøgelse med arbejdstitlen »Sundhed forpligter«. Som tidligere oplyst, er det hensigten med arbejdet at udstikke rammerne for en folkloristisk sundhedsforskning ikke alene som nyt begreb, men også som særligt forskningsfelt (Rørbye).

I et samarbejde mellem Institut for Folkloristik og Dansk gerontologisk Institut er det pr. 1.1. 1990 påbegyndte projekt »Ældre billedet i Sundhedsvæsenet« viderført med strategimidler fra Statens sundhedsvidenskabelige Forskningsråd (Rørbye sammen med forskningsassistent Anne Leonora Blaakilde).

Rørbye har desuden beskæftiget sig med Kulturgerontologi som nyt forskningsfelt; et nordisk projekt om »Tradition og alderdom« er blevet initieret af Nordic Institute of Folklore med Rørbye som leder.

Endelig er et flerfagligt projekt, som skal danne udgangspunkt for et nordisk netværk for humanistisk sundhedsforskning, under udvikling med instituttet som basis (Rørbye sammen med projektsekretærer Lars Ole Andersen og Aldona Schiffmann).

Andet:

Bibliografi

Det skandinavisk-amerikanske projekt »Bibliography of Scandinavian Folklore« er fortsat med første udskrivning af (hovedparten af) det danske materiale. Det afventer revision og finsortering (Holbek).

Organisatorisk og redaktionelt arbejde:

Chesnutt er medlem af Fakultetsrådet og var indtil 1.12. formand for dettes forskningsudvalg.

Rørbye repræsenterer Danmark i styrelsen for Nordic Institute of Folklore.

Holbek er medlem af redaktionerne for *Folk & Kultur* (Danmark), *ARV* (Sverige), *Merveilles & Contes* (USA) samt skriftserien *FF Communications* (Finland).

Chesnutt og Holbek er af Nordic Institute of Folklore udpeget til sammen med nordiske kolleger at forberede en nordisk-baltisk-keltisk folklorekongres i København i 1993. Der har været afholdt indledende møder herom i København og Stockholm.

Rejser, gæsteforelæsninger:

Chesnutt: Foredrag ved Celtic Studies Association of North America, årsmøde i Berkeley, USA 15.-17. marts; deltagelse med foredrag i Nordic-Celtic Legend Symposium, University College Galway, Irland 18.-22. marts; deltagelse med foredrag i 21. International Ballad Conference i Stockholm, Sverige 19.-23. august.

Holbek: Gæsteforelæsninger ved Lunds Universitet (29. januar), Universitetet i Oslo (12.-13. marts), Universitetet i Bergen (2. oktober) samt i Ungarn (oktober) og Finland (november). Forelæsning i Det kgl.

Danske Videnskabernes Selskab 4. marts. Deltagelse med foredrag i Nordic-Celtic Legend Symposium 17.-22. marts. Gæstelærer ved University of Wisconsin, Madison, USA 17. juni-12. juli. Forelæser ved Folklore Fellows' Summer School i Turku, Finland 4.-12. august. Disputatsopposition ved Universitetet i Bergen 4. oktober.

Rørbye: Foredrag i Landsforeningen Ældresagen, København 4. april; ved Skolen for Beskæftigelsesvejledere, Århus 7. juni; i Dansk gerontologisk Selskab, Århus 14. juni; samt ved Nordisk gerontologisk Forskerkursus, Liseleje 3. oktober. Gæsteforelæsninger ved Danmarks Sygeplejerske Højskole, København 8. april, Universitetet i Bergen 22.-23. april samt Universitetet i Oslo 5. november. Indlæg ved 26. nordiske etnolog- og folkloristkongres i Ystad, Sverige 17. juni.

Simonsen: Forsknings- og kongresophold i St John's, Newfoundland, Canada 9.-22. oktober, herunder deltagelse med foredrag i American Folklore Society's årsmøde samt i konference om Vernacular Culture of the North Atlantic. Deltagelse i symposium om børnekultur i Bergen 8.-10. november.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 4.

Lektorer: Michael Chesnutt, M.A., dr.phil. Bengt Holbek, mag.art. Birgitte Rørbye, cand.mag. Michèle Simonsen.

Forskningsassistent: Cand.mag. Anne Leonora Blaa-kilde.

TAP: Antal årsværk: 0,6.

Assistent: Karin Thomsen.

Specialer:

Carlsen, Sine: Når folklorister skal formidle – på skrift. Fra den videnskabelige afhandling til den faglige fortælling.

Jordal-Jørgensen, Åse: Verden vil bedrages – altså vil den blive bedraget. Museumsstifteren J. S. Møllers kulturhistoriske forfatterskab og virke.

Thiil Nielsen, Henrik: The Literary Evidence of the Gest of Robin Hood and the Origins of the Outlaw Tradition (indleveret ved faget engelsk).

Publikationer:

Blaakilde, Anne Leonora: Omsorg for gamle – et kulturelt og humanistisk anliggende. i: Brikker til Ældre-billedet – Holdninger til Alderdommen, Anne Leonora Blaa-kilde, Henning Kirk, Peter Lindblad, Birgitte Rørbye, Christine Elise Swane, s. 81-96, København 1991.

– Flugten fra alderdommen – Sprogbrug om gamle. i: Brikker til Ældre-billedet – Holdninger til Alderdommen, Anne Leonora Blaa-kilde, Henning Kirk, Peter Lindblad, Birgitte Rørbye, Christine Elise Swane, s. 33-39, København 1991.

– Interview med gamle mennesker. Overvejelser om folkloristisk feltarbejde – generelt og specifikt. UNIFOL 1990, s. 53-81, København 1991.

Chesnutt, Michael, Larsen, Kaj: De ældste færøske kvadhåndskrifter. Del 1. UNIFOL 1990, s. 23-49, København 1991.

– Anmeldelse af Gisli Sigurdsson: Gaelic Influence in Iceland (1988). Saga-Book (Notes and Reviews) 22/7, s. 468-70, London 1989.

Holbek, Bengt: Hvert sprog har sine artigheder. Uddannelse 24.årg., nr.5, s. 299-303, København 1991.

– Bournonville og folketraditionen (Det kgl. Teaters program til "Et Folkesagn", Kbh.). Institutpublikation 1991, s. 6-12.

– Opfindelsen af folket. NORVEG 34, s. 171-84, Oslo 1991.

– Årsberetning 1990. Unifol 1990, s. 5-22, København.

– Hans Christian Andersen's Use of Folktales. Merveilles et contes/Marvels and Tales 4, s. 220-32, Boulder, Colorado, USA 1991.

– Le Langage des contes merveilleux. Cahiers de Littérature Orale 28, s. 127-62, Paris 1991.

Rørbye, Birgitte: Mundlig Dynamit. Om vittigheder og fordomme. Tiden Årg.1991, nr.4, s. 19-22, Skibby 1991.

– Kulturgerontologi eller oldlore? Om de gamle og det gamle i folkloristikken. UNIFOL 1990, s. 110-35, København 1991.

– "Ældre-billedet i Sundhedsvæsenet". Projektets fokuseringsområder. i: Brikker til Ældre-billedet – Holdninger til Alderdommen, Anne Leonora Blaa-kilde, Henning Kirk, Peter Lindblad, Birgitte Rørbye, Christine Elise Swane, s. 11-31, København 1991.

– Interview under tvang. Retsmateriale i folkloristisk belysning. Tradisjon 21, s. 45-58, Oslo 1991.

– Ældre-billedet – Fordomme, myter og hyperkomplekse billedannelser. i: Brikker til Ældre-billedet – Holdninger til Alderdommen, Anne Leonora Blaa-kilde, Henning Kirk, Peter Lindblad, Birgitte Rørbye, Christine Elise Swane, s. 109-46, København 1991.

Simonsen, Michèle: Old Age and Folk Customs. UNIFOL 1990, s. 136-47, København 1991.

Michael Chesnutt

Institut for forhistorisk og klassisk Arkæologi*Forskningsområder:*

Arktisk, forhistorisk, klassisk, marin og den tidlige middelalders arkæologi på Grønland, i Nordatlanten, i Nordeuropa – især Sydsandinavien – og i Middelhavslandene, fortrinsvis Italien og Grækenland.

1. Danmark. Yngre neolitisk tid. På grundlag af omfattende kildestudier beskrives og analyseres samfundets struktur og udvikling i perioden 2800-2400 f.Kr. (K. Ebbesen).

2. Nordeuropa. Undersøgelser over den neolitiske tragtæggekultur i Nordeuropa. Der sigtes mod en almen kulturhistorisk skildring af den ældste nordiske bondekultur fra ca. 4000-2800 f.Kr. (K. Ebbesen).

3. Norden. De nordiske guder. De nordiske træguder dateres som udgangspunkt for stillingtagen til den hedenske religion (K. Ebbesen).

4. Grønland. Qeqertasussuk-projektet. Tværfaglige undersøgelser af Vestgrønlands ældste boplad fra Saqqaq-kulturen (2500-900 f.Kr.) med et for det østlige Arktis enestående inventar af ben- og træsager (B. Grønnow).

5. Grønland. Rensdyrjæger-kulturer. Fortsatte arkæologiske og etnohistoriske studier af rensdyret som ressource. Feltarbejdet foregår i Vestgrønland (B. Grønnow).

6. Grønland. Projekt permafrost. Nye metoder udvikles til feltkonservering og til kunstig optøning af permafrosne kulturlag i Arktis i et samarbejde med konservatorer fra Grønland og Danmark (B. Grønnow).

7. Danmark. Yngre romersk jernalder. Monografi over Himlingøjegravpladsen under færdiggørelse. Forventes afsluttet foråret 92 (U. Lund Hansen).

8. Europa. Sporelementstudier af romerske bronzekar fra jernalderen. Ved laser/buespektografi undersøges bronzekarrene med henblik på at bestemme fabrikationsområderne og malmens oprindelse. Prøver udtages over hele Europa (H. Bollingberg, U. Lund Hansen).

9. Danmark. Det omfattende glasmateriale fra Dankekirkegravpladsen, romersk og germansk jernalder, bearbejdes med henblik på den samlede publikation (H. Jarl Hansen, U. Lund Hansen).

10. Grækenland. Gravskikke i Athen i 7. til 4. århund-

rede f.Kr. En undersøgelse over forholdet mellem den socialpolitiske udvikling i bystaten og gravene på Kerameikos gravpladsen (S. H. Houby-Nielsen).

11. Skandinavien. Våbengrave fra yngre germansk jernalder. Kronologiske og regionale/overregionale studier (A. Nørgård Jørgensen).

12. Grækenland. Martyrfremstillingerne i mosaikkerne i St. Georgrotunden i Thessaloniki studeres i lyset af den antikke portrættradition (B. Küllerich).

13. Skandinavien. Forhistoriske jernknive. En arkæologisk-metallurgisk undersøgelse over den yngre jernalders knive, deres typologi, kronologi og smedeteknik (A. Jouttijärvi, H. Lyngstrøm).

14. Færøerne. Sæterbrugets rolle under vikingetidens landnam belyst ud fra egne udgravninger ved Eide på Eysturoy (D. L. D. Mahler).

15. Italien. Volterras askekister. Studiet af 1100 skulptursmykkede askekister fra Volterraområdet i Etrurien giver et alsidigt billede af romaniseringens forløb fra ca. 300 f.Kr. til Augustus tid (M. Nielsen).

16. Danmark. Vedbækprojektet. Jægerstenalderens arkæologi i Atlantisk tid (ca. 5.500-3.000 f.Kr.). Færdigudgravning på Nationalmuseet af rig dobbeltgrav (V. Alexandersen, M. Djørup, C. Meiklejohn, E. Brinch Petersen).

17. Grønland. Arktiske undersøgelser. Bearbejdning af paleo-eskimoiske bopladser fra Diskobugten, Vestgrønland (K. Møller Hansen, J. Fog Jensen, E. Brinch Petersen).

18. Europa. Arkæologi og Samfundsudvikling i Europa og Middelhavsbækkenet i 2. til 1. årtusind f.Kr. (K. Randsborg).

19. Danmark. Gudmeprojektet. Videreførelse af bebyggelses-arkæologiske studier over et østfynsk område (K. Randsborg).

20. Skandinavien. Forskningshistoriske studier over arkæologien i de skandinaviske samfund i 1700-tallet (K. Randsborg).

21. Italien. Fortsatte studier over den orientalske import til Etrurien for at dokumentere dens indflydelse på den etruskiske kultur i 7. og 6. årh. f.Kr. (A. Rathje).

22. Italien. Med udgangspunkt i terracottafrisen fra Murlo studeres banketten som kulturfænomen i det tidlige Etrurien (A. Rathje).

23. Italien. Latiums jernalder. Fortsat bearbejdning med henblik på publikation af materialet fra Ficana nær Rom (H. Resi, C. Pavolini, A. Rathje).

24. Italien. Latiums jernalder. Bearbejdning af dr. phil. M. Coltons efterladte manuskript »The Archaeology of Latium Vetus« (A. Rathje).

25. Danmark. Studier over ældre bronzealders oldsager. De ornamenterede bronzer undersøges med henblik på støbetechnikken (P. Rønne).

26. Italien. Pontecagnano. Udgravning af den antikke by Pontecagnano i Syditalien sammen med flere studerende fra instituttet (I. Strøm).

27. Cypern. Undersøgelser over bebyggelsesmønstrer omkring Palaephos, området for et af de antikke kongedømmer (L. W. Sørensen).

28. Syrien. Publikationsforberedelse af cyprisk keramik fundet på Tall Sukas under Carlsbergfondets syriske ekspeditioner (L. W. Sørensen).

29. Sverige. En analyse af middelalderens maritime kulturlandskab i den botniske bugt ud fra transportgeografiske og strukturelle synspunkter (C. Westerdahl).

Udgivelsesvirksomhed:

Instituttet udsender serierne »Arkæologiske Studier« og »Arkæologiske Skrifter«.

Redaktion: U. Lund Hansen »Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie«, »Nordiske Fortidsminder« og »Studien zur Sachsenforschung« (for DK). D. L. D. Mahler »Acta Borealia«, vol. 8. E. Brinch Petersen »Journal of Danish Archaeology«. K. Randsborg »Acta Archaeologica« og »Inventaria Archaeologica« (for DK). M. Nielsen og A. Rathje »Acta Hyperborea«. A. Rathje »Piranesi Italienske Studier«. C. Westerdahl »Proceedings of the Sixth International Symposium on Boat and Ship Archaeology«.

Kollegiale organer:

Instituttet er repræsenteret i følgende danske styrende råd: Det arkæologiske Nævn (E. Brinch Petersen); Fortidsminderrådet (U. Lund Hansen) og i Maregruppen (Christer Westerdahl). Internationalt er det repræsenteret i »Arbeitsgemeinschaft für Sachsenforschung« (U. Lund Hansen), som også er korresponderende medlem af »Deutsches Archäologisches Institut« i Frankfurt.

Legatbestyrelser:

Christian og Emma Blinkenbergs Rejselegat (U. Lund Hansen, A. Rathje, L. W. Sørensen). Ingeniør Svend G. Fiedler og hustru's Legat og Kazimierz Sale-

wicz og hustru's Legat (U. Lund Hansen). Japetus Steenstrups Legat (E. Brinch Petersen).

Hæderspriser:

Marjatta Nielsen har modtaget »Ombra della Sera«-prisen i Volterra, Italien.

Udstillinger:

B. Grønnow har medvirket ved den omrejsende udstilling omkring Qeqertasussuk-projektet; vises i Danmark, Norden og Grønland.

Gæsteforelæsere ved instituttet:

G. Bartoloni, A. Espelund, Th. Fanning, D. Griffiths, M. Henig, M. Hermanns-Audardóttir, R. Klein, F. Kramer, I. Marazov, E. Nosov, W. D. Niemeyer, H. C. Petersen, T. Taylor, F. Theuws, E. Wamers.

Samarbejdsaftaler:

Med Ilisimatusarfik, Universitetet i Nuuk, Grønland, er der indledt et samarbejde omkring undervisningen på overbygningsniveau af de grønlandske studerende fra Kultur og Samfunds linjen.

Symposier og seminarer:

U. Lund Hansen har været medarrangør af et symposium på Isegran, Norge, over emnet »Peregrinatio Gothica«; og M. Nielsen har været medarrangør af seminaret »Hellenismen i Vestlig Middelhavsområdet« under forskningsrådets Hellenismeprojekt.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 9,15.

Lektorer: Mag.art. K. Ebbesen, dr.phil. U. Lund Hansen, mag.art. E. Brinch Petersen, mag.art. A. Rathje, mag.art. L. Wriedt Sørensen (vikar), fil.lic. C. Westerdahl.

Forskningsprofessor: Dr.phil. K. Randsborg.

Gæsteforsker: Prof., Dr. Ramiro Matos, Peru.

Adjunkt: Mag.art. Bjarne Grønnow.

Forskningsstipendiater: Mag.art. D. Mahler, fil.lic. M. Nielsen, mag.art., Ph. D. P. Rønne.

Kandidatstipendiater: Mag.art. S. H. Houby-Nielsen, cand.phil. A. Nørgård Jørgensen, mag.art. B. Kiilerich, mag.art. H. Lyngstrøm.

Tilknyttet instituttet: Prof.em. C. J. Becker, prof.em. P. J. Riis og dr.phil. I. Strøm samt mag.art. Birgitte Rafn.

TAP: Antal årsværk: 1.

Korrespondent Una Koester.

Ph.D. afhandling:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Rønne, Preben: Studier over ældre bronzealders regionale områder på Sjælland og deres baggrund (Uni-

versitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager).

Specialer (konferens):

Appel, Liv Kristine: Den europæiske tragtæggekultur og ø-dansk mellemneolitikum. En gennemgang af den europæiske tragtæggekultur som oplæg til en ny undersøgelse af de ø-danske mellemneolitiske stile og af deres anvendelighed som opdelingsgrundlag for tragtæggekulturen i Europa.

Johansen, Lykke: Vænget Nord. En sammensætningsanalyse af flintmaterialet fra en mesolitisk boplads i Vedbækfjorden.

Jørgensen, Mogens Schou: Vejanlæg i Danmarks Forhistorie. En analyse af danske samt øvrige europæiske vejanlæg med henblik på variation, udvikling, repræsentativitet samt funktion.

Kjær-Hansen, Rolf P.: Salten Overgård. En gravplads fra ældre romersk jernalder.

Køllund, Magna: Et studie af tidlig jernalders keramik på udvalgte sardiske pladser (9.-8. årh. f.Kr.).

Lundgren, Birte: Herskerindefremstillinger i den hellenistiske periode: En identifikationsanalyse.

Michélsen, Pia: En undersøgelse og vurdering af gravmaterialet fra sen yngre jernalder og især vikingetid i forhold til dets kronologiske, geografiske og sociale variationer.

Petersen, Tola Gram: Landskabet omkring Værebros Å set i et bebyggelsesarkæologisk perspektiv.

Sørensen, Anne Christina: Yngre vikingetids kvindegrave i Danmark (på nær Bornholm) samt Sydslesvig – en undersøgelse med henblik på at konstatere eventuelle regionale, kronologiske og sociale forskelle.

Wagnkilde, Hanne: Ideologi og rangsystemer. En undersøgelse af overgangen fra brand- til skeletgravskik på gravpladsen fra yngre romersk jernalder ved Ndr. Grødbygård i Åker sogn, Bornholm.

Specialer (cand.phil.):

Bjørnvad, Aaf: Den kronologiske overgang mellem førromersk jernalder og ældre romersk jernalder. Belyst ved gravfundne metalgenstande.

Dam, Brita: Udstillingsprincipper – Historisk set. En analyse af 56 danske basisudstillinger.

Petersen, Susanne Bjerknæs: Regionalitet i yngre Bronzealder belyst ud fra urnegrave i Østdanmark.

Stilborg, Ole: Gudme, Møllegaardsmarken, Lunde-borg. Et keramikteknologisk Studie.

Publikationer:

Ebbesen, Klaus: Den ældste Danmarkshistorie. Tiden til år 725. København 1991, 64 s.

–: Historie – gravet op af jorden. Noter 109, sept., s. 33-8, Odense 1991.

Grønnow, Bjarne: Vejen til Grønland. Grønland 4-7, s. 3, København 1991.

–, Meldgaard, Morten: De første Vestgrønlændere. Grønland 4-7, s. 40, København 1991.

–: Om permafrost og bevaringsforhold. Grønland 4-7, s. 2, København 1991.

–, Meldgaard, Morten: Hvor blev de af? Grønland 4-7, s. 4, København 1991.

Hansen, Ulla Lund: Beröckförmige Bernsteinperlen – die europäischen Kontakte eines ostänischen Zentrums der jüngeren Kaiserzeit. Regions and Reflections. In Honour of Märta Strömberg. Acta Archaeologica Lundensia ser. in 8. 20, s. 177-192, Lund, Sverige 1991.

–: Himlingøje-undersøgelserne. Om baggrunden for Stevnsområdet's rige gravfund i yngre romertid. i: Samfundsorganisation og regional Variation. Norden i romersk jernalder og folkevandringstid. Beretning fra 1. nordiske jernaldersymposium på Sandbjerg Slot 11.-15. april 1989, Charlotte Fabech og Jytte Ringtved (red). Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter XXVII 1991, s. 85-108, Jysk Arkæo. Selskab, Moesgård, Århus 1991.

–: På sporet af de frankiske konger. Danair Magasinet 4, s. 17-25, København 1990.

–: Ravperler. Danair Magasinet 6, s. 48-53, København 1991.

Jørgensen, Anne Nørgård: Kobbef Grab I – ein reich ausgestattetes Grab der jüngeren Eisenzeit von Bornholm. Studien zur Sachsenforschung 7, s. 36, Hannover 1991.

Lyngstrøm, Henriette: Amtmand Emil Vedel og etableringen af Nordens jernalderkronologi. Bornholmske Samlinger III række, 5. bind, s. 9-22, Rønne 1991.

Nielsen, Marjatta: The Relationships between Volterra and Its Territory Illustrated by Urns from the Hellenistic Period. i: Die Welt der Etrusker, Internationales Kolloquium 24.-26. Oktober, 1988 in Berlin, Huberta Heres und Max Kunze (hrsg), s. 201-217, Berlin 1990.

Petersen, Erik Brinch: Senpalæolitikum og Moesolitikum. Arkæologiske udgravninger i Danmark 1990, s. 56-60, København 1991.

Randsborg, Klavs: Oldtidens forvandling: Center og periferi i Europa i tiden tusind før til tusind efter Kristus. i: Sentrum-Periferi. Sentra og Sentrumsdannelser gjennom førhistorisk og historisk tid. Gunneria 64, s. 35ff., Trondheim 1991.

–: Islam og Vesteuropas fødsel. Sfinx 14/3, s. 116f, Århus 1991.

–: Gudme og Lunde-borg – et fynsk rigdomscenter i jernalderen. Nationalmuseets Arbejdsmark 1991, s. 144f, København 1991.

–: Seafaring and Society – in South Scandinavian and European Perspective. i: Aspects of Maritime Scandinavia AD 200-1200, s. 11f, Roskilde 1991.

- : Archaeology in the Twentieth Century – a Scandinavian View. *Acta Archaeologica* 60, 1989, s. 151f., København 1991.
- : The Metamorphosis of Antiquity. Centre and Periphery in Europe from 1000 BC to AD 1000. *Acta Archaeologica* 60, 1989, s. 165f., København 1991.
- : Between Italy and Afghanistan: Archaeological Surveys and Ancient Civilizations. *Acta Archaeologica* 60, 1989, s. 175f., København 1991.
- : The Periods of Danish Antiquity. *Acta Archaeologica* 60, 1989, s. 187f., København 1991.
- Rathje, Annette: Il Banchetto presso i Fenici. i: *Atti del II Congresso Internazionale di Studi Fenici e Punici*, Consiglio Nazionale delle Ricerche, s. 1165-68, Rom 1991.
- , John Lund: Danes Overseas – A Short History of Danish Classical Archaeological Fieldwork. *Acta Hyperborea* 3, s. 11-56, København 1991.
- Rønne, Preben: Forsøgsarkæologi og Bronzealderens Ornamenterik. *Eksperimentel Arkæologi* 1, s. 31-49, Lejre 1991.
- : Early Bronze Age Spiral Ornament – The Technical Background. *Journal of Danish Archaeology* 8, Odense 1991.
- Sørensen, Lone Wriedt: Three Corinthian Sherds from Rhodes – A Case Study. *Acta Hyperborea* 3, s. 191-203, København 1991.
- : Cypriote Terracottas From Lindos in the Light of New Discoveries. i: *Cypriote Terracottas*, F. Vandenaabeele and P. Laffineur, s. 225-40, Brussels – Liège 1991.
- Westerdahl, Christer Lennart: Före heraldiken. *Aktuellt Marinmuseum* 1991, s. 65-83, Karlskrona 1991.
- : Maritimt under medeltiden. i: *Faxeholm och nordsvensk medeltid*, Mogren, Mats (red), s. 36-39, Gävle 1991.
- : Lotsning och labyrint. Ångermanland Medelpad 1990-91, s. 77-95, Härnösand 1991.
- : Vender, ester, kurer. Några ideer om maritima ortnamn. *Aktuellt Marinmuseum* 1990, s. 77-93, Karlskrona 1990.
- : Sjöfartshistoria kring Söderhamn. *Hälsingerunor* 1991, s. 71-102, Norrala, Hälsingland, Sverige 1991.
- : Bottnisk Kontakt i Gävle. *Teknik & Kultur* 3, s. 30-31, Stockholm 1991.
- : Norrlandsleden: The maritime cultural Landscape of the Norrland sailing Route. i: *Aspects of Maritime Scandinavia AD 200-1200*. *Proceedings of the Nordic Seminar on Maritime Aspects of Archaeology*, Roskilde, 13th-15th March, 1989, Ole Crumlin-Pedersen (red), s. 105-120, Roskilde 1991.
- : De heliga öarna vid Nämforsen. *Oknytt*. Johan Nordlander-sällskapets Tidskrift 1-2, s. 67-85, Umeå, Universitetet 1991.
- : En kulturgräns ur maritim synpunkt. i: *Bottnisk Kontakt V*. Maritimhistorisk Konferens, Raumo

Museum, 9-11 feb., 1990, V. Nurmi (red), s. 33-38, Raumo, Finland 1991.

- : The Maritime Itinerary of the Tax Register of King Valdemar Sejr of Denmark (1202-1241). *Deutsches Schifffahrtsarchiv* 13, s. 325-375, Bremerhaven 1990.

Erik Brinch Petersen

Institut for Religionshistorie

Forskningsvirksomhed:

Institut for Religionshistorie dækker et bredt område inden for humanistisk forskning, idet der er tilknyttet fire fagstudier: Almindelig religionshistorie, Kristendomshistorie, Religionssociologi samt Indianske sprog og kulturer. Den ved instituttet udførte forskning placerer sig derfor over en meget bred vifte.

Carsten Breengaard har fortsat og afsluttet sine studier over den allertidligste kristendom (den kristne sekt i 30'erne) samt over den ændring i den kristne religion, der var et resultat af den konstantinske statskirke. Disse studier vil indgå i en monografi om den betydning den romerske øvrigheds forfølgelser og begunstigelser fik på kristendommens udvikling. Una Canger har fortsat sin udvikling af en database over aztekiske tekster fra det 16. og 17. århundrede med henblik på en etablering af en aztekisk ordbog. Arbejdet består på den ene side i en analyse af sprogets morfologi og fonologi samt en gennemarbejdning af ord dannet af den enkelte rod, og på den anden side af udarbejdelsen af principperne for ordbogsindgangen opbygning. Vagn Duekilde har fortsat sine studier inden for nordisk mytologi. Emnet har været forholdet mellem guder og jætter, specielt som det ytrer sig i forbindelse med Odins erhvervelse af visdomsdrikken og ved Tors vigtigste jættekampe. Jørgen Skafte Jensen har beskæftiget sig med forholdet mellem antik retorik og de nytestamentlige skrifter. Undersøgelsen har gjort det nærliggende at antage, at de nytestamentlige forfattere har gennemgået en traditionel helenistisk uddannelse, og at dette har haft en betydning for den måde, de nytestamentlige skrifter er udformet på. Lars Kruse-Blinkenberg har fortsat sine studier over den bibelske teksts vej fra den nære orient via græsk og latin til den vesterlandske verden med særlig henblik på de latinske bibelteksters udbredelse i Vesteuropa. I løbet af 1991 har det i forhold til tidligere år vist sig nødvendigt for udvalgte, centrale bibelske ords vedkommende at supplere med indsamling af citater, hvori disse ord anvendes, fra den profane græske og latinske litteratur. Hjørdis Nielsen (kandidatstipendiat til udgangen af august) har fortsat sit Ph.D.-projekt: Analyse af enkelte aspekter omkring Tripelalliancens geopolitiske struktur i århundredet før den spanske

erobring af Mexico. I stipendiets sidste halvår har undersøgelserne især drejet sig om magthierarkiet i Mexico-dalen, og om en afklaring af de spanske kronikørers håndtering af indianske historiske beretninger vedr. Mexico-dalen. Mikael Rothstein har fortsat sit Ph.D.-projekt: Forholdet mellem religion og naturvidenskab i to nye religiøse bevægelser af indisk oprindelse. Han har afsluttet feltarbejdet og er begyndt bearbejdningen af indsamlede data. Har desuden beskæftiget sig med tilblivelsen af Unification Church og Shan-bevægelsen. Jørgen Podemann Sørensen har fortsat sin undersøgelse af den ægyptiske kulturproces, der kulminerer i de hermetiske og gnostiske strømninger i 2.-4. århundrede. Projektet er afsluttet med færdiggørelsen af afhandlingen »From Ritual to Gnosis«. Tove Tybjerg har fortsat sine studier i religionsvidenskabernes forskningshistorie. Arbejdet har i det forløbne år været koncentreret om den tyske religionshistoriker og folklorist Wilhelm Mannhardt, især hans spørgeskemaundersøgelse fra 1865, der kan betragtes som den første systematiske undersøgelse af ritualer. Endvidere har hun søgt at indkredse opfattelsen af »primitiv religion« i den evolutionistisk prægede forskningstradition. Margit Warburg har anvendt sit tidligere indsamlede materiale om baha'i, dels til en belysning af Det danske Baha'i-samfund som religiøs minoritet, dels i forbindelse med en analyse af baha'i-samfundenes økonomi, nationalt og internationalt. Hun har endvidere fortsat sit arbejde med at frugtbar gøre forskellige metoder og teorier indenfor studiet af religiøse minoriteter.

Redaktionsvirksomhed:

Carsten Brengaard er fortsat medlem af redaktionen for Kirkehistoriske Samlinger udgivet af Selskabet for Danmarks Kirkehistorie. Una Canger er fortsat redaktør af Travaux du cercle linguistique de Copenhague. Jørgen Podemann Sørensen er fortsat redaktør af Chaos, Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier.

Kollegiale organer:

Tove Tybjerg (formand), Vagn Duekilde og Carsten Brengaard har haft plads i styringsorganet (Kontaktudvalget) for den religionsvidenskabelige grunduddannelse. Samtlige lærere har haft sæde i forskellige studienævne. Jørgen Skaftø Jensen (og ekstern lektor Merethe Sundby Sørensen) er medlemmer af Det humanistiske Fakultetsråd, førstnævnte desuden medlem af Konsistorium (med uddannelsesudvalg).

Gæsteforelæsninger:

Una Canger har været gæsteforelæser ved Ibero-Amerikansk Institut i Berlin i maj, og ved Universidad Nacional Autónoma de México i juli. Mikael Rothstein, Jørgen Podemann Sørensen og Tove Tybjerg har deltaget med forelæsninger i Donnerska Institutets symposium »Religiösa riter« i Åbo, Finland, 14.-

16. august. Margit Warburg har holdt foredrag ved International Society for the Sociology of Religion, Dublin, 20. august.

Studierejser:

Carsten Brengaard har været på studieophold ved Det danske Institut i Rom i september. Jørgen Skaftø Jensen har været på studieophold ved Emory University, Atlanta, USA, januar til april.

Faglig dag:

Instituttet afholdt i marts en faglig dag til drøftelse af de tre religionsfags indbyrdes faglige forhold. Samtlige lærere medvirkede ved faglige oplæg til diskussion. Den faglige dag havde stor tilslutning fra de studerende.

Symposium:

Instituttets religionsvidenskabelige lærere deltog med foredrag i Religionshistorisk Forenings dansk-norske symposium i april over emnet »blasfemi«.

Undervisning:

Instituttets religionsvidenskabelige lærere har også i 1991 lagt en meget betydelig undervisningsmæssig indsats i gennemførelsen af den religionsvidenskabelige grunduddannelse, som har haft stor søgning i de senere år.

Historik:

Betydelige kræfter har også været anvendt på at sikre instituttet mod de fagligt set mindre velmotiverede institutsammenlægninger, som fakultetet har gennemført inden for de senere år. I 1991 lykkedes det instituttet at vinde lydhørhed for sit ønske om at fastholde sin faglige profil og undgå sammenlægning med andre institutter.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 8,75.

Lektorer: Dr.theol. Carsten Brengaard, Ph.D. Una Canger, mag.art. Vagn Duekilde, cand.theol. Jørgen Skaftø Jensen, lic.theol. Lars Kruse-Blinkenberg, mag. art. Tove Tybjerg (nedsat tjenestetid), mag.art. Margit Warburg.

Adjunkt: Mag.art. Jørgen Podemann Sørensen (til 11. oktober, forlænget året ud).

Kandidatstipendiater: Mag.art. Hjørdis Nielsen (til 31. august), mag.art. Mikael Rothstein.

TAP: Antal årsværk: 1,28.

Assistent Birgit Danielsen, kontorassistent Vibeke Olsen (til 30. november).

Specialer:

Jensen, Bodil Heide: Lemlæstelsesmotivet i nordisk mytologi.

- Mortensen, Steffen Lausten: Paulus' Areopagostrale. En tematisk analyse på baggrund af talens religionshistoriske miljø.
- Nyfos, Annemette: Det indre drama. En jungiansk analyse af Kierkegaards begrebet »angest« og »sygdommen til døden«.

Publikationer:

- Jensen, Jørgen Skaft: Jehovas vidner. i: Minoritetsreligioner i Danmark – religionssociologisk set, Tim Jensen (red), s. 151-77, København 1991.
- : Vilh. Grønbechs fremstilling af den ældste kristendom. Chaos 15, s. 54-62, København 1991.
- Kruse-Blinkenberg, Lars: Et bidrag til belysning af dansk-katolsk sprogbrug – omvendelse i biskop Hans L. Martensens Dab og Kristenliv (1980). i: Crux Probat Omnia. Festskrift til biskop Hans L. Martensen, Kaspar Kallan, Sebastian Olden-Jørgensen, Peter Ryom og Jacob Thomsen (red.), s. 161-81, København 1990.
- : Ordstudier i Niels Steensens breve som aktuelt forskningsområde. Årsskrift for Niels Steensens Gymnasium 1991, 1990/91, s. 23-26, København 1991.
- : Edvard Brandes som oversætter af Den jødiske Bibel. i: Living Waters. Scandinavian Orientalistic Studies Presented to Professor Dr. Frede Løkkegaard, Egon Keck, Svend Søndergaard, Ellen Wulff (eds), s. 181-205, Copenhagen 1990.
- Rothstein, Mikael: Rites of Passage in Unification Church. Temenos 27, s. 61-81, Helsinki 1991.
- : Jensen, Tim: Gud skabte jorden, ikke øde men til at bebos. Alef, tidsskrift for jødisk kultur 6, s. 72-80, København 1991.
- : Mystik og ritual i Transcendental Meditation. Religionsvidenskabeligt Tidsskrift 18, s. 49-71, Århus 1991.
- : Naturen som en fejltagelse – naturopfattelsen hos ISKCON. Chaos 14, s. 77-102, København 1990.
- : Levende billeder – rigtig levende billeder. Jordens Folk 2, s. 34-39, København 1991.
- : Børneradio og "Øjet i det høje". Chaos, Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier 16, s. 67-82, København 1991.
- : Maharishi-effekten og golf-krigen. Chaos, Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier 15, s. 96-116, København 1991.
- : Gud er blå, de nye religiøse bevægelser. København 1991, 248 s.
- : ISKCON (Hare Krishna). i: Minoritetsreligioner i Danmark – religionssociologisk set, Tim Jensen (red), s. 125-150, København 1991.
- : Jensen, Tim: Gud og grønne skove – religioner og naturbevarelse. København 1991, 181 s.
- : Jensen, Tim: På sporet af det hellige – Mircea Eliades Hierologi. Psyke & Logos 2, s. 251-267, København 1990.
- Tybjerg, Tove: Anmeldelse af Birgitte Sonne, The Acculturative Role of Sea Woman, (Meddelelser om Grønland, Man & Society 13, 1990). Tidsskriftet Antropologi 23, s. 214-216, København 1991.
- : Masker og Mennesker. Anmeldelse af Birgitte Sonne: Agayut. Gyldendal 1988. CHAOS. Dansk-norsk tidsskrift for Religionshistoriske Studier 13, s. 103-06, København 1990.
- : Anmeldelse af Armin W. Geertz, Hopi Altar Iconography, (Iconography of Religions X, 5) 1987. Religionsvidenskabeligt Tidsskrift 18, s. 103-108, Århus 1991.
- Warburg, Margit: Bahá'í. i: Minoritetsreligioner i Danmark – religionssociologisk set. Tim Jensen (red), s. 67-93, u.s. (København) 1991.
- : The Circle, the Brotherhood and the Ecclesiastical Body in Bahá'í in Denmark, 1925-1987. i: Religion, Tradition and Renewal, Armin W. Geertz and Jeppe Sinding Jensen (eds), s. 201-221, Århus 1991.
- : Warminde, Morten: Religiøse minoriteter og hvordan man studerer dem. i: Minoritetsreligioner i Danmark – religionssociologisk set, Tim Jensen (red), s. 13-39, u.s. (København) 1991.
- : Religious Renewal in Orthodox Judaism in Israel – An Interpretation. Social Compass. International Review of Sociology of Religion vol. 38, nr. 1, s. 63-71, Belgien 1991.
- : Anmeldelse af Inger-Marie Børgesen, Tro, bed og arbejde! En etnologisk nutidsstudie af livssyn, ritualer og hverdagsliv blandt medlemmer af Mormonkirken i Danmark, København 1989. Religionsvidenskabeligt Tidsskrift 18, s. 134-140, Århus 1991.

Carsten Breengaard

Kunstfag m.v.

Institut for Film, TV og Kommunikation

Historie:

Institut for Film, TV og Kommunikation (tidligere Institut for Filmvidenskab) fik sit nye navn i 1988 som følge af en reallokering af en række medieforskere fra det daværende Center for Massekommunikation. Institutets undervisning og forskning dækker i dag alle former for massemedier, dog således at forskningen i de levende billeders medier (film, tv og video) indtager den centrale plads. Fagets lærere underviser dels på filmvidenskabs uddannelse, dels i tværfaglige emner, der kan udnyttes af medie-studerende i andre fag, f.eks. fra litteraturvidenskab og dansk. Med den nye studiestruktur (bachelor-studiet), som trådte i kraft pr. 1/9 1990 er instituttets tværfaglige profil yderligere blevet forstærket, idet instituttet udbyder en række tværfaglige tilvalg indenfor medievidenskab på B-niveau (Studiemønstret »Medier og Kultur«, 4 emner og »Billedanalyse og audiovisuel kommunikation, 1 emne), og idet der er blevet etableret en ny overbygningssuddannelse i »Massekommunikation og massekultur« ved siden af den filmvidenskabelige overbygning. Institutets undervisningsmæssige og forskningsmæssige profil dækker således idag både filmvidenskab og medievidenskab i bredere forstand.

Forskningsvirksomhed:

1. Generelt

Institutets forskning omfatter især de levende billedmedier (film, tv og video m.v.), men også medier som radio og de trykte medier (litteratur, aviser og ugeblade) indgår i de ansattes forskningsområder. De ansattes forskning består både af individuelle projekter og kollektive projekter, de sidste ofte med ekstern finansiering og i samarbejde med andre forskere i Danmark eller udlandet. De individuelle forskningsprojekter falder inden for en lang række specielle områder. Det gælder film- og medievidenskabelig teori og metode og film- og medieanalyse, der retter sig mod konkrete genrer og produkter og visuel æstetik. På disse områder tilstræbes det, at udforske grundlaget for de visuelle medier og andre mediers særlige kommunikative træk. Det gælder film- og mediesociologi, dvs. undersøgelser af mediernes placering i det kulturelle og sociale system. Her undersøges mediernes indvirkning på det samfund, de er en del af, mediernes publikum, den såkaldte receptionsanalyse, og i forbindelse hermed også institutionsanalyse, dvs. undersøgelser af de enkelte medieinstitutioners opbygning, økono-

mi, udvikling og juridisk-politiske forhold. Dertil kommer film- og mediehistorie med lige vægt på det nationale og internationale, og bredere kulturhistoriske aspekter ved medierne. Det kan være mediernes forbindelse med ungdomskultur og kønsaspekter eller forholdet og samspillet mellem film, medier og andre kunstarter og udtryksformer. Endelig arbejdes der ved instituttet både praktisk og teoretisk med audiovisuel formidling, informationsstrategier, og med kulturformidling og mediepædagogik i forhold til både visuelle og ikke-visuelle medier. Et af de nyeste forskningsområder inden for instituttet er forskningen i computer- og multi-medier.

2. Individuelle forskningsaktiviteter

For oversigtens skyld kan man opdele de individuelle projekter i projekter som primært har at gøre med filmvidenskab, dvs. de projekter, som knytter sig til filmen som et selvstændigt medium og de projekter, som har at gøre med medievidenskab, dvs. projekter som knytter sig til andre medier, f.eks. tv, video, radio og trykte medier. Opdelingen skal dog tages med det forbehold at en række projekter både af mere teoretisk og af analytisk karakter kan gå på tværs af de visuelle medier, eller på tværs af de visuelle medier og andre medier.

2.1 Filmvidenskab

2.1.1 Kirsten Drotner arbejder med to projekter, der er rettet mod filmvidenskabelige problemstillinger, selvom der også inddrages andre medier. Det drejer sig dels om et projekt om »Melodrama og modernitet«, der er en historisk analyse af melodramaets generelmæssige udvikling set i forhold til receptions-mæssige ændringer. Dels om et projekt med titlen »Stjerne-systemets æstetik«, der søger at vise, hvordan stjerne-systemet i medierne er blevet visuelt ændret historisk.

2.1.2 Martin Drouzy arbejder videre på sit livsprojekt om Dreyers liv og værk. Der er de seneste år fremkommet en række nye dokumenter om Dreyers liv og virke, som gør det muligt at belyse mere ukendte sider af Dreyer i et nyt lys. Endelig arbejder Drouzy også med »Holocaust« på film og tv, dvs. den måde som udryddelsen af jøderne er blevet fremstillet på, både på tv og film og inden for både fiktion og fakta.

2.1.3 Torben Kragh Grodal arbejder med visuel fiktionsteori og genretori, idet han prøver at opstille modeller for de kognitive og affektive strukturer i visuelle fiktionsgenrer. Han arbejder både med film- og tv-eksempler og beskæftiger sig bl.a. med melodrama, krimi, komedie, horror-genrer og meta-fiktion. Projektet forventes afsluttet i 1992 med udgivelse af en engelsksproget afhandling: »A Theory of Fiction«.

2.1.4 Lennard Højbjerg arbejder med forholdet mel-

lem fortælleteorier af kognitiv art hos bl.a. Bordwell og Branigan. Formålet er at konfrontere en kognitiv, modtagerorienteret fortælleteori for film med en mere traditionel, tekstimmanent opfattelse af filmens fortælleforhold.

2.1.5 Eva Jørholt har siden 1/2-91 været ansat som kandidatstipendiat på et projekt med titlen »Film og virkelighed. En undersøgelse af sammenhængen mellem filmæstetik, filmnarration og virkelighedsopfattelse siden 1945«. I et forsøg på at kaste et nyt lys indover det filmtæoretisk og filmhistorisk misbrugte begreb realisme søger projektet at se på de virkelighedsopfattelser, som udvikles i perioden efter 1945 uden for filmen og den virkning det har på konstruktionen af og oplevelsen af film. Der indgår både nationalt og internationalt materiale i projektet.

2.1.6 Steen Salomonsen arbejder på sit Ph.D.-projekt om den filmiske oplevelse, der især beskæftiger sig med filmreception i forhold til litterær og pragmatisk receptionsteori og i forhold til filmsemiotikken. Afhandlingen forventes færdiggjort i løbet af foråret 1992.

2.1.7 Palle Schantz Lauridsen arbejder videre med sit projekt om forholdet mellem billede og lyd i filmen. Projektet rummer både en historisk dimension og en mere teoretisk beskæftigelse med de forskellige muligheder for at kombinere lyd, musik og billede i forskellige filmgenrer og filmhistoriske perioder.

2.1.8 Peter Schepelern arbejder med to delvis beslægtede filmhistoriske projekter, der dog både arbejder med film og tv-eksempler, og som også sætter disse to medier ind i et bredere medie- og kulturhistorisk perspektiv. Det drejer sig om et projekt om »Postmodernisme i amerikanske medier«, som beskæftiger sig med hvilke postmodernistiske træk, der optræder i nyere amerikansk film og tv, og hvordan de kan sættes i relation til tendenser i kunstkritikken og de øvrige medier. Han deltager desuden som film og tv-medarbejder på et kollektivt udgivelsesprojekt, der skal give en fremstilling af Amerikas kulturhistorie efter 1945.

2.2 Medievidenskab

2.2.1 Michael Bruun Andersen arbejder med den danske situationskomedie og sit-com genren som helhed på tv. Der lægges vægt på udviklingen efter 1970 og der inddrages internationale genre-eksempler til belysning af den danske situationskomedies særpræg.

2.2.2 Ib Bondebjerg har – med nogen forsinkelse i forhold til det planlagte – afsluttet et større forskningsprojekt om tv som fortællende medium, der analyserer en række eksemplariske tv-fiktionsformer, både danske og udenlandske i et æstetisk, institutio-

nelt og historisk perspektiv. Resultatet forventes publiceret i 1992 under titlen »Elektroniske fiktioner. TV som fortællende medium.«

2.2.3 Karsten Fledelius arbejder med to delvis relaterede projekter, der dels handler om »Mediernes funktion under krigen i Jugoslavien« og dels om »De jugoslaviske folks historie«. Det første projekt ser på krigen i Jugoslavien som den skabes og vedligeholdes i medierne. Tesen er at dette medieskabte billede er en central påvirkningskilde for udlandet, og samtidig at mediernes pålidelighed er omvendt proportional med deres betydning i den jugoslaviske konflikt. Det andet projekt er af mere historisk art og ser på de historiske forudsætninger for konflikten, bl.a. fordi historien indgår som manipulationsinstrument i den nationale propaganda og meningsdannelse.

2.2.4 Lennard Højbjerg har i løbet af året afsluttet et punktstudie omkring receptioner af tv-føljetonen »I krig og kærlighed«, der ser på forholdet mellem receptionsanalyse og psykoanalyse; publiceres som artikel. Endvidere har han til brug for undervisningen i audiovisuel formidling skrevet en bog, der fremstiller fortælleforhold i tv-fakta, tv-fiktion og tv-sport. Udkommer i 1992.

2.2.5 Stig Hjarvard har i det forløbne år arbejdet videre (på tredje år) med sit Ph.D.-projekt »Udlandet set i dansk tv. Om det europæiske tv-nyhedssystem og audiovisuel udlandsjournalistik.« De delemler, der er blevet udarbejdet er: En teoretisk, kritisk diskussion af Galtung og Ruges nyhedsteori, en række kvantitative, historiske og kvalitative analyser af bl.a. nyhedsindslag i Eurovision News Exchange, udviklingen af paneuropæisk tv på nyhedsformidlingsområdet og den æstetiske forandring af tv-nyhedsformen, specielt den øgede brug af direkte-tv-transmission i formidlingen.

2.2.6 Klaus Bruhn Jensen arbejder generelt med teorier og metoder indenfor reception af massemedier på empirisk grundlag. Projektet arbejder med at udvikle teorier og metoder til analyse af receptionsprocessen i samspil med mediernes indholdsstruktur og kulturhistoriske forandringer. Han har fungeret som den ene af to hovedredaktører på en engelsksproget håndbog i kvalitative metoder i medieforskningen, der udkom i december 1991 under titlen »A Handbook of Qualitative Methodologies for Mass Communication Research«.

3. Større, kollektive forskningsprojekter

3.1 I løbet af 1992 afsluttes det 3-årige, skandinaviske forskningsprojekt »Nordisk tv i forvandling«, der bredt beskæftiger sig med forandringerne i de gamle public service medier i de skandinaviske lande, både i relation til institutionelle forhold, genrer og reception.

Projektet har været støttet af NOS-H (Nordisk humanistisk Forskningsråd). Projektledere har været Peter Dahlgren, Sverige, Klaus Bruhn Jensen, Danmark og Søren Kjærup, Norge. De første resultater af projektet blev publiceret i en bog i 1990 og i 1992 forventes endnu en bog udgivet. På instituttet har følgende medarbejdere, foruden Klaus Bruhn Jensen, medvirket: Michael Bruun Andersen (Koordinator af Genre-gruppen, bidrag om genre-teori og tv og om situationskomediens udvikling), Ib Bondebjerg (medlem af genregruppen og bidrag om faktionens programhistorie på dansk tv og om fiktionsgenrerens udvikling, specielt føljetonen, på dansk tv), Kirsten Drotner (medlem af genre-gruppen), Torben Grodal (medlem af genregruppen og bidrag om genre-teori og tv), Klaus Bruhn Jensen (koordinator for flow-receptionsgruppen og bidrag om flow og reception). Henrik Søndergaard (medlem i flow-receptionsgruppen og bidrag hertil).

3.2 Klaus Bruhn Jensen arbejder i ledelsen af det internationale projekt »New of the World« (bl.a. støttet af UNESCO), som undersøger reception af tv-nyheder i forskellige lande og kulturer.

3.3 Endnu et kollektivt forskningsprojekt, støttet af Statens humanistiske Forskningsråd, drejer sig om at udarbejde en »Dansk mediehistorie« i 4 bind, der skal dække alle de centrale mediers historie i Danmark og i et internationalt perspektiv. Der opereres med følgende perioder: Forhistorien op til 1840, 1840-1880, 1880-1920, 1920-1960 og 1960-1995. Klaus Bruhn Jensen fungerer som projektleder og hovedredaktør. Følgende medarbejdere fra instituttet er i øvrigt involveret: Michael Bruun Andersen (specielt radio og presse), Ib Bondebjerg (Periode-redaktør 1960-1995, bidrag om radio, tv og film), Kirsten Drotner (Periode-redaktør, 1920-1960, bidrag specielt om ugeblade, masselitteratur og film), Torben Kragh Grodal (bidrag om specielt film og masselitteratur), Stig Hjarvard (nyhedsformidling på tv), Henrik Søndergaard (tv-historie 1980-) og Peter Schepelern (film- og tv-historie). I projektet indgår ialt 20 forskere fra Københavns Universitet, Aarhus Universitet, Roskilde Universitetscenter og Ålborg Universitetscenter.

3.4 Kirsten Drotner er projektleder for det NOS-S støttede, skandinaviske forskningsprojekt, der drejer sig om unge kvinders kultur i Danmark fra 1940-1980. Der indgår både teoretiske og empiriske studier i kvinders hverdagskultur og forholdet mellem selvorganiserede og medieformidlede kulturformer. Tre generationer af middelklassekvinder interviewes i forbindelse med projektet. Projektet involverer medarbejdere i alle de skandinaviske lande.

3.5 I efteråret 1991 fik en gruppe forskere ved institut-

tet tildelt ca. 3/4 mill. kroner af Grundforskningsbevillingen til støtte for et projekt med titlen »Teoriudvikling inden for visuel kommunikation«. Projektet løber i 3 år fra 1992-1995 og projektleder er Torben Kragh Grodal. Projektets formål er at opstille teoretiske modeller til forståelse af visuelle kommunikationsforhold og genrer, bl.a. ved at konfrontere og videreudvikle kognitive, semiotiske og pragmatiske teorier om visuel kommunikation, at analysere en række prototypiske genrer inden for fiktion, fakta og blandingsformer og at undersøge receptionen af udvalgte genrer på basis af receptionsteoretiske overvejelser og empirisk konstaterbare sociale, kulturelle og kønsmæssige variationer. I projektet deltager ud over Torben Kragh Grodal også Ib Bondebjerg, Kirsten Drotner, Stig Hjarvard og Klaus Bruhn Jensen. Omkring projektet vil desuden blive opbygget et bredere nationalt og internationalt netværk af forskere, der arbejder med beslægtede emner.

Udgivelses- og redaktionsvirksomhed:

Instituttets publikationsudvalg (Klaus Bruhn Jensen, Palle Schantz Lauridsen) redigerer fortsat instituttets årsskrift og udgivelsesserie Sekvens. I 1991 er der udgivet en årbog omkring Lars von Triers filmproduktion. Desuden er planlægningen af Årbog 92, som får temaet »Postmodernism and Visual Media« (engelsksproget), gået igang. Her vil Peter Schepelern og Eva Jørholt fungere som redaktører. Peter Schepelern repræsenterer sammen med Kaare Schmidt instituttet i redaktionen af Det danske Filmmuseums tidsskrift Kosmorama. Ib Bondebjerg sidder i redaktionen af Sammenslutningen af medieforskere tidsskrift Mediekultur. Kirsten Drotner er anmelder og referee ved European Journal of Communication samt Feminist Review. Klaus Bruhn Jensen fungerer som anmelder og referee ved Journal of Communication (hvor han desuden er medlem af Editorial Board) og European Journal of Communication. Han redigerer og koordinerer endvidere nyhedsbrevet NEQTAR og fungerer som koordinator for det internationale forskernetværk i forbindelse hermed. Palle Schantz Lauridsen redigerer Tryllelygten – Levende papir om levende billeder, sammen med Steen Salomonsen.

Tillidshverv:

Ib Bondebjerg er fra 1/8 indvalgt i Statens humanistiske Forskningsråd, hvorfra han også er indvalgt i repræsentantskabet for Statens Filmcentral. Ib Bondebjerg er endvidere gruppeleder (Gruppen »Mass Media and Popular Fiction«) under International Association of Mass Communication Researchers (IAMCR). Kirsten Drotner er næstformand i NAVF's styringsgruppe ved Program for Ungdomsforskning, medlem af Nordisk Råds referencegruppe for ungdomsforskning, Kulturministeriets repræsentant for Ungdomsforskning i EF og medlem af refe-

rencegruppen for Journalistik, medier og kommunikation på Stockholms Universitet. Hun har desuden i årets løb været medarrangør af 3. Nordiske Ungdomsforsknings-konference og repræsenterer instituttet i planlægningsgruppen for Nordplus, Nordiske Forskerkurser og, sammen med Klaus Bruhn Jensen, European Network for Media Studies and Cultural Studies under Erasmus-programmet. Klaus Bruhn Jensen er endvidere gruppeleder (Gruppen »NEQTAR«) under International Association of Mass Communication Researchers (IAMCR), og desuden medlem af Sammenslutningen af Medieforskere i Danmarks bestyrelse. Torben Grodal har i årets løb været medlem af fakultetets Budget- og forretningsudvalg. Karsten Fledelius er medlem af udstillingsudvalget under BFU og formand for KUA's kunstforening. Han er desuden vicepræsident for The International Association for Audio-Visual Media in Historical Research and Education (IAMHIST), formand for Den danske Nationalkomité for byzantiske studier, medlem af Den internationale Byzanskkomité og medlem af Den danske komité for historikernes internationale Samarbejde og af Komitèen for Udlandsforeningernes kulturelle Samvirke.

Rejser og gæsteforelæsninger:

En lang række af instituttets medarbejdere har medvirket ved efteruddannelseskurser og foredrag ved skoler, institutioner, foreninger m.v. i årets løb, desuden har nedenfor nævnte medarbejdere medvirket ved videnskabelige kongresser og med gæsteforelæsninger ved universiteter og højere læreranstalter. Ib Bondebjerg deltog med oplæg ved International Television Conference i London, i juli og med oplæg ved Den nordiske medieforskerkongres i Reykjavik, Island, i august. Kirsten Drotner har holdt oplæg og gæsteforelæsninger ved Danmarks Biblioteksskole, Forum för Barn- og Ungdomskultur, Jönköping, Amsterdams Universitet (Erasmus-seminar), Odense Universitet (Forskeruddannelseskursus), Dansk Institut for klinisk Epidemiologi, Danmarks Lærerhøjskole, Filmhuset, Stockholms Universitet, Institut for medier og kommunikasjon, Oslo Universitet. Karsten Fledelius har deltaget med ledende funktioner og med paper ved 14. Internationale IAMHIST-kongres, Göttingen, juli, 21. nordiske historikerkongres, Umeå, juni, 18. Internationale Byzanskongres, Moskva og konference i Wien i november om »Donaumonarkiet som vugge for europæisk regionalisme«. Han har desuden holdt gæsteforelæsninger ved universiteterne i München og Århus. Torben Kragh Grodal var på forskningsrejse til University of Madison-Wisconsin, Dept. of Communication Arts fra 2/9-27/9 og holdt der to gæsteforelæsninger. Stig Hjarvard deltog med paper i International Television Conference i London i juli og har holdt gæsteforelæsninger ved Aalborg Biblioteksskole og Danmarks Journalisthøjskole.

Klaus Bruhn Jensen har deltaget i følgende konferencer med oplæg: 41. ICA-Conference, Chicago, maj, Nordisk seminar om receptionsanalyse, Stockholm, maj, Forskeruddannelsesseminar støttet af Forskerakademiet, Molslaboratoriet, marts, og Erasmus-seminar i Amsterdam i april. Han har endvidere holdt gæsteforelæsning ved Projektet »Levende billeder i Norge«, Oslo, november. Palle Schantz Lauridsen har deltaget med paper om Charles Chaplin i Nordisk filmsymposium, Lund, august. Endelig har Peter Schepeleyn deltaget med paper ved den internationale DAAs-konference om »Postmodern America« afholdt i Danmark, og holdt gæsteforelæsning ved Danmarks Biblioteksskole.

Øvrige aktiviteter:

I årets løb har instituttet afholdt 5 møder i serien af »Medie-Dage« med gæsteforelæsere udefra. Temaerne var: »Film og lyd«, »Dansk films fremtid«, »TV-historie-DR 40 år«, »Fassbinders film« og »Børne- og ungdoms-tv«. Desuden har instituttet haft besøg af følgende gæsteforelæsere: Johan Fornäs, Sverige, John Gillis, USA, Noël Carroll, USA, William Gudykunst, USA, Thomas Elsaesser, England og Holland og Kristin Thompson, USA.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 15.

Docenter: Ib Bondebjerg, Torben Grodal.

Lektorer: Kirsten Drotner, Martin Drouzy, Karsten Fledelius, Lennard Højbjerg Hansen, Frank Henriksen (orlov uden løn hele året), Klaus Bruhn Jensen, Peter Schepeleyn, Bertel Kaare Schmidt (orlov uden løn hele året).

Lektorvikar: Michael Bruun Andersen.

Adjunkt: Palle Schantz Lauridsen.

Kandidatstipendiater: Stig Hjarvard, Eva Jørholt, Steen Salomonsen.

Eksterne lektorer: Michael Bruun Andersen, Jesper Koppel.

Undervisningsassistenter: Hans Christian Christiansen, Thomas Harsløf, Anne Jespersen, Lene Nørgaard Mikkelsen, Jan Foght Mikkelsen, Jørgen Michael Rasmussen, Anne Schepeleyn.

Ledelse:

Bestyrer: Ib Bondebjerg.

Vicebestyrer: Peter Schepeleyn.

Studienævnsformand: Lennard Højbjerg.

TAP: Antal årsværk: 2.

Overassistent: Agnete Langkjær.

Assistent: Kaj S. Nielsen, Grethe Årseth-Hansen.

Medhjælp: Ole Alskov, Inger Thorsen.

I jobtilbud, akademisk: Christian Jungersen, Jan Foght Mikkelsen, TAP: Tina Herlevsen.

Specialer:

- Carlsen, Steen: Grundtanken er en vreden klud.
- Eilersen, Lene: Perception. Synet og de levende billeder.
- Fritze, Yvonne: TV-Kurt et ungdoms-tv nu og i fremtiden.
- Gant, Erik: Udenom genre. Kategorisering og vurdering af spillefilm.
- Jensen, Helle Vibeke og Line Trap Mogens: Faktion. Genrekodens blanding og betydning for kommunikationsprocessen i faktionsprogrammet.
- Juhlin, Lillian: Komediegenren – specielt farcen (Kan ikke lånes).
- Jørgensen, Birgit Granhøj og Lars Thomsen: Hvad handlede filmen om?
- Lou, Arne: Sjælens fremviser. Om Ingmar Bergman.
- Mors, Helle: Tid, kultur, kvalitet – en kulturteoretisk perspektivering.
- Møller, Helle: Kommunikation til eftersyn.
- Puntervold, Iben Gylling: Kreativitet på bestilling. Programpolitik og målgruppeovervejelser i DR-TV (Kan ikke lånes).
- Rasmussen, Lisbeth: Fortrop og nybrud – en strukturel analyse.
- Wodickh, Susanne: Kommunikation til eftersyn.

Speciale (konferens):

- Skram-Jensen, Ulla: A Thesis on Indian Cinema.

Publikationer:

- Bondebjerg, Ib: Dansk tv-fiktion: indenfor rammen og udenfor. i: Analyser af tv og tv-kultur, Jens F. Jensen, s. 149-73, København 1991.
- : Paternalism, Modernism and Postmodernism. The Changing of Public Service TV. i: Nordic Television in Transition: 1992 and after, Trine Syvertsen, s. 194-219, Bergen 1990.
- : Oprettet fra monopolkulturen. En institutions- og programhistorisk analyse af dansk tv. Sekvens. Filmvidenskabelig årbog 1989, s. 91-136, Institut for Film, TV og Kommunikation 1990.
- Crigler, Ann C., Jensen, Klaus Bruhn: Discourses on Politics: Talking about Public Issues in the United States and Denmark. i: Communication and Citizenship: Journalism and the Public Sphere in the New Media Age, Peter Dahlgren & Colin Sparks, s. 176-92, London og New York 1991.
- Drotner, Kirsten: At skabe sig selv: Ungdom, æstetik, pædagogik. København 1991, 176 s.
- : Modernitet og mediepanik. i: Kulturanalyse, Deichmann-Sørensen, Trine og Frønes, Ivar, s. 131-59, Oslo 1990.
- : Wouth, Aesthetics and Politics. i: Every Cloud Has a Silver Lining, Flemming Røgilds, s. 29-41, København 1990.
- : De unges estetikke produksjon i hverdagen. i: I un-

- ges eget rum, Gerhard Gregersen, s. 83-93, Oslo 1990.
- : "Det er min interesse": ambivalenser i unges fritid. i: Norge 1991, s. 143-52, Oslo 1991.
- : Kulturelt kön och modern ungdom. i: Kön och identitet i förändring., Johan Rornäs, Ulf Boethins, Sabina Civejman, s. 145-71, Stockholm/Stehag 1991.
- : Unge kvinder og store følelser: modernitet, melodrama og pubertet. K & K: Kultur og klassekritik og kulturanalyse 1, s. 75-97, Holte 1991.
- : Æstetikken mellem pædagogik og kultur. Dansk pædagogisk tidsskrift 1, s. 9-16, Viborg 1991.
- : Intensities of Feeling: Modernity, Melodrama and Adolescence. Theory, Culture & Society, s. 57-87, London 1991.
- : De unge har kastet sig over kulturen. Humaniora 1, s. 15-17, København 1991.
- : Køn, modernitet og medier: om at inddrage kønnet i historisk medieforskning. i: Kjønsdimensionen og mere til. Levende bilder nr 3, Skretting, Katrine (red), s. 5-32, Universitetet i Trondheim 1991.
- : Ungdomskultur. i: Kulturliv: en håndbog, Georg Metz, Dorte Skat-Hansen, Erik Skyum-Nielsen, s. 258-60, København 1991.
- : De unges estetikke produksjon i hverdagen. i: I unges eget rum, Gregersen, Gerhard, s. 83-93, Oslo 1989.
- : Modernitet og mediepanikk. i: Kulturanalyse, Deichmann-Sørensen, Trine og Frønes, Ivar, s. 131-59, Oslo 1990.
- : Youth, Aesthetics and Politics. i: Every Cloud Has a Silver Lining, Røgilds, Flemming, s. 29-41, København 1990.
- Drouzy, Martin: Au Danemark: Deux formations au cinéma. i: L'enseignement du cinéma et de l'audio-visuel dans l'Europe des Douze, Monique Martineau (Edit.), s. 69-72, Condé-sur-Noireau, France 1991.
- : Le film expérimental en France de 1918 à 1930. TOUS AZIMUTS 35, s. 30-41, København 1991.
- : Biografisk skitse. i: Sekvens, Filmvidenskabelig Årbog, Lars von Trier, s. 9-20, København 1991.
- Fledelius, Karsten: Der må være en grænse – eller måder? Kirkefondets skriftserie Temahæfte nr. 10, s. 9-14, København 1991.
- : Kroatien – et land og dets skæbne 1. Danjug Bilten 27. årgang, nr. 2, s. 3-11, København 1991.
- Grodal, Torben Kragh: Individ, samfund og passion – om historisk melodrama på tv. i: Analyser af tv & tv-kultur, Red. Jens F. Jensen, s. 199-214, København 1991.
- : Drømme og visuelle medier. Psyke & Logos 1, 1991, 12. årgang, s. 173-188, København 1991.
- Hjarvad, Stig: Fra Ugerevy til Eurovisionsnyheder. Etableringen af det vesteuropæiske TV-nyhedssamarbejde. i: Sekvens. Filmvidenskabelig Årbog

- 1990, Institut for Film, TV & Kommunikation, s. 37s. (afialt 215), København 1990.
- : Americanization of European Television: An Aesthetic Approach. i: Consumption and American Culture. European Contributions to American Studies XXI, Nye, D.E. & Pedersen, C. (eds), 10s. (afialt 239), Amsterdam 1991.
 - Jensen, Klaus Bruhn: Dansk mediehistorie. NOR-DICOM-Information 2, s. 7-10, Göteborg 1991.
 - : Danish Media History: A Project Outline. The Nordicom Review of Nordic Mass Communication Research 1, s. 31-35, Göteborg 1991.
 - : Den kulturelle Dinosaur. Information/Moderne Tider 19.juli, s. 2, København 1991.
 - : The Politics of Polysemy: Television News, Everyday Consciousness and Political Action. Media, Culture & Society 12 (1), s. 57-77, London 1990.
 - : Plusvalia semantica: Bosquejo de una teoria pragmatica de la recepcion de los medios. Estudios sobre las culturas contemporaneas 4 (10), s. 85-105, Colima, Mexico 1990.
 - : Anmeldelse af Hans Jørn Nielsen (red.), Kultur, identitet og kommunikation. Pressens Årbog 1989, s. 175, København 1990.
 - : International Ethnographies: Review of World Families Watch Television, ed. James Lull. Journal of Communication 40 (1), s. 155-58, Philadelphia, PA, USA 1990.
 - : Not So Remote? Review of Remote Control, ed. Seiter et al. Journal of Communication 40 (4), s. 134-37, New York 1990.
 - : Flow: TV-reception, Magt og Mening. i: Analyser af TV og TV-kultur, Jens F. Jensen (red.), s. 33-48, København 1991.
 - : Cultural Studies 101. Cultural Studies 5 (1), s. 107-12, London 1991.
 - : Jankowski, Nicholas W.: A Handbook of Qualitative Methodologies for Mass Communication Research. London og New York 1991, 272 s.
 - : An unruly lot: Review of Ang DESPERATELY SEEKING THE AUDIENCE. Journal of Communication 41(4), s. 166-172, Philadelphia, PA, USA 1991.
 - : Anmeldelse af Myrstad & Rasmussen, Historien og medierne. Mediekultur 16, s. 106-107, Ålborg 1991.
 - : Skriftkulturer og billedkulturer: En kritisk introduktion til forskning om nye mediemiljøer. i: Sekvens: Filmvidenskabelig Årbog 1989, Klaus Bruhn Jensen, Ole Steen Nilsson og Palle Schantz Lauridsen, s. 7-25, København 1990.
 - : When Is Meaning? Communication Theory, Pragmatism, and Mass Media Reception. i: Communication Yearbook, 14, James A. Anderson, s. 3-32, Newbury Park, CA, USA 1991.
 - Jørholt, Eva: I erotikkens vold – David Lynch bizarre univers. Kosmorama 195, 37. årgang, forår 1991, s. 24-35, København 1991.
 - : Det forbudte forår (Træk af østtysk films historie). Kosmorama 197, 37. årgang, efterår 1991, s. 28-42, København 1991.
 - Lauridsen, Palle Schantz: Filmen og den tredje mening. Tryllelygten 1, s. 2310, København 1991.
 - : Barthes og Filmen. København 1991, 247 s.
 - : Verden ifølge Bond. Kosmorama 190, s. 12, København 1989.
 - : Roland Barthes and the Analysis of Film – an Introduction. Lähikuva 1/2, s. 5, Turku (Finland) 1988.
 - : Barthes goes to Hollywood – en introduktion til Roland Barthes' filmteoretiske skrifter. Litteratur & Samfund 43, s. 19, København 1988.
 - : It's not a Home – it's a House. Filmen på rejse: Et signalement af road-movie-genren. HUG! 49/50, s. 7, København 1987.
 - : Interview med Christian Metz. Tryllelygten – Levende Ord om Levende Billeder 2, s. 33, København 1987.
 - : Det postmoderne og filmen – nogle overvejelser og tre advarsler. Tryllelygten – Levende Ord om Levende Billeder 2, s. 19, København 1987.
 - : En fodboldfortælling – om dansk TVs dækning af VM i fodbold 1986. Sekvens – Filmvidenskabelig Årbog 1986, s. 25, København 1986.
 - : Og Gud skabte mennesket i sit billede – Noter om film og identifikation. Litteratur & Samfund 40, s. 18, København 1985.
 - : Christian Metz' Filmsemiotik. Sekvens – Filmvidenskabelig Årbog 1984, s. 133, København 1984.
 - : Viel Geschrei und Wenig Wille – Christian Metz, filmen og psykoanalysen. Arbejdsrapporter fra Nordisk Sommer Universitet 18, s. 20, Aalborg 1984.
 - : Kværnen kan ikke standses – fantasiens fabel. Kultur & Klasse 49, s. 23, København 1984.
 - : Normalt er jeg ellers cool... Litteratur & Samfund 35, s. 14, København 1984.
 - Schepeleern, Peter: Fortællingens genkomst (Eric Fischl). Øjeblikket 2, april 1991, s. 4-5, København 1991.
 - : Lyst og død: Sex, løgn og amerikanske medier. Kosmorama 195, 37.årg., s. 50-66, København 1991.

Ib Bondebjerg

Institut for Kunsthistorie

Historie:

Institut for Kunsthistorie oprettedes som selvstændigt institut ved Københavns Universitet i 1935 under professor dr.phil. Christian Elling og fik navnet Universitetets kunsthistoriske Laboratorium. I 1973 ændredes navnet til Institut for Kunsthistorie ved ikrafttræden af den nye styrelseslov. Ved udgangen af 1991 ophører Institut for Kunsthistorie som selvstændigt institut efter en periode på 56 år. Det humanistiske Fakultet vedtog i 1990 at sammenlægge instituttet med Institut for Litteraturvidenskab og Det teatervidenskabelige Institut.

Forskningsvirksomhed:

Institutets centrale forskningsområder ligger inden for den vesteuropæiske billedkunst og arkitektur fra antikken til i dag. Institutets medarbejdere forsker hver især inden for flere perioder eller emner, f.eks.: En kunstners samlede produktion, enkelte kunstværker, tværgående emner over flere perioder, videnskabsteoretiske aspekter af billedtolkning, metodeproblemer og udviklingslinier i æstetikens historie.

1. Antik og middelalder

1.1 Skulpturgruppen Laokoon i arkæologi og kunsthistorie (Marianne Marcussen).

1.2 Studier i senantik og oldkristen kunst med særligt henblik på skulpturens rolle (Øystein Hjort). Den 18. december 1991 forsvarede Øystein Hjort sin doktordisputats: *Ecclesia Christi, Ecclesia Virens*. Mosaikkerne i San Clemente i Rom.

1.3 Undersøgelse af Majestas Domini-motivet i romansk vægmaleri. Vægmaleriet på overgangen mellem senotonsk og romansk tid (10. til 12. århundrede). Der lægges særlig vægt på kirkeudsmykningerne på Sjælland og i Idensen kirke ved Hannover. Forsatte studier over Todbjerg Kirkes romanske malerier i relation til traditionen fra Cotton-Genesis manuskriptet fra det 5.-6. århundrede. Studier i senmiddelalderlige drolier i dansk vægmaleri, især Everlöf-Brurupgruppen og Torummesterens udsmykninger i Midtjylland (omkring 1530-40) (Søren Kaspersen).

2. Nyere tid og det 20. århundrede

2.1 Ut pictura poesis? Samspillet mellem teori og praksis i renæssancens opfattelse af billedkunsten som håndværk eller videnskab (Hannemarie Ragn Jensen), projekt i samarbejde med Karsten Friis-Jensen, Institut for græsk og latinsk Middelalderfilologi og Minna Skaft Jensen, Institut for klassisk Filologi. Fortsatte studier over den danske maler Constantin Hansen (det 19. århundrede) med henblik på en mo-

derne monografi. Desuden fortsatte studier over udviklingen af en analysemodel for portrætter af ukendte personer og malere (Hannemarie Ragn Jensen).

2.2 Kritik og analyse af Norman Brysons fortolkning fra 1984 af rumgengivelsen i det 19. århundredes franske kunst (Marianne Marcussen).

2.3 Undersøgelse af semiotikkens forhold til og fortolkning af billedkunsten og kunsthistoriens udsagn om billedkunsten, især m.h.p. fotografi, film og maleri i slutningen af det 19. og begyndelsen af det 20. århundrede, derunder om tegn og intertekstualitet i maleriet omkring bl. andre Picasso og Cézanne. Om tidsrepræsentation. Om fotografiet, Manet og impressionismen og om Emil Nolde og hans nazismesympatier (Jens Toft).

3. Teoretiske og tværgående emner

3.1 Studier i stil og stilhistorie og landskabsmaleriet fra antikken til nyere tid, begge emner set i forhold til overordnede ideer om forholdet mellem kunst og bevidsthedsudvikling (Søren Kaspersen).

3.2 Studier af nordiske kunstværker (Teddy Brunius).

3.3 Udarbejdelse af grundbog i billedbeskrivelse og projekt kunstdokumentation: Bearbejdning af materiale m.h.p. udvikling af en model til analyse af kunsthistoriske termer (Hannemarie Ragn Jensen) det sidste i samarbejde med mag.art. Jens Fleischer.

3.4 Ekspressivitet og ekspressionisme i maleri og film undersøgt i forhold til Charles Sanders Peirce's semiotik. Rammer og rammesætning, udsigelsesteori, værkers og tegnets »grænser« (Jens Toft).

3.5 Repræsentation af retninger i vesteuropæisk kunst (maleri og skulptur) sammenholdt med udviklingen af de naturvidenskabelige, især matematiske, afbildningsmetoder gennem tiderne. Disse sammenholdes med en analyse af afbildningsmetodernes illusionsskabende effekt både med hensyn til en nutidig og en historisk forståelse af synsperceptionen som sådan og perceptionen af billeder i særdeleshed (Marianne Marcussen).

3.6 En oversigt over nordisk kunsthistorie (Teddy Brunius).

Udgivervirksomhed:

Instituttet udgiver tidsskriftet *Hafnia*. Copenhagen Papers in the History of Art, som indeholder artikler på fremmedsprog (engelsk, tysk og fransk), og skriftserien *Skrifter* udgivet af Institut for Kunsthistorie ved Københavns Universitet (på nordiske sprog). Re-

daktører er Øystein Hjort og Marianne Marcussen. Temanummer af *Hafnia* om romansk kunst i Norden med Søren Kaspersen som gæsterektor er under udgivelse. Næste nummer af *Hafnia* vil indeholde artikler om Chr. IV og hans tid, samt andre artikler. Medredaktør er Hannemarie Ragn Jensen. Akterne fra den 3. internordiske kunsthistorikerkongres, afholdt i maj 1990, er i trykken og vil udkomme som nr. 8 i skrift-rækken *Skrifter* udgivet af Institut for Kunsthistorie. Marianne Marcussen er redaktør af dette bind. Teddy Brunius er medredaktør af *Journal of the Aesthetics and Art Criticism* og af *Konstvärlden*. Øystein Hjort er medredaktør af det fællesnordiske kunstdidsskrift *Siksi*, udgivet af Nordisk Konstcentrum, Helsingfors. Hannemarie Ragn Jensen er redaktør for en publikation i anledning af Vikingetåret 1993. Søren Kaspersen er medredaktør af *Argos*. Tidsskrift for kunstvidenskab, visuel kommunikation og kunstpædagogik og medlem af den nordiske redaktionskomité for *Encyclopedia dell'arte medievale*. Søren Kaspersen er desuden fagkonsulent for middelalderområdet på Weilbachs kunstnerleksikon. Marianne Marcussen er medlem af redaktionen for *Nordisk Tidsskrift för Estetik*, udgivet af Institutionen för Estetik ved Uppsala Universitet. Jens Toft er medredaktør af *Tryllelygten*.

Anden virksomhed:

Teddy Brunius er medlem af bestyrelsen for den internationale organisation for kunsthistorikere, CIHA, af Braunschweigs videnskabelige akademi og Zorn-akademiet. Øystein Hjort er rådsvalgt medlem af Akademirådet, medlem af repræsentantskabet for Statens Kunstfond, medlem af bestyrelsen for Louisiana. Museum for moderne kunst og medlem af repræsentantskabet for Center for Kunst og Kristendom. Hannemarie Ragn Jensen er medlem af initiativgruppen Forum for Renæssancestudier. Søren Kaspersen er medlem af repræsentantskabet for Center for Kunst og Kristendom. Marianne Marcussen er bestyrelsesmedlem for Nordik. Nordisk Komité for Kunsthistorie og for Nordisk Selskab for Æstetik.

Informationsvirksomhed:

Hannemarie Ragn Jensen har i 1991, under et udvalg af Undervisnings- og Forskningsministeriet, afsluttet rapporten: *Billedkunst. Kvalitet i uddannelse og undervisning*. Formning, billedkunst, kunsthistorie m.v. Marianne Marcussen deltager i en arbejdsgruppe under matematiklærerforeningen med henblik på udarbejdelsen af et video-program om perspektivet til matematikundervisningen i gymnasiet. Desuden har Marianne Marcussen afholdt en udstilling om perspektiv, matematik og perception på Københavns Universitet, Amager.

Rejser og gæsteforelæsninger:

Teddy Brunius har været i Berlin på studierejse. Øy-

stein Hjort har i september 1991 været kurér for Nordisk Ministerråds udstilling af ny nordisk kunst, *Transparencia Azul*, i Montevideo og Buenos Aires. Desuden rejse til Venezia og Torcello m.h.p. studiet af mosaikker. Hannemarie Ragn Jensen har gæsteforelæst ved Uppsala Universitet over emnet: *Constantin Hansens kunstsyn i teori og praksis*. Har desuden deltaget i kongres for nordisk design og kunstindustri på Kunstindustrimuseet, København og seminar på Rødding Højskole: *Nybrud i kunstvidenskab og kunsthistorisk forskning* og har været på studierejse til Rom. Søren Kaspersen har gæsteforelæst ved Uppsala Universitet over emnet: *Majestas Domini*. En analyse af det religiøse og politiske indhold, har været på studierejse til Wien for at studere manuskripter, desuden studierejser til Köln for at studere ottonske manuskripter, til London for at se udstilling af landskabsmaleri. Han har deltaget i symposium i Wunstorf med et foredrag om udsmykningen af Idensens kirke ved Hannover, Teater- og kunsthistorisk symposium i Hornbæk om grotesker/det obskøne og deltog i seminar på Rødding Højskole: *Nybrud i kunstvidenskab og kunsthistorisk forskning*. Marianne Marcussen har besøgt Schleswig, Lübeck, Wismar og Rostock. Studierejse til Rom for at studere Laokoonskulpturen i Vatikanet og gæsteforelæste samtidig ved Det schweitsiske Institut i Rom over emnet: *Perspective and the explanations of perspective*; gæsteforelæste desuden ved Universitetet i Uppsala over emnet: *Distancen (i perspektivet) og virkeligheden*, og ved Kunstakademiets Arkitektsskole om: *Rumgengivelsen i kunsten og dens forhold til virkeligheden*. Deltog i seminar om nordisk æstetik i Lysebu, Norge og i Nordisk Selskab for Æstetiks seminar i Bø, Norge: *Representation and fiksjon i kunsten*, med foredraget: *Impressionismen og 'fiktionsspillet'*. Deltog i seminar på Rødding Højskole: *Nybrud i kunstvidenskab og kunsthistorisk forskning*. Jens Toft deltog i seminar på Rødding Højskole: *Nybrud i kunstvidenskab og kunsthistorisk forskning med foredraget: Some Reflections on the Painterly Sign*.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 6.

Professor: Teddy Brunius.

Lektorer: Øystein Hjort, Hannemarie Ragn Jensen, Søren Kaspersen, Marianne Marcussen.

Forskeradjunkt: Jens Toft.

Eksterne lektorer: Hanne Honnens de Lichtenberg, Rolf Læssøe, Hakon Lund, Hanne Raabyemagle.

Undervisningsassistenter: Marianne Barbusse-Mariager, Thyge Bro, Ulla Eberth, Beate Knuth Feder-spiel, Peter Kühn Nielsen, Jane Nielsen, Emma Salling, Ann Sørensen, Poul Tuxen, Susanne Wenningsted-Torgard, Ewa Werber.

TAP: Antal årsværk: 1,6.

Annette Götsche, Sten Hartung Jørgensen, Hanne Ilse Nielsen, Tina Schmädicke.

Specialer (konferens):

Andersson Møller, Vibeke: Arkitekturen og dens omstændigheder omkring 1990 i Danmark.

Harboe, Julie: The moving image. Diversity in early byzantine imagery before iconoclasm.

Linnet, Ragni: Den sande kunst. Guldaldermaleriets emancipatoriske og utopiske rolle.

Pedersen, Eva de la Fuente: Kirkeinventar i Østdanmark på Christian IV's tid med hovedvægten på altertavler.

Pedersen, Kirsten E. Nørregaard: Pompeianske rumudsmykninger i Danmark, 1830-1875.

Sjøstrøm, Ulla: Ejnar Nielsen 1872-1956 en karakteristik af hans værker.

Sørensen, Anette. Herodrykelse i nordisk skulptur omkring århundredskiftet. En analyse af menneskeopfattelsen og den kunstneriske selvforståelse hos Gustav Vigeland, Einar Jönsson og Rudolph Tegner.

Trumpy, Inger: Nederlandske husaltertavler med alabasterrelieffer fra anden halvdel af 1500-tallet i Danmark.

Speciale (hovedfag):

Hoffmann, Birgit: Fridolin Johansen: Kunstnerens værk set i sammenhæng med fremherskende danske og udenlandske strømninger.

Publikationer:

Hjort, Øystein: Bildkultur und Medien nach 1945: Kunst. i: Länderbericht USA, bd.2: Gesellschaft, Aussenpolitik, Kultur-Religion-Erziehung, W.P.Adams, E.-O. Czempel, B. Ostendorf, K.L. Shell, P.B. Spahn, M. Zöller, s. 591-603, Bonn 1990.

→ Feast or Famine – Eric Fischl og USA i 1980'erne. i: Eric Fischl, Jens Erik Sørensen, s. 22-37, 1991.

→ Eric Fischl: "Kærlighedens fødsel (anden version)". Louisiana Klubben 60, april, s. 13-15, Louisiana 1991.

→ Selvportræt med mange træk. i: TAK. Ernst Klæbel. 25 år i Politikens Hus, Herbert Pundik, s. 24-28, København 1991.

→ Amerikansk kunst efter 1960. i: Amerikansk kunst efter 1960. Et udsnit af tre private samlinger, s. 5-10, Holte 1991.

→ Så sem gefur nafn. i: Torben Ebbesen, Nordens Hus, Reykjavik, s. 3-8, Reykjavik 1991.

→ Modernitet – postmodernisme i billedkunsten: kontinuitet og brud. i: Modernismen i skandinavisk litteratur. Foredrag på den 8. studiekonferanse i International Association for Scandinavian Studies

(IASS), Universitetet i Trondheim 1990, Asmund Lien, s. 384-92, Trondheim 1991.

→ Ecclesia Christi, Ecclesia Virens. Mosaikkerne i San Clemente i Rom. København 1991, 332 s.

Jensen, Hannemarie Ragn: Bornholm i det danske landskabsmaleri. i: Københavns Universitets Almanak. Skriv- og Rejse- kalender, Lillian Noval (red.), s. 109-25, København 1991.

→ Årene i Rom 1835-1843 (s. 46-53). i: Constantin Hansen 1804-1880, Bjarne Jørnæs + Stig Miss (red.), s. 285, København 1991.

→ Universitetets Vestibule (s. 68-81). i: Constantin Hansen 1804-1880, Red. Bjarne Jørnæs + Stig Miss, s. 285, København 1991.

Kaspersen, Søren: Et Selskab af danske Kunstnere i Rom – Et billede og dets baggrund. i: Constantin Hansen 1804-1880, Bjarne Jørnæs og Stig Miss (red.), s. 54-67, København og Århus 1991.

Institut for Litteraturvidenskab

Forskningsvirksomhed:

Institutets forskning er kendetegnet ved sit internationale perspektiv. De centrale forskningsområder er dels litteraturhistorie, tekstteori og tekstanalyse, dels moderne kultur. De traditionelle emner – periode, genre, værk og forfatterskab – er fortsat højprioriterede. Hertil kommer en skærpet interesse for kulturhistorie og kulturteori, især i forhold til det moderne kulturunivers.

1. Litteraturhistorie og tekstanalyse

1.1 Kafka den Umulige. Fortsatte studier i Kafkas gennembrudstekster, med særligt henblik på skriveprocessens funktioner og på forholdet mellem det skrivende jeg og det empiriske jeg (Jørgen Egebak).

1.2 »quer durch die Worte kommen Reste von Licht«. Om Kafkas modernistiske poetik. Det afsluttede forskningsprojekt publiceres 1992 i tysk antologi med den foreløbige titel Kafka aus neuer Sicht (Königshausen+Neumann, Würzburg) (Jørgen Egebak).

1.3 Logikken i Harald Kiddes »Jærnet«. Ny analyse og fortolkning, der skal forklare romanens særprægede form og fungere som læsevejledning (Jørgen Egebak).

1.4 Baudelaire og orientalismen. En undersøgelse af det orientalske hos Baudelaire som en spejling af figuren rejse/ikkerejse i hans tænkning (Henning Goldbæk).

1.5 Tekst/billede-relationer i tysk romantik. En undersøgelse af formprincipper og retoriske figurer i udvalgte digter- og billedværker. Et foreløbigt resultat af en sammenlignende analyse af Heinrich Kleists »Das Erdbeben in Chili« og landskabsmalerier af C. D. Friedrich (Marie-Louise Svane).

1.6 Modernismen og realismen i kroppen. Renskrivning af manuskript (ca. 200 s. om Paula Modersohn-Becker og Käthe Kollwitz (Marie-Louise Svane).

1.7 Robert Musil og den moderne roman. De litterære formeksperimenter i »Der Mann ohne Eigenschaft«, med særligt henblik på inspirationen fra den samtidige psykologi, filosofi og naturvidenskab (Frederik Tygstrup).

2. Litteraturteori

2.1 Reception og repræsentation i den episke genre. Gennem diverse teoretiske indfaldsvinkler (fænomologi, fortælle-teori, muligverdens-semantik) diskuteres den fortællende litteraturs mulighed for repræsentation af den menneskelige virkelighed og for indlejring af læseren (Nils Gunder Hansen).

2.2 Modernitet og æstetisk erfaring. Teorier om den litterære skrift hos Maurice Blanchot og den tidlige Michel Foucault (Frederik Tygstrup).

2.3 Ordene og tingene. En undersøgelse af en klassisk problemstilling i vestlig filosofi, her især forfulgt ad dens litterære forgreninger og med særlig vægt på den modernistiske periode. Under udarbejdelse er dels en artikel om Gertrude Stein og Francis Ponge, dels en artikel om Jacques Derrida og Francis Ponge (Tanja Ørum).

3. Kritikhistorie og videnskabshistorie

3.1 Filosoffen Carl du Pless betydnings for psykoanalytisk konstituering (Uffe Hansen).

3.2 Georg Brandes og Goethe: Kritikhistorisk mindre monografi, under udarbejdelse (Lars Peter Rømhild).

3.3 Valdemar Vedel som litteraturhistoriker: Større monografi under fortsat udarbejdelse. Behandler ligesom monografien om Brandes og Goethe dansk litteraturhistorieforskning omkring sidste århundredskifte, fortrinsvis forskning i udenlandske emner og i et nationalt og internationalt perspektiv (Lars Peter Rømhild).

4. Mentalitetshistorie og kulturforskning

4.1 Den autonome personligheds henfald. Fortsatte studier i registreringen af den autonome personligheds henfald i vesteuropæisk kultur fra Oplysnings-tiden til Første Verdenskrig (Uffe Hansen).

4.2 Imagining Modernity. En undersøgelse af form og erfaring i udvalgte emner inden for den moderne kultur (Peter Madsen).

4.3 Dansk Mediehistorie. Bidrag til det forsknings-rådsstøttede projekt om en Dansk Mediehistorie i tre bind (Martin Zerlang).

4.4 Kapitler af kulturhistorien. Fortsat arbejde på af-handling om formningen af mentaliteter, belyst gennem kunst og kulturformer (Martin Zerlang).

Rejser og gæsteforelæsninger:

Peter Madsen: Forskningsophold ved Stanford University, sept.-dec. 1991. Gæsteforelæsning samme sted om »Approaching the Wilderness«. Desuden deltagelse i flg. kongresser (med afholdelse af foredrag). International Society for Philosophy and Literature, Montreal i maj; International Association for Scandinavian Studies, Amherst i maj; Conrad Society, London i juni.

Jørgen Egebak: Berlin, dec. 1991, vedr. Kafka-projekt og planlægning af kollokvium.

Uffe Hansen: Bayreuth, forelæsning om »Gottfried Kellers »Pankraz der Schmoller« oder der sich selbst aufhebende Text« på konference om »Fremdkulturelle Interpretation«.

Marie-Louise Svane: Gæsteforelæsning om »Tiden og det sette øjeblik« (hos Kleist og C. D. Friedrich) ved symposiet »Romantiken över gränser«, 5.-8. juni, arrangeret i samarbejde ml. Krappert-Stiftelsen, Uppsalas og Lunds Universiteter. Desuden deltagelse i nordisk konference, 12.-14. april, om »De æstetiske Videnskabers Historie«, Lysebu konferencecenter.

Martin Zerlang: Bergen Universitet, marts, gæsteforelæsninger om hhv. »Underholdningens historie«, »Jean M. Auel og den moderne masselitteratur«, »TV-genrer« samt »Mediealderen«. Stavanger Universitet, marts, gæsteforelæsning om »Mentalitetshistorie«. University of California, Santa Cruz, august: Deltagelse i Dickens-konference om »Masterpieces in the Marketplace« med forelæsningen »The Impact of Illustrated Magazines on Victorian Literature«. University of New Orleans, oktober: Deltagelse (som chairman) ved konference om »Spaces of Intersection in the Nineteenth Century«.

Derudover har instituttets medarbejdere været inviteret som gæsteforelæsere ved en række danske institutioner o.l.:

Nils Gunder Hansen: Sociologforeningen, RUC, Grundtvigsk Arbejdskonvent.

Frederik Tygstrup: Filmskolen og Aarhus Universitet.

Martin Zerlang: Kunstakademiets Arkitektskole, Ugebladet Hjemmet, Filmskolen, RUC, Dansk lærerforening, Medielærerforeningen, Biblioteksskolen, forskeruddannelseskursus om »The Modernization of

Culture and the Development of Political Discourse in the Third World» på Sandbjerg Slot, Københavns Universitet Amagers »forskningsfredage« (om »Kommik og modernitet«).

Anden virksomhed:

Der har været arrangeret en lang række gæsteforelæsninger ved instituttet, bl.a. i regi af fakultetets Forskeruddannelseskursus, på Peter Madsens initiativ: Hans Ulrich Gumbrecht, Andreas Huyssen, René Girard, Ferenc Feher, Agnes Heller. Marie Louise Svane har arrangeret gæsteforelæsninger ved Arne Melberg. Tania Ørum har arrangeret besøg af Paul Auster.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 10.

Professor: Mag.art. Peter Madsen.

Docent: Dr.phil. Uffe Hansen.

Lektorer: Mag.art. Jørgen Egebak, cand.mag. Peter Larsen (orlov), mag.art. Lars Peter Rømhild, mag.art. Marie-Louise Svane, mag.art. Martin Zerlang, cand.mag. Tania Ørum.

Lektorvikar: Lic.phil. Nils Gunder Hansen.

Seniorstipendiat: Mag. art. Frederik Stjernfelt.

Kandidatstipendiat: Mag.art. Frederik Tygstrup.

Eksterne lektorer: Cand.mag. Peter Allingham, mag.art. Steen Beck, mag.art. Peter Duelund, lic.phil. Henning Goldbæk, mag.art. Karin Højersholt, lic.phil. Lis Møller, dr.phil. Claus Bratt Østergaard.

Undervisningsassistenter: Mag. art. Anne Mørch Hansen, mag.art. Dag Heede, mag.art. Mette Sandbye.

TAP: Antal årsværk: 2.

Assistentvikar Annette Jallberg, assistent Benthe Bro Poulsen, assistent Hanne Christa Torp (orlov 15.1.-23.9.).

Ph.D.afhandling:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Goldbæk, Henning: Logic and phantasy in the work of Edgar Allan Poe (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager).

Specialer:

Birch, Tina: Forestillinger om de fremmede.

Bjærge, Susanne: Dansk kulturpolitik. Udvikling og udfordringer.

Danig, Susanne: Antonin Artaud og det dobbelte.

Dircks, Birgitte: Forholdet mellem ideologi, identitet og moderbinding i Milan Kunderas romaner (Kan ikke lånes).

Hovmøller, Ellen: Litteraturprogrammer i tv.

Møller, Helle Bjerrum og Susanne Angeline Wodick: Kommunikation til eftersyn.

Olesen, Asger: Informationsteknologien i de post-industrielle samfund.

Specialer (konferens):

Adamsen, Billy: Television og kognition. Om TV's indflydelse på opmærksomhed, læsning og tænkning (Kan ikke lånes).

Friedrichsen, Annegret: Elegi og eksil. Erindringens part i Ingeborg Bachmanns forfatterskab fra »Die gestundete Zeit« til »Malina«.

Hasselhøj, Niels: Kritisk-historisk hermeneutik. En undersøgelse af Peter Bürgers kritiske kunstteori.

Mørch-Hansen, Anne: Krop, køn og kreativitet i surrealistisk poesi og billedkunst.

Publikationer:

Davidson, Erling: Narrativitet og subjektivitet. i: *Aktuel Litteraturteori*, P. Madsen (red.), s. 131-43.

Egebak, Jørgen: Om sandhed og æstetisk sandhed. i: *Aktuel litteraturteori*, Peter Madsen (udg), s. 152-67, København 1990.

→ Paul de Mans læsning af Nietzsche. Kultur og Klasse 67.

Goldbæk, Henning: Grænsens Filosofi – Rationalitet og utopi hos Edgar Allan Poe. København 1991, 255 s.

→ De tavse sireners Sang – Oplysningens dialektik hos den tidlige Walter Benjamin. København 1990, 159 s.

→ Om vesttysk og østtysk litteratur i 80'erne. Kultur og Klasse 68, s. 47-67, København 1990.

→ Om forholdet mellem det nationale og det europæiske i Tyskland. HUG nr.59, s. 56-62, København 1990.

→ Fin de siècle musik – ny musik i København, foråret 1990. Dansk Musik Tidsskrift nr.1 1990/91, s. 13-20, København 1990.

→ En forunderlig musikhistorie – et interview med komponisten Bent Lorentzen. Dansk Musik Tidsskrift nr.1 1990/91, s. 3-10, København 1990.

→ A l'ombre du Voyage. Une interpretation du "Voyage" de Baudelaire. Revue Romane 25-1-1990, s. 73-92, København 1990.

→ Mordene i Rue Morgue som historieskrivning. Tidsskrift nr.12, s. 26-40, København 1990.

→ Om aktualisering og reddende kritik hos Walter Benjamin. i: *Aktuel Litteraturteori*, P. Madsen (red.), s. 46-66, København.

Hansen, Nils G.: Fra tekst til fortælling hos Paul Ricoeur. i: *Aktuel litteraturteori*, Peter Madsen, s. 81-93, 1990.

→ Litteratur og Etik. Kritik 96, s. 39-64, København 1991.

→ Når skruerne strammes. Om litterære tolkningsstrategier og – kontroverser, eksemplificeret udfra Henry James's "The Turn of the Screw". Kultur & Klasse 70, s. 25-57, Viborg 1991.

→ Kærlighedshistoriens umådelige tyngde hos Kundera. Den Blå Port 17/1991, s. 73-82, København 1991.

- Kærlighedshistoriens umådelige tyngde hos Kundera. Den Blå Port 17, s. 73-82, København 1991.
- Litteratur og etik. Kritik 96, s. 39-64, København 1991.
- Sansernes sociologi. Om Georg Simmel og det moderne. København 1991, 291 s.
- Eksodus. Om litteraturvidenskaben i 80'erne og derefter. KRITIK 91/92, s. 207-22, København 1990.
- Individualitetens metafysik hos Georg Simmel. Slagmark 15, s. 26-40, Århus 1990.
- Fiktionens grænser hos Paul Ricoeur. Litteratur & Samfund 46, s. 118-37, København 1990.
- Strangers on a train – om individet i det moderne samfund. Kredsen 56/2, s. 40-57, Århus 1991.
- Hansen, Uffe: Psykoanalysens fortrængte fortid. Hypnotisøren Carl Hansen og Sigmund Freud. København 1991, 240 s.
- Albatros og frimærke. i: Aktuel Litteraturteori, P. Madsen (red.), s. 121-31.
- Hjort, Øystein: Ganarse la vida al servicio del arte. i: Transparencia Azul. Arte nórdico contemporáneo en América Latina, C.T. Dam, B. Fredlund, M. Jaukkuri, B. Schreiber, s. 37-66, 1991.
- Madsen, Peter: Modernisme – enhed eller flerhed? i: Modernismen i Skandinavisk Litteratur, Asmund Lien (udg.), s. 453-61, Trondheim, Norge 1991.
- Freud og modernismens heterogenitet. i: Psykoanalyse og kultur, Hans Reiland & Franziska Ylander (red.), Hans Reiland & Franziska Ylander (red.), s. 29-33, Stockholm 1991.
- Betydningsbegrebet i æstetisk analyse – Hinsides semiosis. Tidsskrift for litteraturvetenskap 4. 1990, s. 26-34, Lund 1991.
- Indledning & Den kolde krig. i: Dansk Litteraturhistorie, bd. 8. (Genudgivelse), M. Bruun Andersen m.fl., s. 11-222, København 1990.
- Den hegelske projektørs grelle lys. i: Aktuel Litteraturteori, Peter Madsen (udg.), s. 7-16, København 1990.
- Rønning, Helge: Litteratur og modernitet. i: Litteratur og Modernitet, Madsen, Peter og Rønning, Helge (udg.), s. 7-38, København/Oslo 1990.
- Postmodernism and Late Capitalism. The Humanist Psychologist vol.18, no.1, s. 120-32, Georgia, USA 1990.
- Intellektuelle. KRITIK 91/92, s. 94-111, København 1990.
- Man må hugge sig vej med en kødøkse. HUG 56/57, s. 142-4, København 1990.
- En ny encyklopædi i Danmark? Bogens Verden 6, s. 438-42, København 1990.
- Paris-Prag. Revolutioner 1789-1989. HUG 58, s. 96-102, København 1990.
- "Indledning" + "Den kolde krig 1945-56". i: Dansk Litteraturhistorie, bd. 8 (genudgivelse) s. 11-24 m.m.
- Møller, Lis: The Analytical Theatre: Freud and Ibsen. Scandinavian Psychoanalytic Review 13 (1990), s. 112-28, København 1990.
- Ud af glasklokken. Den blå Port 15/16, s. 130-4, København 1990.
- Møller, Lis Birgit: Begyndelsen og afslutningen. i: Aktuel Litteraturteori, Peter Madsen, s. 93-105, København 1990.
- Det analytiske teater: Freud og Ibsen. Nytt Norsk Tidsskrift Nr.1, 1990, s. 40-9, Oslo 1990.
- Rømhild, Lars P.: Den danske æstetik ca. 1860-1910. Nordisk æstetisk tidsskrift 6, s. 74-90, Uppsala 1991.
- Om Bertolt Brechts "Den kaukasiske Kridtcirkel". Dansk Udsyn 1991/nr. 1, s. 54-65, Askov 1991.
- Omkring Tegnér's billedsprog. Nordica Bd.8, s. 135-47, 1991.
- Nogle placeringer af læseren i det 20. århundredes litteraturvidenskab. i: Aktuel Litteraturteori, Peter Madsen, s. 34-45, København 1990.
- Die Humor-Theorie Harald Höffdings. Jahrbuch für Internationale Germanistik Jahrg. XXII, Heft 1, s. 111-20, Verlag Peter Lang (Tyskland) 1990.
- Anmeldelse af: Bengt Holbek: Interpretation of Fairy Tales, m.fl. skrifter. Danske Studier 1990 1990, s. 163-8, København 1990.
- Anmeldelse af: Georg Nørregaard: Karl Gjellerup – en biografi. Danske Studier 1990 1990, s. 175-8, København 1990.
- Skibstrup, Maj: Tragedie og historisk erfaring. i: Aktuel Litteraturteori, Peter Madsen (ed), s. 16-34, København 1990.
- Johannes Sløk: Shakespeare renaissancensom drama. Kritik 93, s. 4, København 1990.
- Svane, Marie-Louise, Ørum, Tania: Køn og moderne tider. København 1991, 398 s.
- Feminister i det postmoderne. i: Køn og moderne tider, Marie-Louise Svane og Tania Ørum, s. 27-35, København 1991.
- "Selvbiografiens modernitet". i: Aktuel Litteraturteori, P. Madsen (red.), s. 67-81, København .
- "Ballet er ikke forbi". Kultur og Klasse 68, s. 21-8, København.
- Zerlang, Martin: Frans Kannik. i: Frans Kannik, Martin Zerlang, Søren Nagbøl, Falk Berger, s. 50 ns., København 1991.
- Magt og morskab i arkitekturen. i: Magten og arkitekturen, Klaus Ahlmann m.fl. (red), s. 58-71, København 1991.
- Midt i en quiz-tid. i: Analyser af tv & tv-kultur, Jens F. Jensen (red), s. 233-247, København 1991.
- Tivolisering. i: Kulturliv. En håndbog, Georg Metz, Dorte Skot-Hansen, Erik Skyum-Nielsen (red), s. 247-48, Viborg 1991.
- Retorik og erfaring. i: Aktuel Litteraturteori, Peter Madsen, s. 106-20, København 1990.
- Show. i: Kitsch og Konkret. En antologi om bl.a.

- kunst, Lars Holm, Knud Odde, Lars Ravn, Peter H. Olesen, s. 7-17, København 1990.
- : Latinamerikanske fortællere. Dansk Noter 2, s. 25-31, København 1990.
 - : Litteraturhistorie som mentalitetshistorie. *Norrøna. Zeitschrift für Kultur, Geschichte & Politik der skand. Länder* 7. Jahrgang, Okt. 1990, nr.13, s. 61-73, Literaturverlag Norden, Köln 1991.
 - Ørum, Tania: "Hvor er vi så henne?". i: *Køn og moderne tider*, Marie-Louise Svane og Tania Ørum (red.), s. 9-27, København 1991.
 - : "Passionen og tilfældet". i: *Køn og køn imellem. Kulturstudier* 13, Charlotte Engberg, Birgitte Hornbek & Per Stounbjerg (red.). Udgivet af Center for Kulturforskning v. Århus Universitet, s. 195-222, Århus 1991.
 - : *Køn og moderne tider – antologi*. (Red. af Marie-Louise Svane og Tania Ørum). København 1991, 398 s.

Martin Zerlang

Musikvidenskabeligt Institut

Ved studieårets start i september 1991 påbegyndte ca. 85 nye studerende musikstudiet (der var planlagt efter et optag på 60 studerende, men ved semestrets begyndelse blev det meddelt, at faget skulle optage yderligere 25); af disse 85 studerende blev de 65 optaget på grundlag af eksamenskvalitet suppleret med en vejledende prøve, mens de sidste 19 som noget nyt blev optaget via den såkaldte »kvote II« ordning på baggrund af en kombineret optagelsessamtale og prøve. Til disse 19 pladser var der ikke færre end 170 ansøgere; der var således gennem årene oparbejdet en stor pukkel af afviste ansøgere til musikstudiet, som nu efter den nye ordning så en mulighed for at blive optaget. Blandt disse 170 ansøgere udvalgte 60 til samtale på grundlag af en kombination af eksamenskvalitet, videreuddannelse samt anden musikalsk virksomhed. Ved den endelige udvælgelse af de nitten ansøgere til optagelse var det alene indtryk fra samtalen og de musikalske færdigheder, der spillede ind. Som afslutning på dette forsøg med ny optagelsesprocedure kunne faget konstatere, at man utvivlsomt havde optaget 19 egnede studerende, men ikke nødvendigvis de nitten bedst egnede blandt de 170 ansøgere.

Instituttet tilbyder undervisning og vejledning på alle niveauer fra bachelor- til licentiatniveau. Undervisningen foregår i et stadigt samspil mellem de tre kategorier af discipliner, som faget består af: Historiske, teoretiske og praktiske, og det er netop dette samspil, der karakteriserer faget som universitetsfag.

Udover den traditionelle undervisning af de interne studerende udbydes et antal kurser for eksterne studerende under åbent universitet. Med undtagelse af de praktiske fag har gennem en årrække samtlige discipliner under grunduddannelsen og senere bacheloruddannelsen været udbudt som fjernundervisning for åbent universitetsstuderende.

Instituttet er på andet år med i et internationalt ERASMUS-samarbejde (EF's program for udveksling af studerende og lærere mellem landenes højere læreanstalter) sammen med musikinstitutter fra knap 20 andre europæiske universiteter. I kraft af en kombination af den statslige uddannelsesstøtte og midler fra dette ERASMUS projekt har et antal studerende fået mulighed for studier i udlandet i 2-4 måneder, på en sådan måde, at de kurser og prøver, som afsluttes ved det udenlandske universitet overføres og indgår i den endelige eksamen ved hjemuniversitetet.

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskning afspejler den samme tredeling af faget, som er anført ovenfor, og den udmønter sig i alt væsentligt i en række individuelle forskningsprojekter, betinget af de enkelte medarbejders interesser. Egentlige institutprojekter har ikke været iværksat i 1991.

Følgende oversigt over de enkelte medarbejders igangværende forskningsprojekter er opdelt i disciplinerne musikhistorie, musikteori, etnomusikologi og tale og sang.

Musikhistorie

Undersøgelser med henblik på udgivelse af middelalderhåndskriftet AM 76,8° (J. Bergsagel, N. M. Jensen, i samarbejde med nordiske kolleger).

Udgivelse af håndskrift i Kiel med den ældste overleverede danske liturgiske musik (Hs S.H.8A.8°) (J. Bergsagel).

Notationsundersøgelser af musikfragmenter i Det kgl. Bibliotek med henblik på opførelsespraksis i forbindelse med det 13. århundredes kirkelige flerstemmighed (J. Bergsagel).

Undersøgelser over Eloys' Missa »Dixerunt Discipuli« overleveret i håndskrift fra c. 1475 fra det Sixtinske kapel i Rom (J. Bergsagel som medlem af forsker-team ved Heidelberg Universitet).

Undersøgelser over italiensk instrumentalmusik i det 17. århundrede i forbindelse med medvirken som hovedredaktør af antologien »Seventeenth Century Italian Instrumental Chamber Music« (N. M. Jensen).

Redigering af afdøde professor Jens Peter Larsens efterladte arbejde om rødderne til den wienerklassiske stil med henblik på udgivelse (N. Krabbe).

Receptionshistoriske undersøgelser over Mozarts musik – specielt hans »Requiem« (C. E. Hatting).

Kvindens rolle i den borgerlige musikkultur i Dan-

mark 1800-1850 (L. Ahlgren Jensen, med støtte fra Det humanistiske Forskningsråd).

Studier i »Ein deutsches Requiem«, herunder forholdet til den lutherske koraltradition (M. Topp).

Studier i forbindelse med udgivelse af N. W. Gades 8. symfoni (J. Maegaard).

Deltagelse i fakultetets tværfaglige projekt »Dansk identitetshistorie«, herunder arbejde med henblik på udarbejdelse af en afhandling om Niels W. Gade og den danske nationalromantik (N. M. Jensen).

Undersøgelser af Knud Lyhne Rahbek og musikken (S. Høgel).

Musik og musikliv i Wien omkring år 1900 i tværkulturel belysning med henblik på en bogudgivelse (J. Brincker).

Studier i Carl Nielsens musik, herunder forberedelse af en kritisk udgave af hans værker (T. Schousboe).

Studier i Carl Nielsens forhold til modernismen i 1920'erne (J. Maegaard).

Studier i Arnold Schönbergs musik (J. Maegaard).

Studier i Kurt Weills musik (N. Krabbe).

Spillelærerinden i Norden c. 1850 til c. 1970; skandinaviske kvindeforskningsprojekt støttet af Nordiska Samarbetsnämnden för Humanistisk Forskning (NOSH) (I. Bruland).

Kvinder i det københavnske musikliv 1920-1970 (I. Bruland).

Studier i ældre dansk jazzmusik i forbindelse med en udbygning af Arkiv for dansk jazzhistorie samt udgivelse på plade af en række ældre danske jazzoptagelser (E. Wiedemann).

Studier i Duke Ellingtons musik med henblik på udarbejdelsen af en annoteret værkkrønologi (E. Wiedemann).

Studier i det amerikanske »standard«-repertoire fra 1920'erne til c. 1950 (E. Wiedemann).

Studier i Poul Ruders' symfoni »Himmelhoch jauchzend ...« (J. Brincker).

Studier i ny dansk musik – specielt musikdramatik (J. Brincker).

Musikteori

Harmonik, tonalitet og form i 1800-tallets musik med særlig henblik på Brahms, Listz og Mahler (G. Rischel).

Studier i Jazzharmonik, specielt akkordplaceringsprincipper i jazz (J. W. Madsen).

Etnomusikologi

Sang og musik i Gora (Kosovo) (B. Trærup).

Danske rejsendes erfaringer med musikken i fremmede kulturer (B. Trærup).

Musikken hos etniske mindretal i Danmark (B. Trærup).

Tale og sang

Fagets tale- og sanglærere opfylder deres forsk-

ningsforpligtelse dels gennem traditionel forskning indenfor deres specielle felt, dels gennem kunstnerisk perfektionering og indgående repertoriestudier. Hertil kommer studier i stemmens funktion og muligheder. I kraft af fagets karakter som solofag spiller teoretiske overvejelser omkring formidling og pædagogik en særlig rolle her.

Rejser og gæsteforelæsninger:

Studieophold i udlandet: J. Bergsagel (Frankrig og Italien), E. Wiedemann (New York).

Gæsteforelæsninger og kongresbidrag i udlandet ved instituttets medarbejdere: J. Bergsagel (Oxford), J. Brincker (Wien), I. Bruland (Halmstad), C. E. Hatting (Salzburg), N. M. Jensen (Saarbrücken), J. Maegaard (Los Angeles), B. Trærup (Göttingen og Jarmala i Letland), E. Wiedemann (Los Angeles, Stockholm).

Følgende udenlandske forskere har holdt gæsteforelæsning på instituttet: Robert D. Levin (Freiburg, Tyskland) om Mozarts »ægte« og »uægte« værker. Simon Frith (Strathclyde, Skotland) om Rocksociologi. Andrew McCredie (Adelaide, Australien) om barokkens skoledrama. Nadine George (Roy Hart teatret i Frankrig) om Roy Harts sangmetode. Elliot Schwartz (Maine and Ohio State University, USA) om ny amerikansk musik.

Udgivelse:

Instituttets årbog »Musik & Forskning« publicerer et udvalg af medarbejdernes forskningsresultater. Den udkom i juli med sit sekstende bind under redaktion af Jan Maegaard.

De enkelte medarbejders redaktionelle hverv omfatter iøvrigt: Medlemsskab af redaktionen for Dansk Musiktidsskrift (J. Brincker); medlemsskab af redaktionen for udgaven af Niels W. Gades værker (J. Maegaard); medlemsskab af redaktionskomiteen for »Monumenta Musicae Byzantinae« (J. Bergsagel); medlemmer af den danske RILM-komite (N. Krabbe, T. Schousboe, se nedenfor under »Anden virksomhed«). Endvidere har Jens Brincker været medforfatter til Undervisningsministeriets »KUP-rapport« om musikundervisningen fra folkeskole til universitet, samt af Kultur- og Undervisningsministeriets rapport »Fremtidens musikuddannelser«.

Anden virksomhed:

Instituttet giver husly for Arkiv for dansk Jazzhistorie, der under ledelse af Erik Wiedemann er dokumentationscenter for specielt ældre dansk jazzhistorie og indeholder et betydeligt antal musikoptagelser, diskografier, båndinterviews, scrapbøger, fotos, samt artikler, bøger og noder vedrørende dansk jazz med hovedvægten på perioden før 1950. Arkivet er tilgængeligt i forskningsøjemed efter aftale med Erik Wiedemann.

Også Dansk danskehistorisk Arkiv har adresse på in-

stitutttet. Det er informationscenter for alle former for dans og danseforskning i Danmark og indeholder en materialesamling af noder, bøger og andet dokumentarisk materiale til belysning af dansk dansehistorie. Arkivet ledes af civilingeniør, mag.art Henning Urup; telefonisk henvendelse til instituttet tilrådes forud for personlig kontakt til arkivet.

Også redaktionen af Dansk Musiktidsskrift holder til på instituttet. Tidsskriftet er det førende danske organ for ny kompositionsmusik, og instituttet har på mange planer et frugtbart samarbejde med tidsskriftet og dets redaktion.

Instituttet er vært for den danske RILM-komite (Répertoire Internationale de Littérature Musicale), som indgår i det internationale musikbibliografiske projekt RILM. Komiteen registrerer den danske musikvidenskabelige litteratur, forsyner den med abstracts og indberetter den til RILM-databasen i New York. RILM udkommer tre gange om året og posterne fra de lokale RILM-komiteer er ligeledes søgbare online via dataværten DIALOG. Den danske komite består af Torben Schousboe og Niels Krabbe med bibliotekar Tine Vind som sekretær. Projektet finansieres af midler fra instituttets annuum og Statens humanistiske Forskningsråd i forening.

Instituttets kor MUKO under ledelse af Morten Schuldt-Jensen opførte i foråret Fanny Mendelssohn-Hensels »Oratorium nach Bildern der Bibel« ved en koncert i Glyptoteket. Opførelsen var den første i Norden og udsprang af Inge Brulands kvindemusikforskning. Projektet blev til i et samarbejde mellem KIM (Foreningen »Kvinder i Musik«) og instituttet. Endvidere afholdt MUKO den traditionelle Julekoncert i Garnisonskirken.

I forbindelse med officielt besøg i Danmark af det norske kongepar arrangerede instituttet i samarbejde med Den norske Ambassade en offentlig og meget velbesøgt koncert i universitetets festsal, hvor Annelise Berntsen og Aage Haugland opførte norsk og amerikansk musik, akkompagneret af en af instituttets klaverlærere, pianisten Poul Rosenbaum. På grund af et betydeligt økonomisk tilskud fra Den norske Ambassade var der gratis adgang til koncerten.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 18½.

Professorer: Dr.phil. J. Bergsagel, dr.phil. J. Mægaard.

Lektorer: Cand.mag. J. Brincker, operasanger N. Brincker, cand.phil. V. Brincker, cand.mag. I. Bruland, mag.art. C. E. Hatting, cand.mag. S. Høgel, cand.mag. N. M. Jensen, cand.mag. N. Krabbe, cand.phil. J. W. Madsen, cand.mag. G. Rischel, cand.mag. E. Schouenborg, mag.art. T. Schousboe, cand.mag. M. Topp, cand.mag. B. Trærup, dr.phil. E. Wiedemann.

Forskningsstipendiat: Mag.art. L. A. Jensen.

DVIP: Antal årsværk: ca. 4.

Undervisningsassistenter: E. Brodersen, M. Bækkelund, A. Christensen, A. Christoffersen, H. Fryden-dall, A. Gørtz, I. F. Hansen, E. M. Jensen, A. Kierkegaard, B. B. Madsen, H. C. Nielsen, A. Nobbio, J. Rohard, P. Rosenbaum, A. Rosing-Schou, M. Schuldt-Jensen, E. Skjoldan, J. Guttmann Sørensen, S. M. Sørensen, B. Thanning, J. O. Traasdal, V. Warlev, T. Westenholz.

TAP: Antal årsværk: 3.

Kirsten Binne, Ole G. Hansen, Lonny Nielsen.

Speciale (konferens):

Christensen, Hanne: Messiaen. En indføring i hans musikalske sprog med hovedvægten på det rytmiske.

Specialer:

Clausen, Ulla Kirsten og Ellen Mygind Kristensen: Hanns Eislers holdninger til filmmusik som de fremlægges i »Composing for the Films« (1947).

Janda, Alice: Preparation, Development and Application of Part-Singing in Primary and Secondary Schools. Theoretical and Methodological Advice for Teachers with Particular Reference to Czech Education.

Kjørboe, Christian: Danske klarinetter. En undersøgelse af de dansk-byggede instrumenter i Musikhistorisk Museum og Carl Claudius' Samling i København. En analyse og udarbejdelse af en registrant.

Kølbøl, Vibeke Hinge: Béla Bartók, Improvisationer opus 20. Teoretiske og analytiske aspekter omkring Improvisationer opus 20 med udgangspunkt i folke-musikken.

Nielsen, Gunner Thor: Luigi Cherubinis franske operaer mellem 1788 og 1797.

Pedersen, Jimmy: George Martins betydning for The Beatles.

Ravn, Lene: Så syng mig dog! Om at lære sig selv at kende gennem stemmen – belyst ved en undersøgelse af Roy Hart teatrets stemmearbejde.

Steding-Jessen, Bjørn: Linier i Richard Strauss' fremførelse af musikdramatik som skabende og udøvende kunstner.

Storskov, Hans-Henrik: Et biologisk grundlag for musikundervisning.

Publikationer:

Bergsagel, John: (Anmeldelse) Delius. A Life in Letters: I. 1862-1908; II. 1909-934, Edited by Lionel Carley, London 1983, 1988. Dansk Årbog for Musikforskning XVIII 1987, s. 120-6, København 1991.

—: Scandinavia: Unity in Diversity. i: Man & Music,

- vol. 7: The Late Romantic Era, J. Samson, s. 240-265, London 1991.
- Brincker, Jens, Bruland, Inge: Musiklære og musikalsk analyse. II Harmoni. København 1990, 100 s.
- Brincker, Niels: Così fan tutte (Musik & Forskning 16), s. 37-64, København 1991.
- Bruland, Inge: Benna Moe, overgangskvinde og professionel musiker. KIM-nyt 21, s. 9-17, København 1990.
- : Fra en dansk musikerfamilie. Operasangerinden Valdis Hamerik og hendes mor Margaret E. Williams. KIM-nyt 27, s. 6-16, København 1991.
- Hatting, Carsten E.: Mozart og Danmark. København 1991, 190s.
- Jensen, Niels Martin: Heinrich Schütz und die Ausstattungstücke bei dem grossen Beilager zu Kopenhagen 1634. i: Heinrich Schütz und die Musik in Dänemark zur Zeit Christian IV. Bericht über die wissensch. Konf. in Kopenh. 10.-14. Nov. 1985, Anne Ørbæk Jensen og Ole Kongsted, s. 57-67, Kopenhagen 1989.
- : Verzeichnis musikalischer und handschriftlicher Quellen zur dänischen Musikgeschichte aus der ersten Hälfte des 17. Jahrhunderts. i: Heinrich Schütz und die Musik in Dänemark zur Zeit Christian IV. Bericht über die wissensch. Konf. in Kopenhagen 10.-14. Nov., 1985, Anne Ørbæk Jensen og Ole Kongsted, s. 313-316, Kopenhagen 1989.
- : Music at Ferrara under Ercole II and Alfonso II. i: La Corte di Ferrara e il suo mecenatismo 1441-1598. Atti del convegno internazionale. Copenhagen maggio 1987, s. 329-336, København 1990.
- : Nord und Südeuropäische Tradition in der Kammermusik Buxtehudes. i: Dietrich Buxtehude und die europäische Musik seiner Zeit. Bericht über das Lübecker Symposium 1987 (Kieler Schriften zur Musikwissenschaft), s. 215-223, Kassel 1990.
- : Peter Heise: Sange med klaver. Bd. 1-4. Udg. med indledninger, kritiske beretninger og revisionsberetninger. København, s.
- Krabbe, Niels: Mahagonny hos Weill og Brecht. Musik & Forskning 16, s. 69-144, København 1991.
- Maegaard, Jan: Some Remarks on Aesthetic Quality and its Communication. i: Atti del XIV Congresso J.M.S. vol. I, A. Pompilio, D. Restani, L. Bianconi, F.A. Gallo, s. 649-53, Torino 1991.
- : Kærlighed og død og hvad deraf følger. Dansk Musiktidsskrift LXV (1990/91) 6, s. 192-5, København 1991.
- : Some Remarks on Aesthetic Quality and its Communication. i: Atti del XIV congresso della società internazionale di musicologia I, Round Tables, s. 649-653, Torino 1990.
- : Erhvervelser. Musikafdelingen. Magasin fra Det kongelige Bibliotek, s. 58-59, København 1990.
- Schousboe, Torben: Giv mig, Gud, en salmetunge! – om Thomas Laub. Sognebladet Skovshoved Avis 27, 2. sept. 1991, s. 4-6, Skovshoved 1991.
- : "Melodisk og metrisk register til K.L. Aastrups salmer". i: K.L. Aastrup: Salmer, Udgivet af Valdemar Aastrup, s. 327-45, Herning 1991.
- Wiedemann, Erik: En ukendt musical af Duke Ellington. (Musik & Forskning 16), s. 145-168, København 1991.
- : Lester Young: The Postwar Years. i: A Lester Young Reader, Lewis Porter, s. 285-291, Washington and London 1991.

Niels Krabbe

Teatervidenskabeligt Institut

Forskningsvirksomhed:

Institutets forskningsområde er teatret i dette ords allervideste betydning, dvs. indbefattende samtlige former for scenisk optræden, der i alle lande har fundet sted gennem tiderne, vurderet i sammenhæng med den almindelige historie, klassisk arkæologi, sociologi, kultur-, kunst-, litteratur-, musik og filmhistorie samt medieforskning, idet man dog hele tiden søger at fremdrage de teaterspecifikke aspekter.

I det forløbne år er der specielt blevet forsket inden for følgende områder:

1. Europæisk teater

The Art of Acting in Antiquity. Ms. under udarbejdelse (Klaus Neiiendam).

2. Dansk teater

2.1 Romantikens teater i Danmark, belyst gennem Edvard Lehmanns scenetegninger (Klaus Neiiendam).

2.2 En undersøgelse af Betty Nansen som skuespiller, instruktør og teaterleder (Kela Kvam).

2.3 Tendenser indenfor dansk drama og teater fra 1920-1960 (Kela Kvam).

2.4 Strindberg på danske scener. En undersøgelse af typiske tendenser inden for Strindberg-tolkningen fra urpremieren på »Faderen« i 1887 til i dag (Kela Kvam).

2.5 Dansk teaterpolitik. En undersøgelse af forholdet mellem teaterpolitik og teaterdrift i Danmark i de sidste 30 år på baggrund af den til enhver tid gældende lovgivning og bevillingspolitik (Stig Jarl Jensen).

3. Svensk teater

Strindbergs efter-infernodramatik. En dramaturgisk analyse af udvalgte skuespil, idet følgende spørgsmål søges besvaret: Hvorfor kommer gængse dramaturgiske modeller til kort overfor Strindbergs skuespil efter Inferno-krisen? (Kela Kvam).

4. Mediekommunikation

Receptionsæstetiske undersøgelser af Heibergtidens teaterpublikum. Med udgangspunkt i Hegels opfattelse af kunsten som noget for sig og for os, et publikum, fremdrages æstetiske synspunkter om teaterforestillingen og dens publikum. Heri indgår sociologen Bourdieus bestemmelse af smag overfor ikke-smag og tidens syn på dannelsesbegrebet (Jytte Wiingaard).

5. Teaterkonventioner, teaterspecifikke udtryksformer

Tribune og kukkasse. Forestillingsanalyse med metodisk udgangspunkt i ovennævnte sceneformer af væsentlige nutidige dramatikere: Heiner Müller, Botho Strauss, Thomas Bernhard, Peter Handke, Lars Norén o.a. (Svend Christiansen).

Udgivervirksomhed:

Kela Kvam er hovedredaktør af det engelsksprogede tidsskrift for nordisk teaterforskning »Nordic Theatre Studies«, hvoraf første nr. udkom efteråret 1988 på Munksgårds forlag.

Desuden er hun og Jytte Wiingaard medredaktører af »Dansk teaterhistorie I-II« (Gyldendal) (Udk. foråret 1992).

Anden virksomhed:

I august afholdt instituttet internationalt symposium om groteske elementer i danske senmiddelalderlige kalkmalerier; medarrangør var Klaus Neiiendam, der samtidig bidrog med en forelæsning om »Gøglere i to danske senmiddelalderlige kalkmalerier«.

Desuden iværksattes i marts et miniseminar omkring »forfatterens rolle i det visuelle performance-teater«; deltagere var bl.a. Kirsten Delholm (Teatergruppen Proforma) og fra instituttet Kela Kvam.

Rejser og gæsteforelæsninger:

Klaus Neiiendam deltog i det internationale symposium »Iconography of the Theatre«, FIRT, Venezia i november.

Svend Christiansen og Jytte Wiingaard forelæste i februar-marts ved Nordisk Teater Skole, Århus om henholdsvis Peter Brook og naturalismen.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 5.

Professor: Mag.art. Kela Kvam.

Lektorer: Dr.phil. Svend Christiansen, dr.phil. Klaus Neiiendam, mag.art Jytte Wiingaard.

Adjunkt: Stig Jarl Jensen.

Undervisningsassistent: Lindi Riel.

Specialer (konferens):

Dahl, Ellen Margrethe: »Kom lidt sukker på skeen«, musicals i Danmark 1960-1990.

Hjorth, Bina: Betty Nansen Teatret og »Sweeny Todd«. En kommunikationsproces.

Jørgensen, Lisbet: Højdepunkter i repertoiret på Casino 1848-1870. Københavns første privatteaters forudsætninger og tidlige udvikling.

Specialer:

Bacci, Sonia: Eleonora Duse (Kan ikke lånes).

Brunse, Lars: Henrik Ibsens avantgardisme før og nu.

Garsdal, Lise: Teater – kommunikation – genbrug.

Publikationer:

Christiansen, Svend: Forord til nyt optryk af Konstantin Stanislavskijs Skuespillerens ydre teknik. i: Forord til nyt optryk af Konstantin Stanislavskijs Skuespillerens ydre teknik, s. 4, København 1991.

Kvam, Kela: Strindberg as an innovator of Dramatic and Theatrical Form. i: Strindberg and Genre, Michael Robinson, ed., s. 12, Norwich 1991.

Neiiendam, Klaus: Carolina Müller. Iconography of Sources Showing Caroline Walter Alias Carolina Müller on stage. i: Gustavian Opera. Swedish Opera, Dance and Theatre 1771- 1809, s. 14, Stockholm, Sverige 1991.

–: En skuespiller. Nicolai Neiiendams erindringsblade. Udgivet og kommenteret af Elsebeth Aasted og Klaus Neiiendam. København 1991, 191 s.

–: Anmeldelse af: Johannes Messenius: DISA intro Dortion och kommentar av Vilmar Saoter. Nordic Theatre Studies Yearbook for Theatre Research in Scand.4 s. 167-70, Munksgaard, København 1991.

Klaus Neiiendam

Sprogvidenskab

Institut for almen og anvendt Sprogvidenskab

Forskningsvirksomhed:

Instituttet driver forskning inden for en bred vifte af sprogvidenskabens områder. Et centralt område inden for den almene sprogvidenskab er beskrivelsen af sproglægtskaber og sprogtypologi, herunder indoeuropæiske studier og studier af nogle sydøsteuropæiske sprog. En stor del af instituttets forskning handler om dansk, bl.a. en række undersøgelser af forholdet mellem grammatik og prosodi i naturligt talt dansk. En væsentlig del af forskningen i dansk anvendes direkte i udviklingen af et tekst-til-tale system; det gælder således også flere projekter inden for datalingvistik. Løvrigt drives der ved instituttet forskning inden for tre anvendte områder: Fremmedsprogspædagogik, sprogpsykologi og audiologopædi, herunder handicappedes livsvilkår og læseprocesser og dysleksi.

1. Indoeuropæistik

En mere omfattende emnekreds er blevet afklaret inden for det indoeuropæiske grundsprøgs lyd- og bøjningsforhold. Desuden arbejdes der fortsat med bøjningsforhold og etymologi i diverse indoeuropæiske sprog (Jens Elmegård Rasmussen).

2. Teoretisk lingvistik

2.1 Udvikling af en funktionalistisk grammatikmodel. Bidrag til det funktionalistiske paradigme med særlig vægt på en integration med pragmatikken, især med talehandlingsteorien (Ole Nedergaard Thomsen).

2.2 Studier i grammatisk typologi. Med henblik på forståelsen af grammatiske universalier undersøges nogle syntaktiske forhold i det australske sprog dyrbal ud fra en funktionalistisk grammatikmodel (Ole Nedergaard Thomsen).

3. Nutidige sprog

3.1 Sproglige kontaktfænomener hos to minoritetsfolk i Nordthailand. Undersøgelse af hvorledes kontakten med det kulturelt dominerende nord- og centralthai påvirker sprogbbruken hos to minoritetsfolk, specielt med hensyn til ordforråd og fraseologi (Jørgen Rischel).

3.2 Beskrivelse af sproget hos mlabri-folket (»de gule blades ånder«) i Nordthailand. Det umiddelbare sigte med de aktuelle studier er at tilvejebringe en gennemrevideret ordliste over sproget mlabri (Jørgen Rischel og Søren Egerod, Østasiatisk Institut).

3.3 Kurdisk-dansk ordbog er under udarbejdelse (Nina Grønnum og Mesut Taskesen, Flygtningehjælpen).

3.4 Prosodi i genuint dansk talesprog

3.4.1 Rytmiske forhold i dansk. Med henblik på en mere detaljeret beskrivelse af sammenhængen mellem rytme og grundtonevariation er denne sammenhæng undersøgt i seks danske regionalsprog (Nina Grønnum).

3.4.2 Undersøgelse over bruken i spontantale af såkaldt enhedstryk og af tonegang til fremhævelse af enkeltord (Niels-Jørn Dyhr, Nina Grønnum, Jørgen Rischel, Jann Scheuer).

3.4.3 Udvikling af EDB-programmel til registrering og statistisk bearbejdning af lingvistiske interviews. Der er udviklet og implementeret et databaselignende system til PC'ere, som rummer et stort korpus af genuint nutidigt dansk talesprog (Jann Scheuer).

3.5 Studier i dansk talesprogs grammatik. Undersøgelse af dansk talesprog ud fra en funktionalistisk grammatikmodel. Der lægges særlig vægt på forholdet mellem udtryk og indhold (Ole Nedergaard Thomsen).

3.6 En sociolingvistisk analyse af variation og udvikling i fransk talesprog. Gennem studiet af forskellige franske udtalefænomener i et bredt datakorpus søges et overordnet mønster for den aktuelle udtaleudviklings sociale udgangspunkt og udbredelsesretning (Anita Berit Hansen).

4. Datalingvistik, herunder tekst-til-tale og talesyntese

4.1 Rumlige udtryk. Fortsatte studier af sproglige udtryk for rumlige relationer, herunder en kritisk overvejelse af et stort tysk system til beregning af dimensionsnavne med henblik på udvikling af algoritmer (Ebbe Spang-Hanssen).

4.2 Semantisk analyse og repræsentation. Studier af behandlingen af kvantifikation i naturlige sprog og af forholdet mellem den syntaktiske og semantiske analyse (Hanne Erdman Thomsen).

4.3 Redigering og strukturkontrol af ordbogsartikler. Færdigudvikling og afprøvning af et automatisk system til redigering og strukturkontrol af ordbogsartikler (Peter Molbæk Hansen og Ole Norling-Christensen, Den store danske Ordbog).

4.4 Dansk tekst-til-tale og talesyntese. Projektet er et samarbejdsprojekt med deltagelse af medarbejdere fra IAAS og Teleteknisk forskningslaboratorium. Formålet er at udvikle et system, der kan omsætte en vilkårlig dansk tekst fra ortografi via lydskrift til lyd ved hjælp

af en formantkodet syntesemaskine. Flere forskningsprojekter bidrager direkte til udviklingen af dette system.

4.4.1 Fortsat udvikling af syntaktiske, morfologiske og leksikalske komponenter i det danske tekst-til-tale system. Der er især arbejdet med at forbedre identifikationen af sætningsstrukturen i danske tekster (Peter Molbæk Hansen).

4.4.2 Pausering i dansk. Undersøgelse af pausering i oplæsning af dansk sagprosa og af hvorledes sådanne brud realiseres akustisk med henblik på etablering af en standard for automatisk oplæsning af dansk tekst (Peter Molbæk Hansen).

4.4.3 Syntesemaskinens stemmekilde. Der er tidligere udarbejdet og færdiggjort et »bibliotek« af styreparametre for sproglydene i dansk og et regelsæt der sammenkæder enkeltlydene til længere sekvenser. Udover optimering af disse styreparametre og især af reglerne for sætningsmelodien arbejdes der primært med problemer vedrørende styringen af en ny og mere menneskelignende stemmekilde (Niels Reinholt Petersen).

4.4.4 Værktøjerne til interaktiv udvikling af fonetiske regler er blevet forbedret, bl.a. således at der nu tages højde for, at der vil blive arbejdet med flere syntesemaskiner samtidigt. Tekst præprocessoren er også blevet forbedret, således at talord nu i langt større grad håndteres korrekt, og syntesystemets interpolationsrutiner er blevet ændret således at der kan sendes output direkte til en hardware syntesemaskine. Endelig er der påbegyndt en revision af syntesystemets programstruktur med henblik på at gøre det muligt sideløbende at have både et produktionssystem og et udviklingssystem med de samme komponenter.

5. Fremmedsprogsundervisning

5.1 Datamatstøttede lytteforståelsesøvelser på fransk. Der arbejdes fortsat på udarbejdelse af en serie datamatstøttede lytteforståelsesøvelser på fransk beregnet for lidt viderekomne danske elever (Esther Glahn).

5.2 Indvandrer dansk. Der er påbegyndt en initiativrespons analyse med henblik på at vurdere dominans, kohæsi on og dynamik i dialoger. I første omgang undersøges det, om indfødte i samtaler er dominerende i forhold til ikke-indfødte. Projektet indgår som en del af det fondsstøttede paraplyprojekt Vejen til dansk (Esther Glahn).

6. Sprogpsykologi

6.1 Sprog og tænkning og formuleringens findekræfter.

Studier over hvordan vi kommer fra det vi tænker til det vi kan sige, og hvordan visse formuleringer kan trække nye indsigter med sig (Jesper Hermann).

6.2 Samtaler i sundhedssektoren. En analyse af hvordan patienter og sundhedspersonale lykkes og mislykkes med den fælles forståelse (Jesper Hermann i samarbejde med studerende).

7. Logopædi

7.1 Efterundersøgelse af dysfatiske børn. Der er foretaget en efterundersøgelse af en stor gruppe dysfatiske børn med henblik på at undersøge, om den tidlige intervention har haft en positiv indflydelse på børnenes sproglige udvikling (Karen Marie Hauschild, Taleinstituttet i Vejle, Carsten Elbro og Lars von der Lieth).

7.2 En simpel test til brug for den kliniske vurdering af ganesejlsfunktionen under tale. Fortsat undersøgelse af hvorvidt registrering af luftstrøm fra næsen kan være et nyttigt supplement til andre undersøgelsesmetoder i vurderingen af ganesejlsfunktionen og nasalitet (Birgit Hutter og Kirsten Brøndsted, Taleinstituttet i Hellerup).

8. Kommunikationshandicappedes livsvilkår

8.1 Døvepsykologi/-psykiatri. På KAS Glostrup arbejder det døvepsykiatriske team fortsat med opgørelser over mere end tyve års arbejde med behandling af psykiske lidelser hos danske døve (Lars von der Lieth, Jørgen Renvig, KAS Glostrup og Peter Knudsen, KAS Glostrup).

8.2 Skrivetelefonundersøgelse. Projektet Computer- og skrivetelefonværksted i forbindelse med ældre er afsluttet, og den endelige rapport om de sidste fem års skrivetelefonforskning er under udarbejdelse (Lars von der Lieth og Palle Vestberg, Institutionen for Døve).

8.3 International adoption. I forbindelse med et konventionsarbejde i Haag er der udarbejdet et resumé om de psykologiske implikationer af adoption. På nordisk plan er samarbejdet mellem forskerne intensiveret med henblik på udarbejdelsen af et longitudinelt fællesprojekt om adoptivbørns udvikling sammenlignet med andre børn fra samme population (Lars von der Lieth).

9. Læseprocesser og dysleksi

9.1 Læseforståelse. Første del undersøger, hvordan gode læsere reagerer på indførelsen af nye emner i en tekst. Dansk-, svensk- og finsksprogede læsere sammenlignes. Anden del drejer sig om identifikation og forståelse af ord med flere morfemer (Carsten Elbro, Lita Lundquist, Handelshøjskolen i København,

Robert Jarvella, Umeå Universitet, Pekka Niemi, Åbo Akademi, Jukka Hyönä, Turku Universitet).

9.2 On-line undersøgelse af læsestrategier. Projektets formål er at vurdere dyslektikeres udnyttelse af bogstaver, stavelser, morfemer, ord og syntaks under tekstlæsning (Carsten Elbro og Torben Petersen, Ordblindeinstituttet).

9.3 Talesyntese som støtte til svage læsere. Formålet er at undersøge effekten af PC-baserede systemer, der giver dyslektikere mulighed for ved hjælp af syntetisk tale at høre ord, de ikke selv kan læse (Carsten Elbro, Torben Petersen, Ordblindeinstituttet og Åke Olofsson, Umeå Universitet).

10. Anden forskning

Montaigne på dansk. Oversættelsen af den franske 1500-tals filosofis samlede værker er blevet kontrolleret og der er skrevet en større indledning til den danske udgave (Ebbe Spang-Hanssen).

Udgivervirksomhed:

Første nummer af instituttets egen publikation Copenhagen Working Papers in Linguistics er udkommet. Desuden er Jens Elmegård Rasmussen redaktionssekretær for Acta Linguistica Hafniensia og Jørgen Rischel er medlem af redaktionskomiteen for tidskrifterne Acta Linguistica Hafniensia, International Journal of American Linguistics og Language Sciences.

Anden virksomhed:

De fleste af instituttets videnskabelige medarbejdere har deltaget i udenlandske kongresser, symposier og konferencer med foredrag eller oplæg: Carsten Elbro, Esther Glahn, Nina Grønnum, Peter Molbæk Hansen, Birgit Hutter, Lars von der Lieth, Niels Reinholt Petersen, Jens Elmegård Rasmussen, Jørgen Rischel, Ebbe Spang-Hanssen, Ole Nedergaard Thomsen.

Følgende har været på forskningsrejser: Jørgen Rischel (Thailand) og Ole Nedergaard Thomsen (USA). Ole Nedergaard Thomsen holdt på sin rejse en gæsteforelæsning i Santa Barbara.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 14.

Professorer: Jørgen Rischel, Ebbe Spang-Hanssen.

Lektorer: Esther Glahn, Nina Grønnum, Peter Molbæk Hansen, Jesper Hermann, Peter Holtze, Birgit Hutter, Lars von der Lieth, Bente Maegaard (orlov), Niels Reinholt Petersen, Jens Elmegård Rasmussen, Oluf Thorsen.

Adjunkt: Carsten Elbro (fra 1.8.).

Introduktionsstipendiat: Anita Berit Hansen.

Kandidatstipendiat: Ole Nedergaard Thomsen.

Forskningsrådsstipendiater og andre videnskabelige

medarbejdere: Niels-Jørn Dyhr (betalt af SHF), Carsten Elbro (betalt af Egmont Fonden, Undervisningsministeriet m.fl.), Jann Scheuer (betalt af SHF), Hanne Erdman Thomsen (betalt af SNF).

Ph.D.-studerende: Jolanta Czubinska-Owezarsz, Flavia Moravia, Hanne Erdman Thomsen, Ole Nedergaard Thomsen.

Gæsteforskere: Kazuyuki Kanda, Japan (i samarbejde med Døves Center for Total Kommunikation).

Undervisningsassistenter: Dodo Astrup, Lis Bresson, Kirsten Brøndsted, Bjarne Christensen, Marianne Corfitsen, Birgit Dilling Jandorf, Tine Egebjerg, Carsten Elbro, Nina Eliasson, Nina Funder, Anne Gammelgaard, Sonja Hurwitz, Jan Katlev, Inge Kølle, Pia Mikkelsen, Linda Mejlvang, Per Nielsen, Lis Nielsen, Birgit Rasmussen, Lone Rasmussen, Palle Vestberg Rasmussen, Lilian Willems, Kamma Wulf.

TAP: Antal årsværk: 9,4.

Bibliotekar: Lisbet Larsen.

Ingeniører: Otto Bertelsen, Preben Dømler.

Ingeniørassistenter: Svend-Erik Lystlund, Steen Schøler Petersen.

Overassistenter: Ethel Ussing, Solveig Vind.

Assistenter: Anelise Frederiksen, Britt Løtvedt, Kirsten Nissen.

Under jobtilbudsordningen: Joan Christensen.

Ph.D.afhandling:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Vishnivetz, Berta: The expressions of Emotion (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager)

Specialer:

Darket, Helle og Michael Hjort-Petersen: Den støjbettingede hørenedsættelse (høreskade) – en stadigt hyppigere forekommende arbejdsbetinget lidelse.

Funder, Nina og Lone Marianne Rasmussen: Hørehabilitering af 0-6 årige børn.

Fundt-Petersen, Rita, Linda Mejlvang og Lilian Willems: Aspekter ved døvblevnes taleproduktion – En akustisk undersøgelse af vokallængde, vokalkvalitet samt intonationskonturer og trykgruppemønstre hos døvblevne personer.

Grønlund, Mette: Høreapparat-tilpasning.

Henriksen, Ulla: Visualiseret Mund-Hånd-System-Tolkning. Hvordan kan tolkningen tydeliggøres med elementer fra »nonverbal kommunikation« og tegnsprog?

Jandorf, Birgit Dilling og Tine Juhl: Tilbage til lydkilderne. Effekt af træningsundersøgelse med fonologisk opmærksomhed for voksne ordblinde.

Kulpa, Liselotte: Indholdslæsning med særligt henblik på inferens.

Rasmussen, Lise Bryan: Skislope-høretab og taleaudiometri

Publikationer:

Elbro, Carsten: Differences in Dyslexia. A Study of Reading Strategies and Deficits in a Linguistic Perspective. København 1990, 310 s.

-, Liberg, Caroline, Magnusson, Eva: Læsning og skrivning i sprogvidenskabeligt perspektiv. Frederikshavn 1990, 325 s.

-, Teaching dyslexic adolescents to read: From a psycholinguistic, differential diagnosis towards an individualized program. i: Legasthenie. Bericht über den Europäischen Fachkongress 1990, Bundesverband Legasthenie, s. 275-89, Aachen 1990.

-, Sprogpsykologiske årsager til ordblindhed. Skolepsykologi 27 (6), s. 427-47, København 1990.

-, Møller, Susan, Nielsen, Elisabeth M.: Danskernes læsefærdigheder. En undersøgelse af 18-67-åriges læsning af dagligdags tekster. København 1991, 142 s.

-, Dyslexics and normal beginning readers read by different strategies: A comparison of strategy distributions in dyslexic and normal readers. International Journal of Applied Linguistics 1 (1), s. 19-37, Oslo 1991.

-, Differences in reading strategies reflect differences in linguistic abilities. International Journal of Applied Linguistics 1 (2), s. 228-44, Oslo 1991.

-, Computer-based techniques in remediation of dyslexia. i: Literacy in a world of change. Perspective on reading and reading disability, I. Lundberg & T. Høien (red.), s. 177-89, Stavanger 1991.

-, Nielsen, Ina, Petersen, Dorte Klint: Sprogligt fingerstryk. i: Stavepladeundersøgelse. En undersøgelse af stavepladekommunikation mellem personer med vidtgående fysisk/psykisk handicap og deres pædagoger, E. Jansen m.fl. (red.), s. 1-48, København 1991.

Grønnum, Nina: Prosodic Parameters in a Variety of Regional Danish Standard Languages, with a View towards Swedish and German. *Phonetica* 47, s. 182-214, Basel 1991.

-, Terminality and Completion in Danish, Swedish and German. i: Proceedings of the XIIth Int. Congress of Phonetic Sciences, France – August 19-24, vol.4, Université de Provence. Service de Publications, s. 270-273, Aix-en-Provence 1991.

Hansen, Anita Berit: Elektroniske ordbøger i fagsprogsforskning. Anvendelse af LADL's elektroniske ordbøger og brugerprogrammer i fagsprogsforskningen ved Handelshøjskolen i København. ARK (Sproginstitutternes Arbejdspapir, Handelshøjskolen i Kbh.) 61, september, s. 1-103, Handelshøjskolen, København 1991.

-, The covariation of (e) with style in Parisian French: An empirical study of 'E caduc' and pre-

pausal (e). Proc. of the ESCA Workshop. Phonetics and Phonology of speaking styles, s. 30-1 – 30-7, Barcelona, Spanien 1991.

Hansen, Otto: Old Confusion in New European Systems Thinking. i: Systems Thinking in Europe, M.C. Jackson, R.L. Flood, R.B. Blackham, G.J. Mansell & S.V.E. Probert, s. 201-06, New York 1991.

Hermann, Jesper: Skriv det du har mest lyst til først! Mål og Mæle 1-2, s. 72, Esbjerg 1990.

-, Dimensioner i arbejdet med egne sagtekster. København 1990, 224 s.

Hutters, Birgit, Brøndsted, Kirsten: Compensatory Articulation and Nasal Emission of Air in Cleft Palate Speech – with Special Reference to the Reinforcement Theory. Proceedings of the XIIth Int. Congr. of Phonetic Sci., Aix-en-Provence, France Vol. 4, s. 338-341, Univ. de Provence, Aix-en-Provence 1991.

-, Brøndsted, Kirsten: A simple nasal Anemometer for clinical Purposes. Copenhagen Working Papers in Linguistics Vol 1, s. 187-204, København, IAAS, Kbh. Univ. 1991.

Lieth, Lars von der: Retten til at være handicappet i en højteknologisk tidsalder. i: Håndbogen om Specialundervisning, Mogens Hansen & Poul Erik Pagaard, s. 314-317, København 1990.

-, Die Versorgung von jugendlichen und erwachsenen Gehörlosen, die an physischen und psychogenen Störungen leiden. i: Rehabilitation Schwerhöriger, Ertauber und Gehörloser, Klaus Verch, redaktor, s. 406, Kernwestheim 1991.

Rasmussen, Jens Elmegård: Zur Abbauhierarchie des Nasalpräsen – vornehmlich im Arischen und Griechischen. i: Sprachwissenschaft und Philologie. Jakob Wackernagel und die Indogermanistik heute. Kolloquium der Indogermanischen Gesellschaft 13. bis 15. Oktober 1988 in Basel, Eichner, Heiner & Helmut Rix, s. 188-201, Wiesbaden, Tyskland 1990.

-, (Anmelderartikel) Beekes, R.S.P.: A Grammar of Gatha-Avestan. *Kratylos* 36, s. 109-116, Wiesbaden, Tyskland 1991.

-, Studies in the morphophonemics of the Indo-European protolanguage: A summary. Copenhagen Working Papers in Linguistics 1, s. 113-126, København 1991.

-, The Latin b-tenses and the Old Irish f-future: A Question of Origins. Copenhagen Working Papers in Linguistics 1, s. 107-112, København 1991.

-, Italic and Celtic /a/ as zero-grade substitute: An amendment to Kurylowicz. Copenhagen Working Papers in Linguistics 1, s. 101-106, København 1991.

-, Some additional examples of PIE *-ch²- and *-h²e-. Copenhagen Working Papers in Linguistics 1, s. 87-100, København 1991.

- : ih, uh and Rh in Indo-European: A phonetic interpretation. Copenhagen Working Papers 1, s. 127-139, København 1991.
- Rischel, Jürgen: What is phonetic representation? Journal of Phonetics 18, s. 395-410, 1990.
- : Fieldwork among spirits. Journal of Pragmatics 13, s. 861-869, North-Holland 1990.
- Spang-Hanssen, Ebbe: La sémantique des adjectifs spatiaux. Revue Romane 25, 2 1990, s. 292-309, København 1990.
- : Hvad er humanistisk videnskab, og hvorved adskiller den sig fra naturvidenskaben? i: Videnskabens enhed -?, Thor A. Bak og Erik Dahl, s. 115-129, København 1990.
- Thomsen, Ole Nedergaard: Grammar in Danish Conversational Discourse. A Framework for Analysis

- and some preliminary quantitative Results. i: The Copenhagen Study in Urban Sociolinguistics (Part 2), Frans Gregersen and Inge Lise Pedersen, s. 337-446, København 1991.
- : Unit Accentuation as an expression device for Predicate Formation in Danish? Acta Linguistica Hafniensia Vol 23, s. 145-196, København 1991.
- , Haberland, Hartmut: The long and winding Road towards a Theory of grammatical Relations. Journal of Pragmatics, North Holland 16, s. 179-206, North Holland 1991.
- : An Overview of the Fundamentals of a Functional-Pragmatic Theory of Grammatical Structure. Copenhagen Working Papers in Linguistics Vol 1, s. 1-53, København, IAAS, Kbh.Univ. 1991.

Birgit Hulters

Indledning
 I denne bog er der tale om en samlet oversigt over den danske sprogvidenskab. Den er udgivet af det danske sprogvidenskabelige selskab, som er et af de største videnskabelige selskaber i Danmark.

I bogen er der tale om en samlet oversigt over den danske sprogvidenskab. Den er udgivet af det danske sprogvidenskabelige selskab, som er et af de største videnskabelige selskaber i Danmark.

Den bogen er en vigtig videnskabelig oversigt over den danske sprogvidenskab. Den er udgivet af det danske sprogvidenskabelige selskab, som er et af de største videnskabelige selskaber i Danmark.

I bogen er der tale om en samlet oversigt over den danske sprogvidenskab. Den er udgivet af det danske sprogvidenskabelige selskab, som er et af de største videnskabelige selskaber i Danmark.

I bogen er der tale om en samlet oversigt over den danske sprogvidenskab. Den er udgivet af det danske sprogvidenskabelige selskab, som er et af de største videnskabelige selskaber i Danmark.

I bogen er der tale om en samlet oversigt over den danske sprogvidenskab. Den er udgivet af det danske sprogvidenskabelige selskab, som er et af de største videnskabelige selskaber i Danmark.

Sprog

Indledning

Sammen med medarbejdere ved Institut for Sprog og Sprogvidenskab deltog tre medarbejdere på projektet Vgen til Dansk Karne Land eller

Indledning
 I denne bog er der tale om en samlet oversigt over den danske sprogvidenskab. Den er udgivet af det danske sprogvidenskabelige selskab, som er et af de største videnskabelige selskaber i Danmark.

Indledning

Følelsesprosjekt

Følelsesprosjektet er en samlet oversigt over den danske sprogvidenskab. Den er udgivet af det danske sprogvidenskabelige selskab, som er et af de største videnskabelige selskaber i Danmark.

Indledning

I bogen er der tale om en samlet oversigt over den danske sprogvidenskab. Den er udgivet af det danske sprogvidenskabelige selskab, som er et af de største videnskabelige selskaber i Danmark.

I bogen er der tale om en samlet oversigt over den danske sprogvidenskab. Den er udgivet af det danske sprogvidenskabelige selskab, som er et af de største videnskabelige selskaber i Danmark.

Nordiske sprog

Institut for nordisk Filologi

Historie:

Institut for nordisk Filologi er oprettet i 1967 og har fra 1977 haft adressen Njalsgade 80. Finsk Afdeling har været tilknyttet instituttet fra 1985. Afdelingen for Dansens Æstetik og Historie er blevet oprettet i 1989. Minoritetsstudier under fakultetsstudienævnet er fra 1989-90 administrativt lagt under instituttet.

Generelt:

Instituttets overordnede forskningsområde er dansk/nordisk sprog og litteratur. Forskerne deler sig i to hovedgrupper der har hhv. sproglige og litterære emner for deres forskning, selv om der naturligvis også foregår en vekselvirkning mellem de to områder. Desuden vokser massekommunikation som et selvstændigt forskningsområde.

I forhold til udlandet foregår der en intensiveret forskning i problemerne omkring indlæring af dansk sprog for udlændinge af vidt forskellig nationalitet.

Der foregår en livlig udvekslingsvirksomhed med det nordiske område og med de øvrige europæiske lande, gennem udvekslingsprogrammerne Nordplus og Eurotra. Optrædet i Øst-Europa har afsat en stærk interesse for udveksling fra de baltiske lande. Den meget arbejdskrævende administration af denne udveksling, der ofte må improviseres, varetages især af John E. Andersen, Erik Hansen og Helen Krag.

Instituttet fungerer som københavnsområdets center for undervisning i dansk sprog og kultur for udvekslingsstuderende, der er indskrevet ved RUC, Handelshøjskolen og andre højere læreanstalter. Det drejer sig om kurser i dansk sprog på 3 eller 10 ugers varighed og om et tre-ugers kursus i Nordens samfundsforhold og kulturliv.

Dertil kommer den løbende forskningskontakt med de relevante institutter ved universiteterne i de øvrige nordiske lande, samt de skandinaviske institutter ved diverse universiteter rundt om i verden.

Instituttet fortsætter med at udbyde undervisning efter studieplanen for dansk på grunduddannelsesniveau under loven for Åben Uddannelse. Det sker både i København og i en række provinsbyer.

Sprog

Fællesprojekter:

Sammen med medarbejdere ved Institut for almen og anvendt Sprogvidenskab deltager tre medarbejdere på projektet *Vejen til Dansk*: Karen Lund stiller

spørgsmålet: Lærer alle dansk på samme måde? John E. Andersen fokuserer på danskeres tolerance-tærskel overfor udlændinges sproglige fejl og Anne Holmen undersøger tyrkiske børns tosprogede udvikling fra skolestart til 5.-6. klasse. Anne Holmen deltager desuden i et fællesnordisk projekt om udviklingen i Nordens indvandrersprog. Sammen med Lars Heltoft fra RUC har Erik Hansen påbegyndt en Grammatik over det danske Sprog, en stor videnskabelig beskrivelse af den grammatiske struktur i moderne dansk.

Individuelle projekter:

Helen Korsgaard undersøger de kulturelle barrierer i kommunikationen mellem danskere og etniske minoriteter – I Danmarks Radios regi har Ib Poulsen gennemført en række eksperimenter, der nu følges op af en kvalitativ receptionsanalyse. Hanne Ruus har fortsat arbejdet med det kognitive grundlag for sproglig betydning. John E. Andersen har skrevet om sprogets takt og tone og arbejder nu med emnet: Selvfleksion, modalitet, sproglig høflighed og sprogbehandlingsrealisation. Otto Glismann fortsætter arbejdet med sprog og stil i Leonora Christinas Jammers-Minde. Klaus Kjølbers arbejdsområde er politisk argumentation, organisationers sprogbrug og skriftlig og mundtlig formidling. Thorkil Damsgaard Olsen arbejder med literatur i dansk og nordisk middelalder, med landskabslovene som kilder til Valdemartidens sprog, historie og samfundsforhold, med Universitetsalmanakkens historie og foretager desuden datamatiske undersøgelser af ældre tekster.

Litteratur

Fællesprojekter:

Flemming Conrad og Flemming Lundgreen-Nielsen arbejder sammen med andre forskere på fakultetet på projektet *Dansk Identitetshistorie*. Publiceringen er begyndt, og der arbejdes desuden på en ét-bindsudgave af værket. Hans Hertel redigerer og er sammen med Thomas Bredsdorff desuden medforfatter på *Verdens Litteraturhistorie 1-7*, der også inddrager en lang række forskere fra hele Norden. John Chr. Jørgensen planlægger en dansk kritikhistorie, hvor specialeskrivere og forskerstuderende tænkes inddraget.

Individuelle projekter:

Den litterære del af instituttets forskning er specielt præget af individuelle projekter:

Jette Lundbo Levy arbejder med politik og æstetik i moderne kunst med særligt henblik på kvinders udtryksformer, og på offermotivet i Henrik Ibsens forfatterskab. Flemming Lundgreen-Nielsen har færdiggjort en artikel om Grundtvigs poetik til en bog om Grundtvig, der udgives på engelsk. Han deltager desuden i et internationalt projekt om Eddas poetik-historiske betydning. Pil Dahlerup har skrevet *Dekon-*

struktion i 90'ernes litteraturteori og arbejder på en dansk litteraturhistorie for gymnasiet og for universitetets grunduddannelse. Bent Fausing analyserer visuelle billedmedier, tv-reklamer og fotografier. Lars Arild har afsluttet den historiske del af en receptionsanalyse af Blichers Sildig Opvaagnen og er i gang med det teoretiske perspektiv. Knud Wentzel studerer folkeeventyr med henblik på deres opfattelse af den menneskelige psyke. Thomas Bredsdorff arbejder med sammenhængen mellem sproglige udtryksformer og deres undertrykkende eller frigørende effekt i spændingsfeltet digtning, religion, politik. Flemming Conrad fremdrager dansk litteraturhistorisk skrivningsbehandling af norsk-fødte forfattere, og af perioden 1800-1861 i dansk litteratur. Hans Hertel foretager løbende analyser af den litterære institution og har desuden indledt et studium af nazismens indslag i dansk kulturelt og litterært liv. Klaus P. Mortensen er i færd med en undersøgelse af naturopfattelsen og de ændringer den er underlagt fra en kristen til en sekulær livsopfattelse. Erik A. Nielsen fokuserer på forholdet mellem kristendom og kunst og forbereder en større afhandling om dansk salmedigtning. En række af instituttets medarbejdere sigter mod monografiske fremstillinger af enkelte digtere: Keld Zeruneith om Sophus Clausen, Hanne Flohr Sørensen om William Heinesen, Jens Kr. Andersen om Ludvig Holberg, Jørgen Bonde Jensen om H. C. Andersen og Poul Behrendt om Thorkild Hansen. Jens Kr. Andersen har desuden udarbejdet en litteraturteori. Bent Holm skriver om skiftet i synet på teatret i overgangen mellem det 17. og 18. århundrede. Og Hans Henrik Møller arbejder med erindringens form hos H. C. Andersen.

Udgaver:

En del medarbejdere forbereder tekstkritiske udgivelser: Hanne Ruus og Thorkil Damsgaard Olsen samarbejder om undersøgelse og udgivelse af Den danske Rimkrønike og af Niels Hemmingsens danske skrifter; Damsgaard Olsen desuden af H. V. Gottscheds oversættelse af Ciceros Catalinariske tale. Poul Lindegård Hjorth har lagt hovedvægten i sit arbejde på noteparatet i Erik Sønderholms efterladte Wormiana, og arbejder desuden på en udgave af Ghemwen-trykket De Femten Tegn og med Matthias Moths oversættelse af Ovids Metamorphoses. Stig Örjan Ohlsson fortsætter udgivelsesarbejdet omkring sprogforskeren Urban Hiärnes skrifter. Flemming Lundgreen-Nielsen: Grundtvigs skrifter i tysk oversættelse, utrykt tale af Grundtvig og fortale af A. S. Vedel. Thomas Bredsdorff planlægger en udgivelse af Holbergs Erasmus Montanus.

Anden videnskabelig virksomhed:

Instituttets medarbejdere er engageret i diverse videnskabelige selskaber og institutioner: Jens Kr. Ander-

sen er medlem af Styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund og af Det danske Sprog- og Litteraturselskab. Flemming Conrad er ligeledes medlem af Det danske Sprog- og Litteraturselskab og medlem af bestyrelsen Universitets-Jubilæets danske Samfund og for Selskab for nordisk filologi. Pil Dahlerup er medlem af forretningsudvalget i Statens humanistiske Forskningsråd. Flemming Lundgreen-Nielsen er sekretær for Universitets-Jubilæets danske Samfund og medlem af bestyrelsen for Det danske Sprog- og Litteratursamfund. Bent Holm er medlem af bestyrelsen for Danske Dramatikeres Forbund. Thorkil Damsgaard Olsen er efor for Ehlers Kollegium, formand for Københavns Universitets Kollegiesamvirke af 1983 og formand for Studieskolen i København. Erik Hansen er Rektorkollegiets repræsentant i Dansk Sprognævn. Poul Lindegård Hjorth er formand for Universitets-Jubilæets danske Samfund og medlem af præsidiatet for Videnskabernes Selskab. Anne Holmen er næstformand i ADLA. John E. Andersen er medlem af bestyrelsen for Selskab for nordisk Filologi.

En række medarbejdere har redaktionelle opgaver ved tidsskrifter og anden videnskabelig udgivelsesvirksomhed: Klaus P. Mortensen er redaktør af Gads biografiserie. Jens Kr. Andersen er medlem af The advisory board for Nordica – tidsskrift for nordisk teksthistorie og æstetik, Odense. Flemming Lundgreen-Nielsen er redaktør af Danske Studier. Bent Holm var billedredaktør på Gyldendals Dansk Teaterhistorie I-II, 1992. Erik Hansen er medredaktør af tidsskrifterne Mål og Mæle, og Nyt fra Sprognævnet. Poul Lindegård Hjorth er redaktør af Arkiv for nordisk filologi og af Videnskabernes Selskab. Anne Holmen er medredaktør af Københavnerstudier i Tosprogethed og af ADLA-bulletin. John E. Andersen er medredaktør af Nydanske Studier. Bent Fausing var konsulent ved Undervisningsministeriets bekendtgørelse om undervisning i billedmedier.

Desuden er nogle af instituttets medarbejdere placeret i universitetets organer over institutniveau: Thorkil Damsgaard Olsen er medlem af Det humanistiske Fakultetsråd, formand for BFU's udvalg for lokaleplanlægning og udvalget vedr. uddannelse, næstformand for Forskeruddannelsesudvalget, formand for afdelingsbestyrelserne for AV/ITV og Kopi-Service, medlem af Fællesrådet for Idrætsuddannelserne og af Udvalget for rekonstruktion af USG, koordinator af fakultetets personalekursus- og eksterne kursusvirksomhed. Hanne Ruus har en del af året været medlem af Det humanistiske Fakultetsråd og af dettes Forretningsudvalg. John E. Andersen er medlem af Konsistoriets Internationale Udvalg og af Det humanistiske Fakultets Internationale Udvalg; han er formand for universitetets lektorsudvalg og medlem af bestyrelsen for DIS Study Program, medlem af opgavekommissionen for Danskprøve 2, medlem af Undervisningsministeriets rådgivningsgruppe ang. Lingua,

dansk repræsentant i Lingua Akademik advisory board og medlem af Linguas bedømmelseskomite, initiativtager til et fjernundervisningsprogram gennem PC'er og E-mail i dansk for udlændinge. Fællestillidsrepræsentant for Københavns Universitet Amager og Fællesområdet, Indre By.

I studienævnets regi har faget afholdt en række offentlige arrangementer med kendte personligheder, »Blå tirsdag«, og en række interne forelæsninger af fagets lærere og stipendiater, »Grå Tirsdag«.

Kongres-, forelæsnings- og forskningsrejser:

Institutets medarbejdere har deltaget i et bredt spektrum af arrangementer verden over, med henblik på formidling og udveksling af videnskabelige synspunkter. De følgende udenlandske rejsemål kan nævnes: Oslo (Lundbo Levy), Durham og Göteborg (Lundgreen-Nielsen), New York, Montreal, Helsingfors og Stockholm (Fausing), Massachusetts og Rom (Bredsdorff), Oslo (Conrad), Oslo (Hertel), Trondheim, Nuuk (Nielsen), Mårbacka (Zeruneith), Færøerne (Sørensen), Oslo (Holm), England (Møller), London (Korsgaard), Santiago de Compostella, Madrid (Damsgaard Olsen), Stockholm, Salzburg (Holmen), Santiago de Compostella, Porto, Reykjavik, Eindhoven, Brussel, Montpellier (Edelsgaard Andersen), Stockholm og Ghent (Poulsen), Göteborg (Ruus).

Afdelinger:

Institut for nordisk Filologi fungerer som administrativt organ for tre selvstændige afdelinger:

Finsk afdeling ved Olli Nuutinen har afsluttet Dansk-finsk Ordbog. Der forskes i baltiske og germaniske låneord og stednavne i Østersøområdet og i den ny opfattelse af kontakten mellem de indoeuropæiske og de finsk-ugriske sprog. Afdelingen har deltaget i følgende kongresser: Kielitietien päivät (Sprogvidenskabens Dage) og Konferens for lektorer for finsk i udlandet (begge Finland), i Symposium om kontakter mellem finsk-ugriske og indoeuropæiske sprog i Holland, samt holdt gæsteforelæsnings på Stockholms Universitet om Finsk som et minoritetssprog i Norden. Derudover varetager afdelingen undervisning i finsk.

Afdeling for Dansens Æstetik og Historie ved Erik Aschengreen fortsætter undervisningen i sit fagområde. Forskningen koncentrerer sig om danseanalysens metodik og om en ny udgave af Balletbogen fra 1982. – Afdelingen har været repræsenteret ved årskongressen for Association Européenne des Historiens de la Danse (Stockholm) og har leveret en lecture demonstration ved Den norske Opera. Aschengreen har desuden leveret opposition ved en doktordisputats om dans ved Stockholms Universitet.

Minoritetsstudier varetager undervisningen i sit brogede fagområde. – Derudover har den videnskabelige medarbejder, Helen Krag, haft en meget omfat-

tende international virksomhed: Tilrettelæggelse af og deltagelse i en række konferencer o.l. omkring minoritetsforhold og menneskerettighederne. Hun har holdt en række gæsteforelæsninger og fungeret som medlem af en række internationale organer om den samme emnekreds – for ca. halvdelens vedkommende i Østeuropa, men også i en række andre europæiske lande. Hun har publiceret en lang række indlæg i danske og udenlandske publikationer og er selv medlem af redaktionen af Tidsskrift for jødisk kultur og af Jahrbücher für Geschichte Osteuropas.

Ledelse:

Bestyrer: Lektor, dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen, fra 1.9. 1991 lektor, dr.phil. Knud Wentzel. Formand for Studienævnet for dansk (inkl. finsk): Lektor, cand.mag. John Chr. Jørgensen. Formand for Studienævnet for Dansens Æstetik og Historie: Lektor, dr.phil. Erik Aschengreen. Formand for Studienævnet for Minoritetsstudier: Adjunkt, Ph.D. Helen Krag.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 50,94.

Professorer: Dr.phil. Thomas Bredsdorff, cand.mag. Erik Hansen, mag.art. Hans Hertel, dr.phil. Poul Lindgård Hjorth.

Lektorer: Lic.phil. Jens Kr. Andersen, lic.phil. John E. Andersen, mag.art. Lars Arild, dr.phil. Erik Aschengreen, mag.art. Poul Behrendt, cand.mag. Flemming Conrad, dr.phil. Pil Dahlerup, lic.phil. Bent Fausing, cand.mag. Otto Glismann, cand.mag. Anne Holmen, dr.phil. Anne E. Jensen, cand.mag. Jørgen Bonde Jensen, cand.mag. John Chr. Jørgensen, cand.mag. Iver Kjær (orlov), cand.mag. Klaus Kjølner, cand.mag. Jette Lundbo Levy, dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen, cand.mag. Mogens Løj (orlov), cand.mag. Klaus P. Mortensen, dr.phil. Erik A. Nielsen, fil.dr. Olli Nuutinen, fil.dr. Stig Örjan Ohlsson (udlån), mag.art. Thorkil Damsgaard Olsen, lic.phil. Ib Poulsen, mag.art. Hanne Ruus, dr.phil. Knud Wentzel, dr.phil. Keld Zeruneith.

Nordisk lektor: Cand.philol. Øystein Rottem.

Stipendiater: Marianne Barlyng, mag.art. Niels Damgaard, mag.art. Bent Holm, cand.mag. Helen Korsgaard, cand.mag. Lise Louv, cand.mag. Karen Lund, mag.art. Hans Henrik Møller, cand.phil. Jan Rosiek, mag.art. Hanne Flohr Sørensen, mag.art. Lisbeth Worsøe-Schmidt.

Adjunkt: Cand.mag. Helen Krag.

Eksterne lektorer: Nina Møller Andersen, Niels W. Frederiksen, Lisbet Holst, Peter Stray Jørgensen, Finn Klysner, Helga Koch, Sigurd Kværndrup, Ulrik Lehmann, John Mortensen, Vibeke Pedersen, Flemming Roland-Jensen, Lis Wedell Pape, Jan Rosiek, May Schack, Tove Skuttnab-Kangas, Tarja Soukari, Liselotte Thrane, Karen Thuesen.

Undervisningsassistenter: Steen Beck, Henrik Blicher, Monna Dithmer, Birthe Haarder, Olaf Gerlach Hansen, Dag Heede, Bill Holmberg, Inger Jacobsen, Lisbeth Gundlund Jensen, Finn Klysner, Karen Lund, Anne McClymont, Søren Mølstrøm, Ole Nørlyng, Helle Skjoldan Petersen, Mette Rønning, Marie Louise Sodemann, Erik Svejgaard, Henrik Søndergaard.

TAP: Antal årsværk: 5.

Overassistenter: Lis Lachtane, Kirsten Mathiesen, Winnie Østergaard-Larsen.

Assistent: Jan Bendixen.

Kontorassistent: Helle Johansson.

Kontorelev: Sussie Kragh.

Specialer (konferens):

Behrmann, Sabine: Digtning og kritik som ideologiske våben i Det moderne Gjennembrudskulturkamp – en karakteristik og en vurdering.

Blicher, Henrik: Det romantiske symbol. En analyse af Schack Staffeldts lyriske billedsprog på baggrund af Paul de Mans allegori-begreb.

Gudiksen, Asgerd: Holberg og fremmedordene.

Jacobsen, Jógvan í Lon: Seydarríman – oprindelse og sprog.

Larsen, Vibeke Skov: Fotografi og erindring. Der ønskes med udgangspunkt i Susan Sontag 'On photography' New York 1977 (da udg. 1985) en kritisk diskussion af ovenstående begreber.

Olavstovu, Vár í: Særligt studeret område.

Sjøqvist, Maria Messer: En kritisk drøftelse af nogle nyere, danske værker inden for den biografisk/historiske genre.

Specialer:

Andersen, Henrik: Den danske TV-krimi, med særligt henblik på »En gang strømmer«.

Andersen, Jette Høiland: Ned med nakken – op af skuffen. Kvindetryk – forlag og forening. København 1978-83.

Andersen, Karen Lis Thimgård: Drømmehus.

Andersen, Mikael Bernt: Barometret Andersen. H. C. Andersens dramatik læst som idéudtryk med stadig hensyntagen til det dramaturgiske aspekt.

Andersen, Susanne: Fra Baggården til transitten.

Bendtsen, Birgit: Brand og Ipsen – ad frigørelsens vej til en kunstnerisk forståelse.

Bjerregaard, Povl: Fiktionalitet og komposition i børnelitteratur.

Bro, Søren Thomsen: Sprog, subjekt, tekst.

Bro, Torben: Dramatisk samtale.

Christensen, Anna Marie: Kvinde og forfatter i første halvdel af 1800-tallet. En analyse af Renna Hauchs og Henriette Hancks forfatterskaber.

Christensen, Robert Zola: På sporet af Baudrillards teoribillede.

Corfitsen, Marianne: I erindringens sprog.

Effersø, Susanne Helene: Om modersmålsundervisning i Rudolf Steiner Skolen.

Figge, Marianne: Fortælling eller kaos.

Grahndin, Anita: Fra knude til krop. En studie i Jette Drewsens forfatterskab.

Gram, Bettina Holländer: Fraværsmønstre – At leve i udkanten af sit væsen. En tematisk analyse af Dorrit Willumsens forfatterskab.

Hansen, Lone Meldgaard: »Det sjælelige Gennembrud« på teatret. Helge Rode – en glemt dramatiker belyst gennem tre skuespil.

Hansen, Pia: Forbryderjagt fra lænestolen.

Holck, Hanne: Den fantastiske dimension – teori, analyse og læseproces.

Ibsen-Bjerget, Klavs: Den sikre smags forbandelse.

Jarlby, Janne: H. C. Branner – splittelse og kontinuitet.

Jeppesen, Pia M.: Per Olov Enquist og tribadernes nat. Til Fædra og Fra Regnormenes Liv.

Kjærulf, Tine: Fra klassekamp til kvindekamp. Om seksualdebatten i Danmark i 1920'erne og 30'erne med en perspektivering til 1970'erne.

Klein, Helle-Monette: Hverdagslivet i Samvirke. Livsformsunivers og rationalitetsformer fra Brugsforeningsbladet i 1930'erne til Samvirke i 1980'erne.

Larsen, Hanne: Bjarne Reuters forfatterskab set i forhold til begrebet enhedslitteratur.

Larsen, Michael: Televisering. En komparativ analyse af en tv-film og dens litterære forløb: »Sorg-agre« af Blixen/Henriksen med henblik på en bestemmelse af de mediespecifikke ændringer fra ord til billede.

Moltzen, Lis: Klaus Rifbjerg og tyskerne. En analyse af 5 af Klaus Rifbjergs romaner med det formål at afdekke hans forhold til tyskerne.

Paludan, Niels Christian: Mellem hedenskab og ateisme. Bevidsthedshistoriske aspekter af den kirkelige forkyndelse i 1700-tallet belyst ud fra biskop Pontoppidans forfatterskab.

Pedersen, Ann-Dorte: Emancipation er en lidenskab.

Pedersen, Heidi Maria: En undersøgelse af selvmordet som videnskabeligt og eksistentielt problem, sådan som det kommer til udtryk i litterære – og ikke-litterære tekster.

Petersen, Ingrid: Sigerdriva. Brynhild, Gudrun og Grimhild. En analyse af de fire kvindelige hovedfigurer, der optræder i den norrøne Sigurddigtning.

Povlsen, Claus: Adverbier i datamatisk henseende.

Rasmussen, Jane: Mellem determinisme og frihed.

Rasmussen, Jørgen Michael: I begyndelsen skabte Gud ... Musikvideoen! En analyse af musikvideoen og den fortællerstrukturer.

Rasmussen, Lilli Thorndal: Aftoningspartikler i dansk. Definition, afgrænsning og analyse.

Salbæk, Allan: I själarnas gränsland där vi blir synlige för varandra.

Severinsen, Gunvor: »Jeg har aldrig skildret det onde«. En analyse af kunstneriske virkemidler i Amalie Skrams »Hellemysfolk«.

Storgård, Lene Cæcilie: Det katastrofiske – et æstetisk fænomen i moderne litteratur.

Sutorius, Peter: Hvordan siges det til en maskine? Om syntetiske passivkonstruktioner i menneske – maskine interaktion.

Thomsen, Grete Aabye: En mand i sin tid. Fire kapitler om Harald Landt Monberg, 1896-1975.

Waaben, Karin: Gotlandske billedsten.

Ølholm, Marianne: Lyrik og lyrikteori '91.

Gruppespecialer:

Balslev, Niels: Samfund, ungdom og bevidsthed.

Bonnis, Karen: Molbech – eventyrets færgemand.

Christiansen, Tina Bøgehave: Ansigtet i teksten. En arbejds metode til tekstproduktion.

Ebling, Dorte: Ansigtet i teksten. En arbejds metode til tekstproduktion.

Hansen, Nana Helena Lykke: Fiktion eller fakta?

Jensen, Eva Rikke: Samfund, ungdom og bevidsthed.

Larsen, Helle Midtgaard: Molbech – eventyrets færgemand.

Madsen, Anne Hjæmsø: Drømmen om at blive forfatter.

Mejnertsen, Christel: Drømmen om at blive forfatter.

Møller, Birthe: Fiktion eller fakta?

Publikationer:

Andersen, Jens Kr.: Et gåt råj om dæns g. Mål & Mæle 1-2 (Festskrift til Erik Hansen), s. 12, København 1991.

–: Conflicting Values in Holberg's Comedies: Literary Tradition or Social Teaching? (Nordic Roundtable Papers, vol.7, 1991). Minneapolis 1991, 23 s.

Arild, Lars, Haugan, Jørgen: Muligheder og aksiomer i læserforskningen. Edda 2/1991, s. 177-9, Oslo 1991.

Bonde Jensen, Jørgen: Langebro i måneskin. Et billede af C. W. Eckersberg fra 1836. Kritik 97, s. 23, København 1991.

Bredsdorff, Thomas: Bergman och Kierkegaard. Ingenting – eller hur Ingmar Bergman kom ut ur fangset. i: 2 juni 1991 – en vanbok till Anders Ehnmark, s. 77-86, Stockholm 1991.

–: De svarta hålen. Om tillkomsten av ett språk i P. O. Enquists författarskap. – Översat af Jan Stolpe. Stockholm 1991, 263 s.

–: De sorte huller. Om tilblivelsen af et sprog i P. O. Enquists forfatterskab. København 1991, 233 s.

–: Den nye sensuren. i: Mediekrigen, Jan Johnsen & Thomas Mathiesen (udg.), s. 117-23, Oslo 1991.

–: Bergman og Kierkegaard. Øjeblikket nr.3, 1. årg., juni 1991, s. 10-1, København 1991.

–: Nogen skrev et sagn om 'Agnete og Havmanden'; hvem, hvornår og hvordan. Fund og Forskning i

Det Kongelige Biblioteks Samlinger XXX, s. 67-80, København 1991.

–: Holberg: A Scandinavian Slant on the European Enlightenment. Scandinavian-Canadian Studies/Études scandinaves au Canada vol.4. 1991, s. 115-22, Ottawa 1991.

Conrad, Flemming: Konkurrencen 1818 om en nationalsang. i: Dansk Identitetshistorie 2: Et yndigt land 1789-1848, Red. Ole Feldbæk, s. 150-252, København 1991.

–: Den nationale litteraturhistorieskrivning 1800-1861. i: Dansk Identitetshistorie 2: Et yndigt land 1789-1848, Red. Ole Feldbæk, s. 391-468, København 1991.

Dahlerup, Pil: Hvad er modernisme? i: Modernismen i Skandinavisk Litteratur, Asmund Lien (udg.), Asmund Lien (udg.), s. 16, Trondheim 1991.

–: Dekonstruktion – 90'ernes litteraturteori. København 1991, 96 s.

Fausning, Bent: External and Internal Images. Photography's silent Identity. The Silence and Timelessness of Photography, Memories and the Unconscious. i: Finnish Photographic Yearbook, Ritva Tähinen (ed), s. 138-143, Helsinki 1991.

–: Ulkoiset ja sisäiset kuvat. i: Valokuvauksen Vuosikirja, Ritva Tähinen (red), s. 72-80, Helsinki 1991.

–: Kærlighed uden ord. Omkring tavshedens æstetik og billeder. København 1991, 190 s.

Hansen, Erik: Das dänische Rechtschreibwörterbuch. i: Rechtschreibwörterbücher in der Diskussion (Theorie und Vermittlung der Sprache, Bind 13), G. Augst og B. Schaefer, s. 510, Frankfurt am Main 1991.

–: At eller ikke at. Nyt fra Sprognævnet nr 3, s. 16, København 1991.

–: Rigtigt og forkert dansk. i: Auditorium X. Dansk før, nu – og i fremtiden?, Erik Hansen, Inge Lise Pedersen, Ib Poulsen, s. 251, København 1991.

–: Skriftlig fremstilling. Kvalitet i uddannelse og undervisning. Undervisning i skriftlig fremstilling. Kritisk karakteristik og anbefalinger. København 1991, 86 s.

Hjorth, Poul Lindegård: Danish Lexicography. i: Wörterbücher. Dictionaries. Dictionnaires. Ein internationales Handbuch zur Lexikographie (...) Zweiter Teilband (...), Franz Josef Hausmann, Oskar Reichmann, Herbert Ernst Wiegand, Ladislav Zgusta, s. 1913-22, Berlin – New York 1990.

–: Den historiske baggrund. i: Auditorium X. Dansk før, nu – og i fremtiden?, Erik Hansen, Inge Lise Petersen, Ib Poulsen, s. 11-30, København 1991.

Holm, Bent: Solkonge og Månekejser. Ikonografiske studier i Francois Fossards Cabinet. København 1991, 272 s.

–: Konge, karneval og commedia. Billeder fra de "københavnske" Fossard-samlinger. Århus 1991, 48 s.

Holmen, Anne: Tyrkiske børn i Køge: Sprogbrug og

- sprogmiljø. Aktuell Forskning, Centrum for Kun-
skap om Barn 3, s. 47-59, Göteborgs Universitet
1991.
- Holmen, Anne: Den sprogpædagogiske betydning af
tosprogede lærere i folkeskolen. UFE-Nyt Tema-
nummer 1991, s. 16-9, 1991.
- Jørgensen, John Chr.: Forfattere for folket. Køben-
havn 1990, 102 s.
- : En ægte humanist og humorist. i: Hvad var det
nu – (Indledning ved John Chr. Jørgensen), Finn
Søeborg, s. 7-18, København 1990.
 - : Kultur i avisen. En grundbog i kulturjournalistik.
København 1991, 163 s.
 - : Bogklubben Gyldendals Bogklub 25 år. Køben-
havn 1991, 22 s.
 - : Øjeblikket er inde. HS-Dansk/Dansk Lærerfore-
ning 45/46, s. 89-90, København 1991.
 - : Den frodige danske prosa (oversat fra den kines-
ske titel). Litteratur- og Kunstavisen Nr.2, s. 23,
Beijing 1991.
 - : Erfaringer fra forskning og undervisning i man-
deliterære emner. Varia/Skriftrække for Center
for Kvindeforskning(KUA) 1/1991, s. 58-67, Kø-
benhavn 1991.
- Kjøller, Klaus: Manipulation – en håndbog. Køben-
havn 1991, 200 s.
- : Politisk argumentation. En teori om offentlig po-
litisk argumentation i et velfærds-demokrati. Kø-
benhavn 1991, 274 s.
 - : Ud mæ' sprogetø Myter og virkelighed i sprog,
medier og organisationer. København 1991, 137
s.
 - : Sprog og politik. i: Auditorium X. Dansk før, nu
– og i fremtiden?, Erik Hansen, Inge Lise Peter-
sen, Ib Poulsen, s. 205-29, København 1991.
- Levy, Jette Lundbo: Grænsedragen og den omstyr-
tende kærlighed. Nyt forum for kvindeforskning 3
1991, s. 10, København 1991.
- : Indirekt dialog om begærets, gavmildhetens og
offerets moral. Om Georges Batailles og Karen
Blixens forfatterskaber. Res publica 18, s. 22, Steh-
hag. Brutus østling bokforlag, Symp. 1991.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming: Claus Christoffersen
Lychander. Et forfatterportræt. i: Latin & nation-
alsprog i Norden efter reformationen. (Renæs-
sancestudier 5), Alenius, M., Bergh, B., Boserup,
I., Friis-Jensen, K. & Skaftø Jensen, M., s. 81-91,
København 1991.
- : Grundtvigs nordisk-mytologiske billedsprog – et
mislykket eksperiment. i: The Audience of the Sa-
gas, Preprints, I-II. (The Eighth International Sa-
ga Conference), Lönnroth, Lars m.fl., s. II, s.40-
5, Göteborg 1991.
 - : Veje ad hvilke – Om Folkeuniversitetetsforløbere
(Folkeuniversitetets sommeravis '91). Institut-
publikation 1991, 2 s.
 - : Grundtvig als Dichter – halb Aufklärer, halb Ro-
- mantiker, ganz Christ. i: Um des Menschen wil-
len. Grundtvigs geistiges Erbe als Herausforde-
rung für Erwachsenenbildung, Schule, Kirche
und soziales Leben, Paul Röhrig (Hrsg), s. 320-6,
Weinheim 1991.
- Nielsen, Erik A.: Overblik over litteraturhistorie og
billedanalyse. Århus 1991, 107 s.
- Nielsen, Erik A.: Borchs Kollegium og studenterop-
røret. i: Festskrift i anledning af Borchs Kollegi-
ums 300-års jubilæum, Borchs Kollegium, s. 11,
København 1991.
- : Jensen, Jørgen: Trylleflejten – tekst og musik,
dansk oversættelse med to fortolkninger. Køben-
havn 1991, 155 s.
 - : Variations on the elementary/variaciones sobre o
elementar. Lissabon 1991, 13 s.
- Nuutinen, Olli: Enhän minä sitä sanonut. Kanava
6/1991, s. 378-79, Helsinki 1991.
- : Lind, John: Den Finske Vinterkrig i dansk gen-
digtning: Et dansk forsknings- og uddannelses-
problem. Nordisk tidsskrift f vetenskap, konst
och industri. 4/1991, s. 332-34, Stockholm 1991.
 - : Ukko utra, mullisaikon poika. i: Leikkauspiste.
Kirjoituksia kielestä ja ihmisestä, Red.: Lea Laiti-
nen, Pirkko Nuolijärvi. Mirja Saari, s. 272-284,
Helsinki, Finland 1991.
 - : Tanskalais suomalainen sanakirja – Dansk-finsk
ordbog. Loimaa, Finland 1991, 580 s.
- Ohlsson, Stig Örjan: Urban Hiärnes Oförgriplige
Tanckar...angående thet Swenska Språkets rätta
Skriif-arth. (Urban Hiärnes Språkvetenskapeliga
författarskap. II). Lund, Sverige 1991, 301s.
- Olsen, Thorkil Damsgaard: Ombygning og restaure-
ring 1950-1975. i: Elers' Kollegium 1941-1991,
Gunnar Lind, Bent Møller, H. D. Schepelehn, s.
207, København 1991.
- : Københavns Universitets Kollegiesamvirke af
1983. i: Elers' Kollegium 1941-1991, Gunner Lind,
Bent Møller, H. D. Schepelehn, s. 207, København
1991.
- Pedersen, Vibeke: Kvinde-forestillinger. Om iscene-
sættelsen af kønnet i "TV uden grænser". Nyt For-
um for Kvindeforskning 3.årg., 11.dec., s. 8, Kø-
benhavn 1991.
- : Blik og billede, repræsentation og position. K & K
69, s. 19, København 1991.
- Ruus, Hanne: Kognitiv semantik – at være inde i be-
tydningen. i: 3. møde om Udforskningen af Dansk
Sprog, Mette Kruse og Erik Vive Larsen, s. 217-32,
Århus 1991.
- : Dansk Ordbog, Om planerne for en ordbog over
dansk nutidssprog. i: LEXIKONORD, Leksiko-
grafi i Norden, Rapport fra en konference i Göte-
borg, 11.-13.maj 1990, Nordisk Språksekretariats
Rapporter 14, s. 29-35, Oslo 1991.
 - : Leksikografisk referencemateriale i Danmark. i:
LEXIKONORD, Rapport fra en konference i Gö-

- teborg, 11.-13. maj 1990, Nordisk Språksekretariats Rapporter 14, s. 72-4, Oslo 1991.
- : Fælles danske ord. i: Auditorium X. Dansk før, nu – og i fremtiden?, Erik Hansen, Inge Lise Petersen, Ib Poulsen, s. 158-80, København 1991.
- Wentzel, Knud: Den indre kælling eller humanioras paradoks. Institutpublikation 1991, 5 s.
- : Det eventyrlige guld. Bogens Verden 6, s. 6, København 1991.

Knud Wentzel

Institut for Retorik

Forskningsvirksomhed:

I den vestlige verden har man genoptaget ordet 'retorik' som betegnelse for den effektive, sproglige formidling. Retorikken adskiller sig fra andre kommunikationsfag ved sin betoning af sammenhængen mellem teori og praksis, og ved at tage udgangspunkt i afsenderens situation og i mundtligheden. Det får konsekvenser både for arbejdet med mundtlig fremstilling og med skriftlig form. Institutet har som opgave at forske og undervise indenfor hele dette felt. Et vigtigt område er den offentlige retorik, f.eks. den politiske og medieretorikken. Den er herhjemme endnu ikke blevet udforsket fra den særlige synsvinkel, som er den moderne retoriks. Der foreligger her et nyt, og som det har vist sig, frugtbart forskningsområde.

Forsknings- og udgivelsesprojekter:

1. TV-programmet »Bytinget« (1975-84) har været studeret på videobånd, og man har bl.a. ved retorisk indholdsanalyse og statistisk beregning søgt at opstille hypoteser om, hvilke slags retoriske påvirkninger, der flytter stemmer hos en repræsentativ gruppe i debatter om politiske spørgsmål. Man har undersøgt forskellige publikumsreaktioner (klap, latter...), hjælpemidler (f.eks. visuelle) og strategier (f.eks. vægten af »det sidste ord«). Nogle af resultaterne er publiceret i »Retorik Studier« 9/1991 (Charlotte Jørgensen, se publikationslisten). Det samlede resultat vil senere udkomme i bogform. For projektet står Charlotte Jørgensen, Christian Kock (leder) og Lone Rørbech.

2. Skrivepædagogik. Christian Kock har videreudviklet pædagogiske metoder til undervisning i skriftlig fremstilling på universitets- og gymnasieniveau, dels i forbindelse med egen undervisning i skriftlig formidling, dels i forbindelse med Undervisningsministeriets kvalitetsudviklingsprojekt. Han har i den forbindelse bidraget til ministeriets rapport om skriftlig fremstil-

ling. Der lægges vægt på inddragelse af mundtlige ressourcer i skriveprocessen. Et vigtigt formål er at finde hensigtsmæssige former for faglig formidling.

3. Sten Høgel arbejder sammen med Lis Garbers på en almindelig indføring i retorikkens teori og historie med arbejdstitlen »Retorik – levende tale eller tom snak«. Bogen vil udkomme hos Arnold Busck. Desuden arbejder Sten Høgel på en bog om Knud Lyne Rahbek og musikken, »Saa levende Gienlyd«, som vil blive udgivet af Bakkehusmuseet.

4. Jørgen Fafner har færdigskrevet første bind af »Dansk Vershistorie. Fra Anders Arrebo til modernismen«, så det er klart til at gå i trykken. Det indeholder en indledning om »Vershistoriens Principper«, den første bog kaldet »Formens Erobring« og den anden bog kaldet »Lyrikkens Frigørelse«. Bogen vil udkomme hos C. A. Reitzel.

Instituttets forskningssituation:

Ellers står instituttets forskning på vågeblus. Retorikken er blevet et tilløbsstykke, og med vor minimale bemanning må vi nu betale prisen for succes'en. Undervisning og administration lægger beslag på hele arbejdstiden, men vi trøster os med at gøre et nyttigt arbejde og håber så på en opnormering af staben.

Instituttets virksomhed iøvrigt:

1. Institutet publicerer skriftserien »Retorik Studier«. Nummer 9/91 er udkommet med afhandlinger af Charlotte Jørgensen, Merete Onsberg (se publikationslisten) og Jan Lindhardt (»Kierkegaard og Retorikken«).

En kreds af studerende udgiver »Retorikmagasinet« fire gange årligt. Det indeholder fagligt orienterende artikler, anmeldelser og interviews med forskellige topfolk i samfundet om formidlingsspørgsmål. Det hidtil udgivne medlemsblad for Retorikforeningen er nedlagt og har fået spalteplass i magasinet.

2. Christian Kock har i 1990-91 været medlem af Undervisningsministeriets udvalg om skriftlig fremstilling. Han er formand for Det humanistiske Fakultets udvalg om formidling. Han har desuden tilrettelagt og ledet en studierejse til et antal amerikanske universiteter (Chicago, Indiana, Purdue, Pittsburgh, Berkeley) og skoler for en gruppe af ministeriets fagkonsulenter for gymnasieskolen med henblik på at studere skriftlig fremstilling og skrivecentre etc. »på tværs af fagrækken«.

Sten Høgel har afholdt forelæsning og øvelser i stemmebrug på gymnasielærernes efteruddannelseskursus på Holstebro Gymnasium (oktober 91).

Jørgen Fafner har afholdt forelæsninger ved et retorikseminar for norske modersmåls lærere på Schæffergården (juni 91).

Institutsammenlægningen:

Instituttet har afsluttet forhandlinger om sammenlægning med institutterne for filosofi og pædagogik. Udflytningen fra Klerkegade til Københavns Universitet Amager vil finde sted i efteråret 1992. Det nye storinstitut vil få navnet »Institut for Filosofi, Pædagogik og Retorik«. Vi ventes os meget af det nye makkerskab, som betyder en fornyelse af den klassiske treklæng, med alt hvad den indebærer af gensidig faglig inspiration.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 3,5.

Professor: Dr.phil. Jørgen Fafner.

Lektorer: Cand.mag. Sten Høgel (halv stilling, den anden halv ved musikvidenskab), mag.art. Christian Kock, cand.mag. Lone Rørbech.

Eksterne lektorer: Cand.mag. Charlotte Jørgensen, cand.phil. Merete Onsberg (første halvår undervisningsass., andet halvår ekstern lektor).

Undervisningsassistenter: Cand.mag. Sine Carlsen, cand.mag. Lis Garbers, exam.art. Charlotte Orholm.

TAP: Antal årsværk: 0,5.

Exam.art. Inge Persson. Bibliotekar Katarina Holm (ansat i henhold til lov 277).

Speciale:

Schneider, Regitze Tilka: Oplæsning som fortolkning i gymnasiet.

Publikationer:

Fafner, Jørgen: Lidt om mundtlighed og forståelse. Religion 1, 1991, s. 4, Hillerød og Brørup 1991.

—: Tanke og tale. København 1991, 496 s.

Garbers, Lis: Grib ordet – og gør det til dit. i: Sprogene i sproget – Det unævnelige, Modersmål-Selskabet. Årbog 1991, s. 6, København 1991.

Høgel, Sten: Grib Ordet. København 1991, 87 s.

Jørgensen, Charlotte: To studier i offentlig debat. Retorik Studier 9, s. 62, København 1991.

Kock, Christian: Roman Jakobson og det underbevidste. Litteratur og samfund 46, s. 137-49, København 1990.

Onsberg, Merete: Hume og retorikken. Retorik studier 9, s. 31, København 1991.

Jørgen Fafner

Det arnamagnæanske Institut

Instituttets forskningsområde er islandsk, færøsk og ældre norsk sprog og litteratur med særligt henblik på den videnskabelige udnyttelse af Den arnamagnæanske Håndskriftsamling. En del af den forskning der udføres på eller i tilknytning til instituttet, bygger dog på håndskrifter i anden sprogform, fx dansk, svensk eller latin. En af instituttets vigtigste opgaver er at udarbejde tekstkritiske udgaver, først og fremmest af den vestnordiske middelalderlitteratur.

Til udgivelse i serien *Editiones Arnamagnæanæ* har der været arbejdet på flg. større projekter: 1. Egils saga Skallagrímssonar, A-redaktionen (Bjarni Einarsson); 2. Óláfs saga Tryggvasonar en mesta III (Ólafur Halldórsson, projektleder JLJ); 3. Eyrbyggja saga, the vellum tradition (Forrest Scott, redaktør JLJ, konsulent MLR); 4. Mírmanns saga (Desmond Slay, projektleder JLJ, konsulent PS); 5. Plácíðus saga (John Tucker, redaktør MO, konsulent JLJ).

I serien *Bibliotheca Arnamagnæana* er et bind *Opuscula X* under forberedelse (redaktører MO, MLR); Jón Helgasons efterladte manuskript til et »Catalogue of the Icelandic Manuscripts in the British Library« er under udgivelse (projektleder JLJ).

Andre udgivelsesprojekter: Den folkelige litteratur på Island: Der planlægges en serie med tekster fra 1500-1700-tallet oversat fra dansk og tysk. En forundersøgelse af denne teksttypes særlige overleveringsforhold på Island er udkommet i 1991 (MO). Færøske viser: Udarbejdelse af registerbind til Føroya Kvæði I-VI, afskrivning af visehåndskrifter i København (Kaj Larsen, projektleder Michael Chesnutt, JLJ, JI; i samarbejde med Fróðskaparsetur Føroya). Ældre dansk: Håndskriftet AM 76,8vo fra 1400-tallet (en nordisk, tværfaglig forskergruppe, medudgiver BOF). Faksimileudgaver af islandske håndskrifter: I serien *Early Icelandic Manuscripts* udkommer AM 62 fol. i 1992 (Ólafur Halldórsson, redaktør PS).

Igangværende specialundersøgelser: Forholdet mellem Ólif ok Landrés (i Karlamagnús saga), Landrés rímur og Óluvu kvæði, artikel under udarbejdelse (JLJ); en undersøgelse af norrøn kortprosa (þættir) med henblik på udarbejdelse af bibliografi og tekstkritiske udgaver (MLR); en afhandling om den adverbelle sætningssammenbinding nærmer sig afslutning (FH); en artikel om Þorsteinn Björnssons håndskrifter under udarbejdelse (PS); modernismen i islandsk litteratur, manuskript til bog under færdiggørelse (ÓÓ); »I hornatøkum við Prokrustes«, en bog om Hanus Andreassens tre novellesamlinger, under færdiggørelse; en bog om Heðin Brús forfatterskab under afslutning; der arbejdes på en færøsk litteraturhistorie, en monografi om Jens Pauli Heinesens forfatterskab og en artikelsamling om færøsk litteratur (med udgangspunkt i universitetsundervisningen) (JI); en artikel om den

svenske vikingetidskonge Emund Slemas tilnavn under udgivelse; i forbindelse med arbejdet på AM 76,8vo forberedes en undersøgelse af den gammeldanske overlevering af de syv bodssalmer; »Væstebarn, subst.«, artikel under udgivelse; studier i udgaverne af de gammeldanske love med henblik på indplacering i den europæiske tekstkritiks historie, manuskript til enkelte kapitler under udarbejdelse; »Det første stemma, dets videnskabshistoriske baggrund og skaber(e)«, udvidet version af kongresforedrag under udarbejdelse (BOF); arbejdet med oversættelse af tre islændingsagaer under afslutning (MLR).

Instituttets VIP udgør redaktionskomiteen for Den arnamagnæanske Kommissions skriftserier og medvirker som projektlejere og konsulenter/redaktører ved de enkelte bind. MLR er koordinator. – JLJ (sm.m. J. H. Winther Poulsen) redigerer beretningen fra den 7. internationale kongres om nordiske sprog og moderne lingvistik i Tórshavn 1989. JLJ er formand for, JI sekretær for Selskabet til Udgivelse af færøske Kildeskrifter og Studier. PS redigerer instituttets oversættelsesserie og en serie med faksimileudgaver af islandske håndskrifter. JI er medredaktør af tidskrifterne *Brá* og *Café Existens*, leder af forlaget Mentunargrunn Studentafelagsins, censor og ekstern vejleder ved Fróðskaparsetur Føroya.

I årets løb har gæster og medarbejdere holdt foredrag på instituttet om igangværende forskning. BOF holdt foredrag ved den 8. internationale sagakongres i Göteborg i august, PS holdt gæsteforelæsning ved Roms Universitet i juni. BOF har besøgt Bibliothek der Hansestadt Lübeck med henblik på håndskriftstudier. JLJ deltog i et nordisk møde om forskning og undervisning i norrøn filologi i Oslo i oktober. JLJ er medlem af Centernævnet for Kvindeforskning.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 8.

Professor: Dr.phil. Jonna Louis-Jensen.

Lektorer: Mag.art. Britta Olrik Frederiksen, mag.art. Finn Hansen, mag.art. Jógvan Isaksen (færøsk), dr.phil. Örn Ólafsson (islandsk), mag.art. Mariane Overgaard, cand.mag. Margit Lave Rønsholdt, cand.mag. Peter Springborg.

Tilknytning til instituttets virksomhed har endvidere en række forskere ved andre institutioner i ud- og indland, flere gæster har arbejdet ved instituttet i længere og kortere perioder i årets løb. Statsstipendiet for islandske forskere til studier ved Det arnamagnæanske Institut i København er tildelt Bjarni Einarsson, Guðvarður Már Gunnlaugsson, Veturliði Óskarsson og Þorbjörg Helgadóttir. Simonetta Battista, Macerata, Maria Angela Galante, Palermo, Christina Casini, Firenze, samt Christine Kasper, Wien, har haft dansk statsstipendium til studier ved instituttet. Ordbogsredaktør Christopher Sanders, samt i en kortere periode

dr. Sarah M. Anderson, har fungeret som edb-konsulent, ansat af Den arnamagnæanske Kommission. Hertil kommer Den arnamagnæanske Kommissions Ordbog med en stab på fem redaktører (ikke universitetsansatte), samt et konserveringsværksted for håndskrifter med fire medarbejdere (under Det kongelige Bibliotek).

TAP: Antal årsværk: 4,5.

Áslaug Bryld, Arne Mann Nielsen, Bent Mann Nielsen, Anne Lise Nielsen, Suzanne Reitz, Áslaug Svane.

Speciale (konferens):

Óskarsson, Veturliði: 1. Tre filologiske studier (A-delen), 2. Låneord i islandske diplomer fra det 15. århundrede (B-delen).

Publikationer:

Frederiksen, Britta Olrik: Det første stemma, dets videnskabshistoriske baggrund og skaber(e). i: *The Audience of the Sagas I-II. The Eighth International Saga Conference. Preprints*, Lars Lönnroth (udg.), s. I:110-20, Göteborg 1991.

–: Variantapparatet og sproghistorien. Om en diskussion med principielle perspektiver, ført af udgiverne af "Danmarks gamle Landskabslove". 3. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog, s. 75-88, Århus 1991.

Hansen, Finn: Das Adverbialsyntagma Pa + Konjunktion/O im Altnordischen Erinnerungsband für Walter Baetke (1884-1978). Weimar 1989. i: *Altnordistik. Vielfalt und Einheit*, Hansen, Finn m.fl., s. 10, Weimar 1990.

–: Brugen af Konj. unz og synonyme temporalsyntagmer i norrønt sprog. Arkiv för nordisk filologi bd.150, s. 26, Lund 1990.

Isaksen, Jógvan: I teknaheimi. Ein roynd at kaga inn í Hvørkiskyn. Brá 16, s. 32-38, Tórshavn 1991.

Isaksen, Jógvan: Udgiver af: Jóanes Nielsen: Gummi-styvlarnir eru tær einastu tempulsúlmarnar, sum vit eiga í Føroyum. Tórshavn 1991, 126 s.

–: Avegis á alifund. Anmeldelse af Martin Næs: Tvey. Brá 16, s. 67, Tórshavn 1991.

Louis-Jensen, Jonna: Iota unum. Til Den første grammatiske afhandling, Cod. Worm. 86:32. i: *Festskrift til Finn Hødnebo*. 29. december 1989, Bjørn Eithun, Eyvind Fjeld Halvorsen, Magnus Rindal, Erik Simensen (udg.), s. 193-195, Oslo 1989.

–: Ort af strákskap? i: *Lygisögur sagdar Sverri Tómassyni fimmtugum* 5. april 1991, Udg. Gísli Sigurdsson, Örnólfur Thorsson, s. 45-47, Reykjavík 1991.

–: Verbet Alydask/Çlydask. i: *Opuscula IX, Bibliotheca Arnamagnæana XXXIX*, Peter Springborg (udg.), s. 140-45, København 1991.

Ólafsson, Örn: Raudu pennarnir. Bókmenntahrey-

- finng á 2.fjórðungi 20.aldar. Reykjavík, Island 1990, 286 s.
- Overgaard, Mariane: De islandske oversættelser af De tolv patriarkers – Jacobs sønners testamenter og af Josephs og Assenaths historie. Bibliotheca Arnamagnæana XXXIX, Opuscula IX, s. 203-99, København 1991.
- Springborg, Peter: Nætter på Island. i: Latin og Nationalsprog i Norden efter Reformationen, Renæssancestudier 5, Marianne Alenius, Birger Bergh, Ivan Boserup, Karsten Friis-Jensen, Minna Skafte Jensen, s. 157-171, København 1991.
- : Early Icelandic Manuscripts in Facsimile, vol. XIX, A Saga of St Peter The Apostle, Perg. 4:0 nr 19. Edited by Peter Foote. København 1991, 65 + faks. s.
- : Saga News (Newsletter of the International Saga Society) number 5. København 1991, 36 s.
- : Opuscula IX (Bibliotheca Arnamagnæana XXXIX). København 1991, 311 s.

Peter Springborg

Institut for dansk Dialektforskning

Instituttets forskningsområde er danske dialekter og andre former for talesprog, og det fungerer som dialekt- og talesprogsarkiv.

Den videnskabelige udnyttelse af materialet retter sig mod dialekternes lyd- og bøjningsforhold, de grammatiske strukturer, eller ordforrådet, betydningerne, den kulturelle baggrund. Der til kommer sprogforholdninger og deres betydning for sprogforandringer, talesprogets rolle i sociale sammenhænge, samspillet mellem dialekter og rigsmål, og de københavnske talesprog og deres betydning.

Ordbogsarbejde, dialektgeografi m.v.

Ordbog over de danske øsmål. Bind 1 og Tillægsbind er gjort klar til trykning, og de to bind vil udkomme i 1992, med støtte fra Carlsbergfondet. Bind 1 indeholder artiklerne A-B1, ialt 475 sider. Manuskriptet her til er ajourført af Inger Bévort, Finn Køster, Karen Margrethe Pedersen, Jørgen Larsen og Inge Lise Pedersen har medvirket ved korrekturlæsningen. KMP har forestået renskrivning, sikkerhedskopiering og udprintning. Tillægsbindet indeholder Indledning (v. FK), Forkortelseslister og Nøgler (til artiklernes opbygning, grammatiske og fonetiske termer, og Danias lydskrift, v. KMP) og Dialektgeografiske kort (rentegnet af arkitekt Trine Nebbe, til dels på grundlag af kladder udarbejdet af FK, IB og KMP). Bindet er re-

digeret af KMP. – Herudover er der ajourført og renskrevet manuskript til halvdelen af Bind 2 samt redigeret nye artikler (IB og KMP).

Bent Jul Nielsen og Magda Nyberg har fortsat revision og supplerung af manuskript til en ordbog over den danske dialekt i Angel.

Jørgen Larsen har fortsat sine studier i forudsætningen for 1500-tallets latinsk-danske leksikografi.

Inger Ejsskjær har deltaget i arbejdet med et europæisk sprogatlas, ALE, og redigeret dansk materiale til møde i Warszawa. Hun har udarbejdet manuskript om »Adjektivernes bestemte artikel i vest- og sønderjysk« og næsten færdiggjort større oversigtsartikel om dansk dialektologisk forskning til »Rivista italiana di dialettologia«.

Finn Køster har fortsat sine undersøgelser af andetledsstødet udbredelse og variation i sjællandsk og begyndt undersøgelse af tilsvareghederne i sjællandsk til rigsmålets lange u.

Alle medarbejdere har udarbejdet bidrag til gratulationsskriftet »80 Ord«.

Sociolingvistiske undersøgelser

Tore Kristiansen har skrevet en artikel der diskuterer om regionsprog har en fremtid i Danmark, og en om køn og sproglig usikkerhed.

Erik Møller har fortsat sine Ph.D.-studier i den konversationelle fortælling. Analysen sigter på at belyse fortællingens opbygning, hvilke elementer den består af og i hvilken rækkefølge de kommer, og dens placering i fortællerens talestrøm og i forhold til andre samtaledeleteres tale.

Bent Jul Nielsen og Magda Nyberg har fortsat deres undersøgelse af talesprogsvariationen i Odder, og på grundlag af båndoptagne interviews med 82 informanter udarbejdet afhandlingen Talesprogsvariationen i Odder kommune. I. Lokalsprog og rigsmål i sociolingvistisk belysning, ca. 150 s.

Inge Lise Pedersen har arbejdet videre med forholdet mellem køn og sprog, herunder en kritisk analyse af sociolingvistikens klassificering af kvinder, og skrevet artikel om kvindeligt offentligt sprog.

Karen Margrethe Pedersen har fortsat aflæsningen af langlandske bånd og fremlagt problemer og planer i den sociolingvistiske studiekreds.

Forelæsnings-, kongres- og forskningsrejser:

Forelæsning ved Øresundssymposium i Lund og deltagelse i ALE-redaktionsmøde i Warszawa (IE). Forelæsning ved Antropologisk Institut og indlæg ved seminar om sprogforandring på Odense Universitet (FG). Indlæg ved ADLA møde om det danske sprogs status og fremtid, og på 4th International Conference on Language and Social Psychology, Santa Barbara og konference om Språk, språkbruk och Kön i Uppsala (TK). Forelæsning på Aarhus Universitet (EM), på AUC, RUC og ved sociolingvistisk symposium på

Odense Universitet, plenarforelæsning ved konference om Språk, språkbruk och Kön i Uppsala (ILP).

Konsulenttjeneste m.m.:

Der er besvaret forespørgsler og leveret bånd med dialektprøver til enkeltpersoner og til en række eksterne institutioner. Magda Nyberg har været konsulent for Karen Margrethe Pedersen, Institut for Grænseregionsforskning, og leveret båndmateriale og udarbejdet opgaver til publikation med særligt henblik på folkeskolen i Sønderjylland.

Formidling:

Instituttet har været med til at tilrettelægge en skildring af sprogudviklingen i Danmark på udstillingen Danmark og Danskerne, og leveret en række båndprøver (med tilhørende tekst) på ældre og yngre talesprog fra forskellige egne (ved FK, BJN, MN, ILP, KMP). Bent Jul Nielsen og Magda Nyberg har leveret yderligere båndprøver til Eksperimentarium.

Flere af medarbejderne har holdt folkeuniversitetsforedrag om sproglige emner.

Anden videnskabelig virksomhed:

Bent Jul Nielsen, Finn Køster og Karen Margrethe Pedersen redigerer Danske Folkemål.

Inger Ejkskjær er medlem af hovedredaktionen af ALE og sammen med Inge Lise Pedersen medredaktør af gratulationsskriftet 80 Ord.

Inger Ejkskjær og Jørgen Larsen er i bestyrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund, Finn Køster for Selskab for nordisk Filologi. Frans Gregersen var i 1991 medlem af Studienævnet for dansk og formand for Fakultetsstudienævnet. Han er sekretær for Lingvistikredsen, og sammen med Inge Lise Pedersen medlem af styringsgruppen for SHF's talesprogsinitiativ. Jørgen Larsen er medlem af referencegruppen for humanistisk information og dokumentation under DAN-DOK-udvalget. Inge Lise Pedersen er efor for Kvinderegensen.

Samlinger:

Seddelsamlingerne er forøget med 1295 ordsedler. Båndsamlingen er forøget med 16 optagelser fra øerne, 11 fra Jylland. Der er udskrevet ialt 1800 sider materiale fra Projekt Bysociolingvistik.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 10,3.

Professor: Dr.phil. Inger Ejkskjær.

Lektorer: Cand.mag. Inger Bévort, dr.phil. Frans Gregersen, cand.mag.erne Finn Køster, Jørgen Larsen, Bent Jul Nielsen, Magda Nyberg, Inge Lise Pedersen, Karen Margrethe Pedersen.

Adjunkt: Ph.D. Tore Kristiansen (fra 1.8.91).

Kandidatstipendiat: Cand.mag. Erik Møller.

TAP: Antal årsværk: 1,85.

Anna-Lise Bøjstrup, Lillian Keller.

Ph.D.afhandling:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Kristiansen, Tore: Sproglige normidealer på Næstvedegnen – kvantitative sprogholdningsstudier (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager).

Publikationer:

Ejkskjær, Inger: Lollandske og fælsterske dialekter. i: Turistårbogen 1991, Århus 1991.

–: Atlas Linguarum Europae (ALE). Vol. 1, fasc. 4. i: s. 8 kort + 226 s, Assen, Holland 1991.

–: Skærsat – hjemligt eller indlånt? Ord og sag 11, s. 17-22, Århus 1991.

–: Haletudsens skandinaviske navne set i lyset af galloromanske og vestgermanske betegnelser for samme dyr. Danske Folkemål bd.33, s. 331-42, København 1991.

Gregersen, Frans, Pedersen, Inge Lise: The Copenhagen Study in Urban Sociolinguistics 1-2. København 1991, 446 s.

–, Albris, Jon, Pedersen, Inge Lise: Data and Design of the Copenhagen Study. i: The Copenhagen Study of Urban Sociolinguistics 1-2, Gregersen, Frans og Pedersen, Inge Lise (eds), s. 5-44, København 1991.

–, Pedersen, Inge Lise: Copenhagen as a Speech Community. i: Storstadsspråk och storstadskultur i Norden. Föredrag från ett forskarsymposium, Berge & Kotsinas (udg), s. 57-69, Stockholm 1991.

–: Dansk i 90'erne – et oplæg til diskussion. i: Auditorium X. Dansk før, nu – og i fremtiden?, Red.: Erik Hansen, Inge Lise Pedersen og Ib Poulsen, s. 230-51, København 1991.

–: Relationships between Linguistics and Applied Linguistics: Some Danish Examples. i: Multilingual Matters, Phillipson et al (eds.), s. 11-28, London 1991.

–: Afvigelsen og gruppen, gruppen og klassen, klassen og normen : Om stil og identitet. Danske Folkemål bd.33, s. 37-49, København 1991.

–: Sociolingvistikens (u)mulighed 1-2. København 1991, 680 s.

–: Mr. Gregersen goes to Geilo. i: Sandøy, Torp, Vannøbo og Vikør: Språkideologi og Språkplanlegging i Noreg., s. 35-65, Bergen 1991.

Kristiansen, Tore: Sprogholdninger hos folkeskolelærere, unge mennesker og personalechefer på Næstvedegnen. Danske Folkemål bd.33, s. 51-62, København 1991.

–: Vi har brug for et sprogpolitisk paradigmeskifte. i: Det danske sprogs status år 2001. Københavnerstu-

- dier i tosprogethed 14, J. Normann Jørgensen (red), s. 9-30, København 1991.
- Larsen, Jørgen: Henrik Smith: *Libellus vocum Latinarum* (Kbh. 1563). i: Jørgen Larsen (udg), s. 640s. (Indl. 5-18), København 1991.
- Møller, Erik: *Narratives in the Sociolinguistic Interview. i: The Copenhagen Study in Urban Sociolinguistics 1-2*, Gregersen, Frans og Pedersen, Inge Lise (eds), s. 241-335, København 1991.
- : *Lad talesproget komme til orde. i: Auditorium X. Dansk før, nu – og i fremtiden?*, Red.: Erik Hansen, Inge Lise Pedersen og Ib Poulsen, s. 181-204, København 1991.
- : *Tal som du plejer – om indsamling af talesprog. Danske Folkemål bd. 33*, s. 99-110, København 1991.
- : *Kontekstens betydning for narrativstruktur. i: 3. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog*, Kunø og Vive Larsen (red.), s. 188-205, Århus 1991.
- Nielsen, Bent Jul, Pedersen, Karen Margrethe: *Danske talesprog. Dialekter. Regionalsprog. Sociolekter*. København 1991, 85 s.
- Nyberg, Magda: *Unge sønderjyders rigsmålstilegnelse. Danske Folkemål bd. 33*, s. 159-68, København 1991.
- Pedersen, Inge Lise: *Lis Jacobsen og ømålsordbogen. En fodnote til den danske dialektologis historie. Danske Studier 1991*, s. 193-197, København 1991.
- : *Dagligsproget – lokalsprog eller klassesprog? i: Auditorium X. Dansk før, nu – og i fremtiden?*, Red.: Erik Hansen, Inge Lise Pedersen og Ib Poulsen, s. 48-71, København 1991.
- : *Højskolen og dialekterne – og dialektologerne. Danske Folkemål bd. 33*, s. 75-86, København 1991.
- Pedersen, Karen Margrethe: *Selvrapportering – kan det bruges til noget? Danske Folkemål bd. 33*, s. 111-21, København 1991.

Inge Lise Pedersen

Institut for Navneforskning

Forskningsvirksomhed:

Medarbejdere på Institut for Navneforskning har som opgave at indsamle, registrere og systematisere mundtlige meddelelser og skriftlige belæg på danske stednavne, personnavne, dyrenavne m.v. fra de ældste runeindskrifter til de nyeste vejvisere, samt navne fra de danske vikingetidserobringer i England og Frankrig. Det indsamlede materiale udnyttes i en mangefacetteret forskning.

1. *Danske stednavne*

1.1 Der arbejdes fortsat på manuskript til bind i serien *Danmarks Stednavne*, hvori bebyggelses-, natur- og marknavne fremlægges og tolkes egnsvist. Følgende områder er under behandling: Thy (G. Albøge), Amager (B. Jørgensen), Sallinge Herred (B. Hjorth Pedersen), Sorø Amt (L. Weise). Arbejdet på kommentar- og registerbind til *Danske sø- og ånavne* fortsættes (J. Kousgård Sørensen). Der indsamles materiale til en samlet oversigt over det danske marknavneforråd (B. Jørgensen).

1.2 Blandt mindre, geografisk eller tematisk afgrænsede undersøgelser kan nævnes *Stednavne på Struer-egnen*, *Stednavne ved Sebbel/Sebbersund*, og *Landskab og bebyggelser i Ulfborg Herred* (G. Albøge), *Stednavne, som vidner om maritime aktiviteter i den fynske kystzone* (B. Holmberg), *-inge-navne i Danmark* (L. Weise), samt *Danske naturnavnes stilling i 1700- og 1800-tallet* (B. Jørgensen i samarbejde med forskningscentret Menneske og natur). B. Jørgensen er også medarbejder ved Køge Museums Projekt *Landskab*.

1.3 En database er ved at blive oprettet til brug som basis for en undersøgelse af *Navnedannelsestyper i det danske marknavneforråd* (B. Holmberg). En beskrivelse af *stednavneændringer og funktionalitet* beregnet på en tysksproget læserkreds udarbejdes (V. Dalberg).

2. *Stednavne i vikingebygder*

2.1 Stednavne på de britiske øer udnyttes fortsat som kilder til viden om nordisk bosættelse i East Anglia og ny vurderinger foretages af nordisk bosættelse i grevskabet Cheshire samt i grænseegnen mellem England og Skotland (G. Fellows-Jensen).

2.2 Andre igangværende undersøgelser af navne på de britiske øer er: *Folkevandringstiden i lyset af stednavne i England og Norden*, *Sted- og personnavne som kilder til viden om forbindelser mellem Island og de britiske øer*, *Stednavne beslægtet med islandsk Thingvellir*, samt *Stednavne og middel-engelsk dialektologi* (G. Fellows-Jensen).

3. *Danske personnavne*

3.1 En skitse til en ordbog over urnordiske personnavne er under udarbejdelse (J. Kousgård Sørensen), og *personnavneforrådet i de danske runeindskrifter og de ældste kristne personnavne i Norden* undersøges (E. Villarsen Meldgaard).

3.2 Forberedelser er i gang til behandling af et repræsentativt udvalg af eftermiddelalderlige personnavne i en serie monografier (E. Villarsen Meldgaard, B. Hjorth Pedersen, J. Kousgård Sørensen).

3.3 Fornavnene i CPR-registeret undersøges fortsat af B. Hjorth Pedersen og L. Weise. Navnene er indlagt i en database, og et program for videre udbygning og udnyttelse af materialet er under udarbejdelse.

3.4 En litteræronomastisk studie foretages af personnavne i Karen Blixens forfatterskab (E. Villarsen Meldgaard).

3.5 En undersøgelse af en række termeres anvendelse og anvendelighed i personnavneforskning er påbegyndt (V. Dalberg).

4. Andre navne

Databasen over 4.000 kattenavne er udnyttet i en undersøgelse af navngivningsmotiver (E. Villarsen Meldgaard).

5. Internationalt samarbejde

Projekt Stednavne på øen Man, hvori instituttet deltager sammen med Universitæt Mannheim og University College of Wales i Aberystwyth, har fået økonomisk støtte fra Leverhulme Foundation, og indsamling af mundtligt og skriftligt materiale på øen er i fuld gang. G. Fellows-Jensen har besøgt projektets hovedkvarter i Ramsey, samt arkivet på Manx Museum i Douglas. Samarbejdsprojektet med Koninklijke Nederlandske Akademie van Wetenschappen om Komparative studier i nederlandsk og dansk toponymi er nu udvidet til også at omfatte antroponymi med særligt henblik på en beskrivelse af teoretiske og metodiske problemer knyttet til begreberne navnedannelse og navngivning (V. Dalberg). Projektet Tanzanian Traditional Names i samarbejde med University of Dar es Salaam er midlertidigt i bero på grund af politiske vanskeligheder i Tanzania. G. Fellows-Jensen deltager sammen med forskere fra universiteterne i Nottingham og Durham i en arbejdsgruppe der skal planlægge fremtiden for English Place-Name Society og dets publikationsvirksomhed samt føre tilsyn med et projekt ved Nottinghams Universitet til databehandling af navnemateriale.

6. Andre projekter

6.1 I projektet Landbohistorisk Selskabs Adkomstre-gistrering 1513-50 er der foretaget supplering og korrigering af samlingen af adkomstdokumenter til dansk landgods, herunder navneregistrering og identifikation (B. Jørgensen, S. Vogt).

6.2 Sammen med administrator Iver Kjær udarbejdes der ordliste og registre til de udkomne bind I-VII af Danmarks gamle Ordsprog (J. Kousgård Sørensen).

6.3 J. Kousgård Sørensen har medvirket ved redaktion af Gammeldansk Ordbog.

6.4 En dansk bonde dagbog fra Als er under udgivelse (B. Jørgensen).

7. Redaktionsvirksomhed

J. Kousgård Sørensen og L. Weise har medvirket ved redigering af indledning og registre til Sydslesvigs Stednavne. G. Fellows-Jensen og B. Holmberg har redigeret beretningen fra NORNAS 16. symposium. B. Holmberg og B. Jørgensen har medvirket ved redigering af et festskrift. B. Holmberg er medlem af styringsgruppen for det fællesnordiske projekt NONE-Lex: Lexikon över nordiska ortnamnselement. E. Villarsen Meldgaard er medredaktør af Studia anthroponymica Scandinavica og J. Kousgård Sørensen af Namn och Bygd.

8. Konsulentvirksomhed

8.1 I samarbejde med Kirkeministeriet og Civilrets-direktoratet er der rådgivet om personnavne (B. Hjorth Pedersen). En del af arbejdet er udnyttet i Kirkeministeriets personnavnedatabase.

8.2 Rettelsesblade til retskrivningslister for danske stednavne er udarbejdet for Stednavneudvalget og Kort- og Matrikelstyrelsen (L. Weise).

8.3 Instituttets medarbejdere har derudover rådgivet offentlige myndigheder, Danmarks Radio, TV2 og lokal-TV, diverse dagblade, ugeblade og tidsskrifter i sted- og personnavnespørgsmål, og der er svaret på mange skriftlige, telefoniske og personlige henvendelser fra ind- og udland.

Gæster og rejser

Cand.philol. Gudlaug Horgen, Universitetet i Bergen, har arbejdet på instituttet i april måned. Dr. R. Rentenaar, Amsterdam, har arbejdet på instituttet i flere perioder. Instituttets medarbejdere har efter indbydelse holdt faglige indlæg følgende steder: Biblioteksskolen (B. Hjorth Pedersen), Egense (G. Albøge), Roskilde (B. Jørgensen), Göteborg (B. Jørgensen, E. Villarsen Meldgaard, B. Hjorth Pedersen), Uppsala (E. Villarsen Meldgaard, J. Kousgård Sørensen), Svidja (B. Jørgensen), Tórshavn (G. Fellows-Jensen), Kiel (V. Dalberg), Leicester (G. Fellows-Jensen).

Hæderspris

V. Dalberg modtog en hæderspris fra Kungl. Gustav Adolfs Akademien, Uppsala.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 8,5.

Professor: Dr.phil. J. Kousgård Sørensen.

Docenter: Dr.phil. G. Fellows-Jensen, dr.phil. L. Weise.

Lektorer: Cand.mag. G. Albøge, dr.phil. V. Dalberg,

dr.phil. B. Jørgensen, dr.phil. E. Villarsen Meldgaard, cand.mag. B. Hjorth Pedersen.
Seniorstipendiat: Mag.art. B. Holmberg (fra 1. november).

Videnskabelig assistent: Cand.phil. S. Vogt (fra 15. april til 15. november).

TAP: Antal årsværk: 1,7.

Overassistent: B. Grimstad Jensen.

Assistent: K. Pors Lindberg, T. Thystrup.

Medhjælp: E. S. Jensen, M. Lerche Nielsen.

Publikationer:

Albøge, Gordon, Meldgaard, Eva Villarsen, Weise, Lis: *Analogi i navngivning. Tiende nordiske navneforskerkongres, Brandbjerg 20.-24.maj 1989. NORMA-rapporter 45*. Uppsala 1991, 244 s.

Dalberg, Vibeke: *Den toponymiske analogis rolle ved stednavneomdannelse. i: Analogi i navngivning. Tiende nordiske navneforskerkongres, Brandbjerg 20.-24.maj 1989, NORMA-rapporter 45*, Gordon Albøge, Eva Villarsen Meldgaard, Lis Weise, s. 49-60, Uppsala 1991.

– (Anmeldelse af) Gerhard Koss: *Namenforschung. Eine Einführung in die Onomastik. Studia anthroponymica Scandinavica 9*, s. 148-149, Uppsala 1991.

– *Stednavneændringer og funktionalitet. Analogisk stednavneomdannelse, epexegetisk stednavnedannelse og stednavneskifte belyst ved danske toponymer. København 1991*, 273 s.

– Rentenaar, Rob: *Spuren der Bibliothek von Agathe Lasch in Dänemark. Jahrbuch des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung 113*, s. 157-162, Neumünster 1990.

Fellows-Jensen, Gillian: (Anmeldelse af) Sveriges medeltida personnamn. Häfte 9. Gunnur-Hakon (Stockholm 1990). *Studia Anthroponymica Scandinavica 9*, s. 166-68, Uppsala 1991.

– *Nordiske spor i det midtskotske lavland? NORMA-rapporter 45*, s. 65-82, Uppsala 1991.

– *Scandinavians in Southern Scotland? Nomina XIII*, s. 41-60, Cambridge 1991.

– *Scandinavian Influence on the Place-Names of England. i: Language Contact in the British Isles. Linguistische Arbeiten 238*, P. Sture Ureland and George Broderick, s. 337-54, Tübingen 1991.

– *Scandinavians in Dumfriesshire and Galloway: The Place-Name Evidence. i: Galloway: Land and Lordship*, Richard D. Oram and Geoffrey P. Stell, s. 77-95, Edinburgh 1991.

– *Of Danes – and Thanes – and Domesday Book. i: People and Places in Northern Europe 500-1600. Essays in Honour of Peter Hayes Sawyer, Ian Wood and Niels Lund*, s. 107-21, Woodbridge, England 1991.

Holmberg, Bente: *Nordisk namnforskning. Afsnittene om Danmark. i: Nordisk namnforskning 1990 (NORMA-rapporter 46)*, s. 165-66, 170, 172-76, Uppsala 1991.

– *Maritime place-names. i: Aspects of Maritime Scandinavia AD 200-1200*, Ole Crumlin-Pedersen, s. 233-240, Roskilde 1991.

– *Om sakrale sted- og personnavne. i: Nordisk Heddend. Et symposium, Gro Steinsland, Ulf Drobín, Juha Pentikäinen & Preben Meulengracht Sørensen*, s. 149-159, Odense 1991.

Jørgensen, Bent: *Christen Hansen Elstrups dagbog – et gensyn og et gennemsyn. Bol og by 1991:2*, s. 85-96, Odense 1991.

– *Fra Abel til Åse. Om fornavne i det københavnske Vor Frue sogn. Studia anthroponymica Scandinavica 9*, s. 101-118, Uppsala 1991.

– *Skånske skel. Sydsvenska ortnamnssällskapets årsskrift*, s. 55-67, Lund 1991.

– (Anmeldelse af) *Old Norse and Finnish religions and cultic place-names. Namn och bygd 79*, s. 237-240, Uppsala 1991.

– *Navnø og forsvundne bebyggelser. i: Plov og Pen. Festskrift til Svend Gissel*, 4. januar 1991, Harald Ilsoe og Bent Jørgensen, s. 113-27, København 1991.

Kousgård Sørensen, John: *Dansk Kulturhistorisk Opslagsværk 1-2. i: Dansk Kulturhistorisk Opslagsværk*, Erik Alstrup og Poul Erik Olsen (udg.), s. ca. 12 (38 artikler), København 1991.

– *The documentary Value of Place-Names for Linguistic History and the Social Sciences. i: Proceedings of the XVIIth International Congress of Onomastic Sciences*, Eeva Maria Närhi, s. 84-102, Helsinki 1990.

Meldgaard, Eva Villarsen: *Navnemode og modenavne. 6000 drenge- og pigenavne. København 1991*, 111 s.

– *Modenavne i Danmark i det 20. århundrede. i: Heiderskrift til Nils Hallan på 65-årsdagen 13. december 1991*, Gulbrand Alhaug, Kristoffer Kruken, Helge Salvesen, s. 306-318, Oslo 1991.

Vogt, Susanne: *Rettelser og tilføjelser vedrørende familierne Kortsen, Bille og Rosenkrantz. Danmarks Adels Aarbog 1988-1990. Tooghalvfemsindstyvende Årg.*, s. 801-802, København 1991.

– *Mødrene slægtsnavn brugt som første fornavn i dansk adel. Studia anthroponymica Scandinavica 9*, s. 61-99, Uppsala 1991.

Weise, Lis: *Folkelige analogidannelser i nogle tilnavnetyper. i: Analogi i navngivning*, Gordon Albøge, Eva Villarsen Meldgaard, Lis Weise, s. 12, Uppsala 1991.

Gillian Fellows-Jensen

Øvrige europæiske sprog

Engelsk Institut

Forskningsvirksomhed:

Engelsk Institut beskæftiger sig i sin undervisning og forskning med engelsk sprog, litteratur, kultur og samfundsforhold i hele den engelsktalende verden samt dennes forhold til andre lande, specielt Danmark. Traditionelt opdeles instituttets virksomhed i tre hovedområder:

- I Det engelske sprog: Der forskes i sprogets historie, i moderne sprog (primært britisk og amerikansk), og i sprogteoretiske emner med engelsk som basis.
- II Den engelsksprogede litteratur og kultur: Her ligger hovedvægten også på Storbritannien og USA, men der studeres desuden litteratur fra andre engelsktalende lande.
- III De samfundsforhold, der eksisterer eller har eksisteret i de engelske sprogområder, fortrinsvis Storbritannien og USA.

Instituttets virksomhed overskrider dog jævnligt den snævre sprogrænse, bl.a. ved studiet af irsk samt ved beskæftigelsen med forholdet til andre kulturer (sammenlignende sprogbetragtning, sprogundervisning, litterær reception o.s.v.). En skarp opdeling i de tre hovedområder lader sig således ikke praktisere. Det skal endelig nævnes, at en del områder, som følge af de senere års reduktioner, ikke længere dækkes forskningsmæssigt.

Historisk orienteret sprogforskning

Tre lærere har, enten udelukkende eller sideløbende med andet, beskæftiget sig med den ældste form for engelsk, nemlig old- og middelengelsk.

Arne Zettersten har fortsat arbejdet med den middelengelske tekst »Ancrène Riwle« med henblik på en udgave af denne for »The Early English Text Society«, Oxford.

H. E. Andersen har fuldført en engelsk version af et større arbejde om »The Battle of Maldon«, som vil udkomme i slutningen af 1991, 1000-året for dette slag. Ud over denne tolkning af digtet er han i gang med sproglige specialstudier af nordisk påvirkning af sproget i samme digt.

Else Fausbøll er ved at færdiggøre en todelt artikel til »English Studies« om den oldengelske forfatter Ælfric og hans kasusbrug i forbindelse med udvalgte præpositioner. Endvidere arbejder hun med en beskrivelse af visse Ælfric-fragmenter, der er fundet på Det arnamagnæanske Institut, Københavns Universitet Amager. Endelig fortsætter hun i forbindelse med

DEMEP-projektet sin undersøgelse af rimene hos John Skelton.

Inge Kabell og Hanne Lauridsen har arbejdet videre med deres fælles projekt, »Engelsk lærebogsmateriale, fortrinsvis skrevet på dansk og/eller trykt i Danmark mellem 1665 og 1800«. De har i den forbindelse færdiggjort deres studier af den første virkelig produktive lærebogsforfatter, C. Bertram, og i behandlingen har de inddraget såvel sproglige som pædagogiske, kulturelle og historiske aspekter. Desuden har de grebet tilbage i tiden og endnu en gang taget den allerførste af den type forfattere, F. Bolling, op – denne gang i et tværfagligt samarbejde med overlæge Ib Bygbjerg, Institut for Tropemedicin, Rigshospitalet, idet det har vist sig, at samme F. Bolling er den første dansker/nordmand, der har beskrevet sygdommen elefantiasis. Dette har foreløbig ført til en antaget fælles publikation i »The Transactions of the Royal Society of Tropical Medicine and Hygiene«. De er nu endvidere gået i gang med studier af grammatikforfatterne C. F. Schneider og J. C. Tode og leksikograferne E. Wolff, A. Bertelsen og C. Bay – den sidste gruppe med henblik på et foredrag ved den kommende leksikografikongres på Københavns Universitet Amager, maj 92.

Moderne sprog og sproglig grundforskning

H. E. Andersen har påbegyndt et arbejde med et emne inden for kategorien numerus. Peter Harder har i samarbejde med Michael Fortescue (Institut for Eskimologi) afsluttet redaktionen af en artikelsamling med titlen »Layered Structure and Reference in a Functional Perspective«, der er antaget til udgivelse hos John Benjamins, Amsterdam, og arbejder i øvrigt videre med sit projekt om struktur og funktion i sprogbeskrivelsen. Arbejdet hermed videreføres i form af projektet »Dansk funktionel grammatik«. Dette projekt, hvor en række sprogforskere fra Københavns Universitet arbejder sammen, skal arbejde henimod en moderne funktionel sprogbeskrivelsesmodel, som dels skal appliceres på dansk, dels skal danne basis for en kontrastiv beskrivelse bl.a. i forhold til engelsk. Der er opnået en støtte fra grundforskningsbevillingen på kr. 675.000 til dette projekt. Steen Schousboe har afsluttet en undersøgelse af forekomsten af to-infinitiv-sætninger over for -ing-sætninger som i »begin to write/begin writing«. Arne Zettersten har påbegyndt et studium betitlet »Recent Trends in American English«. Inden for området sprogindlæring har Arne Zettersten endvidere afsluttet et studium med titlen »Vocabulary acquisition by computer Language learning programs.«

Leksikografi

Viggo Hjørnager Pedersen har igangsat arbejdet med 4. udgave af Vinterberg og Bodelsens »Dansk-engelsk ordbog«, hvis nyeste udgave kom i 1990. Arne Zettersten forbereder det 6. internationale symposium om leksikografi, der skal finde sted i København i maj

1992. Jørgen Erik Nielsen redigerer en bog med artikler om leksikografi forfattet af medarbejdere ved Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi, til hvis bidrag til årbogen der i øvrigt henvises.

Litteratur- og kulturforskning

Generelle studier

En del undersøgelser hører ikke til en bestemt historisk periode, vedrører ikke specielt engelsk eller er af en mere generel eller teoretisk art. Det gælder således Niels Jørgen Skydsgaards beskæftigelse med hovedlinier i den britiske kultur, der foreløbigt er afsluttet med en formidende publikation om emnet. Henrik Rosenmeier har forfattet et mindre arbejde om kommentarerne i engelskbøger for gymnasiet. Niels Bugge Hansen har fortsat sine studier af komedien som genre i teori og praksis, og Dorrit Einersen har sammen med Ingeborg Nixon forfattet en artikel med titlen »Teaching 'Woman as Monster'«. Gorm Schou-Rode har færdiggjort et arbejde om informationssøgning, fortsætter sin beskæftigelse med noterne til den kommende udgave af arkæologen P. O. Brøndsteds dagbøger og har påbegyndt en ajourført bibliografi over Otto Jespersens værker til en kommende engelsk oversættelse af dennes selvbiografi »En sprogmands levned«, hvortil Jørgen Erik Nielsen er i gang med at udarbejde et noteapparat. To af instituttets medarbejdere beskæftiger sig med studier af oversættelse: Viggo Hjørnager Pedersen arbejder med de engelske oversættelser af H. C. Andersen og er i øjeblikket især optaget af ordforrådet i eventyrene; han deltager i redaktionen af »Proceedings« fra den første internationale H. C. Andersen-kongres, der fandt sted i Odense i august 1991. Cay Døllerup har afsluttet en undersøgelse af danske oversættelser af Grimms eventyr, og i samarbejde med kolleger ved HHK er han beskæftiget med indsamling af oversættelsestekster og af professionel konferencetolkning ved EF-kommissionen. Han har varetaget redaktionen af et bind med de 35 indlæg ved den internationale kongres om oversættelse, der fandt sted i Helsingør i forsommeren 1991. Endelig har Grå Borup-Nielsen afsluttet en artikel om danskeres kendskab til amerikanske pædagogiske eksperimenter i slutningen af det 19. århundrede og hermed forfattet en »optakt« til sit nu afsluttede licentiatprojekt om John Deweys og C. N. Starckes forsøgsskoler.

Britisk litteratur og kultur

Inden for den engelske middelalderlitteratur har Dorrit Einersen færdiggjort to artikler om Margery Kempe og påbegyndt en komparativ undersøgelse af denne engelske mystiker og Birgitta af Vadstena. Allan Findlay har fortsat sine studier af renæssancedramaet, hvor han beskæftiger sig med storbyen London og de nye skuespil i perioden 1570-1640. Niels Jørgen

Skydsgaard arbejder, med brug af både traditionel filologisk metode og af moderne tekstanalyse og samfundsbetragtning, fortsat på en undersøgelse af den anonyme opbyggelsesbog »The Whole Duty of Man«, der udkom første gang i 1659. Henrik Rosenmeier har fortsat arbejdet med begrebet »taste« i det 18. århundredes roman, og Jørgen Erik Nielsen har i Edinburgh forelæst om Scotts brug af to danske folkeviser i versfortællingen »The Lady of the Lake«; forelæsningen vil fremkomme på tryk og vil blive fulgt op af en artikel om den danske interesse for den kunstballade, som Scott skrev på basis af en af de danske viser; desuden har J. E. Nielsen afsluttet en undersøgelse af de danske oversættelsesbehandling af neologismerne i Dickens' »Great Expectations«. Allan Findlay har afsluttet sin monografi om E. M. Forsters roman »A Passage to India«, hvori han med udgangspunkt i Forsters mangeårige fascination af Dantes »Divina Commedia« læser hans hovedværk som en firefoldig allegori. Dorrit Einersen har påbegyndt en undersøgelse af kvindelige forfattere og kritikers tolkninger af D. H. Lawrences forfatterskab.

American studies

Paul Levine er medforfatter til en bog »Amerikansk kultur efter 1945«, der vil udkomme i 1992; endvidere har han fortsat sit arbejde med Doctorow og er ved at færdiggøre bogen »The Film Scripts of E. L. Doctorow«; endelig er han sammen med to udenlandske kolleger i gang med en bog »At Home in the City: Urban Culture in America«. Martin Leer er i disse år optaget af »den geografiske dimension« i nyere engelsksproget litteratur og er i gang med en undersøgelse af den nævnte dimension i William Faulkners forfatterskab med særligt henblik på den rolle, som veje og jernbaner spiller i hans værker. Henrik Rosenmeier har fortsat arbejdet med allusioner til latinsk poesi i Robert Lowells digtning, og David Nye har videreført sine studier over »the Popular Sublime«, en undersøgelse af det i æstetikken gammelkendte begreb »the sublime«, men her under en psykologisk synsvinkel.

Anden engelsksproget litteratur og kultur

James Stewart har fortsat sine studier af Giraldus Cambrensis og af gæliske kilder til anglo-irsk litteratur. Allan Findlay beskæftiger sig med Afrikastudier og har afsluttet en artikel om »African Art from Royal Court to Airport Terminal«. Martin Leers forskning inden for australsk litteratur har den geografiske dimension i tre moderne forfatterskaber som emne, og han har afsluttet to artikler herom. Eva Rask Knudsen har fortsat sit projekt, en sammenlignende analyse af indfødte litteraturer, specielt fra New Zealand og Australien; hun har afsluttet en artikel og arbejder på et større arbejde om emnet. Bruce Clunies Ross beskæftiger sig med australsk litteratur- og kulturhistorie, indbefattende et essay om forfatteren Patrick Whi-

te; han er medudgiver af og medforfatter til en essay-samling om digteren Les Murray, der vil udkomme i 1992.

Forskning i historie og samfundsforhold

Den samfundsfaglige gruppe beskæftiger sig i særdeleshed med forskellige typer kulturel transmission. Jørgen Sevaldsen og Niels Thorsen arbejder på en historisk ordbog, som skal introducere danske politiske, økonomiske og kulturelle institutioner for et engelsktalende publikum. Desuden har Jørgen Sevaldsen fortsat sine studier af de engelsk-danske forbindelser i efterkrigstiden, mens Niels Thorsen arbejder med den historiografiske debat om den amerikanske forfatning. David Nye har fortsat og udvidet sit arbejde om elektricitetens gennemslag i den moderne amerikanske kultur.

I efteråret gennemførte Jørgen Sevaldsen og Niels Thorsen et forsøg med elektronisk fjernundervisning i Storbritanniens og USA's moderne samfundsforhold. Bortset fra enkelte introducerende seminarer føres al kommunikation igennem et elektronisk conferencesystem.

I forbindelse med et symposium om moderne britisk historieskrivning, arrangeret af kredsen omkring Den jyske Historiker, deltog Jørgen Sevaldsen med et indlæg. Niels Thorsen forelagde et oplæg om Woodrow Wilsons økonomiske og politiske ideer på et debatmøde på the Woodrow Wilson Center, Washington, D. C.

Forbindelser med udlandet

Der har i sommer været afholdt en international kongres på LO-skolen i Helsingør under ledelse af lektor Cay Dollerup, Engelsk Institut. Kongressens tema var »Teaching Translation and Interpreting«.

Engelsk Institut har fortsat sine lærer- og studenterudvekslinger under ERASMUS og LINGUA i 1991. En del studerende har derved fået mulighed for et længere studieophold i England, og hvad angår lærerne, har vi i efteråret haft en gæsteforsker fra Universitetet i Amsterdam, Bouwe Postmus, som har afholdt nogle meget besøgte forelæsninger over engelsk litteratur.

Vi har med taknemmelighed modtaget bøger og andet materiale fra den canadiske og den engelske ambassade, ligesom vi har lånt en Yeats-udstilling sammen med Universitetsbiblioteket fra den irske ambassade.

I efterårssemestret har vi haft et mindre antal gæstestuderende fra de baltiske lande, som, selvom de egentlig var tilknyttet andre fag, har fulgt kurser hos os til fælles glæde og inspiration.

En række af instituttets medarbejdere har deltaget i konferencer og kongresser, holdt gæsteforelæsninger ved inden- og udenlandske universiteter og været på studieophold. Det gælder Grå Borup-Nielsen, Cay

Dollerup, Dorrit Einersen, Allan Findlay, Eva Rask Knudsen, Paul Levine, Jørgen Erik Nielsen, Niels Jørgen Skydsgaard, Arne Zettersten.

Gæsteforelæsninger:

Michael Wilding, University of Sydney, yngre loven- de forsker og forfatter, læste op af egne værker.

Leo Marx, prof., Massachusetts Institute of Technology, forelæste over emnet »Technology and Modern American Literature«.

Patrick Spottiswoode, »education officer« ved »Shakespeare's Globe Museum«, fortalte om rekonstruktionen af »The Globe« og det nye syn på Shakespeares skuespil.

Nicolas Xenos, University of Massachusetts, forelæste over den amerikanske revolution og oplysnings- tiden (Denne forelæsning var arrangeret i samarbejde med Center for Arbejderkulturstudier).

Prof. Ramaswamy, Bangalore University, Indien havde som emne for sin forelæsning: »India, France, Self and Society in Raja Rao's »The Serpent and the Rope«.

Vikingsforskeren og direktøren for British Museum, David Wilson, fortalte i sin forelæsning, som var ledsaget af lysbilleder, om »The Bayeux Tapestry« (Denne forelæsning var arrangeret i samarbejde med 6 andre universitetsinstitutter).

Heiz Ickstadt, prof. ved Freie Universität, Berlin, som er ekspert i amerikansk litteratur, havde som emne valgt »The Meanings of Realism in the 1930s: Prose, Painting and Documentary«.

Formidlende virksomhed:

Instituttets medarbejdere har i det forløbne år besvaret mange forespørgsler om forhold i den engelsktalende verden, ydet bistand til oversættelse eller revision af oversættelser o.lign. Herudover har Viggo Hjørnager Pedersen fortsat sit virke som anmelder af engelsk litteratur i Information, og Henrik Rosenmeier har i september medvirket i en radioudsendelse »Da kaffen kom til Europa«, omhandlende emnet »Coffee houses i det 17. og 18. århundrede.«

Instituttet udsendte som sædvanlig i året 1991 sin egen årsberetning for det foregående år. Ud over en redegørelse for årets gang indeholder den tre artikler skrevet af instituttets lærere: »Margery Kempes bog – en middelalderkvindes erindringer« af Dorrit Einersen, »Electrifying« af David Nye og »Det dansk-britiske forhold i efterkrigstiden« af Jørgen Sevaldsen.

Instituttet har fortsat sin virksomhed ved Åbent Universitet i København og Roskilde, ved sprogundervisningen på DTH og ved fakultetets sprogundervisning for studerende fra andre fakulteter og læreanstalter, der skal på studieophold i udlandet.

Engelsk Institut deltager i perioden marts 1991-efteråret 1992 i et projekt om kvalitetsudvikling af undervisningen i de videregående uddannelser, iværk-

sat i forbindelse med det generelle kvalitetsudviklingsprojekt i Undervisningsministeriet. Et væsentligt element i projektet er en løbende diskussion med repræsentanter for de studerende om undervisningens form og indhold; og Engelsk Institut har bl.a. set dette som en mulighed for at følge den nye bachelorstudieordning med henblik på at sikre at ordningen hurtigt kommer til at fungere bedst muligt.

Redaktionsvirksomhed:

Instituttet udgiver tidsskriftet »Angles on the English Speaking World« (red.: Niels Bugge Hansen, Peter Harder, Jørgen Sevaldsen og James Stewart) samt monografiserierne »Publications of the Department of English« (red.: Peter Harder, Jørgen Erik Nielsen og Ingeborg Nixon), »Anglica et Americana« (red.: Niels Thorsen) og »POET« (red.: Jørgen Erik Nielsen og Viggo Hjørnager Pedersen samt bestyrelsen). Udgi-verksvirksomhedens sekretær er Charlotte Jespersen.

Herudover er Peter Harder advisory editor ved »Journal of Pragmatics«, Paul Levine og Niels Thorsen redigerer »American Studies in Scandinavia«, Niels Jørgen Skydsgaard er engelsk redaktør af »Orbis Litterarum«, og Arne Zettersten er medredaktør af »Studia Anglica Posnaniensia« og af »REAL, the Yearbook of Research in English and American Literature«.

Medlemmer af de styrende organer:

Bestyrelsen: Bestyrer: Lektor Inge Kabell. Stedfortræder: Lektor Niels Bugge Hansen. Studenterrepræsentant: Michael Krarup. TAP-repræsentant: Lizzi Würtz.

Studienævn: Formand: Paul Bjergfelt. Næstformand: Lektor Henrik Strandgaard. Øvrige lærerrepræsentanter: Lektorerne Else Fausbøll, Allan Findlay og Niels Jørgen Skydsgaard. Øvrige studenterrepræsentanter: Nils Eskestad, Lotte Follin og Janina Graae. Fakultetsrådsrepræsentanter: Lektor Hanne Lauridsen og Jesper Marcussen.

Repræsentanter ved Fakultetsstudienævnet: Lotte Follin og lektor Niels Jørgen Skydsgaard. Suppleanter: Nils Eskestad og lektor Henrik Strandgaard.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 22,75 + 1 (Giese-stillingen).

Professorer: Paul Levine, Arne Zettersten.

Lektorer: H. E. Andersen, Grå Borup-Nielsen, Cay Dollerup, Dorrit Einersen, Else Fausbøll, Allan Findlay, Niels Bugge Hansen, Peter Harder, Inge Kabell, Hanne Lauridsen, Jørgen Erik Nielsen, Ingeborg Nixon, Viggo Hjørnager Pedersen, Henrik Rosenmeier, Bruce Clunies Ross, Gorm Schou-Rode, Steen Schousboe, Jørgen Sevaldsen, Niels Jørgen Skydsgaard, James Stewart, Henrik Strandgaard, Niels Thorsen (Dorrit Einersen og Ingeborg Nixon har været delvis udlånt til Center for Kvindeforskning og

Cay Dollerup, Jørgen Erik Nielsen, Viggo Hjørnager Pedersen og Arne Zettersten til Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi).

Adjunkt: David Nye.

Kandidatstipendiater: Merete Dahl, Martin Leer, Eva Rask Knudsen.

Undervisningsassistenter: Dorte Albrechtsen, Merete Falck Borch, Hanne Carlsen, Thora Runge Hansen, Ebbe Klitgaard, Tine Knudsen, Mette Pors, Jenny Weatherford-Hommeltoft, Annette Wernblad.

TAP: Antal årsværk: 4,2 + 1 efg-elev.

Birte Erichsen, Majbritt Greger (EFG-elev), Charlotte Jespersen, Pernille Johansen (EFG-elev), Annette Rasmussen, Hanne Staffeldt, Lizzi Würtz.

Ph.D.afhandlingener:

Afhandlingernes opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Borup-Nielsen, Grå: En beskrivelse af to pædagogiske forsøgsskoler omkring århundredskiftet (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager). Henriksen, Birgit: It's No Use without Use. Udvikling af fremmedsprogslevers pragmatiske kompetens. Et dansk undervisningsprojekt (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager).

Pedersen, Viggo Hjørnager: Oversættelsesteoretiske problemstillinger (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager).

Specialer:

Andersen, Rikke: Ideologien bag den amerikanske familie i det 19. og 20. århundrede – eksemplificeret i Charlotte Perkins Gilmans »The Yellow Wallpaper« og Edith Whartons »The House of Mirth«.

Arndal, Lisbeth: Lawrence, Darwin and Hardy.

Berg, Målfrid: The Number of Tenses in English: A Theoretical Discussion of the Inventory of Tenses and their Meanings.

Christensen, Per Juhl: Miss Lonelyhearts (og Nathanael Wests øvrige værker) – i en primalteoretisk forståelsesramme.

Cole, Bob: Kennedy's World of Hoodlums, Hustlers, Hobos and »Honorable« Politicians.

Culmsee, Charlotte: The Seven Deadly Sins.

Dreyer, Helene: The Duality of Woman. An Analysis of »The Girl in a Swing« by Richard Adams with Special Reference to the Female Protagonist.

Florentzen, Peter Christian: Deconstruction, Philosophy and Literature. Readings of Jacques Derrida and Paul de Man.

Frellesen, Thomas: The American Cold War: Policy of Containment and John F. Kennedy's 1961 Decision to Stand Firm in Vietnam.

Fudas, Birgitte: Aspects of the Mother-Daughter Relationship – Is there a Price to Pay for the Love a Mother Gives her Daughter.

- Hartelius, Marianne Grøndahl: *The Moon's Cold Mask*.
- Hansen, Birgitte: Kvinders kamp for uddannelse og selvstændighed i Viktoriatidens England ca. 1830-1900. Ideologi og virkelighed.
- Holm, Søren: *American Fundamentalism and the New Christian Right*.
- Høgnesen, Kristinbjørg: Religion og kapitalistisk etik. En undersøgelse af Plymouth Brødrene i England.
- Jensen, Lotte: *An Analysis of E. M. Forster's Novels with Special Emphasis on his Ethics and Beliefs*.
- Larsen, Susan: »Nora« eller »A Doll's House«? Problemer i forbindelse med oversættelse af skuespil; med eksempler fra tre engelske oversættelser af Henrik Ibsens »Et Dukkehjem«.
- Laursen, Randi: *The Secret Garden of Childhood: A Psychoanalytic Study of Children's Literature*.
- Nielsen, Anne: Chartismen som politisk klassebevægelse.
- Nielsen, Anne Marie: *Alice and Edward – Children of the Eighties*.
- Nielsen, Henrik Thiel: *The Literary Evidence of the Gest of Robin Hood and the Origins of the Outlaw Tradition*.
- Nissen, Anette: En undersøgelse af brugen af 'intonation upskip' i »News in English«-udsendelser kombineret med en relativt hyppigere brug af stigende-faldende intonation i kerneglidningen.
- Olafsdottir, Audur: *The Situation of Women in the 19th Century as Reflected in Four Novels by Charlotte and Anne Brontë*.
- Rømsing, Dorte: *The Devolution Debate 1973-1979, Revisited*.
- Schou, Karsten: *The Semantics of the English Verb Tenses*.
- Schubert, Jan: Om politifaglig oversættelseskommunikation på dansk og engelsk.
- Storm, Merian Jane: Fra drama til teater: En sammenligning af de første offentlige teaterbygninger i England og Spanien.
- Sølvkjær, Anne Pernille: *Fire and Water Symbolism in the Fiction and Philosophy of D. H. Lawrence with Special Emphasis on »The Two Principles« and »The Man Who Died«*.
- Truelsen, Lis: *André Brink: White Man's Conscience, Black Man's Dignity*.
- Speciale (gruppe):*
- Rasmussen, Andrea/Jørgensen, Anne Spragge: Hypertekst og litteratur – med eksempler fra modelsystemet »George Orwell«.
- Publikationer:*
- Andersen, Hans Erik: *The Battle of Maldon – The Meaning, Dating & Historicity of an Old English Poem*. København 1991, 193 s.
- Clunies-Ross, Bruce Axel: *A Poetic Novel for the Vernacular Republic. i: Aspects of Australian Fiction: Essays Presented to John Colmer, A.T. Brissenden, s. 173-90, Western Australia 1991.*
- : *”For the Glory of Australian Music, for the Glory of Nordic Music”: Percy Grainger and Australia*. *Australian Studies* 5, April, s. 36-49, Stirling and London 1991.
- Dollerup, Cay: *Associations in the reading process. i: Empirical Studies of Literature. Proceedings of the Second IGEL-Conference, Amsterdam 1989, Ibsch, Elrud, Dick Schramm & Gerard Steen, s. 57-66, Amsterdam 1991.*
- : *”Filters” in our understanding of Hamlet. Hamlet Studies: An Int. Journal of Research on the Trag. of Hamlet Prince of Den. Bd.13, s. 50-63, New Delhi, Indien 1991.*
- , Reventlow, Iven, Rosenberg Hansen, Carsten: *The Copenhagen Studies in reader response. SPIEL: Siegener Periodicum zur Internationalen Empirischen Literaturwissenschaft Jg.9 (1990), Heft 2, s. 413-36, Frankfurt/Bern/New York/Paris 1990.*
- Einersen, Dorrit: *Margery Kempe – Kvinde mod mandlige autoriteter. i: Autoritet i Middelalderen, Brian McGuire, s. 117-32, København 1991.*
- : *Margery Kemptes bog – en middelalderkvindes erindringer. i: Engelsk Institut. Københavns Universitet. Beretning for året 1990, s. 31-37, Københavns Universitet 1991.*
- : *Margery Kempe – Kvinde mod mandlige autoriteter. i: Autoritet i Middelalderen, Brian McGuire, s. 117-132, København 1991.*
- Harder, Peter: *Tense, Semantics and Layered Syntax. i: Layers and Levels of Representation in Language Theory, J. Nuyts, A.M. Bolkestein & C. Vet, s. 139-63, Amsterdam/Philadelphia 1990.*
- : *Language, Mind and the World. Angles 4, s. 3-10, Engelsk Institut 1990.*
- Kabell, Inge: *The Millennium of the Battle of Maldon. Anglo-dania. Magazine for Anglo-Danish Relations No.3, s. 10-2, København 1991.*
- , Lauridsen, Hanne: *The Danish Church in England through 300 Years. Angles on the English Speaking World 5, s. 75-89, Engelsk Inst., Københavns Universitet 1991.*
- : *Træk af James Halls ekspeditioner til Grønland. Grønland 10, 1990, s. 295-308, Skjern 1990.*
- : *Træk af James Halls ekspeditioner til Grønland. Grønland, s. 295-308, København 1990.*
- Nielsen, Jørgen Erik: *Anmeldelse af Karsten Klejs Engelberg: The Making of the Shelley Myth. Angles on the English Speaking World 5, s. 115-8, København 1991.*
- : *Engelsk litteratur på dansk. Bogens Verden 4, s. 305-309, København 1991.*
- : *Byron and the French Revolution. The Dolphin 19, s. 110-120, Aarhus 1990.*

- Pedersen, V.H.: Europas sprog som oversættelsesteoretisk problem. Terminologie et Traduction 1, s. 15-25, Luxembourg 1991.
- : Wolfgang Lederer: The Kiss of the Snow Queen (Anmeldelse). Anderseniana Årg. 1991, s. 73-74, Odense 1991.
- : Oversættelsesteoretiske problemstillinger/Aspects of Translation Theory. DAO 1, s. 44, København 1991.
- : ”Engelsk litteratur i Danmark” i N.J. Skydsgaard (ed): Storbritannien i dag. Anglica et Americana 25, s. 79-96, København 1991.
- Schousboe, Steen: International Advertising and the ”Made-In” Concept. Angles on the English Speaking World No.5, s. 131-3, København 1991.
- Sevaldsen, Jørgen: Det dansk-britiske forhold i efterkrigstiden. Engelsk Instituts Beretning for året 1990 1990, s. 20, Engelsk Institut, KU 1991.
- : The United Kingdom som Multinational Statsdannelse. i: Storbritannien i Dag, Hvorfra? Hvorhen?, Niels Jørgen Skydsgaard, s. 33-54, Engelsk Institut, KU. (Angl. et Amer.25) 1991.
- Thorsen, Niels: Two Versions of Human Need: The Traditional and the Modern Understanding of Consumption. i: Consumption and American Culture, David Nye and Carl Pedersen (eds), s. 5-17, Amsterdam 1991.
- : Wilson and the Democratic State: A Historiographical Survey of Woodrow Wilson’s View of Political Leadership. i: American History: A Bibliographical Review. Vol V, 1989, Carol Bondhus Fitzgerald (ed), s. 1-14, Westport, CT; London 1991.

Inge Kabell

Institut for germansk Filologi

Forskningsvirksomhed:

Instituttet dækker det tyske og det nederlandske sprogområde samt jiddisch, og der undervises og forskes inden for hvert af disse områder i såvel sprog som litteratur og historie, samfundsforhold og kulturhistorie.

Historisk sprogforskning

Arne Dittmer arbejder sammen med Ernst Dittmer, Århus, på projektet »Ordstillingen i den oldhøjtske Tatianoversættelse«. Undersøgelsen skal vise, i hvor høj grad den oldhøjtske oversættelse fra 800-tallet slavisk følger det latinske forlæg eller om der er ved at etableres en specifik tysk ordstilling.

Vibeke Wings undersøgelse over brugen af tysk i Danmark fra middelalder til ca. 1800, der afsluttedes i

1990, er antaget til forsvar for den filosofiske doktorgrad ved Aarhus Universitet.

Moderne sprog

Lisbeth Falster Jakobsen arbejder i det tværfaglige projekt »Dansk funktionel Grammatik«. Projektet sigter på at opstille en sprogvidenskabelig beskrivelsesmodel inspireret af såvel dansk tradition som moderne international funktionel lingvistik og afprøve den på udvalgte dele af det danske sprog, og har som mål at skabe en teori, der kan fungere som referencepunkt for en bred kreds af danske sprogforskere, at fremlægge en analyse af centrale problemfelter i dansk og at give en sådan fremstilling af de grammatiske kerneområder i sprogvidenskaben, at man undgår en spaltning i forhold til en sprogbrugsorienteret betragtning. Endvidere arbejder hun løbende med projekterne »Danske sætningsknytter i funktionel belysning« og »Fra valens til sætningsled« og udarbejder den danske del af »European Telegram Projekt« en international kontrastiv undersøgelse af telegramstil.

Dialektforskning

Mogens Dyrh undersøger »Sprogvariation i Flensborg«. Hovedvægten lægges på en beskrivelse af udviklingen i voksne flensborgeres brug af forskellige varieteter i forskellige situationer samt på en beskrivelse af disse varietetes karakter af blandingssprog i forskellig grad. For at perspektivere den nuværende sprogvirkelighed historisk inddrages materiale fra det 19. århundrede.

En undersøgelse af jiddisch i det 19. og 20 århundrede lægger især vægt på sammenligningen med tysk standardsprog og forskellige tyske substandardsproglige varieteter samt på de tilfælde af kulturel og sproglig kontakt, jiddisch indgår i.

Leksikografi

Elisabeth Møller reviderer Gyldendals røde »Dansk-tysk ordbog« i samarbejde med Jens Erik Mogensen, Rolf Hesse og medarbejdere fra Handelshøjskolen i Århus.

Arbejdet med en stor Dansk-Tysk Ordbog (DTO) fortsætter.

Vibeke Winge fortsætter arbejdet på Frühneuhochdeutsches Wörterbuch, Bind i-k, i samarbejde med hovedredaktionen i Heidelberg og Jens Erik Mogensen.

Fremmedsprogsdidaktik

Bjørn Ekmann har påbegyndt et internationalt samarbejde med en række tyske og østeuropæiske universiteter om fremmedsprogsdidaktik med særlig vægt på forholdet mellem målbeskrivelser og evaluering.

Almen litteraturvidenskab

Bjørn Ekmann fortsætter sine studier i oplevelsens

æstetik ved læste og hørte tekster (se Københavns Universitets Årbog 1990), navnlig skønlitterære tekster og teater teori på tysk i 18. og 20. årh., med særlig vægt på vekselvirkningen mellem indlevelse og fremmedgørelse.

Udvalgte afsnit offentliggøres løbende, og en større afhandling er ved at blive færdiggjort.

Den internationale tværfaglige arbejdsgruppe om emnekredsen humor, satire, komik, Witz, spøg og latterkultur fortsætter.

Middelalderlitteratur

Niels Axel Grossert arbejder med sagnhistorien til Saxo Grammaticus.

Nyere litteratur

I samarbejde med Herbert Jaumann (Toronto), John MacCarthy (Tennessee), Horst Thomé (Kiel) og W. von Ungern-Sternberg (Grensborg) udarbejder Sven Aage Jørgensen en introduktion til Christoph Martin Wielands forfatterskab i form af en »Arbeitsbuch«, beregnet for ældre studerende og til forskeruddannelse.

En kommenteret udgave af Wielands romaner »Don Sylvio von Rosalva«, »Der goldene Spiegel« og »Der Nachlass des Diogenes von Sinope« er færdiggjort.

Børge Kristiansen fortsætter sine studier i Thomas Manns romantrilogi »Joseph und seine Brüder« med henblik på en redegørelse for, hvorledes Thomas Mann i disse romaner gør op med den livsanskuelse, der er kendetegnende for forfatterskabet frem til 1926.

Endvidere fortsætter studier i Wilhelm Raabes forfatterskab med henblik på en systematisk redegørelse for de metafysiske modeller, Raabe orienterer sig efter i sit forsøg på at nå ud over de livskriser, der tematiseres i hans romaner og noveller.

Karin Wolgast er ved at afslutte sin Ph.D.-afhandling om »Die Commedia dell'arte im Wiener Drama um 1900« med en historisk indføring i comedia dell'arte og en tekstfortolkende gennemgang af en række wienske dramaer.

20. århundrede

Birgit S. Nielsen fortsætter i samarbejde med Willy Dähnhardt, Det kgl. Bibliotek, redigering og udvidelse af bogen »På flugt fra nazismen« i forbindelse med en tysk udgave af værket. Yderligere udarbejdes ca. 10 biografier om emigranter, fortrinsvis malere, som ikke er behandlet i ovenstående.

Arbejdet med en biografi om Karin Michaëlis fortsætter, ligeledes studierne over kvinder i eksil i Danmark efter 1933.

Per Øhrgaard er ved at udarbejde en monografi om Hans Magnus Enzensberger.

Kultur og samfundsforhold

Per Øhrgaard arbejder med tyske Europa-tanker i det

20. århundrede samt med genforeningen og dens følger.

Leif Hernø arbejder på: »Thing, Thingplatz und Thingspiel im Dritten Reich. Die Geschichte einer Organisation«. En historisk-empirisk undersøgelse af det nationalsocialistiske thingspil og dets organisation. Ligeledes arbejder han med den tyske genforening i litteraturens spejl. Litterære former og mønstre, utopi-, angst- og katastrofeoplevelser i genforeningsprocessens litteratur. Projektet omfatter en analyse af litterære tekster 1989-1992, af deres reception, af forfatternes rolle i genforeningsprocessen, og af sammenhængen mellem litteratur, sociologiske forhold og historisk forandring.

Bjørn Ekmann fortsætter sine studier i nationale og kulturelle traditioner i de tysksprogede lande.

Nederlandsk

Niels-Erik Larsen fortsætter projektet »En grafematisk undersøgelse af en middelnederlandsk tekst« (se tidl. årbøger). I beretningsperioden er der arbejdet videre med undersøgelsen af korrespondenserne mellem det lydige referencesystem og det grafiske system. Behandlingen af konsonantområdet og de ubetonede vokaler er afsluttet.

»En synoptisk udgave af ældre nederlandske bibeltekster« (se Københavns Universitets Årbog 1990).

Anden virksomhed:

Instituttet har i 1991 afholdt undervisning i tysk sprog, litteratur og tyske samfundsforhold på Åbent Universitet, ligesom der igen har været udbudt sprogundervisning på DTH og afholdt intensivkursus for danske studerende fra andre institutioner, der skal på studieophold i Tyskland.

Redaktionsvirksomhed:

Bjørn Ekmann og Børge Kristiansen er medlemmer af redaktionen af »Text & Kontext«. Bjørn Ekmann redigerer »Humor og Lachkultur« i »Jahrbuch für internationale Germanistik«. Mogens Dyhr er medlem af redaktionen af »Kopenhagener Beiträge zur germanistischen Linguistik«. Vibeke Winge er redaktør af »Korrespondenzblatt des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung«. Sven-Aage Jørgensen er medlem af Herausgeberbeirat for »Germanistik« og »German Quarterly«.

Kongresdeltagelse, gæsteforelæsninger m.v.:

Mogens Dyhr har været medarrangør af konferencen »Nordische Konferenz – Deutsch im Norden« på Kalø Sproghøjskole. Vibeke Winge har været medarrangør af Pfingsttagung des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung i Wesel.

En række af instituttets medarbejdere har deltaget i konferencer og kongresser og holdt gæsteforelæsninger ved inden- og udenlandske universiteter. Nogle

har også holdt foredrag i foreninger og medvirket i radio og TV. Det gælder Mogens Dyhr, Bjørn Ekman, Lisbeth Falster Jakobsen, Sven-Aage Jørgensen, Niels-Erik Larsen, Vibeke Winge, Karin Wolgast og Per Øhrgaard.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 12.

Professorer: Sven-Aage Jørgensen (gæsteforsker i Köln indtil 1.3.91), Per Øhrgaard.

Lektorer: Arne Dittmer, Mogens Dyhr, Bjørn Ekman, Niels Axel Grossert, Lisbeth Falster Jakobsen, Børge Kristiansen, Niels-Erik Larsen, Elisabeth Møller, Birgit S. Nielsen, Vibeke Winge.

Seniorstipendiat: Leif Hernø.

Kandidatstipendiat: Karin Wolgast.

Undervisningsassistenter: Lisette Beck, Jens Erik Mogensen, Henrik Rye Møller, Jan Domela-Nyegaard, Marcella Schmidt-Levine, Ingeborg Zint.

TAP: Antal årsværk: 1,8.

Overassistent Gurli Egelund, assistent Pia Åkerstrøm.

Specialer:

Andersen, Uffe Oluf: En studie i sproglig udvikling i hertugdømmet Slesvig med en empirisk afdækning af bilinguale gymnasieelevers sproglige kvantitet og kvalitet eksemplificeret ved skriftligt materiale.

Christiansen, Joan: Epos og ballade.

Galster, Birgitte Aarup: Den erotiske eventyrer hos Hugo von Hofmannsthal og Arthur Schnitzler.

Høyer, Lise og Susanne V. Veik: Det man siger, er man selv. Sprog- og jeg-krise hos Botho Strauss.

Kursaw, Birgitte Elke: Samfundskritikken i tre af Raabes værker.

Modin, Thorkild: Journalistik som myteproduktion.

Sundquist, Helle Lykke. En cyklus i Anna Seghers' forfatterskab. En interpretation af romanerne »Der Kopflohn« og »Das siebte Kreuz« samt novellerne »Das Ende«, »Die Saboteure« og »Vierzig Jahre der Margarete Wolf«.

Vollstedt, Jytte: Mehrsprachigkeit im Landesteil Schleswig.

Publikationer:

Dyhr, Mogens: Hybridisierung als charakteristisches Merkmal der Sprachwirklichkeit in Flensburg. Germanistische Linguistik 101-103, s. 385-406, Hildesheim, Zürich, New York 1990.

—: Hybridiseret Södjütisch. Germanistische Linguistik 101-103, s. 25-48, Hildesheim, Zürich, New York 1990.

Jakobsen, Lisbeth Falster: On Equivalence in Contrastive Linguistics. i: Contrastive Linguistics. Papers from the CL-symposium at the Aarhus School of Business, 28-30 August 1989, Karen M. & Ole

Lauridsen, s. 77-104, Handelshøjskolen i Århus 1991.

—, Olsen, Jørgen: On syntactic Levels – one Tertium Comparationis in Contrastive Linguistics. i: Further Insights into Contrastive Analysis. Linguistic and Literary Studies in Eastern Europe 30, Fisiak, Jacek (ed.), s. 311-27, Amsterdam/Philadelphia 1990.

Jørgensen, Sven-Aage: Vom Fürsten-spiegel zum Goldenen Spiegel. i: Europäische Barock-Rezeption, Klaus Garber o.a., s. 365-75, Wiesbaden 1991.

—: Tyskerne og vi. i: Tysk. Et Sprog. Fire Stater. Fire Kulturer?, Sven-Aage Jørgensen (udg), Sven-Aage Jørgensen (udg), s. 144-162, København 1989.

—: Wilhelm Tell og Niels Ebbesen – eller: Hvad skal vi med nationalhelte i et forenet Europa? i: Tysk. Et Sprog. Fire Stater. Fire Kulturer?, Sven-Aage Jørgensen (udg), s. 9-21, København 1989.

Kristiansen, Børge: Geschichtsfatalist mit schlechtem Gewissen. Thomas Mann und der Nationalsozialismus. Thomas Mann Jahrbuch Band 3 (1990), s. 95-117, Frankfurt am Main 1990.

—: Schopenhauersche Weltsicht und totalitäre Humanität in Werke Thomas Manns. Schopenhauer Jahrbuch 71. Band 1990, s. 97-123, Frankfurt am Main 1990.

—: Thomas Mann und die Philosophie. i: Thomas-Mann-Handbuch, Koopmann, Helmut (udg.), s. 259-283, Stuttgart 1990.

—: Das Problem des Realismus bei Thomas Mann. Leitmotiv – Zitat – Mythische Wiederholungsstruktur. i: Thomas-Mann-Handbuch, Koopmann, Helmut (udg.), s. 823-835, Stuttgart 1990.

Olsen, Jørgen, Jakobsen, Lisbeth Falster: On Syntactic levels – one tertium comparationis in contrastive linguistics. Further insight into CONTRASTIVE ANALYSIS. Linguistic and Literary Studies in Eastern Europe. Jacek Fisiak (ed.) vol.30, s. 311-27, Amsterdam/Philadelphia 1990.

Winge, Vibeke: Dansk og Tysk 1790-1848. i: Dansk Identitetshistorie, Ole Feldbæk (udg), s. 110-49, København 1991.

—, Feldbæk, Ole: Tyskerfejden. i: Dansk Identitetshistorie, Ole Feldbæk (udg), s. 9-109, København 1991.

—: Dansk og tysk i 1700-tallet. i: Dansk Identitetshistorie I, Ole Feldbæk (udg.), s. 89-110, København 1991.

Wolgast, Karin: Arthur Schnitzler's Commedia dell'Arte Pantomimes. i: Nordic Theatre Studies, årg.4, Kela Kvam (udg), s. 137-151, København 1991.

Øhrgaard, Per: Forord (til Thomas Mann: Loven). i: Loven, Thomas Mann (oversat af Villy Sørensen), s. 5-11, København 1991.

—: Tyskland og Rusland. i: Sovjetimperiet i opløs-

- ning, Vibeke Sperling (ed), s. 56-63, København 1991.
- : Gæld og arv. Tre essays om Tyskland. København 1991, 157 s.
- : Tyske klassikere. Bogens Verden 4, s. 15-19, København 1991.
- : Max Frisch og de stadige rolleskift. Nekrolog publ. i Information 10. april 1991. Institutpublikation 1991.

Vibeke Winge

Romansk Institut

Forskningsvirksomhed:

Romansk Institut dækker de franske, italienske, portugisiske, rumænske og spanske sprogområder, såvel i Europa som i Amerika, og såvel i fortiden som i nutiden; og der forskes og undervises inden for hvert af disse områder i sprog, litteratur, kulturhistorie, historie og samfundsforhold.

Det sprogvidenskabelige område

På det sprogpædagogiske felt er Dam Jensen og Vinther ved at færdiggøre et undervisningssystem i mundtlig spansk på avanceret niveau baseret på videoserien Encuentros, bestående af en lærebog på 250 sider og et lydbånd med intonationsøvelser. Deres interaktiv videoprojekt Encuentros iv, som har vakt stor international interesse, er beklageligvis stillet i bero pga. manglen på det nødvendige økonomiske tilskud til fremstilling af videoplade og programmering af hele projektet. Dam Jensen skriver endvidere på en bog på spansk om sprogundervisning med video, beregnet for lærere der i Spanien underviser udlændinge i spansk. De to forskere har desuden hver skrevet en artikel, på opfordring fra Enlace, et nyt spansk tidsskrift for undervisning i spansk som fremmedsprog: Dam Jensen fremlægger et forslag til en videodidaktik, der inddrager den nyeste viden om sprogtilegnelse, og Vinther præsenterer et eksempel ved at redegøre for principerne bag opbygningen af videosystemet Encuentros.

Kongsdal arbejder fortsat på sin beskrivelse af den franske ortografis struktur, med det formål at beskrivelsen kan udmøntes til i praksis at etablere en rimelig forbindelse mellem ortografi og »udtale«, mhp. opstilling af ortoepiske og ortografiske regler.

På det grammatiske felt forbereder John Madsen en samlet spansk grammatik i Munksgaards serie af romanske grammatikker, mens Lohse i samarbejde med Schmitt Jensen, Aarhus Universitet, skriver på en portugisisk grammatik i samme serie. Poul Rasmussen skriver på første del af en spansk grammatik (ver-

ber og personlige/refleksive pronominer) for viderekomne studerende, mens Skytte er ved at udarbejde en begyndergrammatik i italiensk for europæiske universitetsstuderende.

Hvad angår særlige områder inden for de romanske grammatikker er John Madsen i færd med at undersøge prædikatsstrukturer i spansk med ekskursioner til portugisisk. Hans undersøgelse omfatter alle typer: Direkte, indirekte og frie prædikater til subjekt og objekt. I 1991 har han især studeret de resultative, hvor spansk og portugisisk (galicisk) udviser store forskelle.

Poul Rasmussen er nær afslutningen af sit arbejde om modus i objektskompletiver på spansk, som er den første (næsten) komplette undersøgelse af fænomenet på dette sprog. Arbejdet består dels af en teoretisk undersøgelse af modus mhp. denne type bisætninger, dels af et syntaktisk leksikon (500 verber), hvor mange andre faktorer end modus inddrages. Endvidere har han skrevet 7 artikler om (morfo)syntaks og (morfo)-semantik i spansk, som er antaget til udgivelse på Murcias Universitet.

Lone Rasmussen vil i løbet af foråret 1992 færdiggøre sit seniorstipendiatprojekt om de simple verbers semantik i spansk. Hun har desuden skrevet en artikel om The Semantics of Complementation Verbs in Old Spanish, der udkommer i Papers from Simon Dik's symposium on Embedding, Københavns Universitet Amager 13. dec. 1990, og tre artikler om semantiske problemer, der er antaget til udgivelse i hhv. et internationalt tidsskrift og to rapporter fra internationale kongresser.

Også Lohse arbejder med semantiske problemer, idet han er nær afslutningen af en artikel vedr. aspekt i perfektum i portugisisk, inden for rammerne af en større komparativ diakron-synkron undersøgelse af særlig aspektkategoriens status i det portugisiske verbalsystem i et tværomansk perspektiv. Hans antagelse er, at det portugisiske verbalsystem måske er ved at undergå en fundamental betydningsmæssig restrukturering, hvorved det afgørende vil fjerne sig fra det fælles romanske mønster.

På det leksikografiske felt er Lohse i færd med at opbygge en portugisisk-dansk ordbogsdatabase på ca. 100.000 opslagsord, der skal danne grundlag for udarbejdelse af en portugisisk-dansk standardordbog, og som kan tjene til leksikografisk forskning.

Marchetti, Merad og Soelberg, der i 1991 har færdiggjort den reviderede udgave af Blinkenberg og Høybyes dansk-franske ordbog sammen med forskere fra HHK og andre universiteter, er medlemmer af redaktionskomitéen for revisionen og moderniseringen af Blinkenberg og Høybye fransk-dansk ordbog fra 1984. Projektet forventes afsluttet 1996-97.

På det morfologiske felt har Hugo Ibsen færdiggjort et arbejde om dobbelte pluralisformer på italiensk, han er næsten færdig med en artikel og er i færd med en større opgave om denne problematik, der kommer til

at strække sig ind i hans otium, idet han trækker sig tilbage efter mange års fortjenstfuld indsats.

Blandt sprogforskerne konstateres en voksende interesse for sprogvidenskabens historie. John Madsen er ved at færdiggøre en oversættelse til spansk med introduktion og kommentarer til Rasmus Rasks spanske grammatik, som han sammenligner med sammes upublicerede portugisiske grammatik og med andre danskes spanske grammatikker, især Meislings. Publiceres af Santiago de Compostela UP, forventeligt inden udgangen af 1992.

Skytte er ved at udføre et videnskabshistorisk arbejde om det rationalistiske sprogsyn i 1600-tallet i Italien og Frankrig, belyst gennem Buommatteis grammatiske arbejder og Port-Royal-grammatikken. I to artikler som er antaget til offentliggørelse, behandler hun i den ene Buommatteis opfattelse af latin, mens hun i den anden sammenholder de to 1600-tals grammatikker. Samtidig forbereder hun en fransk version af sin danske bog fra 1991 om Sandfeld, en hovedperson i den danske romanistiks historie, bearbejdet for et internationalt specialistpublikum. Endelig har Skytte afsluttet en italiensk bearbejdelse af en artikel skrevet på dansk om den sociolingvistiske situation på Sardinien, på opfordring fra det sardiske tidsskrift *Quaderni Bolotanesi*.

Forskning i ældre sprog og litteratur

Hendrup har fået antaget en bog om det profane franske teater, især narrespilsgenren, i det 15. og det 16. århundrede, der skal udkomme i *Studier for Sprog- og Oldtidsforskning*. I samarbejde med musikologen P. Woetmann Christoffersen udgiver Hendrup verdslige, høviske sange og kirkelige hymner fra fransk senmiddelalder og tidlig Renaissance, som fremføres af koret Ensemble Charneyron. Der er tale om originale udgivelser af sats og tekst fra periodens håndskrifter. Nogle af teksterne kommer til at indgå i P. W. Christoffersens disputats. Endvidere forbereder Hendrup en brugsbog om ældre fransk og en tekstudgave af et middelfransk håndskrift *Poenitentiarium*. Han har afsluttet to anmeldelser, der begge vil komme i *Revue Romane* 27, 1992.

Inden for sine omfattende studier i den europæiske Tristanoverlevering forbereder Kjær en mindre bog på dansk om oversættelser og gendigtninger i Norden, specielt i Danmark og Island, af den franske middelalderdigtning om Tristan og Isolde, delvis på grundlag af upublicerede håndskrifter, der findes i Reykjavik. Hun har afsluttet en anmeldelse af Tristan et Iseut. Les poèmes français. La saga norroise af Lacroix og Walter 1989, 667 s., der er antaget til udgivelse af *Revue Romane*.

Lange er nær afslutningen af en fransksproget guide på ca. 70 s. for studerende i fransk middelalderlitteratur. Endvidere arbejder hun på bind 5-7 af sin middel-

aldersemiologi: Udgivelse og studium af håndskrifter, der omhandler tings- og talsymbolisme på filosofisk-matematisk grundlag (fortrinsvis fra det 12. århundrede), der først skal udgives i København og siden når serien er færdig, i *Corpus Christianorum*, seria latina, Brepols, Turnhout, Belgien. Desuden arbejder Lange på en artikel om »uheldsvangre dage« fra antikken til og med Tycho Brahe og Rømer. Endelig har hun afsluttet en kritisk udgivelse af to latinske traktater af Geoffroy d'Auxerre, der udkommer på forlaget Brepols i Turnhout.

Lozovan er, inden for rækken af sine studier over Ovid i Tomis, nær afslutningen af en artikel om certamen singulare: Ved hjælp af parallelle tekster (sagaer) identificeres holmganga hos geterne i den græske by Tomis. Desuden har han afsluttet en artikel over lyd- og skriftafvigelser: De mozarabiske Haragat og den romanske filologi, der udkommer i *Semiramis* 2, København.

Pallares er nær afslutningen af et sammenlignende studium mellem den spanske danza de la muer-te og den danske dødedans, beregnet for et internationalt publikum af hispanister og middelalderforskere. Desuden arbejder hun sammen med en spansk kollega på en oversættelse til dansk eller semantisk gengivelse af spanske ordsprog.

Det litteraturvidenskabelige område

Det 17. og 18. århundrede

Pallares er, inden for rammerne af sit store Tirsoprojekt, ved at udarbejde en udgivelse af Tirso de Molinas teater, og artikler om hans forfatterskab samt en bog om Tirsos vokubular.

John Pedersen forbereder et kongresindlæg og en artikel om opdragelsestanken i franske tekster fra ca. 1600 til Encyklopædien. Såvel Klassicisme som Oplysningstid er væsentlige perioder for dannelsen af et europæisk opdragelsessyn. Temaet søges indkredset gennem læsning af både skønlitterære tekster og sagtekster.

Laffitte er i færd med en udforskning af løftet som et knudepunkt i intersubjektiviteten og i dens litterære fremstillinger og etiske implikationer ud fra litterære tekster af Molière, Laclous og Diderot: Løftets æstetik, erotik og etik. Hun har i denne sammenhæng afsluttet en artikel om Diderot: *Hésitations autour de la promesse ...*, der udkommer i *Revue Romane* i 1992.

Grevlund arbejder videre med studiet af rejselitteraturen som litterær genre fra den tidlige oplysnings-tid til romantikken. Hun har afsluttet en anmeldelse til *Revue Romane* og en artikel om l'image de l'Amérique dans les Lettres édifiantes et curieuses, der i resumé publiceres af The Voltaire Foundation. Hun er endvidere af tidsskriftet *Europe* blevet bedt om en artikel til et særnummer om Chateaubriand.

John Madsen er nær afslutningen af sit studie af

modtagelsen af det spanske barok-teater i Nordeuropa, især i Danmark. To perioder har især været studeret, nemlig vandretrupperne i sidste del af det 17. århundrede og oversættelser (tillempninger) og opførelser i Heiberg-perioden. Publikation i internationale tidsskrifter i løbet af 1992 og 1993.

Det 19. århundrede

Lozovan arbejder på en artikel om den rumænske lyriker Eminescu forhold til Wagners og Offenbachs musik, set ud fra hans digte.

H. P. Lund forbereder en analyse af det maleriske element i Salammô som motiv for Flauberts kunstopfattelse. Desuden arbejder han på en artikel på ca. 10 tryksider bestilt af tidsskriftet Europe om Chateaubriands beskrivelser af kunst. H. P. Lund har afsluttet sine bidrag til Gyldendals Verdenslitteraturhistorie, bd. 6-7, og til Dictionnaire des oeuvres littéraires de langue française, éd. Bordas.

Soelberg arbejder videre på sin bog om Marcel Proust: *La recherche d'une essence*. Med udgangspunkt i den stærkt provokerende modsætning mellem et tilsyneladende erindringsværk og et klart fiktivt univers søges det påvist, at den såkaldt tabte tid ikke er den svundne fortid, men den absolutte tidsdimension, forstået som en relation der beror hos det menneskelige subjekt. Det er denne relation i sig selv, dvs. det subjektive sammenhængs-begreb, som værket søger at genskabe på strukturelt og «metaforisk» niveau.

Det 20. århundrede

Anne Loddegaard arbejder på en Ph.D.-afhandling om jansenistisk tema og struktur i Julien Greens, François Mauriacs og Georges Bernanos' forfatterskaber.

Grubbe arbejder videre på sit projekt om den moderne spanske roman efter 1975, der efterhånden udmønter sig i artikler om enkelte emner.

Vinther er i færd med en undersøgelse af fem kvindelige romanforfattere fra Argentina, hvori hun søger at vise det kvindesyn, der ligger til grund for den livsopfattelse, der kommer til udtryk i værkerne.

Waage Petersen er i samarbejde med forskningsstipendiat Birgitte Grundtvig nær færdiggørelse af en bog om italiensk litteratur i 1980'erne, et portræt af det tiår hvor italiensk litteratur markerede sig bredt i europæisk kultur. Waage Petersen arbejder desuden fortsat på sine analyser af Italo Calvinos forfatterskab, som hun hen ad vejen publicerer artikler om. Det er projektets formål på den ene side at beskrive konstanter i et flydende univers, og på den anden side afgrænse forløb ud fra dominerende billed- og narrative motiver.

John Pedersen har afsluttet en artikel på 24 s.: »*Pe-rec ou comment le lire*« til Nuova Corrente, Genova, og en studiebog »*Teksters tale*« om tekstanalyse og teksttolkning med særligt henblik på italiensk. Præsentation af teori og demonstration af analyser inden

for hovedgenrerne. Denne bog, der er på 145 s., udkommer i foråret 1992 på Museum Tusculanum.

Poul Rasmussen har afsluttet et manuskript med andalusiske folkeeventyr, *Los cuentos de María*, der er båndudskrifter fra hans egne optagelser. I alt 48 eventyr fortalt af den samme fortællerske, på ca. 200 s., som imidlertid endnu ikke har fundet nogen udgiver.

Kulturhistorie

Alegre er nær afslutningen af et studie i España y lo español en Dinamarca (ca. 60 sider). Han arbejder desuden på et stort projekt om inkvisitionen og censuren af litterære værker i Spanien i det 17., 18. og 19. århundrede, der er en fortsættelse af hans artikel om samme problem i det 16. århundrede (*Revue Romane*, 25, 2, 1990). På grundlag af arkivstudier i Madrid og Valladolid søger Alegre at indkredse antallet af censurerede værker, at blotlægge inkvisitionens kriterier for at censurere litterære værker, at bestemme de spanske kongers og kirkenes holdning til censuren. Han forventer at blive færdig i 1993 og at kunne publicere dette arbejde i bogform i USA og i Spanien.

Grubbe har afsluttet bind 2 af Spanien i det 20. århundrede, som går i trykken i foråret 1992.

J. Lund forbereder en undersøgelse af argentinerens selvopfattelse fra uafhængigheden til vore dage, som den kommer til udtryk i både sagprosa og skønlitterære værker.

Noer er i færd med en undersøgelse af det bretonske sprogs stilling i bl.a. undervisning og medier og dets betydning for Bretnagens identitet.

Boll-Johansen har afsluttet en bog med titlen *De franske*. Fransk identitet – myte og virkelighed, der udkommer hos Gyldendal primo april 1992.

Durousseau har, inden for rammerne af et projekt om »l'interculturel«, sammen med nogle danske psykoanalytikere oversat en tekst af Lacan til dansk, der publiceres i 1992. Hun følger dette arbejde op med et studie i problemerne med at skabe en lacansk psykoanalytisk skole i Skandinavien. Hun har desuden afsluttet en komparativ studie i danske og franske TV-avisers Deux pays à l'écran, som hun søger en udgiver til.

Historie og samfundsforhold

Gettrup arbejder på et stort referenceværk om det moderne Frankrig omfattende politik, uddannelsessystem, retsvæsen, erhvervsstruktur, industripolitik, arbejdsmarkedsproblemer, skattesystem, befolkningsstruktur og mediepolitik. Indfaldsvinklen er så vidt mulig kontrastiv (sammenligning Danmark-Frankrig). Værket henvender sig til en større offentlighed, men skal specielt kunne fungere som referenceværk for uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv. Sproget er dansk, men har et stærkt fransk islæt med dokumenter på fransk og konsekvent oversættelse af alle specifikt samfundsfaglige udtryk til fransk.

Kryssing-Berg arbejder sammen med Clipet på en lærebog, der fremlægger en metode for undervisning i aktuelle franske samfundsforhold. Der er ikke tale om en håndbog, der meddeler realia-viden om det franske samfund, derimod om en metode, der bygger på åbne rammer, der kan tilpasses efter nyt stof, og som appellerer til de studerendes kritiske analyse. Forventes publiceret i 1992 i instituttets læremiddelserie. Kryssing-Berg skriver desuden på en analyse af hovedlinjerne i det franske socialistspartis politik, dens udvikling, resultater og nederlag 1981-1991. Forventes publiceret i RIDS.

J. Lund arbejder fortsat på en undersøgelse af forholdet mellem bønder og myndigheder på grundlag af et feltarbejde i en landsby i det østlige Venezuela.

To af instituttets medarbejdere arbejder med internationale relationer mellem Danmark og romanske lande. Det gælder Alegre, som er i gang med en analyse af de dansk-spanske diplomatiske forbindelser i den bernstoffske periode (1753-1770), beregnet på et internationalt forskningsmiljø, og som han formentlig vil kunne gøre færdig i 1994. Og det gælder Vasconcelos, der på grundlag af dokumenter fra Det tyske Kancelli i Rigsarkivet studerer forbindelserne mellem det danske og det portugisiske kongehus 1546-1770, akter og dokumenter vedr. det politiske forhold til Portugal 1602-1767 samt gesandtskabsrelationerne 1642-1770. Vasconcelos fortsætter desuden sin udgivelse af arkivfund om Ribatejo vejanlæggende 1782-95, der udkommer med ca. 40 s. pr. nummer i Lissabons Amtsråds Kulturtidsskrift.

Andre aktiviteter:

Instituttets lærere har mange forskellige forskningstilknyttede aktiviteter, heriblandt den forskningsbaserede undervisning, først og fremmest på BA- og kandidatuddannelserne, men også undervisning i tre romanske sprog på Åbent Universitet. Desuden har instituttet afholdt intensivkurser for danske studerende fra andre institutioner og franskundervisning på DTH.

Instituttets internationale tidsskrift *Revue Romane*, der udkommer med to numre om året, har haft H. P. Lund (ansv.), John K. Madsen, L. Waage Petersen og Nils Soelberg som redaktører. Også Kryssing-Berg, Merad og Pallares har deltaget i det redaktionelle arbejde. Pallares har endvidere været medredaktør på et festskrift til en spansk forsker, og Durosseau og Kongsdal har været medredaktører af *Tous Azimuts*. Jonna Kjær har sammen med Hans Vammen og Alex Wittendorff, Historisk Institut, redigeret en tekstantologi *Humaniora og europæisk kultur*, bind I-II, 404 s., Det humanistiske Fakultet, Københavns Universitet, og hun er redaktør for Danmark og Norge på to internationale, løbende middelalderbibliografier: *BBSIA* og *Encomia*. Lohse er medredaktør af *Munksgaards romanske grammatikker*, Lene Waage Petersen er for-

mand for *Renæssanceforum*, Københavns Universitet, og Alegre er redaktør af to spanske tidsskrifter, der omhandler spanskundervisningens problemer. Lone S. Rasmussen har sammen med L. Falster Jakobsen og E. Engberg Petersen været redaktør af *Function and Expression – Selected Papers from the Fourth International Conference on Functional Grammar*, Copenhagen 1990. FG Series 15. Foris (Mouton), der er under udgivelse.

Gettrup har været medlem af bedømmelsesudvalg til en adjunktstilling på HHK, Dam Jensen af bedømmelsesudvalg til bedømmelse af en Ph.D.-afhandling ved Aarhus Univ., Pallares af bedømmelsesudvalg til en lektorstilling ved Umeå Univ., og John Madsen medlem af bedømmelsesudvalg til adjunkter ved Odense Universitet.

John Madsen har holdt gæsteforelæsninger ved universiteterne i Göteborg, Zaragoza og Vigo, og i forbindelse med et 8 ugers forskningsophold ved universitetet i Santiago de Compostela holdt han også en forelæsning. Endelig har han været medlem af juryen til uddeling af den litterære EUROPALIA-pris (portugisisk forfatter). Alegre har holdt gæsteforelæsninger ved Universidad Autónoma de Madrid og på Instituto Internacional de Madrid. Laffitte har holdt 4 forelæsninger ved universitetet i Rosario, Argentina, og Hanne Lange har holdt to forelæsninger på *Ecole Pratique des Hautes Etudes*, IVe section i Paris.

Lene Waage Petersen har forelæst på Biblioteksskolen, Lohse ved Aarhus Universitet og Marchetti på Skive Seminarium. Vibeke Grubbe har holdt en forelæsningsrække på Unesco-kursus, Undervisningsministeriet, og en forelæsningsrække ved Folkeuniversitetet i København. Jonna Kjær har holdt forelæsninger på Det arnamagnæanske Institut og Center for Kvindeforskning, ligesom hun har været stærkt engageret i det tværfaglige fælleslement under Det humanistiske Fakultet, Københavns Universitet, med koordinering og to foredrag. Grevlund har holdt en forelæsning ved seminar om sprog, tekst og samfund, afholdt af forskere fra fremmedsprogsfagene på Københavns Universitet, og Hendrup og Kongsdal har holdt en fællesforelæsning om forslag til en fransk retskrivningsreform for en tværfaglig forsamling ved Københavns Universitet.

John Madsen har ledet seminar og forelæst om ikke-litterær oversættelse ved Universidad de Vigo, Alegre har holdt indlæg på en kongres i Valladolid og et symposium på Universidad Complutense de Madrid, mens Vinther og Dam Jensen har deltaget i *Expolingua's* 4. kongres i Madrid. Grevlund har holdt indlæg på Robert Challe kongressen i Chartres og på den 8. internationale kongres om oplysningstiden i Bristol. Kjær har holdt indlæg på sagakongressen ved Göteborg Universitet. Laffitte deltog i oktober i et tværfagligt litterært kollokvium på Rosario Universitet og i et psykoanalytisk kollokvium på Fundación Interfas i

Buenos Aires. John Pedersen deltog i maj i en workshop i Strasbourg om europæisk oplysning i European Science Foundation, og i november opholdt han sig to uger ved universitetet i Rom for at færdiggøre arbejdet med Teksters tale. H. P. Lund deltog i november i generalforsamlingen i Société d'histoire littéraire de la France og i Rimbaud kollokviet. Skytte har holdt indlæg om Renæssancelingvistik på to internationale kongresser, en i Ferrara og en i Cambridge. Desuden har hun deltaget i ADLAs årsmøde. Det danske sprogs status år 2001.

Boll-Johansen har deltaget i to seminarer om klassikeroversættelser, hvor han på det ene holdt et oplæg om oversættelser af franske klassikere til dansk. Duroisseau har holdt et indlæg om Lacan au Danemark på et psykoanalytisk seminar. Hendrup har opponeret ex auditorio ved dramaturgisk disputats, Aarhus Univ. Lange og Waage Petersen deltog i den internationale kongres om latinsksproget renaissance-litteratur i august, Københavns Universitet, hvor Waage Petersen fungerede som ordstyrer ved to sektioner. Hun deltog endvidere i den internationale italianistkongres i juli ved Odense Univ. J. Lund deltog i et femdages seminar om Culture and Identity in Mexico, organiseret af Institut for Antropologi, Københavns Universitet. Grevlund deltog i Den dansk-franske forskningsdag om Oplysningstidens æstetik på Kunstakademiet. Lone Rasmussen holdt indlæg i foredragsrækken om funktionel grammatik, Københavns Universitet, og indlæg til Charles Fillmore seminaret om »Lexical Grammar« i maj.

Vinther og Pallares forberedte og organiserede et meget vellykket seminar om colombiansk litteratur efter García Márquez med deltagelse af bl.a. tolv colombianske forfattere, der fandt sted på Romansk Institut fra den 11. til den 13. november.

Instituttet viderefører, under ledelse af John Pedersen, traditionen med 6 årlige forskerseminarer, de såkaldte PS, hvor lærere og stipendiater forelægger igangværende projekter eller færdige arbejder til drøftelse med kolleger.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 33 (heraf 2 på orlov og 1 på halv tid).

Professor: Dr.phil. John Pedersen.

Lektorer: Dr. José M. Alegre-Peyrón, dr.phil. Hans Boll-Johansen, lic. Isabelle Duroisseau, cand.mag. Merete Gerlach-Nielsen (orlov), cand.mag. Harald Gettrup, Merete Grevlund docteur de l'Université de Paris, cand.phil. Vibeke Grubbe, cand.phil. Svend Hendrup, mag.art. Ole Hjortd-Vetlesen (orlov), mag. art. Hugo Ibsen, cand.phil. Eva Dam Jensen, cand. mag. Ole Kongsdal Jensen, cand.phil. Jonna Kjær, lic. Ginette Kryssing-Berg, lic. Maryse Laffitte, cand. mag. Hanne Lange, lic. Eugeniu Lozovan, dr.phil. Hans Peter Lund, cand.mag. Julius Lund, cand.phil.

John Kuhlmann Madsen, cand.mag. François Marchetti, cand.mag. Ghani Merad, cand.mag. Annie Noer, dr. Berta Pallares, mag.art. Lene Waage Petersen, cand. phil. Poul Rasmussen, dr.phil. Gunver Skytte Schmidt, dr.phil. Arne Schnack, cand.mag. Nils Soelberg, lic. Luis Vasconcelos, cand.phil. Thor Vinther.

Adjunkt: Cand.mag. Birger Lohse.

Seniorstipendiat: Ph.D. Lone Schack Rasmussen.

Forskningsstipendiat : Cand.mag. Anne Loddegaard.

Introduktionsstipendiater: Anita Berit Hansen, Jan Mogensen.

Undervisningsassistenter: Hanne Leth Andersen, Angel Alzaga, Merete Baudoin, Jean-Paul Clipet, Carina Corbignot, Jan Gustafsson, Hans Lauge Hansen, Marit Grimstad Jensen, Hanne Jansen, Anne Jensen, Christina Jessen, Trine Michelsen Kjeldahl, Irene Lindahl, Henrik Lorentzen, Carla Juul Madsen, Maryse Pierrel Mikkelsen, Christian Ottesen, Gert Sørensen, Laura Areias Thau-Knudsen, Hanne Thygesen, Jørn Westengaard-Holm.

TAP: Antal årsværk: 4,92.

Overassistenter: Bitten Brandt, Hanna Laulund.

Assistenter: Elsebeth Bolwig, Birgit Matz, Else Skydsgaard, Annick Wewer.

Specialer (Fransk):

Bjerre, Mette: France terre d'asile? Une étude du droit d'asile en général et de l'accueil des demandeurs d'asile en particulier. Problèmes et perspectives.

Blom, Kirsten: Le théâtre du Soleil. En udvikling fra rum til tid.

Clements, Lisbet: Kvinden i Schweiz.

Davidsen, Lars Bülow: Albert Camus' bagside - En analyse af Camus' samfundsmæssige og psykologiske bagland.

Dinesen, Joëlle Lucienne: Une analyse du concept de réversibilité dans Les Fleurs du Mal de Charles Baudelaire.

Due, Reidar Andreas: Kritik og begrundelse i Michel Foucaults filosofi 1966-1975.

Ebbesen, Anne Vind: Logiques symboliques et parure.

Hansen, Maj-Britt Mosegaard: La conception de l'être sacrificiel dans l'oeuvre d'Alfred Vigny.

Larsen, Lene Karen: Fra følsom frigørelse til filosofisk doktrin i det 18. århundredes libertinerroman.

Nielsen, Karen Jung: L'originalité de l'identité corse survivra-t-elle au XXIème siècle?

Nielsen, Steen Aage: La démocratie chrétienne en France ou l'histoire de la réconciliation politique du catholicisme et de la Révolution.

Paulsen, Kirsten: Charles de Gaulle Lederen & Menesket. En psykologisk fremstilling af De Gaulle's

personlighed udarbejdet på baggrund af hans udsagn, handlinger, politiske beslutninger samt hans biografier.

Pawlak, Ewa Dorota: Børn og TV-mediet. En analyse af danske og franske børns TV-vaner med særligt henblik på mediets rolle i børnenes kønssocialisering.

Rothe, Ida: Kommenteret oversættelse af Patrick Modiano Dimanches d'août.

Sørensen, Henrik Milton: Temaer og tendenser i 1980'ernes franske roman.

Specialer (Italiensk):

Christensen, Vibeke Louise: Scartabelli e squarciafogli. Fremstillingsformer, personer og holdninger i fire italienske novellesamlinger.

Hansen, Steffen Jessen: En komparativ analyse af oldlombardisk dialekt. Ud fra Saibantemanuskriptet.

Jakobsen, Lisbeth Bro Wormslev: Paolo Valera – ubetydelig eller udstødt? – Et studie i italiensk kulturprotektionisme.

Jansen, Hanne: Afledninger, abstraktionsniveau, essaystil – sammenligning af sprognormen på italiensk og dansk.

Madsen, Lorens Juul: La dissociazione politica. Et kritisk tilbageblik på den italienske venstreterrorisme.

Plenge, Jørgen: Francesco di Marco Datini. Hans personlighed i forhold til samtiden.

Specialer (Spansk):

Carlin, Charlotte Ingerslev: Mondragón-kooperationerne i Baskerlandet.

Pedersen, Astrid Olander: Oppositionen indenfor den katolske kirke i Francos regeringsperiode fra 1939-1975.

Ørnby, Ivar Lykke: Arbejdsløsheden i Spanien. Årsager og udvikling 1975-1990.

Speciale (Latinamerikansk):

Poulsen, Asbjørn: Fra militærdiktatur til demokrati.

Publikationer:

Alegre, Jose Ma.: Influencias árabes en las ciencias y literaturas europeas. i: Revista de la Asociación Europea de Profesores de Español, Asociación Europea de Profesores de Español, s. 27-45, Madrid, Spanien 1991.

Boll-Johansen, Hans: Klassikeroversættelser – med særligt henblik på det franske. Bogens Verden 4, s. 320-323, København 1991.

–: Sprogundervisningens kulturbegreb. Tous Azimuts 35, s. 71-72, København 1991.

Durousseau, Isabelle: Les Enfants à la Clef. København 1991, 75 s.

Hendrup, Svend: "Carl Th. Dreyer: Jehanne – en helgens lidelse og død" (Dreyer's film "Jeanne

d'Arc"). Udstilling i Nikolaj, København, 30.5-18.8.1991. Oversættelse m.v. af samtidige kildetekster (år 1431 og 1450-56). Institutpublikation 1991, 12pp A4 s.

–, Christoffersen, Peter Woetmann: "Maria – Korset – Jesus". Kirkesange: Franske 1 (2) og Latinske 6 (10), 15.årh., Frankrig. Tekst, oversættelse, historisk udtale. Kirkekoncerter: Jægersborg 17.3. og Kastelskirken 24.3. Koncertprogram. Institutpublikation 1991, 6pp A4 Koncertprogr. s.

–, Christoffersen, Peter Woetmann: "Memoria Mortis: Motet Cycles of the Late XVth Century by Loyset Compère & Josquin Desprez". Religiøse motetter på latin, Frankrig, slutn. 15.årh. Nos 1-7. Tekst, oversættelse, udtale (15.årh.). København (Klampenborg) 1991, 10(af 14) s.

Kjær, Jonna: Censure morale et Transformations Idéologiques dans Deux Traductions de Chrétien de Troyes: Ívens saga et Erex saga. i: The Audience of the Sagas I-II. The Eight International Saga Conference. August 11-17, 1991. Gothenburg University, Lars Lönnroth, s. 287-96, Göteborg 1991.

–: Anm. af: Editiones Arnemagnæanæ, Copenhagen, Series B: Erex saga Artuskappa et Ívens saga; Partalopa saga; Möttuls saga. Series A: Trójumanna saga. – Bibliotheca Arnemagnæana vol. 37: King Arthur Now). Revue Romane 26-1, s. 136-9, København 1991.

–: Anm. af: "Ysaïe le Triste. Roman arthurien du Moyen Age tardif". Texte présenté et annoté par André Giacchetti. Publications de l'Université de Rouen no.142, 1989, 555p. Revue Romane 26-2, s. 317-318, København 1991.

Kuhlmann Madsen, John: La vida es sueño, según una suelta del año 1668. i: Homenaje a Alonso Zamora Vicente, s. 239-244, Madrid, Spanien 1991.

Laffitte, Maryse: Promesse et déception dans le DOM JUAN de Molière. i: Ou'est-ce qu'une promesse? (Poetica et Analytica – Supplément 1), K.N. Olsen, PAA. Brandt, C. Juhl, M. Laffitte m.m.. PAA. Brandt og Annie Prassoloff (udg), s. 101-117, Aarhus, Danmark 1991.

–: Poésie danoise (oversættelse af nogle digte af PAA. Brandt, Ch. Dorph, Christina Hesselholdt, Janus Kodal, H.E. Larsen). M 25 150, november, s. 3-6, Ougrée, Belgien 1991.

–: Le couteau (oversættelse af William Heinesens novelle "Kniven" fra Don Juan fra Tranhuset). Le Serpent à Plumes Juni 1991, s. 20s, Paris, Frankrig 1991.

–: Le français au Danemark (oversættelse af "Fransk i Danmark". 1990 Undervisnings- og forskningsministeriet). København 1991, 80 s.

Lange, Hanne: Anm. af Heinz Meyer & Rudolf Suntrup: "Lexicon der mittelalterlichen Zahlenbedeutung" (München, Fink Verlag, 1987, XLVII-1017 col (Münstersche Mittelalterschr. 56)). Cahiers de

- Civilisation Medievale, Poitiers XXXIII, 1990, fasc. 3(no.131), s. 7, Poitiers, Frankrig 1990.
- Lozovan, Eugène: Marco Polo og Kublai Khan. Et politisk religiøst møde. Semiramis. Tidsskrift om Øriente 1 (1990), s. 43-51, KUA: Orientalisk Forum 1990.
- IVS INIVSTVM chez les Gètes de Tomes selon Ovide. Revue des études latines Vol. 68, 1990/1991, s. 80-7, Paris 1991.
- Lund, Hans Peter: Anm. af Précis de littérature française du XIXe siècle (M. Ambrière, dir.). Revue Romane 26, 1, s. 139-40, København 1991.
- Anm. af Yves Vadé: L'Enchantement littéraire. Ecriture et magie de Chateaubriand à Rimbaud. Revue Romane 26, 1, s. 140-2, København 1991.
- Le diamant, emblème de l'art chez Vigny et Mallarmé. i: Mélanges offerts à Paul Viallaneix, S. Bernard-Griffiths et S. Michaud (ed), s. 227-232, Paris 1991.
- Lund, Julius: Introduktion til Spanskamerika i det 20. århundrede. Lærebog for 1. årsstuderende i spansk ved universiteter og højere læreanstalter. 2 bd. Københavns Universitet. Institutpublikation 1991, 249 s.
- Madsen, John Kuhlmann: Træk af forhistorien til "Mødet mellem to verdener". 500- året for Columbus' opdagelse af Amerika. K.U. Almanak 1991, s. 13, København 1991.
- Marchetti, Francois: Andreas Blinkenberg og Poul Høybye: Dansk-Fransk ordbog. Fjerde reviderede udgave. i: Dansk-Fransk Ordbog. Fjerde reviderede udgave, I-II, Andreas Blinkenberg og Poul Høybye. Redaktion: Jens Rasmussen, Gerhard Boysen, Johan Windfeld Hansen, Francois Marchetti, Ghani Merad, Nils Soelberg, s. 2044, København 1991.
- Merad, Ghani: Andreas Blinkenberg og Poul Høybye. Dansk-fransk ordbog – 4 reviderede udgave. i: Andreas Blinkenberg og Poul Høybye: Dansk-fransk ordbog – 4. reviderede udgave, Redaktion: Jens Rasmussen, Gerhard Boysen, Johan Windfeld Hansen, Francois Marchetti, Ghani Merad, Nils Soelberg, s. 2044, København 1991.
- Le bouquet des expressions imagées. i: Le bouquet des expressions imagées, Claude Duneton, s. 1375, Paris 1991.
- P.A. Messelaar: La confection du dictionnaire général bilingue (Leuven, Uitgeverij Peeters, 1990, 109 p.). Revue Romane 26, 2, s. 6, København 1991.
- Pallares, Berta: Melancolía, alegría y congoja (Contribución al estudio de la melancolía en la obra de TIRSO DE MOLINA). i: Homenaje a Alonso Zamora Vicente III, s. 265-287, Madrid 1991.
- Pedersen, John: "På vej mod sproget". En læsning af Gavino Ledda: Padre padrone. Piranesi 6, s. 81-91, København 1991.
- Images et figures dans la poésie de Théophile de Viau. Papers on French Seventeenth Century Literature Biblio 17, s. 101-10, Paris – Tübingen 1991.
- Skytte, Gunver: Kr. Sandfeld. En hovedperson i dansk romanistiks historie. København 1991, 144 s.
- La proposizione subordinata in italiano. Un capitolo-saggio per una grammatica italiana, europea. (Romansk Inst. læremiddelserie). Institutpublikation 1991, 42 s.
- Il gerundio nel quadro della grammatica italiana. Un caso critico negli studi di linguistica italiana. i: La linguistica italiana, oggi, a c. di Alberto Varvaro, a c. di Alberto Varvaro, s. 177-81, Roma 1991.
- Il concetto di Storia della lingua nell'opera grammaticale di Benedetto Buommattei. Linguistica XXXI, Paulo Tekavcic in honorem oblata, I XXXI, s. 279-89, Ljubljana 1991.
- Participio presente e gerundio: tradizione descrittiva. i: Tra Rinascimento e strutture attuali. Saggi di Linguistica Italiana, Giannelli, L., Maraschio, N., Poggi Salani, T., Vedovelli, M., s. 155-61, Torino 1991.
- , Salvi, Giampaolo: Frasi subordinate all'infinito. i: Grande grammatica italiana di consultazione. Vol II, A cura di Lorenzo Renzi e Giampaolo Salvi, s. 483-569, Bologna 1991.
- Sarderne og det italienske sprog. Piranesi. Italienske Studier 6, s. 49-61, København 1991.
- Anmeldelse af Yakov Malkiel: Die sechs Synthesen im Werke Wilhelm Meyer-Lübkes. Veröff. der Komm. für Linguistik und Kommunikationsforschung, nr.23. Sitzungsberichte, 537.Bd. Revue Romane 26, 1, s. 134-6, København 1991.
- Anmeldelse af Christoph Schwarze: Grammatik der italienischen Sprache. Max Niemeyer Verlag, Tübingen, 1988, XV + 708 p. Revue Romane 26, 1, s. 142-5, København 1991.
- Soelberg, Nils: Les informations du dictionnaire bilingue: Equivalents ou champs sémantiques? Cahiers de Lexicologie 56-57 (1990 1 og 2), s. 51-61, Paris 1991.
- Narratologi som analyseredskab. København 1991, 73 s.
- Blinkenberg & Høybye: Dansk-Fransk Ordbog, 4.rev.udgave. i: Blinkenberg & Høybye: Dansk-Fransk Ordbog, 4.reviderede udgave, Jens Rasmussen (HHK), Francois Marchetti (KUA), Ghani Merad (KUA), Johan Windfeld Hansen (AUC), Nils Soelberg (KUA), s. 2016, København 1991.

Julius Lund

Institut for Slavistik og Øststatsforskning

Historie:

Studiet af de slaviske sprog og kulturer indførtes ved Københavns Universitet i 1859, da det første docentur i slaviske sprog blev oprettet. Slavisk Institut blev oprettet i 1955, og havde fra 1958 lokaler i Bispetorv-annekset. I 1971 flyttede instituttet til Østervoldkomplekset og derfra i 1978 til de nuværende lokaler på Københavns Universitet Amager. 1. januar 1989 ændrede instituttet navn til Institut for Slavistik og Øststatsforskning. I 1990 oprettede instituttet Informationscenter for Østeuropa (ICØ).

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskning falder i hovedsagen inden for fagområdet tre traditionelle hovedgrene: Lingvistik, litteratur og historie/samfundsfag.

Fortsatte undersøgelser over differensformernes udvikling inden for de slaviske sprog med specielt henblik på russisk. Differensformernes udbredelse i ikke-slaviske sprog (Rolf Christensen).

Til Dansk-russisk ordbog er udarbejdet bogstaverne J og K. Medforfatter cand.mag. L. Romanova har udarbejdet L, og ordbogens bind I er således fuldført. – En artikel »Possession and Existence. A Problem in Active Bilingual Danish-Russian Lexicography« er affattet til et samlebind fra Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi (Jørgen Harrit).

Fortsatte studier over det 16. århundredes ændringer i det polske sprogsystem med det formål at belyse sprogets pludselige rigdom og blomstring i renæssancen. – I forlængelse af tidligere studier over slaviske verbalsystemer arbejdes med historisk futurum i polsk, sammenlignet med andre slaviske sprog (Kirstine Heltberg).

Et bidrag til forskningsrådsprojektet »Oversættelse af fagsproglige tekster« (monografi) er fuldført. Dette består dels af en større annoteret bibliografi, dels af en redegørelse af den russiske forskning på området. – Der er foretaget en videre bearbejdning af problemer i disputatsmanuskriptet *Coherence Theory - The Case of Russian*. I samme er gjort redaktionelle ændringer med henblik på udgivelse i 1992 på Mouton de Gruyter (*Trends in Linguistics. Studies and Monographs*) (Jens Nørgård-Sørensen).

Der er foretaget materialeindsamling samt gjort forstudier til en oversigt over den tjekkiske kulturs historie. Visse kapitler er affattet, ligesom en overordnet strukturering har fundet sted (Jens Skov-Larsen).

Arbejdet med en polsk litteraturhistorie fra ældste periode til 1980 er fortsat (Kirstine Heltberg).

Inden for rammerne af projektet »Lermontovs placering i den europæiske romantik« arbejdes der på grundlag af en allerede foretaget analyse af den romantiske bevidstheds udvikling hos Kierkegaard og

den russiske forfatter M. Lermontov, nu på at afgrænse denne udvikling i Lermontovs forfatterskab over for Puškin og Dostoevskij (Kristian Jørgensen).

De tidligste russisk-japanske forbindelser: Strandede Japanere i Rusland og deres rolle som informanter om Rusland og Europa i Japan i det 18. årh. og begyndelsen af det 19. årh. – Endvidere bidrag til *Verdens Litteraturhistorie* (red. Hans Hertel): Østeuropæisk litteratur efter 1945 (Peter Ulf Møller).

»Glasnost'«-politikken i Rusland/Sovjetunionen: Projektets emne er den glasnost'-politik, som er kommet til udfoldelse i Sovjetunionen i perioden efter Gorbatsjovs magtovertagelse i 1985, fænomenet og den effekt, den har haft, såvel internt, som for udviklingen af forholdet til Vesten, specielt Danmark. Deltagerne i undersøgelsen er: Hans Bagger, Mette Dalsgård, Alex Fryszman, Eigil Steffensen, Hans Åge (Københavns Universitet, Sv. Å. Christensen (SNU), Ib Faurby (Politiken), Kj. Bjørnager, Thomas Petersen (ÅU), Erik Kulavig. (OUC), Märta-Lisa Magnusson (SUC). Projektet ventes afsluttet med en publikation i 1993 (Eigil Steffensen).

Indsamling af materiale til bind III i den jugoslaviske litteraturhistorie, der omhandler litteraturen efter 1945 nærmer sig sin afslutning. Endvidere er en monografi om den serbiske forfatter Ivo Andrić under forberedelse (Per Jacobsen).

Der foretages en struktureret analyse af Ruslands udenrigspolitik over for de skandinaviske stater i perioden 1721-1780. – Sammen med dr. Thomas Munch-Petersen, Departement of Scandinavian Studies, London University College, er der foretaget en undersøgelse over Tilsitlækagen 1807 (Hans Bagger).

Inden for Ph.D.-projektet »Dansk handel på polske, russiske og tyske Østersøhavne, ca. 1760-1807« foretages en analyse af den danske handel mht. at fastslå varebestand, omfang og udvikling (Michael Jensen).

Stalintidens politiske system i Sovjetunionen. I forlængelse af den netop publicerede afhandling »Stalin's Secret Chancellery and the Comintern« fortsættes analysen af magt- og kommunikationsstrukturerne i det stalinistiske system.

Sovjetunionens/Ruslands udenrigs- og sikkerhedspolitik. En artikel om forholdet mellem Sovjetunionen/Rusland og Tyskland er netop blevet færdiggjort. Nye studier i aktuel sovjetisk/russisk udenrigspolitik er under forberedelse, til dels i sammenhæng med forfatterens medlemskab af Det sikkerheds- og nedrustningspolitiske Udvalg, SNU. Blandt andet vil der være tale om en analyse af forholdet mellem ex-Sovjetunionen og Danmark i begyndelsen af 1990'erne.

Sovjetunionens/Ruslands moderne historie. En samlet fremstilling af den politisk-økonomiske udvikling i Sovjetunionen/Rusland fra begyndelsen af 1980'erne til 1992 er under forberedelse (Niels Erik Rosenfeldt).

Udforskningen af »Det underjordiske Solidaritet

1981-1989« er fortsat. Formålet med undersøgelsen er på basis af det indsamlede materiale, herunder 30 interviews med polske Solidaritets-aktivister samt materiale fra Solidaritets arkiver, at belyse Solidaritetens organisatoriske og ideologiske struktur under krigsretstilstanden. Analysen af de skiftende strategier over for den politiske magt kombineres med en undersøgelse af organisationens selvforståelse på baggrund af den sociale og politiske krise i landet (Bronislaw Swiderski).

Udgivervirksomhed:

Instituttet udgiver 3 skrifterækker: »Studier«, »Materialer« og »Rapporter«.

K. Heltberg, P. Jacobsen, N. E. Rosenfeldt og E. Steffensen er medlemmer af redaktionskomiteen for instituttets skrifterækker.

E. Steffensen er formand for Dansk Slavistforbund og medlem af bestyrelsen for Nordisk Slavistforbund.

Hans Bagger er kasserer og medlem af bestyrelsen for Den danske historiske Forening og Historisk Tidsskrift.

Jens Nørgård-Sørensen er redaktør på tidsskriftet »Svantevit«. Medlem af bestyrelsen er Michael Jensen.

Niels Erik Rosenfeldt er medlem af styrelsen for den Nordiske Komité for Østeuropaforskning og af Det sikkerheds- og nedrustningspolitiske Udvalg, SNU.

Kongresser og rejser:

Jens Nørgård-Sørensen har holdt 2 forelæsninger på Stockholms Universitet om pragmatik og syntaks. Han har endvidere i forbindelse med projektet »Oversættelse af fagsproglige tekster« afholdt 2 foredrag på henholdsvis Handelshøjskolen i København og Aarhus Universitet.

Jens Skov-Larsen har været på studieophold i Praha og Brno i januar 1991.

Per Jacobsen har deltaget i konferencen »Die Donaumonarchie als Wiege des europäischen Regionalismus« i Wien. Han har holdt tiltrædelsesforelæsning på Det serbiske Videnskabsakademi Beograd. Endvidere har han holdt gæsteforelæsning på Jysk Åbent Universitet i Aarhus og foredrag på Biblioteksskolen i København og Folkeuniversiteterne i Frederikssund og Sønderborg samt på Sprog højskolen i Kalø.

Peter Ulf Møller har afholdt gæsteforelæsninger på Helsinki Universitet (Renvall-instituttet) og på Russisk Institut ved Åbo Akademi i november 1991.

Niels Erik Rosenfeldt har i 1991 deltaget i en videnskabelig konference i Leningrad samt været på studierejse til Moskva og Kiev. Han har holdt gæsteforelæsning på Forsvarsakademiet, medvirket ved Folkeetingets høring om Sovjetunionen og deltaget i en konference på Bornholm om Østersø-regionens sikkerhedsproblemer.

Bronislaw Swiderski har deltaget i en UNESCO-

konference i Moskva samt deltaget i et symposium »Sovjet-Tyskland-aftalen« i København.

Informationsvirksomhed m.v.:

Institut for Slavistik og Øststatsforskning har i 1991 i omfattende grad leveret viden og forskningsresultater til offentligheden.

Som i de tidligere år er der gennemført forelæsningsrækker om forskellige slaviske og østeuropæiske forhold ved instituttets medarbejdere på Folkeuniversitetet, ligesom instituttet har gennemført flere undervisningsforløb inden for rammerne af Åbent Universitet.

På baggrund af den øgede interesse for Østeuropa og østeuropæiske forhold har instituttets medarbejdere i stort omfang deltaget i foredragsvirksomhed, paneldiskussioner m.v.

De skelsættende begivenheder i 1991 specielt i Sovjetunionen og Jugoslavien har stillet øgede krav fra nyhedsmediernes, især fra TV og radio, om levering af uddybende kommentarer og baggrundsinformation vedr. disse lande. Specielt har Niels Erik Rosenfeldt og Per Jacobsen været benyttet af mediernes i disse sammenhænge.

Ved Institut for Slavistik og Øststatsforskning er placeret Informationscentret for Østeuropa; vedr. dets aktiviteter henvises til årbogens generelle afsnit om informationsvirksomhed.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 14.

Lektorer: Hans Bagger, Jørgen Harrit, Kristine Heltberg, Per Jacobsen, Peter Ulf Møller, Niels Erik Rosenfeldt, Jens Skov-Larsen, Eigil Steffensen.

Adjunkter: Rolf Christensen, Jens Nørgård-Sørensen. Seniorstipendiat: Bronislaw Swiderski.

Kandidatstipendiater: Juni Søderberg Arnfast, Michael Jensen, Niels Kristian Bilberg Jørgensen.

Sovjetisk gæstelektor: Galina Jegorova.

Akademiske medarbejdere: Erik André Andersen, Miriam Gurwicz, Judith Jørgensen, Jan Jiri Kolda, Christian Mailand-Hansen, George Miljević, Marta Müller, Lars Ingemann Nielsen, Ulla Seemann, Brita Søndergaard, Anne Ulv.

TAP: Antal årsværk: 1,68.

Rita Nærvig-Jensen, Birgitte Wasehuus.

Under jobtilbudsordningen: Birthe Finderup Andersen, Helen Berit Kurz, Marie Curth Wiese.

Ph.D.afhandling:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Bjørn, Britta: Oratio indirecta og tecta på dansk og russisk – og interaktionen mellem dem i en oversættelsessammenhæng (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager).

Speciale (hovedfag, polsk):

Sugar, Susanne: Nogle relationer mellem tekst og musik i det 16. århundredes Polen.

Specialer (hovedfag, russisk):

Christensen, Mikael: Sovjetiske syn på Latinamerika 1980-84.

Neumann, Ira: Streletsernes sociale og økonomiske forhold med særligt henblik på perioden fra 1649 til korpsets opløsning i det 18. århundrede.

Romanova, Ljubov Nikolaevna: Russiske lydabfildede verber (med en kort kontrastiv russisk-dansk oversigt).

Publikationer:

Jacobsen, Per: Jugoslavien – fra opbrud til kaos. 1066 – Tidsskrift for historisk Forskning 21.årg., nr.3, s. 17-25, København 1991.

–: San o idealnoj komunikaciji. Knjizevnost 6, s. 632-37, Beograd 1991.

Møller, Peter Ulf: Baltisk litteratur. I: Sovjetimperiet i Opløsning. Om de femten nye lande på verdenskortet, Vibeke Sperling (red), s. 116-121, København 1991.

–: Pasternak og den indre emigration. I: Boris Pasternak och hans tid. Föredrag vid Symposium i Vitterhetsakademien, 28-30 maj 1990, Peter Alberg Jensen, Per Arne Bodin & Nils Åke Nilsson (udg.), s. 75-88, Stockholm 1991.

Rosenfeldt, Niels Erik: Fra småstat til verdensrige. I: Sovjetimperiet i opløsning, Vibeke Sperling (red), s. 24-31, København 1991.

–: Sovjetunionen. I: Tragediens anden del. Verdens historie 18, Jörgen Weibull, Thomas Magnusson, Niels Erik Rosenfeldt, s. 108-37, København 1991.

–: Det sovjetiske samfund – fra Oktoberrevolutionen til Augustrevolutionen. I: Fred og Konflikt, Henning Gottlieb, Bertel Heurlin, Jørgen Teglens (red), s. 196-214, København 1991.

–: Stalin's Secret Chancellery and the Comintern. København 1991, 125 s.

Steffensen, Eigil: Razlicija v "uchode" cechovskich gerov i geroin. i: Anton P. Cechov. Werk und Wirkung 1-2., s. I: 444-54, Wiesbaden 1990.

Per Jacobsen

Institut for Nygræsk og Balkanistik*Forskningsvirksomhed:**1. Græsk kultur i middelalderen*

Sysse Engberg arbejder med færdiggørelsen af en monografi om det gammeltestamentlige græsk-ortodokse lektionar (»Prophetologion«), dets overleveringshistorie og liturgiske funktion. Hertil er knyttet et katalog over samtlige kendte profetologhåndskrifter. Ole Smith forbereder trykmanus til sin udgave af scholierne til Aischylos, fasc. 11,3 (i samarbejde med Charles Zabrowski, Gettysburg). Han udarbejder en analyse af cod. Marc. gr. 472 og dets sammenhæng med den tricinianske Sophokles-recension. Inden for den middelalderlige folkesprogsliteratur arbejder Birgit Olsen videre med en tekstkritisk udgave af den byzantinske oversættelse af Boccaccios Theseide. Arbejdet har i år især koncentreret sig om den græske teksts overleveringshistorie og forholdene til den italienske original. Ole Smith fortsætter arbejdet med en tekstkritisk udgave af Napoli-versionen af den byzantinske Achilleide. Han forbereder monografier om dette værks placering i byzantinsk litterær og filologisk tradition og om den byzantinske roman (i samarbejde med Panagiotis Agapitos, Athen).

2. Græsk kultur i moderne tid

Lars Nørgaard fortsætter arbejdet med det folkloristiske materiale i Pio/Vikelas/Hahn-arkivet i Athen, specielt med relation til de joniske øer. Lisbet Torp Jensen har i sit arbejde med den folkelige storbymusik rebetika afsluttet manuskriptet til en biografi og annoteret indspilningskatalog over musikeren, komponisten og indspilningschefen Dimitrios Semsis. Hun har desuden arbejdet med forberedelse, gennemførelse og transkription af 40 interviews foretaget i Athen i april-maj 1991 med henblik på en afklaring af grækernes viden og formuleringsevne, herunder præferencer og evt. fordomme, indenfor de folkelige musikgenrer: Dimotika, laika rebetika, og smirneika (inkl. sangtekster og tilhørende danseformer). Ole Smith undersøger kronologi og bestand af plader med græsk folkelig musik indspillet i USA før 1942 med henblik på selvsvirkningen mellem tradition og innovation. Inden for området moderne græsk litteratur arbejder Sysse Engberg med færdiggørelse af en bibliografi over nygræsk skønlitteratur oversat til dansk; Ole Smith med emnet »Dokumentation, fiktion og selvbiografi« i Alki Zei's »Arravoniastikia tu Ahillea«. Inden for nygræsk sprog undersøger Sysse Engberg syntaktiske fænomener i nygræsk i forbindelse med revision og udvidelse af »Kompedium i nygræsk grammatik«.

3. Grækenland og Danmark

Lars Nørgaard arbejder med religiøse og politiske motiver til dansk filhellenisme i det 19. årh.

4. Det moderne Grækenlands historie

Inden for sit arbejde med det græske kommunistpartis historie undersøger Ole Smith det græske kommunistparti efter Gorbachev og dets reaktion på udviklingen i Østeuropa. Sammen med Hagen Fleischer, Athen, og André Gerolymatos, Montreal, udarbejder han en kommenteret bibliografi til græsk historie 1940-1950.

5. Balkansprogene

Jørn Qvonje har fortsat sit historisk-typologiske arbejde om udtryksmåderne for personalpronominal possessors i balkansprogene og de omkringliggende sprog. Han har færdiggjort afsnit om serbokroatisk, Balkans zigeunersprog og balkanjudespansk. Han har foretaget forstudier til et generallingvistisk afsnit vedr. pronominalisering og possessivitet. Et arbejde »Den albanske formans-sh« er udvidet og færdiggjort.

Redaktionsvirksomhed:

Ole Smith er medlem af redaktionen af »Classica et mediaevalia« og »Journal of the Hellenic Diaspora«. Lisbet Torp Jensen har været gæsterektor på »Yearbook of Traditional Music«, vol. 23.

Kongresdeltagelse, gæsteforelæsninger, rejser m.v.:

Lars Nørgaard og Ole Smith har i forbindelse med instituttets deltagelse i EF-programmet ERASMUS besøgt universitetet i Thessaloniki. Birgit Olsen har præsenteret delresultater af sit projekt under deltagelse i en international kongres i Venedig med titlen »Den græske litteraturs oprindelse«, arrangeret af Det græske Institut i Venedig. Ole Smith har i 2 måneder opholdt sig som gæsteforsker ved Dumbarton Oaks, Washington D. C. og har foretaget studierejser til Venedig og Athen. Lisbet Torp Jensen har deltaget i kongresser i Hong Kong, Canton og Hamburg samt foretaget forskningsrejse til Athen.

Anden virksomhed:

Institutbestyrer: Ole Smith, fra 1.10.91 Lars Nørgaard.

Stedfortræder: Jørn Qvonje, fra 1.10.91 Lisbet Torp Jensen.

Studienævnformand: Lars Nørgaard, fra 1.12.91 Sysse Engberg.

Fakultetsrådet: Sysse Engberg har været medlem af Det humanistiske Fakultetsråd og Forskeruddannelsesudvalget (fra 1.11. 1991). Ole Smith har været medlem af Fakultetsrådet og Forskeruddannelsesudvalget (indtil 1.10. 1991).

Lars Nørgaard har fungeret som beskikket censor ved suppleringsuddannelsen i nygræsk ved Aarhus Universitet, Jørn Qvonje som beskikket censor i albansk ved Handelshøjskolen i København samt som lektor ved Sambindingsredaktionen, Bibliotekstjænt, AB, Lund.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 6,1.

Lektorer: Cand.mag. Sysse G. Engberg, cand.mag. Lars Nørgaard, mag.art. Jørn Qvonje, dr.phil. Ole L. Smith (orlov fra 1.10.91).

Ekstern lektor: Cand.mag. Sophia Scopetea.

Seniorstipendiat: Dr.phil. Lisbet Torp Jensen.

Kandidatstipendiat: Cand.mag. Birgit Olsen.

TAP: Antal årsværk: 0,6.

Henrik Hansen (vikar).

Publikationer:

Engberg, Sysse G.: Greek Literacy during the Tourkokratia and Manólis Glynzounis' Edition of the "prophetie", Venice 1595/96. i: Proceedings of the First International Congress on the Hellenic Diaspora from Antiquity to Modern Times, ii: From 1453 to Modern Times, John M. Fossey (ed.), s. 41-46, Amsterdam 1991.

Olsen, Birgit: La germanisation (Deutschtum) dans le contes grecs du recueil de J.G. von Hahn. Ellinika 41, s. 79-93, Thessaloniki, Grækenland 1990.

—: The Greek Translation of Boccaccio's Theseid Book 6. Classica et Mediaevalia XLI, s. 275-301, København 1990.

Lars Nørgaard

gæng i forholdet og udbytte af arbejdet.

Kommunens myndigheder.

Med hensyn til de økonomiske forhold i kommunen, som i 1911 var 1.511 i alt, indbragte alle indtægter 1.511 i alt, og udgifter 1.511 i alt, og den samlede overskud var 1.511 i alt.

Med hensyn til de økonomiske forhold i kommunen, som i 1911 var 1.511 i alt, indbragte alle indtægter 1.511 i alt, og udgifter 1.511 i alt, og den samlede overskud var 1.511 i alt.

Med hensyn til de økonomiske forhold i kommunen, som i 1911 var 1.511 i alt, indbragte alle indtægter 1.511 i alt, og udgifter 1.511 i alt, og den samlede overskud var 1.511 i alt.

Med hensyn til de økonomiske forhold i kommunen, som i 1911 var 1.511 i alt, indbragte alle indtægter 1.511 i alt, og udgifter 1.511 i alt, og den samlede overskud var 1.511 i alt.

Med hensyn til de økonomiske forhold i kommunen, som i 1911 var 1.511 i alt, indbragte alle indtægter 1.511 i alt, og udgifter 1.511 i alt, og den samlede overskud var 1.511 i alt.

Med hensyn til de økonomiske forhold i kommunen, som i 1911 var 1.511 i alt, indbragte alle indtægter 1.511 i alt, og udgifter 1.511 i alt, og den samlede overskud var 1.511 i alt.

Ikke-europæiske sprog

Institut for orientalsk Filologi

Forskningsvirksomhed:

Instituttets tre afdelinger, indisk, iransk og semitisk (en fjerde afdeling, centralasiatisk, er p.t. ubemandet) dækker tilsammen et geografisk område, der strækker sig fra Centralasien og det indiske subkontinent over Mellemøsten og ud til Nordvestafrika. Tidsmæssigt spænder forskningsområdet sig over mere end et par årtusinder fra oldtiden til vore dage (idet dog studiet af oldtidskulturerne i Mesopotamien og Egypten hører hjemme i Carsten Niebuhr Instituttet. Der forskes i disse områders sprog, litteratur, religioner, filosofi og historie. Hovedvægten ligger på det filologiske arbejde med de primære tekstkilder.

1. Indisk afdeling

Indisk afdelings forskningsaktivitet er i hovedsagen koncentreret omkring indsamling, bearbejdelse og udgivelse af sjældne eller ukendte sanskrit håndskrifter fra offentlige og private samlinger i Kina (Tibet), Indien og Nepal. Dette sker i samarbejde med udenlandske kolleger. Interessen samler sig omkring tekster af særlig filosofisk eller litterær betydning. Afdelingen yder endvidere vejledning til viderekomne studerende ved andre fag, navnlig religionshistorie.

1.1 Efter afslutningen af et større bind om Vedantas filosofi (udkommer 1992), arbejdes nu videre på bøger om klassisk hofpoesi (sanskrit), om Jainismen (praktik), og om indisk filosofihistorie (doksografi). En del af dette og andre sideløbende opgaver (herunder religionshistoriske) er udført i samarbejde med kolleger fra Sverige, USA og Kina (C. Lindtner).

2. Iransk afdeling

2.1 En leksikografisk undersøgelse af en jødiskpersisk oversættelse af Prædikerens Bog. Det er en hidtil ukendt tekst med ord af stor betydning for iransk sproghistorie (J. P. Asmussen).

2.2 Fortsat godt fremadskridende arbejde med udarbejdelsen af persisk-dansk ordbog (sammen med cand.mag. Claus Pedersen).

Fortsat arbejde med et for nogle år siden indledt projekt sammen med dr. Asatryan, Erevan, hvis formål er at bearbejde og udgive vest-iransk dialektmateriale indsamlet af den engelske forsker D. L. Lorimer i 1906. To bind er udkommet, og bind 3 er under udarbejdelse.

3. Semitisk afdeling

3.1 Fortsat arbejde med beskrivelse af islamiske astrolabier i Skandinavien (sammen med lektor Møller Pedersen, Aarhus Universitet), Bearbejdelse af artiklen »Minting technique according to Arabic literary sources« (Orientalia Suecana 19-20/1970-71) for en revideret udgave bestilt af Revue Numismatique.

Udgivelse af en beretning om den svenske ministers audiens hos storvesiren og sultanen i Konstantinopel 1825 med sproglige noter (C. Toll).

3.2 Fortsat arbejde med den spansk-arabiske islamiske teolog Ibn Hazm's kritik af Bibelen (S. Søndergaard).

3.3 Forandringer i islamisk juridisk tænkning i det 20. århundrede. Emnet studeres ud fra de officielle egyptiske fatwa'er, d.v.s. juridiske afgørelser ud fra islamisk lov. En artikel er publiceret i CHAOS, Dansk-norsk tidsskrift for religionshistorie. Den drejer sig om tilladeligheden af at anvende telegraf til at rapportere om nymånens fremkomst.

Den aktuelle debat i Egypten om tilladeligheden af gevinstopsparing. En artikel er publiceret i tidsskriftet Tendens, 3. årg. nr. 2 (J. Skovgaard-Petersen).

3.4 Undersøgelse af kristne skrifter om Islam fra middelalderen. Foreløbigt afsluttet med en Ph.D. afhandling juni 1991.

Påbegyndt undersøgelse af Riccoldo da Monte di Croce's Libellus ad naciones orientales fra ca. år 1300 (K. V. Jensen).

3.5 Fortsat arbejde med en afhandling om Uri Zwi Greenbergs aktivistiske messianisme og dens indflydelse på ekstremistiske nationale bevægelser blandt jøderne i Palæstina og i staten Israel. Det påvises at Greenberg (1896-1981) både som digter og debattør arbejdede for et jødisk messiansk samfund bygget på genfødslen af den hebraiske ånd og vitalitet, uden tilbagevenden til religionen (J. Winther).

Udgivervirksomhed m.v.:

C. Lindtner er redaktør af serien »Indiske Studier«, hvoraf 6 bind er udkommet. Er endvidere konsulent for det indiske forlag Motilal Banarsidass i New Delhi.

J. P. Asmussen blev 1991 medlem af Det videnskabelige Råd ved Den store danske Encyklopædi.

C. Toll er formand for den internationale videnskabelige bestyrelse for forskningsområdet »Islamische Numismatik« ved universitetet i Tübingen.

S. Søndergaard er medlem af redaktionen for »As-sununu«, et arabisk tidsskrift for dansk litteratur og kunst.

K. V. Jensen er redaktør af tidsskriftet »Semiramis«.

Rejser og gæster m.v.:

C. Lindtner har forelæst i Berlin, Hamburg, Wien, Lund og Graz om indisk filosofi, yoga og hypnose, indisk sociologi samt tidlig kristendom.

S. Søndergaard har deltaget i og forelæst ved et seminar i Oslo om arabisk undervisning.

J. Winther har haft studieophold ved Det hebraiske Universitet, Jerusalem og ved Bibliotheque Nationale, Paris.

K. V. Jensen har foretaget manuskriptstudier i 2 uger i Oxford og Troyes. Deltaget som foredragsholder i Society for the Study of the Crusades and the Latin East's møde i Syracuse, USA, juli 1991.

J. Skovgaard-Petersen har deltaget med et indlæg på en kongres om islamisk lov i Manchester i september.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 6.

Professorer: Dr.phil. J. P. Asmussen, fil. dr. C. Toll.

Lektorer: Dr.phil. C. Lindtner, cand.teol. S. Søndergaard, lic.phil. F. Vahman, mag.mart. J. Winther.

Forskningsstipendiater: Cand.mag. K. V. Jensen, mag.art. J. Skovgaard-Petersen.

Ekstern lektor: Cand.teol. B. Rod-Salomonsen.

Undervisningsassistent: I. El-Shoubary.

TAP: Antal årsværk: 0,9.

Sekretær V. Andersen, U. Pedersen.

Speciale (arabisk):

Christensen-Ernst, Jørgen: Arabiske elementer i tyrkisk.

Publikationer:

Asmussen, Jes Peter: Bemerkungen zu einer "neuen" jüdisch-persischen Qohälät-Übersetzung (s.1-4). i: Etudes irano-aryennes offertes à Gilbert Lazard. *Studia Iranica* – Cahier 7, C.-H. Fouchécour et Ph. Gignoux, s. 410, Paris 1989.

–: Hans Frederik Hendriksen – 6.juni 1913 – 11.april 1989 (s.159-168). i: Oversigt over Selskabets Virksomhed 1989-1990, Det Kgl. Danske Videnskaberne Selskab, s. 194, København 1990.

–: Salman Rushdie-sagen (s.13-24). *Semiramis. Tidsskrift om Orienten* Nr.1, s. 85, København 1990.

–: Simurg in Judeo-Persian Translations of the Hebrew Bible (s.1-5). i: *Acta Iranica* 30, Ehsan Yarshater, s. 291, Leiden 1990.

–: Anmeldelse af: James R. Russell, *Zoroastrianism in Armenia* (s.151-152). *Journal of the American Oriental Society* 111,1, Ann Arbor, USA 1991.

Jensen, Kurt Villads: Mongoler og muslimer. Forgængernes autoritet i beskrivelsen af fremmede. i: *Autoritet i Middelalderen*, Brian Patrick McGuire,

Brian Patrick McGuire, s. 95-116, København 1991.

–, : Middelalderens genkomst. *Højskolebladet* 116, 16, s. 245-252, Allingåbro 1991.

–: Djengis Khan. En mytisk skikkelse. *Semiramis* 1, s. 43-72, København 1991.

Lindtner, Christian: The Initial Verses of the Pramanasiddhi Chapter of the Pramanavarttika. i: *Studies in the Buddhist Epistemological Tradition. Proceedings of the Second International Dharmakirti Conference*, Vienna, June 11-16, 1989, Ernst Steinkellner (udg.), s. 155-159, Wien 1991.

Vahman, Fereydun: *West Iranian Dialect Material*. København 1991, 144 s.

Svend M. Søndergaard

Østasiatisk Institut*Forskningsvirksomhed:*

Forskningen ved Østasiatisk Institut spænder geografisk fra det tibeto-burmanske sprogområde i vest til thai og malajopolynesiske i syd og øst, og til japansk, kinesisk og koreansk mod nord og nordøst. Sproglige såvel som kulturelle, historiske og samfundsmæssige emner er omfattet. Tidsmæssigt strækker emnerne sig fra det forhistoriske lige til moderne tid.

Japansk

Der forskes fortsat i den japanske lydhistorie i perioden 700-1600 (B. Frellesvig).

Oversættelsen af Ogyū Sorai's Seidan er afsluttet. Videre arbejde med »History of Japanese Thought«, bl.a. præsenteret ved kongresindlæg i Paris (maj 1991) og Berlin (september 1991). Et indlæg om Abe Kobo's forfatterskab, som forelagdes ved konference i Fukuoka, Japan (oktober 1991), bliver publiceret af Fukuoka UNESCO. Et forskningsprojekt om Tanegashima og de første europæeres ankomst til Japan er fortsat, og i denne forbindelse besøgte med udbytte biblioteker i Kagoshima og Oita; endvidere er der gjort studier i Mendes Pinto og hans værk *Peregrinacum*; en artikel er udarbejdet om Tanegashima og Pinto. Artikler til National-encyklopedien, Hørbø, Sverige, vedrørende japansk kultur-, litteratur- og religionshistorie (O. Lidin).

Et forskningsprojekt »Konflikter og konfliktløsnings-strategier i tværkulturel kommunikation« er igangsat med dansk-japanske ægteskaber som case study. Udarbejdelse (sammen med B. Frellesvig) af japansk grammatik for danske studerende (K. Refsing).

»Japanernes møde med Danmark«, et sammenlig-

nende kulturforsknings-projekt i samarbejde med en række forskningsinstitutter i Japan. En bog forberedes om Balthazar Münster. Et komparativt studium foretages af et hidtil uudforsket aspekt af Mori Ogais forfatterskab, nemlig hans oversættelse af skandinavisk litteratur. Behandlingen af H. C. Andersen, Gustav Wied og Aage Madelung er afsluttet; ligeledes af A. Strindberg, S. Lagerlöf og Harold Gote; norsk litteratur er under udarbejdelse. Resultaterne offentliggøres en gang årlig i tidsskriftet »Ogai«. Endvidere er udgivet en artikel om Ogais oversættelse af H. C. Andersens »Improvisatoren«. En bog udkommer snart om Ogais oversættelser. Forskning fortsættes i aktuelle aspekter ved forholdet mellem kulturtradition og kulturfornyelse i Japan (Y. Nagashima).

Kinesisk

Studier i dette århundredes kinesiske litteratur fra Fastlandet og fra Taiwan; samt i moderne kinesisk grammatik (B. Arendrup).

Afsluttet manuskript om Kinas politiske økonomi efter Tiananmen. En undersøgelse er i gang, af hvilke konsekvenser udviklingen bort fra centralplanlægning i Kina har haft for politiske bevægelser, institutioner og ideologier på lokalt plan. Artikel om »Civil Society and Democratization in China« er i trykken (K. E. Brødsgaard).

Studier i kinesisk grammatik (to afhandlinger), kinesisk sproghistorie (en artikel), og kinesisk åndshistorie (et bidrag til en bog og en anmeldelse) (S. Egerod).

Arbejdet på en monografi over verdenshistorien og kulturen i nutidens Kina er fortsat. Der er færdiggjort en artikel om statsmagtens indtrængning i lokalsamfundet i 1600-tallets kinesiske stat; endvidere to anmeldelser inden for kinesisk historie. En annoteret bibliografi over håndbøger o.lign. til brug ved undervisningen i forskningsmetoder i faget kinesisk er under udarbejdelse (L. Littrup).

Studier over redistributiv økonomi i det tidlige Kinas historie og idéhistorie (J. Ø. Petersen).

Fortsatte studier i moderne kinesisk sprog, litteratur og samfund med særligt henblik på fredelig udvikling i Kina. Anmeldelser udarbejdet om videnskabelig litteratur omhandlende Kina til *Acta Orientalia* (R. Tung).

Sydøstasiatisk

Udarbejdelsen af thai – dansk ordbog på computer (medarbejder: Bundhit Pianampai) er afsluttet. Videre arbejde med udarbejdelse af lærebog i thai grammatik (V. Brun).

Studier i sydøstasiatisk sproghistorie (en anmeldelse). Forberedelse af en ny udgave af *Atayal-English Dictionary* der oprindeligt udkom i 1978 (S. Egerod).

Østasiatisk

En række artikler om konfucianismens betydning for den østasiatiske moderniseringsproces er publiceret. Fortsatte undersøgelser finder sted af problematikken med udgangspunkt i Max Webers studier over udvikling og modernitet (K. E. Brødsgaard).

Studier i sprogenes typologi, især inden for grammatikken (S. Egerod).

Servicevirksomhed:

Japansk Informationscenter drives i samarbejde med den japanske ambassade. O. Lidin er bestyrer og Y. Nagashima daglig leder af centret.

Udgivelser:

Østasiatisk Institut udgiver *Occasional Papers*. Japansk Informationscenter udgiver tidsskriftet *Japan Nyt*.

Redaktionsvirksomhed:

B. Arendrup: Bidragyder til *Newsletter for Research in Chinese Studies*.

V. Brun: Medlem af redaktionskomiteen for *Copenhagen Papers in East and Southeast Asian Studies*.

K. E. Brødsgaard: Redaktør af *Copenhagen Papers in East and Southeast Asian Studies*. Medlem af redaktionskomiteen for *Pacific Review* og af redaktionskomiteen for *Vindue Mod Øst*.

S. Egerod: Redaktør af *Acta Orientalia* og medredaktør af *Acta Linguistica Hafniensia*. I egenskab af institutbestyrer redaktør af *East Asian Institute, Occasional Papers*.

O. Lindin: Medlem af Editorial Board of *Japan Forum* (Britisk Association for Japanese Studies); og af Editorial Advisory Board, *Japan Review*, Kyoto.

Y. Nagashima: Redaktør, *Shueishas 6-binds Sekai bungaku daijiten* (Verdenslitteraturreksikon). Hovedredaktør af tidsskriftet *Japan Nyt*.

K. Refsing: Bidrag til *Bibliographie Linguistique* (om Ainu).

Bestyrelsesposter og hverv ved kollegiale organer:

B. Arendrup: Studienævnformand ved Østasiatisk Institut (fra december 1991). Censor ved Handelshøjskolen i København.

V. Brun: Bestyrer for Center for Øst- og Sydøstasien (fra februar 1991). Medlem af fakultetsstudienævnet.

K. E. Brødsgaard: Bestyrer for Center for Øst- og Sydøstasien (til februar 1991), derefter medlem af styrelsesgruppen for samme. Honorary Research Fellow, Peking Universitetet. Censor ved Aalborg Universitetscenter. Formand for Nordisk Forening for Kina-studier. Medlem af styrelsesgruppen for det europæiske Erasmus-program Kina-netværk. Formand for bedømmelsesudvalg for prisopgave.

S. Egerod: Bestyrer af Østasiatisk Institut. For-

mand for Orientalisk Samfund og for Lingvistikredsen. Medlem af bestyrelsen for Einar Hansens forskningsfond; af kommissionen af Pali ordbogen, Det kgl. danske Videnskabernes Selskab; og af bestyrelsen for Premio Internazionale Torino e l'Oriente. Censor ved universitetet i Oslo. Honorary Adviser, International Center for Asian Studies, Hong Kong.

O. Lidin: Medlem af styrelsesgruppen for Center for Øst- og Sydøstasien; af styrelsesgruppen for Erasmus-programmets Leiden Projekt for japanske studier; af Committee for European-American Exchanges in East Asian Studies; af bedømmelsesudvalg ved udnævnelse af lektorer ved Stockholms og Oslos universiteter. Formand for kommissionen for Pali Ordbogen, Det kgl. danske Videnskabernes Selskab. Medlem af sikkerhedsudvalget, Københavns Universitet Amager.

L. Littrup: Formand for studienævnet ved Østasiatisk Institut (til december 1991). Medlem af fakultetsstudienævnets forretningsudvalg; af styrelsesgruppen ved Center for Øst- og Sydøstasien. Formand for bedømmelsesudvalget for disputats og medlem af bedømmelsesudvalget for Ph.D.-afhandling ved fakultetet. Censor ved Aarhus Universitet.

Y. Nagashima: Daglig leder af Japansk Informationscenter. Medlem af studienævnet ved Østasiatisk Institut. Censor ved Handelshøjskolen i Bergen.

K. Refsing: Vice-bestyrer ved Østasiatisk Institut. Medlem af styrelsesgruppen ved Center for Øst- og Sydøstasien. Censor ved Aarhus Universitet.

R. Tung: Eksamensleder ved Østasiatisk Institut. Censor ved Handelshøjskolen i København.

Rejser og kongresdeltagelse:

B. Arendrup: Forskningsophold ved Center for Chinese Studies, Taipei, Taiwan (juli 1990-januar 1991).

V. Brun: Deltagelse i konference om Synkretisme i Sydøstasien: Kultur, økonomi, politik, i Gran, Norge (september 1991); i konference om Asian Perceptions of Nature ved NIAS, København (oktober 1991). Arrangør af europæisk møde af ERASMUS-koordinatorer fra Sydøstasien-netværk, København (september). Forelæsninger ved Danmarks Biblioteksskole (marts); Industrirådet (27. maj); NIAS, København (september); DANIDAs kursuscenter (august og oktober).

K. E. Brødsgaard: Deltagelse i kongressen China in the 1990s, Delhi (februar 1991); i 1991 Annual Meeting of the American Association for Asian Studies, New Orleans (april 1991); i Fall Regional Seminar, Chinese Studies, University of California, Berkeley (april 1991); i konferencen Kina i Norden, Stockholm og Helsingfors (juni 1991); i symposiet Norms and their Popularization in Chinese Culture, Leiden (juli

1991). Ophold ved Universitetet i Leuven (september 1991).

S. Egerod: Ophold i Taiwan (fra december 1990 til februar 1991). Besøg i Kina og Tibet (august 1991).

O. Lidin: Deltagelse i internationale kongresser i Paris, Berlin og Fukuoka.

L. Littrup: Deltagelse i Americano-European Symposium on Society vs. State in Chinese, Japanese, Korean, and Vietnamese Traditions, Paris (maj 1991); og i Second International Symposium on the History of Ming and Qing Dynasties, Tianjin (juli 1991).

Y. Nagashima: Deltagelse i Sixth EAJIS Conference, Berlin (september 1991).

K. Refsing: Deltagelse i Sixth EAJIS Conference i Berlin (september 1991).

Gæsteforelæsninger i udlandet:

(V. Brun) Gæsteforelæst ved Universitetet i Passau (januar).

(K. E. Brødsgaard) Gæsteforelæst ved Benares Hindu University; ved Shantiniketan University; og ved Netaji Institute of Asian Studies (februar 1991); ved Stanford University, og ved University of California, Berkeley (april 1991).

(O. Lidin) gæsteforelæst i Paris, Berlin, Fukuoka, Venedig, Linköping samt Göteborg.

(K. Refsing) Gæsteforelæst ved Göteborg Universitet.

Gæsteforelæsere fra udlandet:

Glenn Dudbridge fra Oriental Institute, Oxford University, England (marts 1991): Tang China through Word of Mouth (exploring the idea of reconstructing provincial oral history from anecdotal literature).

Joy Hendry fra Scottish Centre for Japanese Studies, University of Stirling and Oxford Polytechnic (oktober 1991): Gift-wrapped Japan og pre-school education in Japan.

Wendy Larson fra University of Oregon (december 1991): Literary Modernism and Nationalism in China.

Liu Xiaofeng fra Shenzhen Universitetet, Kina (marts 1991): Intellektuelle grupperinger i Kina i de seneste år.

B. Moeran fra SOAS, University of London: Otte forelæsninger om det moderne Japan.

Wang Dunshu fra History Department, Nankai University, Tianjin (hele september måned): Herodotus and Sima Qian, samt forelæsninger over verdenshistorien set med moderne kinesiske øjne.

Wang Runnan, formand for Forbundet for et demokratisk Kina, Paris (september 1991). Konsekvenserne for den kinesiske demokratiske bevægelse af de seneste ændringer i Sovjetunionen.

Zheng Min fra Department of Foreign Languages,

Beijing Normal University, Beijing (september 1991): Modern and contemporary Chinese poetry.

Gaver:

Østasiatisk Institut har i 1991 modtaget en boggave fra Japan Foundation (127 titler) til en værdi af 613.000 Yan; endvidere en værdifuld boggave fra den kinesiske ambassade. Vi har som støtte til undervisning m.m. inden for koreansk sprog og kultur modtaget en større pengegave fra Korea Research Foundation.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 9.

Professorer: S. Egerod, O. Lidin.

Lektorer: B. Arendrup, V. Brun, K. E. Brødsgaard, L. Littrup, Y. Nagashima, K. Refsing, R. Tung.

Kandidatstipendiater: B. Frellesvig (Det humanistiske Fakultet), S. Hartvig (Carlsbergfondet).

Forskningsrådstipendiat: J. Østergaard Petersen.

Undervisningspraktikant: Miho Sekiguchi.

Undervisningsassistenter: K. Minami Gottfredsen, N. Hansen, C. S. Krarup, T. T. Losang, T. Rønnenkamp-Holst, H. H. Sørensen.

TAP: Antal årsværk: 1,35.

Sekretær: R. Jørgensen.

Biblioteksmedarbejdere: Bent Nielsen, J. Ø. Petersen.

Ph.D.-afhandlinger:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Andersen, Poul: Taoist ritual texts and traditions, with special reference to Bugang, the cosmic dance (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager)

Børdahl, Vibeke: The Chinese author Qin Zhao-yang: Theory and practice during the early years 1940-1957 (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager)

Specialer:

Petersen, Susan Aagaard og Mads A. Kirkebæk: Hainan som provins og særlig økonomisk zone: Plan versus virkelighed (gruppespéciale).

Thunø, Mette: Tryllemiddel eller Blålys? En beskrivelse af de kinesiske erhvervsskolers udvikling fra 1980 til 1990 og en analyse af erhvervsskolernes relation til erhvervslivet.

Publikationer:

Andersen, Poul: Kinesiske religioner og livsformer. i: Kinesiske religioner og livsformer, Poul Andersen, Simon Heilesen, Birthe Mølhave, s. 313, København 1990.

—: Guideline of the Eight Trigrams. East Asian Insti-

tute, Occasional Papers 6, s. 18, Østasiatisk Institut, København 1990.

—: Taoist ritual texts and traditions, with special reference to bugang, the cosmic dance (Ph.D. afhandling). Institutpublikation 1991, 245 s.

Arendrup, Birthe: Chinese Modal Verbs: Possibility, obligation and the future. Acta Orientalia 51, s. 217-40, Ejnar Munksgaard, København 1990.

—: Danmark set af en kineser: Fin kinesisk bog om dansk lærdom i tiden mellem Margrethe I og II. (Anmeldelse af Cheng Youshu: "Gebenhausen Daxue", 1989). Danmark-Kina 14, s. 19-20, København (Venskabsforbundet Danm.-Kina) 1990.

Brødsgaard, Kjeld Erik: Anmeldelse af Gunnar Viby Mogensen, Kinas økonomiske historie. Historisk Tidsskrift Bind 91, hæfte 1, s. 263-268, København 1991.

—: Xifang xuezhe guanyu Kongzi ji ruxue zai xiandai shijie zhong zuoyong de yanjiu. Shehui Kexue Zhanxian No.3, s. 244-251, Changchun 1991.

—: Anmeldelse af Göran Leijonhufvud, Going Against the Tide: On Dissent and Big-Character Posters in China. Copenhagen Papers in East and Southeast Asian Studies No.6, s. 120-126, København 1991.

—: China's Political Economy in the Nineties. China Report Vol 27, No.3, s. 177-196, New Delhi 1991.

—: Planning, Administration and Management in Chinese Agriculture with Particular Reference to the Post-Mao Period. i: The Transformation of Rural Society in the Third World, Thommy Svensson and Magnus Mörner, eds., s. 295-313, London 1990.

—: Anmeldelse af Mark Selden, The Political Economy of Chinese Socialism. International Affairs Vol.67, No.1 (January 1991), s. 200-1, Cambridge University Press 1991.

—: Makesi Weibo Lun zhongguo shehui he rujia sixiang. Qilu Xuekan No.1, 1991, s. 36-48, Qufu, Kina 1991.

—: Anmeldelse af Christopher Howe and Kenneth R. Walker, The Foundations of Chinese Planned Economy: A Documentary Survey. International Affairs Vol.67, No.1 (January 1991), s. 199, Cambridge University Press 1991.

Egerod, Søren: Anmeldelse af Bette Bao Lord: Arvestykker: En kinesisk mosaik. Weekendavisen, 19. april 1991, København 1991.

—: Anmeldelse af James A. Matisoff The Dictionary of Lahu, University of California Press. Language 67.2 (1991), s. 373-377, Baltimore 1991.

—: Far Eastern Languages. i: Sprung from some Common Source investigations into the Prehistory of Languages, Lamb, Sydney M. and E. Douglas Mitchell, s. 205-231, Stanford, California 1991.

—: Kinesisk og europæisk tænkning og historiesyn. i: Kinesiske religioner og livsformer, Andersen, Poul et al, s. 16-18, København 1991.

- : Anmeldelse af Richard Wiese: Silbische und lexikalische Phonologie. Tübingen: Niemeyer. *Lingua* 83.2 (1991), s. 269-276, 1991.
- : Thoughts on Transitivity. *The Bulletin of the Institute of History and Philology* 59.2 (1988), s. 369-384, Taipei, Taiwan 1988.
- Frellesvig, Bjarke: The Consonants of Old Japanese – a phonological interpretation. i: *European Studies in Japanese Linguistics*. 1988-90, Lone Takeuchi (ed), s. 11-27, London 1991.
- : The Consonants of Old Japanese – a phonological interpretation. i: *European Studies in Japanese Linguistics*, 1988-90, Lone Takeuchi (ed), s. 11-27, London 1991.
- Lidin, Olof G.: *Denmaku ni okeru Nihon kenkyu*. i: *Sekai no Nihon kenkyu, dai-ni-go*, s. 3, Kyoto, Japan 1991.
- : Ogyu Sorais View of History. i: *Rocznik Orientalistyczny, Polska Akademia Nauk*, s. 11, Warszawa, Poland 1991.
- : Future of Japanese Studies in Europe. *Stepping Stones, To Horizontal Internationalization Vol. 1*, No. 1, 1991, s. 13, Tokyo, Japan 1991.
- : Abe Kobo's Internationalism. i: *Rethinking Japan*, Adriana Boscaro, et al., s. 8, Sandgate, Folkestone, Kent, England 1991.
- : Tanegashima to Portugalujin. *Mainichi Shimbun* April, 1991, s. 2, Tokyo, Japan 1991.
- : Future of Japanese Studies in Europe. *Stepping Stones to Horizontal Internationalization Vol. 1*, No. 1, s. 12, Tokyo, Japan 1991.
- : Kawabata Yasunari. i: *Nobelprästlagare*, 1901-1991, Bra Böcker AB, Förlags AB Wiken, s. 1, Höganäs, Sverige 1991.
- : Haiden, Honden, Izanagi och Tzanami, Fuji, Futabatei Shimei, Eisai, Genji. i: *Nationalencyklopedin*, Bra Böcker AB, s. 2, Höganäs, Sverige 1991.
- : Suzuki Tetsuro: Andersen Shosetsu bungaku zenshu "Andersens romaner och reseskildringar", komplett samling, 10 volymer, Tokyo Shoseki Publishing Company, Tokyo, 1987. Anderseniana 1989, s. 1, Odense 1991.
- : Japanese Society in a Historical Perspective. i: *The Essence of Japanese Society*, University of Tampere, ed. Briita Koskiahio, et. al., s. 12, Tampere 1991.
- Littrup, Leif: Big and Small, and Distant and Close in History. *World History Bulletin* 8.1, s. 5-7, Philadelphia PA, USA 1991.
- : Anmeldelse: Rudi Thomsen: *Ambition and Confucianism. A Biography of Wang Mang*. *Acta Orientalia* 51, s. 330-4, København 1991.
- : Lishi Zhong de Daxiao Yuanjin. (Stor og lille, nær og fjern i historien). Lishi Jiaoxue (History Teaching) 1991.1, s. 23-4, Tianjin, Kina 1991.
- Nagaahima, Yoichi: "Nihon-Belgium kankeishi" (Review)/ "Japansk-Belgiske kulturelle forbindelser" (Anmeldelse). *Nihon rekishi* 512 (1991 – 1), s. 142-3, Tokyo 1991.
- Nagashima, Yoichi: Abe Kobo's "Ark Sakura". i: *Rethinking Japan*, Vol. 1, Ed. by Boscaro, Gatti & Raveri, s. 25-30, Kent, England 1991.
- : Robert A. Rosenstone: *Mirror in the Shrine – American Encounters with Meiji Japan* (Review). *Acta Orientalia* 52, s. 255-257, Copenhagen 1991.
- : Ogai yaku Sweden joryu sakka sakuhin nihen – Lägerlöf "Bokushi" to Steenhof "Yoru no futaba". (Ogais oversættelse af Lägerlöfs "Gösta Berlings Saga" og Steenhofs "To natlige scener". Ogai 48, s. 13-20, Tokyo, Japan 1991.
- : Ogai yaku "Sokkyo shijin" to Andersen no gensaku (Ogais oversættelse af "Improvisatoren" og H.C. Andersens original). Ogai 49, s. 233-84, Tokyo, Japan 1991.
- Refsing, Kirsten, Tawara, Machi: Tawara Machi: "Salatens Jubilæumsdag" (Oversættelse). Århus 1990, 171 s.
- : Japanske låneord i dansk. *Kunst og Borger*, s. 4, Roskilde 1991.

Søren Egerod

Carsten Niebuhr Institutet

Forskningsvirksomhed:

Institutet er i sin struktur en tværfaglig konstruktion og dækker flere forskningsområder.

Ægyptologisk afdeling varetager udforskningen af det førislamiske Ægyptens sprog og kultur med hovedvægt på den førkristne tid. Nærorientalsk arkæologisk afdeling beskæftiger sig med arkæologien i hele det nærorientalske område fra forhistoriske tid til Senantikken. Assyriologisk afdeling varetager udforskningen af Mesopotamiens, Levantens og Anatoliens historie og kultur i den førhellenistiske oldtid og af det sumeriske og akkadiske sprog. Afrikansk afdeling beskæftiger sig med forskning i berbersprog og nordafrikansk kultur, lejlighedsvis også arabisk folke-mål (Kairrodialekt, marokkansk arabisk); hovedvægten ligger på tuaregisk (berbersprog i Niger, Mali m.v.).

1. Afrikansk afdeling

1.1 Fortsat redaktion af tuaregisk ordbog over Adrar-dialekten (Mali) (Karl-G. Prasse).

1.2 Fortsat redaktion af Ghabdouane Mohamed: *Levnedsbeskrivelse* (tuaregisk, Ayr-dialekt, Niger), med fransk oversættelse (Karl-G. Prasse).

1.3 Fortsat revision af Hans Ritter: *Tysk-Tuaregisk*

Ordbog, med henblik på fælles udgivelse (Karl-G. Prasse).

1.4 Redaktion af Grammatisk skizze over marokkansk-arabisk, til undervisningsbrug (Karl-G. Prasse).

2. Assyriologisk afdeling

2.1 Fortsat arbejde med oversættelse af Gilgamesh-eposet til dansk, i samarbejde med Ulla Koch Westenholz. Oversættelsen påtænkes at udkomme i bind II af »Verdensreligionernes Hovedværker« i nyudgave under redaktion af lektor, cand.theol. Bent Smidt Hansen (Aage Westenholz).

2.2 Fortsat arbejde med udgivelsen af de sargoniske tekster fra Nippur (Aage Westenholz).

2.3 An Intellectual History of Ancient Near Eastern Studies: Projektet er en faghistorisk analyse af udforskningen af den Nære Orients oldtidskulturer uden for Ægypten. Det indebærer omfattende litteraturstudier og arbejde i arkiver, f.eks. British Museum, The Oriental Institute, Chicago, University Museum i Philadelphia. Det sigter på en sammenhængende fremstilling i bogform, hvor fagenes udvikling og relation til det nittende og tyvende århundredes europæiske kulturelle, historiske og ikke mindst religiøse debatter vil blive belyst (Mogens Trolle Larsen).

2.4 Fortsat arbejde med udgivelse af de oldbabylonske tekster fundet i Tell Leilan (Nordøst-Syrien) 1987. Et komplet manuskript for de 218 breve i arkivet foreligger og færdigredigeres i samarbejde med andre forskere i »The Yale University Tell Leilan Project« (Jesper Eidem).

2.5 Arbejde med udgivelse af oldbabylonske breve fra Mari i Øst-Syrien (Jesper Eidem).

3. Nærorientalsk arkæologisk afdeling

3.1 Symbolsprog i de statsformative perioder i Mesopotamien og Syrien: Fortsatte undersøgelser af det symbolsprog, som optræder i forbindelse med keramiske dekorationer, segl, figuriner og vægmalerier. I projektet indgår udgravninger på Tell Mashnaqa i det østlige Syrien af levn fra Ubaidperioden (5. årtusinde f.Kr.), i samarbejde med arkæologiske institutter i USA (Yale University, University of Arizona) (Ingolf Thuesen).

3.2 Genetisk arkæologi: Fortsatte analyser i samarbejde med Biokemisk Institut B (Københavns Universitet) af forekomst af humant DNA i knogler, tænder og væv i arkæologiske fund fra Grønland og Syrien. Undersøgelserne har til formål at bestemme køn

og etnisk affinitet af oldtidens befolkning (Ingolf Thuesen).

3.3 Tidlig-ægyptiske hytter og baldakiner: Fortsat bearbejdelse af de træ- og sivbygninger, som er afbildet i prædynastisk og arkaisk tid samt i Gamle Rige (Evelyn Oldenburg).

3.4 Ed-Dur projektet: Efter afslutningen af instituttets udgravninger i Ed-Dur, Umm al-Qaiwain, De forenede Arabiske Emirater (1987, 1988, 1989) i samarbejde med belgiske, britiske og franske kolleger, er der blevet arbejdet med forberedelse af den endelige publikation. Alle data vedrørende fund, planer og snit er skrevet på computer (Daniel T. Potts).

3.5 Tell Abraq projektet: På grund af Golf-krigen var det ikke muligt at gennemføre udgravningernes tredje kampagne i Tell Abraq, Umm al-Qaiwain, De Forenede Arabiske Emirater (tidligere kampanjer 1989, 1990). I stedet færdiggjordes monografien om 1990-kampagnen (Daniel T. Potts).

3.6 Før-islamiske mønter i det østlige Arabien: Studiet af alle kendte før-islamiske mønter i området er blevet afsluttet og publiceret (Daniel T. Potts).

4. Ægyptologisk afdeling

4.1 Papyrussamlingen: Det af Carlsbergfondet støttede internationale projekt (se Københavns Universitets Årbog 1989 og 1990) er fortsat. I 1991 har professor John Ray, Cambridge (UK) og Dr. Michel Chauveau (med venlig imødekommenhed fra direktøren for Institut Français d'Archéologie Orientale au Caire) været gæsteforskere på CNI. Projektets første publikation, The Carlsberg Papyri 1: Demotic Texts from the Collection, er udkommet i Serien CNI Publications (Paul John Frandsen).

4.2 Breve til afdøde: Denne »genre« inden for ægyptisk religiøs litteratur, som stadig er langt fra at have fået den opmærksomhed som indholdet fortjener, er blevet studeret, og en artikel er skrevet om emnet (Paul John Frandsen).

4.3 Tabu: Arbejdet hermed er blevet genoptaget (Paul John Frandsen).

Udgravninger:

I august og september ledede Ingolf Thuesen en udgravning på Tell Mashnaqa i det østlige Syrien, en bebyggelse og gravplads fra 5. årtusinde.

Projektet foregår i samarbejde med Yale University og The Smithsonian Institution, USA.

I april og maj deltog Jesper Eidem som arkæolog og epigraf i de britiske udgravninger i Tell Brak i det nordøstlige Syrien.

Kongresdeltagelse, gæsteforelæsninger og ansættelser i udlandet:

Jesper Eidem: Ansat som gæsteforsker ved UPR 193, C.N.R.S., Paris (juli-december).

Paul John Frandsen: Deltog i en international konference om studiet af tekster fra Deir el-Medina (Ægypten) på Rijksuniversiteit te Leiden, maj-juni.

Mogens Trolle Larsen: Var tilknyttet The Getty Center for the History of Art and the Humanities i Santa Monica, Californien, USA indtil 1. juli. Holdt i samme periode gæsteforelæsninger ved følgende institutioner: The Getty Center i Santa Monica, University of California at Los Angeles, Berkeley, University of Chicago, University of Pennsylvania i Philadelphia. Var inviteret til at lede en session ved et jubilæums-symposium ved John Hopkins University i Baltimore. Arrangerede sammen med Ann Gunter, curator ved Sackler Gallery of Asian Art, The Smithsonian Institution, Washington D.C. en workshop, med titlen The Construction of the Ancient Near East.

Daniel T. Potts: Holdt gæsteforelæsning om sine udgravninger ved ed-Dur og Tell Abraq ved University of Sydney, maj, og deltog i det årlige møde i Society of Arabian Studies.

Ingolf Thuesen: Foretog en studie- og kongresrejse til USA i april og holdt gæsteforelæsninger ved følgende institutioner: Department of Ancient Languages and Civilizations, University of California at Los Angeles, Department of Anthropology, Arizona University, Phoenix, Department of Anthropology, University of Arizona, Tucson, og ved The Annual Meeting of Society of American Archaeology, New Orleans. Deltog i XXXVIIIème Rencontre Assyriologique Internationale, Paris, juli.

Aage Westenholz: Deltog i symposiet »Die Rolle der Astronomie in den Kulturen Mesopotamiens« i Graz, september.

Udgivervirksomhed:

Paul John Frandsen var fortsat redaktør af instituttets skriftserie, CNI Publications. Mogens Trolle Larsen var redaktør af tidsskriftet Culture and History. Daniel T. Potts var redaktør af tidsskriftet Newsletter of the Society for Arabian Studies, og chefredaktør for tidsskriftet Arabian Archaeology and Epigraphy.

Kollegiale organer:

Paul John Frandsen var fortsat medlem af Det humanistiske Fakultetsråd, af Forskningsudvalget og af Publikationsudvalget. Mogens Trolle Larsen var Honorary Research Fellow ved University College, London.

Undervisning:

I efteråret deltog instituttet i Åbent Universitet med to kurser inden for faget ægyptologi: 1) Ægypten, arkæologi og 2) Ægypten, samfund og historie.

Informationsvirksomhed:

Til instituttet er knyttet Dansk ægyptologisk Selskab under ledelse af mag.art. i ægyptologi Torben Holm-Rasmussen. Selskabets formål er at udbrede kendskab til oldtidens Ægypten blandt alment interesserede. Dets virksomhed omfatter afholdelse af symposier (i 1991 med emnerne Ægypten og Det gamle Testamente, Ægypten og de fremmede, Amarna), museumsopvisninger samt udgivelse af tidsskriftet Papyrus.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 8.

Lektorer: Paul John Frandsen, Mogens Trolle Larsen, Evelyn Oldenburg, Karl-G. Prasse, Aage Westenholz, Eva Richter Æroe.

Kandidatstipendiat: Jesper Eidem.

Forskningsstipendiat: Ingolf Thuesen.

TAP: Antal årsværk: 1,6.

Lis Skærbo, Anne Zeeberg.

Specialer:

Hoffmann Pedersen, Charlott: Natufian chipped lithic assemblage from Sunakh near Petra, southern Jordan.

Holmen, Bente: Kronologi – kongerækken i første halvdel af det 18. dynasti.

Publikationer:

Eidem, Jesper: An old Assyrian Treaty from Tell Leilan. i: Melanges Garelli, D. Charpin & F. Joannes (udg.), s. 185-207, Paris 1991.

–: Un "Present Honorifique". i: Florilegium Marianum, J.-M. Durand, s. 53-60, Paris 1992.

–: Marginal Notes on some Letters from Tell al Rimah. N.A.B.U. 3, s. 59-60, Paris 1991.

–: Les Archives Paléo-babyloniennes de Tell Leilan. Les Dossiers d'Archéologie 155, s. 50-3, Paris 1990.

Frandsen, Paul John: Philip Glass' Akhnaten. Papyrus 11/1, s. 22-63, København 1991.

–: The Carlsberg Papyri 1: Demotic Texts from the Collection. With Contribution by K.-Th. Zauzich, W.J. Tait and Michel Chauveau = CNI Publications, vol 15. København 1991, 148 s. + 10 plancher.

Hermansen, Bo Dahl: Ancient Egypt in Barry Kemp's Perspective. Acta Orientalia Vol 52, s. 7-34, København 1991.

Larsen, Mogens Trolle, Møller, Eva: Five old Assyrian Texts. i: Melanges P. Garelli, P. Charpin & F. Joannes (udg.), s. 227-52, Paris 1991.

Oldenburg, Evelyn: Sukas IX. The Chalcolithic and Early Bronze Age Periods. København 1991, 125 s.

Pedersen, Charlott Hoffmann, Buchwald, Vagn F.: An examination of metal objects from Tell Abraq, U.A.E. Arabian Archaeology and Epigraphy 2/1, s. 1-9, København 1991.

Potts, Daniel Thomas: *Lock and Key in Ancient Mesopotamia*. *Mesopotamia* 25, s. 185-192, Firenze 1990.

—: *A Note on Red Salt*. *NABU* 1990/4, s. 107, Paris 1990.

—: *Tayma and the Assyrian Empire*. *Arabian archaeology and epigraphy* 2/1, s. 10-23, København 1991.

—: *Pre-Alexandrine Phoenician staters from North-eastern Arabia*. *Arabian Archaeology and Epigraphy* 2/1, s. 24-30, København 1991.

Prasse, Karl-G.: *Anmeldelse af: Siegbart Uhlig & Bairu Tafla (Hrsg.): Collectanea Aethiopica = Äthiopische Forschungen, Band 26. Acta Orientalia* 51, s. 257-61, København 1990.

Prasse, Karl-Gottfried: *Anmeldelse af: Veronica Six (hrsg.v, Ernst Hammerschmidt): Ägyptische Handschriften 2: Die Handschriften der Bayerischen Staatsbibliothek. Verzeichnis der Orient. Handschr. in Deutschl.* XX,5(1989 Wiesb). *Acta Orientalia* 52, s. 174-175, København 1991.

—: *Anmeldelse af: Olga Kapeliuk: Nominalization in Amharic*. *Äthiopische Forschungen* 23 (1988, Stuttgart) 171pp. *Acta Orientalia* 52, s. 171-173, København 1991.

—: *Anmeldelse af: Edward Ullendorff: From the Bible to Enrico Cerulli. A Miscellany of Ethiopian and Semitic Papers*. (1990, Stuttgart), 235pp. *Acta Orientalia* 52, s. 169-171, København 1991.

Evelyn Oldenburg

Institut for Eskimologi

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskningsvirksomhed omfatter sproglige, kulturelle og samfundsvidenskabelige emner. Geografisk er forskningen koncentreret om inuitområderne i Grønland, Canada, Alaska og Sibirien med hovedvægten lagt på Grønland.

Sprogforskning

Fortsat arbejde på den komparative eskimoiske ordbog (integration af de aleutiske, polar-eskimoiske og nye Yupik data) (Michael Fortescue).

Tilegnelsen af det grønlandske skriftsprog undersøges. Pilotundersøgelsens indsamlede data behandles og anden undersøgelsesrunde planlægges. Der udarbejdes nye og supplerende tests (Birgitte Jacobsen).

Kultur- og samfundsforskning

Grønlandernes forbindelse med inuit i Canada, Ala-

ska og Sibirien kortlægges og betydningen af denne kontakt, kulturelt og politisk, undersøges. Materialet omfatter bl.a. sagn, beretninger om enkeltpersoners kontakt i det 19. og begyndelsen af det 20. århundrede, samt rapporter og interview om den ret omfattende forbindelse, der har fundet sted i den anden halvdel af det 20. århundrede (Inge Kleivan).

Fortsættelse af et to-årigt forskningsprojekt om tamrenavl i Grønland, der sigter dels på at kortlægge rendriftens udvikling i Grønland (ændringer i driftsformer m.v.), og dels på at identificere specifikke grønlandske problemer i relation til rendrift som erhvervs- og livsform. Projektet omfatter en kortlægning af den samiske aktivitet i den grønlandske rendrift (1953-78), ligesom en komparativ behandling af rendriftsformerne hos Inuit iøvrigt (Canada og Alaska) (Hans-Erik Rasmussen).

Forbindelsen mellem de grønlandske bygders udviklingsproblemer og den lokale bygdekultur søges belyst i et projekt, der er baseret på en kombination af empiriske undersøgelser i Upernavik kommune i Vestgrønland og teoretiske og fagliterære studier, der kan hjælpe med til at forstå de specielle problemer, man støder på i udviklingen og den dermed forbundne erhvervsmæssige, økonomiske og sociale omstrukturering af byggerne (Søren Forchhammer).

En historisk antropologisk undersøgelse af grønlandske kateketers selvforståelse og forestillinger om social forandring belyst gennem deres embedsdagbøger (Søren Thue Thuesen).

Andre aktiviteter:

Redaktionsarbejde: Michael Fortescue er medlem af redaktionskomitteen for »Acta Linguistica Hafniensis« og medredaktør til »Layered Structure and Reference in a Functional Perspective (Benjamins, Amsterdam)«. Inge Kleivan er medlem af redaktionskomitteen for »Études/Inuit/Studies« Québec, Canada og medlem af redaktionskomitteen for »Acta Borelia: A Nordic Journal of Circumpolar Societies« Tromsø, Norge.

Kongresrejser med foredrag:

Kongres »Archaeology and Linguistics« i Darwin, Australien juli 1991 (M. Fortescue). Den første internationale H. C. Andersen conference i Odense, august 1991 (I. Kleivan).

Forskningsrejser:

Nuuk og Sisimiut, Grønland, juni 1991 (I. Kleivan). Feltarbejde i Upernavik kommune april til november 1991 (S. Forchhammer). Feltophold i Godthåbsfjorden (grønlandsk rendrift) i maj og september 1991, og ophold og interviews i den syd-samiske rendrift ved Snåsa, Norge, juli 1991 samt i den Finnmark-samiske rendrift, Kautokeino, Norge, november 1991 (Hans-Erik Rasmussen).

Gæsteforelæsninger:

Københavns Lingvistikreds 60-årsdag, september 1991 (Michael Fortescue). Gæsteforelæsning ved Tromsø Universitet, Institut for Samfunnsvitenskap i emnet »Samisk rendrift i Grønland«, november 1991 (Hans-Erik Rasmussen).

Stab:

VIP: Antal årsværk: 5.

Lektorer: Mag.scient. Jens Dahl (orlov), Ph.D. Michael Fortescue, mag.art. Inge Kleivan.

Kandidatstipendiat: Cand.mag. Birgitte Jacobsen.

Forskningsstipendiater: Cand.mag. Søren Forchhammer, mag.scient. Hans-Erik Rasmussen.

Ekstern lektor: Lærer Gaba Thorning.

Undervisningsassistent: Cand.mag. Helene Brochmann.

TAP: Antal årsværk: 0,7.

Assistent: Adda Schack Andersen.

Speciale (konferens):

Kristoffersen, Lars: Verbal Derivation and Inflection in a Functional Grammar of West Greenland.

Publikationer:

Fortescue, Michael: Switch reference anomalies and "topic" in West Greenlandic: a case of pragmatics over syntax. i: Levels of Linguistic Adaption, Jef Verschueren, s. 55-80, Amsterdam/Philadelphia 1991.

–: Inukturn: An introduction to the language of Qaanaaq, Thule. København 1991, 210 s.

Kleivan, Inge: Greenland's national symbols. North Atlantic Studies Vol. 1, No. 2, s. 4-16, Aarhus 1991.

–: Historie og historier i Grønland. i: Klaus Khán Bá-bán. En etnografisk kalejdoskopi tilegnet Klaus Ferdinand d. 19. april 1991, Susanne Dybbroe, Poul Brøbech Møller, Asta Olesen, Elisabeth Vestergaard og Torben A. Vestergaard, s. 234-58, Aarhus 1991.

–: Kampen for større politisk selvbestemmelse. Geografisk Orientering, tema: Arktiske områder 3, s. 136-141, Brenderup 1991.

Rasmussen, Hans-Erik: Samerne på Kola-halvøen. Jordens Folk – etnografisk revy 1, 1990, s. 7-13, København 1990.

Michael Fortescue

Klassiske sprog

Institut for græsk og latinsk Middelalderfilologi/ Center for europæiske Middelalderstudier

Dette er sidste årsberetning for instituttet, der i 33 år har drevet forskning vedrørende tekster på europæisk middelalders to internationale sprog, græsk og latin, og siden 1982 også har fungeret som samarbejdsorgan (center) for forskning og undervisning i middelalderlige emner i almindelighed. Pr. 1.1. 1992 er instituttet fusioneret med Institut for klassisk Filologi (nyt navn: Institut for Græsk og Latin). Medarbejdere fra de to institutter har i 1991 samarbejdet om afholdelse af den 6. internationale nylatinkongres, som fandt sted på Københavns Universitet Amager.

Følgende forskning er blevet udført ved middelalderinstituttet:

1. Middelalderens brug af antikke tekster

B. Munk Olsen har i samarbejde med J. Hamesse (Louvain-la Neuve) og J. Deckers fortsat sine undersøgelser af florilegier som kilde til vor forståelse af middelalderens kultur (til publikation i serien »Typologie des sources du moyen âge occidental«). Endvidere har han studeret særtrækkene ved tekstoverleveringen i det 11. og 12. årh. med henblik på et bidrag til det italienske værk 'Lo spazio letterario del Medioevo'. Endelig har han som formand for European Science Foundations internationale netværk »The Classical Tradition in the Middle Ages and Renaissance«, undersøgt klassikerreceptionen, det filologiske arbejde med de klassiske tekster og antikværens indflydelse på den europæiske litteratur. K. Friis-Jensen har med henblik på serien »Corpus Translationum et Commentariorum« og samleværket »Horace à la lumière de la science du XXème siècle« fortsat sine studier af 9.-12. århundredes kommentarer til Horats digte. Han har også arbejdet videre på en ny tekstkritisk udgave af Saxos Danmarkshistorie; han har her samarbejdet med Dr. P. Fisher fra Cambridge, der skal udarbejde en engelsk paralleloversættelse.

2. Vesteuropæisk filosofi, sprog- og naturvidenskab

S. Ebbesen har studeret filosofiske skoler i 12. årh. og sammen med Y. Iwakuma, Kyoto, lavet en samling af kilder om dem. Han har endvidere fortsat arbejdet på (1) en middelalderens filosofihistorie, (2) en registrering af logiske og grammatiske essays af typen »sophismata,« (3) – i samarbejde med I. Rosier, Paris – en udgave af en større samling sophismata fra 13. årh., der skal komme i den danske nationalserie Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi. I tilknytning

til samme serie har F.S. Pedersen fra Odense Univ. ved instituttet arbejdet med overleveringshistorie for astronomiske tabelværker fra 12.-13. årh., og S. Ebbesen har i Paris og Erfurt undersøgt håndskrifter med et værk af Niels Drukken (14. årh.). M. Sirridge fra Louisiana og P. Streveler har været to uger i København for sammen med S. Ebbesen at arbejde på en udgave af Richardus' Abstractiones (sophismata) fra ca. 1250; gruppen mødtes senere i Madison, og S. Ebbesen har også været i Oxford for at undersøge håndskrifter af teksten. Han har endelig ledet et dansk-hollandsk-belgisk team, som udgiver Johannes Buridans Summulæ (14. årh.).

3. Middelalderlig liturgisk musik

J. Raasted, der er medredaktør af den internationale serie »Monumenta Musicae Byzantinae,« har til den fortsat arbejdet på en facsimileudgave af håndskriftet Ambrosianus gr. 44 (A.139.sup.). Han har endvidere afsluttet en undersøgelse af »Kathisma«-genren (i samarbejde med A. Jung), og sammen med prof. G. Stathis fra Athen arbejdet på en grundbog i byzantinsk musik. Endelig har J. Raasted medvirket ved cand.mag. B. Schartaus udgave af en senbyzantinsk musikteoretiker, Ps.-Kosmas. N. Ulf-Møller har arbejdet med den musikalske udvikling i russiske sticherar-håndskrifter fra 12. til 17. århundrede. Chr. Troelsgård har afsluttet en sammenlignende analyse af parallelt overleverede kirkesange i byzantinsk og vestlig tradition.

4. Andet

J. Raasted har som led i et dansk-svensk projekt undersøgt den relative kronologi af de enkelte tekstdele i det arnamagnæanske håndskrift 76,8°. K. Friis-Jensen har fortsat arbejdet med en udgave af biblioteks-kataloger fra Peterborough Abbey.

B. McGuire har skrevet artikler om skandinaviske klostre til »Dictionnaire d'histoire et de géographie ecclésiastiques;« i øvrigt har hans forskning koncentreret sig om myter og bevidsthedsformer i tilknytning til klosterlivet, med særlig vægt på cistercienserordenen (specielt dens tidlige exemplum-litteratur), men også med inddragelse af kartheuserne og birgittinerne (venskab i Birgitta af Vadstenas teologi). En større undersøgelse af fromhedslivet i perioden 1250-1550 er blevet påbegyndt, første fase er studier i Jean Gersons (ca. 1400) teologi og psykologi.

Til institutprojektet »Udgave af en hidtil ukendt version af sidste bog af Petrus Comestors Historia Scholastica (12. årh.)« har J. Raasted fuldført en revideret kollation.

Flere af instituttets medarbejdere har medvirket som redaktører af artikelsamlinger, samt af tidsskrifterne Classica et Mediaevalia, Revue d'Histoire des Textes, Archivum Latinitatis Medii Aevi, Medieval Philosophy and Theology, Cistercian Studies Quar-

terly, *Commentarii Cistercienses*; og af serierne Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning, *Monumenta Musicae Byzantinae*, *Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi* og ordbogen *Novum Glossarium Medii Latinitatis*. Instituttets eget talerør, *Cahiers de l'Institut du Moyen Age Grec et Latin*, udkom med ét nummer (61) på 440 sd.

Der har været mange rejser. S. Ebbesen har tilbragt to måneder med håndskriftstudier og forskningssamarbejde i Paris, været på biblioteksrejser til Erfurt og Oxford samt deltaget i et symposium om middelalderlig nominalisme i Madison, Wisconsin.

K. Friis-Jensen har studeret håndskrifter i Rom og Firenze og har gæsteforelæst på Roms Universitet.

B. McGuire har været i Vadstena og Dijon, og har gæsteforelæst i Oxford og ved Western Michigan University.

B. Munk Olsen har til udgangen af august været medlem af Statens humanistiske Forskningsråd, og er fortsat rådets repræsentant i Standing Committee for the Humanities (European Science Foundation), og har i administrativt og videnskabeligt øjemed besøgt Rom, Firenze, London, Oxford, Heidelberg, Reykjavik og Bukarest.

J. Raasted og Chr. Troelsgård har holdt foredrag ved den 18. byzantinistkongres i Moskva. J. Raasted og N. K. Ulff-Møller har talt ved et symposium om byzantinsk musik i Bydgoszcz i Polen. Sidstnævnte har endvidere deltaget i en byzantinistkongres i Boston og forelæst ved UCLA og i London, Ontario.

Dr. G. Klima, Budapest, og Dr P. Fisher, Cambridge, har hver i tre måneder været gæsteforskere ved instituttet.

Stab:

VIP: Antal årsværk: $5\frac{3}{4}$ (+ 1 fondsbetalt, + $\frac{1}{12}$ akademisk medarbejder).

Professor: Dr. Univ. Birger Munk Olsen.

Docenter: Dr. phil. Sten Ebbesen, dr. phil. Jørgen Raasted.

Lektorer: Dr. Graham Caie (fratrådt 31.5., indtil da orlov), dr. phil. Karsten Friis-Jensen, dr. phil. Brian McGuire.

Kandidatstipendiat: Cand. mag. Christian Troelsgård (til ultimo okt.).

Fondslønnet medarbejder: Ph.D. Nina K. Ulff-Møller.

Akademisk medarbejder: Lars Valentin Christiansen (ultimo marts til ultimo okt.).

TAP: Antal årsværk: 0,9.

Overassistent Hannah Krogh Hansen, studentermedhjælp Signe Louw.

Publikationer:

Ebbesen, Sten: Videnskabelig autoritet. i: *Autoritet i*

Middelalderen, Brian McGuire, s. 81-94, København, Danmark 1991.

—: (Review of) M.G. Henninger, *Relations. Medieval Theories 1250-1325*. Philosophical Books 32, s. 146-7, 1991.

—: *Knowledge and the Sciences in Medieval Philosophy*. Helsinki 1990, s.

—: (Review of) Christos Evangelou, *Aristotle's Categories and Porphyry*. *Isis* 82:2:312, s. 363-364, Madison, Wisconsin 1991.

—: Retorik som filosofisk disciplin i 13.-14. århundrede. *Filosofiske Studier* 12, s. 17-26, København 1991.

—: *Is Logic Theoretical or Practical Knowledge? Itinéraires d'Albert de Saxe, actes du Colloque... à l'occasion du 600e annivers.*, s. 267-283, Vrin, Paris 1991.

—: *Two Nominalist Texts*. *Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin* 61, s. 429-440, København 1991.

Friis-Jensen, Karsten: *Historiography and humanism in early sixteenth-century Scandinavia*. i: *Acta Conventus Neo-Latini Torontoensis*, Alexander Dalzell et al, s. 325-333, Binghampton, New York 1991.

—: Den klassiske græske og romerske litteratur på dansk. *Bogens Verden* 4, s. 299-304, København 1991.

Jung, Annette: *The Kathismata in the Sofia Manuscript Kliment Ohridski cod. gr. 814*. *Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin* 61, s. 49-77, København 1991.

McGuire, Brian Patrick: *Videnskabelig autoritet. i: Autoritet i Middelalderen*, Brian McGuire, s. 81-91, København 1991.

—: *Denys of Ryckel's Debt to Bernard of Clairvaux. i: Die Ausbreitung kartausischen Lebens und Geistes im Mittelalter. Band 1. Analecta Cartusiana*, Dr. James Hogg, s. 13-34, Universität Salzburg, Austria 1990.

—: *Lyt nu mit barn. Autoritet og oprør i 1100-tallets Vesteuropa. i: Autoritet i Middelalderen*, Brian McGuire, s. 11-34, København, Danmark 1991.

—: *Autoritetsformer i middelalderen og i dag. i: Autoritet i Middelalderen*, Brian McGuire, s. 183-200, København, Danmark 1991.

—: *The Difficult Saint: Bernard of Clairvaux and his Tradition*. Kalamazoo, Michigan 1991, 317 s.

Olsen, Birger Munk: *Chronique des manuscrits classiques latins (IXe-XIIe siècles)*. *Revue d'Histoire des Textes* 21, s. 37-76, Paris 1991.

Raasted, Jørgen Juul: *Byzantine Liturgical Music and its Meaning for the Byzantine Worshipper. i: Church and People in Byzantium. Twentieth Spring Symposium of Byzantine Studies*, Rosemary Morris, s. 49-57, Chester, England 1990.

—: *Rhythm in Byzantine Chant. i: Rhythm in By-*

- zantine Chant. Acta of the congress held at Hernen Castle in November 1986, Ch. Hannick and V.D. van Aalst, s. 67-91, Hernen, Holland 1991.
- The "laetantis adverbia" of Aurelian's Greek informant. i: Aspects de la musique liturgique au Moyen Age. Actes des Colloques de Royaumont de 1986, 1987 et 1988, Christian Meyer, s. 55-66, Paris, Frankrig 1991.
- Autoritet i Byzans. i: Autoritet i Middelalderen, Brian McGuire, s. 51-64, København, Danmark 1991.
- Troelsgård, Christian: Enhed og mangfoldighed. Liturgiske traditioner og kirkelig autoritet. i: Autoritet i Middelalderen, Brian McGuire, s. 35-50, København, Danmark 1991.
- Anmeldelse: Toulaitos-Banker, Diane H., The Byzantine Amomos Chant of the Fourteenth and Fifteenth Centuries (Analecta Vlatadon, 46). Speculum 65, 4, s. 1064-1065, Cambridge, Massachusetts 1991.
- The musical structure of five Byzantine stichera and their parallels among Western antiphons. Cahiers d'Institut du Moyen-Age Grec et Latin 61, s. 3-48, København 1991.

Sten Ebbesen

Institut for klassisk Filologi

Forskningsvirksomhed:

Instituttet danner rammen om forskning i meget forskellige emner med det fællestreik, at beherskelsen af græsk og/eller latin er en forudsætning for, at man kan behandle stoffet. Ved IKF koncentrerer forskningen sig især om to perioder: Den klassiske oldtid (både græsk og latin) og nyere tid fra ca. 1500-1700 (nylatin).

Den klassiske oldtid

Sproglige studier koncentrerer sig om en undersøgelse af morfologisk systematik på græsk og latin (J. Christensen) og en undersøgelse af det latinske verbalsystem (C. M. Taisbak).

Af litterære studier kan fremhæves en nu afsluttet monografi »Homer og hans Tilhørere«, som vil udkomme i 1992 (M. Skaft Jensen) og færdiggørelsen af nogle arbejder om Euripides' sene skuespil med særlig henblik på de sceniske effekter (J. Mejer).

I filosofi er instituttets forskningsindsats nært knyttet til Det humanistiske Forskningsråds initiativ »Hellenismen«, og der arbejdes især med den stoiske samfundsfilosofi (J. Christensen) med Ciceros og Senecas latinske oversættelser af græsk stoisk terminologi (B.

Mygind) og med den antikke filosofis overleveringshistorie i oldtiden (J. Mejer). I videnskabshistorie fortsættes arbejdet med en dobbeltsproget kommenteret udgave af Euklids Dedomena (C. M. Taisbak).

I græsk historie er et projekt om det hellenistiske Rhodos knyttet til Det humanistiske Forskningsråds initiativ »Hellenismen« (V. Gabrielsen, T. Vestergaard) og i samarbejde med Manchester University vil der i de kommende år blive udarbejdet en registrant over samtlige græske bystater i arkaisk og klassisk tid (i alt ca. 1200) med henblik på en undersøgelse af den græske bystats oprindelse og væsen (M. H. Hansen og David Whitehead, Manchester).

Arkæologiske studier: En af instituttets medarbejdere medvirker ved publikationen af Nationalmuseets antikke bronzer og arbejder desuden med værktøds- og mesterbestemmelse af attiske vaser fra Tell Sukas i forlængelse af Carlsbergfondets udgravninger i 1958-63 (H. Salskov Roberts).

Nylatin

Instituttet er rammen om to store forskningsprojekter i nylatin: Det fællesnordiske projekt »Latinlitteraturen i Norden 1500-1800« og i forbindelse hermed Statens humanistiske Forskningsråds projekt: »Latinlitteraturen i Danmark efter reformationen«, med fire medarbejdere: M. Skaft Jensen, L. Boje Mortensen, K. Skovgaard-Petersen og P. Zeeberg. Begge projekter er bragt til afslutning med udgangen af 1991. I forbindelse med projekterne har M. Skaft Jensen ledet tre fællesnordiske møder (i Stockholm, Reykjavik og København) og som udløber af projektet redigerer hun A History of Nordic Neo-Latin Literature, hvor hun selv skriver kapitlet om den danske latinlitteratur fra 1536 til ca. 1800, og hvor der også vil komme bidrag fra P. Harsting.

Årets store begivenhed var afholdelsen på Københavns Universitet Amager af den 8. Internationale Nylatinkongres i København fra d. 11. til d. 16. august med deltagelse af 196 specialister fra hele verden. Kongressen blev ledet af M. S. Jensen i samarbejde med P. Harsting, L. Boje Mortensen, K. Skovgaard-Petersen og P. Zeeberg.

De neolatinske studier er fortrinsvis litterære og koncentrerer sig om flg. forfattere: Conrad Celtis og Zacharias Lund (M. Skaft Jensen), Anders Sørensen Vedel (L. Boje Mortensen), Tycho Brahe (P. Zeeberg), Easmus Laetus (K. Skovgaard Petersen, P. Zeeberg) og Eilshew (J. Christensen). Genreorienterede projekter er: Lejlighedslitteraturens historie fra senantikken til renæssancen (P. Harsting) og Latinsk litteratur som propaganda for det danske kongehus efter reformationen (K. Skovgaard-Petersen). Oversættelser til latin af græsk litteratur er emnet for to af instituttets forskningsprojekter: Renæssanceoversættelser

af Plutarchs levnedsskildringer (M. Pade) og oversættelser fra middelalderen og renessancen af Menander Rhetors skrifter (P. Harsting).

To af instituttets stipendiater er medarbejdere på den internationale udgave af den italienske renessancehumanist, Niccolò Perotti's skrift: *Cornu Copiae* (P. Harsting, M. Pade).

Endelig arbejdes der med oversættelse (til engelsk) af en 14. århs. latinsk tekst fra Frankrig om korstogene historie (J. Mejer).

Redaktionsvirksomhed:

J. Christensen er medlem af Videnskabernes Selskab, medlem af selskabets kommission for *Thesaurus Linguae Latinae* og formand for kommissionen for *Corpus Lexicographorum Graecorum*. Han er medlem af styringsgruppen for det danske nylatinprojekt og af programgruppen for hellenismeprojektet.

M. H. Hansen er medlem af Videnskabernes Selskab og referee ved tidsskrifterne »American Journal of Ancient History«, »Classical Philology«, »Greek Roman and Byzantine Studies« og »Classical World«.

M. Skaft Jensen er efor for Den arnamagnæanske Kommission, næstforkvinde for Forum for Renæssancestudier, medlem af redaktionskomitéen for tidsskriftet »Oral Tradition« og medredaktør af serien »Renæssancestudier«.

J. Mejer er fakultetets repræsentant i Folkeuniversitetets styrelse og formand for samme; programrådsmedlem og studieleder for antikken. Medlem af Platonelskabets presidium.

C. M. Taisbak er referee ved »Historia Mathematica«.

Kongresdeltagelse og rejser:

J. Christensen har holdt foredrag ved flere af seminarerne arrangeret af hellenismeinitiativet og på Háskóli i Island.

V. Gabrielsen har holdt foredrag ved seminar arrangeret af Hellenismeinitiativet.

M. H. Hansen har holdt gæsteforelæsninger ved Det danske Akademi i Rom, ved the Classical Association's Triennial Conference i Cambridge og ved Warszawas Universitet. Foredrag ved seminar arrangeret af Hellenismeinitiativet.

P. Harsting har deltaget i en kongres om nylatin i Rom og har holdt forelæsning ved 12. internationale kongres for humanistiske studier i Sassoferato og ved 8. internationale Nylatinkongres i København.

M. Skaft Jensen har holdt gæsteforelæsning ved universiteterne i Reykjavik og Gøteborg samt forelæsning i Videnskabernes Selskab.

J. Mejer har været gæsteforfatter ved University of Texas at Austin og har holdt gæsteforelæsning ved University of Maryland.

L. Boje Mortensen har holdt foredrag på Det kongelige Bibliotek.

B. Mygind har holdt foredrag på seminar for Ph.D.-studerende på Sostrup og på et seminar arrangeret af Hellenismeinitiativet.

H. Salskov Roberts har deltaget i den 3. internationale kongres for Fønikiske og Puniske Studier.

K. Skovgaard-Petersen har holdt foredrag ved den 8. Internationale Nylatinkongres i København og på Det kongelige Bibliotek.

C. M. Taisbak har holdt gæsteforelæsning ved University of British Columbia, Vancouver, Simon Fraser University, Vancouver og University of Chicago.

Anden virksomhed:

Fra 11.2 til 18.3. arrangerede instituttet 6 – meget velbesøgte – »På vej hjem«-forelæsninger under fællestitlen: »Nyt fra den Gamle Verden« med deltagelse af fire af instituttets medarbejdere (Minna Skaft Jensen, Mogens Herman Hansen, Chr. Marinus Taisbak, Johnny Christensen) samt Peter Ørsted (Historisk Institut) og Annette Rathje (Forhistorisk og klassisk Arkæologi).

Stab:

VIP: Antal årsværk: 13.

Professor: Johnny Christensen.

Docenter: Mogens Herman Hansen, Christian Marinus Taisbak.

Lektorer: Minna Skaft Jensen, Jørgen Mejer, Helle Salskov Roberts.

Kandidatstipendiat: Pernille Harsting.

Forskningsstipendiater: Vincent Gabrielsen, Lars Boje Mortensen, Benedicte Mygind, Marianne Pade, Karen Skovgaard-Petersen, Peter Zeeberg.

TAP: Antal årsværk: 0,8.

Assistent Vivi Lund.

Specialer:

Ferrer, Christian Andrea: Klassisk retorisk psykologi.

Harsting, Pernille: Latinske bryllupsdigte i Danmark i det 16. århundrede, herunder en diskussion af genrespørgsmål, digtenes brug af antikke forbilleder og deres eventuelle værdi som kilder til opfattelse af ægteskabet i 1500-tallets Danmark.

Vestergaard, Torben: Det pompejanske dagligsprog. En undersøgelse af vulgærlatinsk morfologi i indskrifter af Pompeji og Herculaneum.

Publikationer:

Gabrielsen, Vincent: Det rhodiske flådearistokrati. i: Rhodos i hellenistisk tid, Per Bilde et al., s. 7-24, Aarhus 1990.

–: The Athenian Trierarchy. Odense 1991, 504 s.

–: Trierarchic Symmories. *Classica et Mediaevalia* 41, s. 89-118, København 1991.

Hansen, Mogens Herman: The Athenian Democracy

- in the Age of Demosthenes. Structure, Principles and Ideology. Oxford 1991, 410 s.
- : Hvor ved vi det fra? Om kilderne til det athenske demokrati. København 1991, 46 s.
 - : Hvorfor henrettede Athenerne Sokrates? 1991, 39 s.
- Harsting, Pernille: The Work of Menander Rhetor in Italy in the Renaissance: The First Translation? *Res Publica Litterarum & Studi Umanistici Picensi* XIV & XI, s. 69-74, Kansas, USA & Sassoferato, Italien 1991.
- Jensen, Minna Skaftø: Juha Sihvola: Decay, Progress, the Good Life? Hesiod and Protagoras on the Development of Culture. Helsinki: Societas Scientiarum Fennica 1989 (Anmeldelse). *The Classical Review New Series* 41, s. 89-90, Oxford 1991.
- Mortensen, Lars Boje: Den latinske version af Anders Sørensen Vedels historiografiske programskrift (GKS 2437 4o). i: *Latin og nationalsprog i Norden efter reformationen (= Renæssancestudier)*, M. Alenius, B. Bergh, I. Boserup, K. Friis-Jensen, M. Skaftø Jensen (Udgivere), s. 33-44, København 1991.
- : Civiliserede barbarer. Historikeren Paulus Diaconus og hans forgængere. København 1991, 152 s.
 - : Orosius and Justinus in one volume. *Post-Conquest Books across the Channel. Cahiers de l'Institut du Moyen-Age Grec et Latin* 60, 1990, s. 389-99, København 1990.
- Roberts, Helle Salskov: Anmeldelse af "Hellenismestudier 3. Fra Xenophon til Augustus" Redigeret af Troels Engberg-Pedersen, Per Bilde, Lise Hannevad og Jan Zahle. *Humanist* 10.årg., nr.2, s. 6-7, København 1991.
- : A New Bucchero Kantharos With Incised Frieze From Vulci. *Acta Hyperborea* No. 3, s. 337-363, København 1991.
 - : Un Mercurio de bronce hallado en Sagunt. i: *Saguntum y El Mar*, Carmen Aranegui Gascò, Carmen Aranegui Gascò, s. 32-33, Valencia 1991.
- Rubinstein, Lene, Bjertrup, Lars, Hansen, Mogens Herman, Nielsen, Thomas Heine, Vestergaard, Torben: Adoption in Hellenistic and Roman Athens. *Classica et Mediaevalia* 42, s. 139-151, København 1991.
- Skovgaard-Petersen, Karen: Klassikerimitation og danmarkshistorie i den tidlige enevælde. Om Vitus Berings Florus Danicus. *Danske studier* 85, s. 55-79, København 1991.
- : Danish Neo-Latin Epic as Anti-Swedish Propaganda. i: *Acta Conventus Neo-Latini Torontonensis. Proceedings of the Seventh International Congress of Neo-Latin Studies (= Medieval & Renaissance texts & studies 86)*, Alexander Dalzell, Charles Fantazzi, Richard J. Schoeck (Udgivere), s. 721-27, Binghamton, New York 1991.
 - : Beskrivelser af Frederik II's kroning på dansk, tysk og latin. i: *Latin og nationalsprog i Norden efter reformationen (= Renæssancestudier 5)*, Marianne Alenius, Birger Bergh, Ivan Boserup, Karsten Friis-Jensen, Minna Skaftø Jensen (udgivere), s. 11-20, København 1991.
- Zeeberg, Peter: Science versus Secular Life: A central Theme in the Latin Poems of Tycho Brahe. i: *Acta conventus neo-Latini Torontonensis. Proceedings of the Seventh International Congress of Neo-Latin Studies*, Alexander, Dalzell, Charles Fantazzi, Richard J. Schoeck, s. 831-8, Binghamton, New York 1991.
- : Adel og lærdom hos Tycho Brahe. i: *Latin og Nationalsprog i Norden efter Reformationen (Renæssancestudier 5)*, Marianne Alenius, Birger Bech, Ivan Boserup, Karsten Friis-Jensen, Minna Skaftø Jensen (udg.), s. 21-31, København 1991.

Mogens Herman Hansen

Filosofi, psykologi og pædagogik

Filosofisk Institut

Historie:

Filosofisk Institut oprettedes som Filosofisk Laboratorium i 1959 på øverste etage af Metroannexet, Frue Plads. Navneskiftet skete i 1968. Instituttet flyttede i sommeren 1969 til større lokaler i Trinitatisannekset, Købmagergade 50 og i december 1987 til Københavns Universitet Amager, Njalsgade 80.

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskningsvirksomhed omfatter et bredt felt af emner såvel inden for filosofi- og idéhistorie som inden for filosofiens systematiske discipliner.

Den følgende redegørelse for de videnskabelige medarbejderes forskningsvirksomhed er opdelt efter emner på en måde, der svarer til den inddeling i tre hovedområder: Filosofi- og idéhistorie, teoretisk filosofi og praktisk filosofi, der anvendes ved filosofistudiets opbygning.

1. Filosofi- og idéhistorie

1.1 Afsluttende revision af Den europæiske filosofis historie, Antikken (856 s., 1991). I tilknytning hertil studier over senantik filosofi (K. Friis Johansen).

1.2 Studier over Aristoteles' Poetik (K. Friis Johansen).

1.3 Studier over Aristoteles' psykologi (K. Friis Johansen).

1.4 Studier over hellenistisk erkendelsesteori i forbindelse med medlemskab af arbejdsgruppe om Hellenismen (K. Friis Johansen).

1.5 Kierkegaard og det interessante. En analyse af den schlegelske kategori om det Interessante og dens rolle i Kierkegaards forfatterskab (C. H. Koch).

1.6 Nærmere studium af Kierkegaards Begrebet Angest på baggrund af samtidens filosofi og teologi (C. H. Koch).

1.7 Afsluttede studier i Jens Krafts forfatterskab med henblik på publikation af en afhandling om Jens Kraft som filosof (C. H. Koch).

2. Teoretisk filosofi

2.1 En kritisk undersøgelse af den tese, at vi i en vis forstand skaber den sociale virkelighed ved den måde

vi beskriver den på. Der er skrevet kontrakt med Cambridge University Press om at skrive en bog om dette emne med titlen *The Construction of Social Fact*. Bogen er under udarbejdelse (Finn Coltin).

2.2 Arbejde med manuskript til lærebog i erkendelsesteori (se rapporten for 1990). Manuskriptet (116 s.) foreligger færdigt og forventes udgivet på Museum Tusculanum i 1992 (Jan Riis Flor).

2.3 Undersøgelser over Karl Poppers erkendelsesteori med henblik på en dialogisk tolkning af hans videnskabsmetodologi (Flemming Steen Nielsen).

2.4 Fortsat arbejde med en større afhandling om Alfred Sidgwick's teori om argumentationsformer i naturligsproglige diskussioner (Flemming Steen Nielsen).

2.5 Arbejde med projektet: Normativitet i det moderne samfund med udgangspunkt i Derridas og Foucaults tænkning (Sverre Raffnsøe-Møller).

3. Praktisk filosofi

3.1 Fortsat arbejde med projekt om »det etiske indhold i de nytestamentlige skrifter«. Et manuskript om det etiske indhold i Mattæusevangeliet (54 s.) er færdiggjort og indleveret til Filosofiske Studier. Projektet vil blive fulgt op med et tilsvarende arbejde om Lukas-evangeliet (Erik Elten).

3.2 Fortsat arbejde med projektet om forholdet mellem etik og teknologi. Afhandlingen *Det Oersættlige*, en teknologietik (se også publikationslisten nedenfor) er i denne forbindelse blevet forsvaret for den filosofiske doktorgrad ved Universitetet i Göteborg. Arbejdet med korrektion af tysk og engelsk oversættelse pågår (Peter Kemp).

3.3 Fortsat arbejde med projektet angående etikens grundproblemer, dvs. problemerne vedr. etikens væsen, etisk indsigt og etikens tilblivelse set i sammenhæng med sprog, handling og tid. Arbejdet har især rettet sig mod narrativitet og etik hos Ricoeur, diskursetikken hos Apel og Habermas samt etikken hos Levinas. En bog om etikken hos Levinas er i den forbindelse færdiggjort og ventes udgivet i 1992 (Peter Kemp).

3.4 Arbejde med projektet: Dyr og menneskeværd – belysning af etikens grundlag ud fra vort forhold til andre dyr. Dette arbejde har i årets løb især koncentreret sig om begreberne velfærd og livskvalitet hos mennesker og dyr, om de traditionelle begrundelser for at give mennesker etisk forrang, om dyreetiske princippers omsættelse i praksis, samt om visse kon-

krete dyreetiske problemstillinger, f.eks. vedr. transgene dyr (Peter Sandøe).

Redaktionsvirksomhed:

F. Collin, J. Riis Flor og K. Friis Johansen er redaktører for *Filosofiske Studier*.

F. Collin og C. H. Koch er medlemmer af redaktionen af *Danish Yearbook of Philosophy*.

S. Raffnsøe-Møller har redigeret *Afskrift – om og af Jacques Derrida*.

Gæster, rejser etc.:

Professor Robert Innis, Lowell University, har været knyttet til instituttet som Fulbright-professor i efterårssemestret 1991.

E. Tugendhat var gæsteforelæser 19.4.

Finn Collin: Foredrag: »Kritik af hermeneutiske og fænomenologiske metodologier« holdt i februar på Sygeplejerskehøjskolen i Holstebro og i november på Dansk Institut for Sundheds- og Sygeplejeforskning.

Jan Riis Flor: Foredrag: »Wittgenstein. Rationalitet og relativisme« ved Institut for Antropologi, Københavns Universitet, 28.10.1991.

K. Friis Johansen: Foredrag om Aristoteles' Poetik ved Platonselskabets symposium, Åbo, juni 1991. Foredrag om hellenistisk erkendelsesteori på Aarhus Universitet, april 1991.

Peter Kemp: Opponeret officielt ved forsvaret for Eva Lundgreen-Gothlins afhandling *Køn og Existens*, Göteborgs Universitet 30.5. Deltaget i Forum Engelberg, Schweiz, 13.-15.3.; i møde i Institut International de Philosophie, 4.-7.9., i Mexico City; samt besøgt Park Ridge Centre i Chicago 10.-11.9. Overværet disputatsforsvar i Göteborg 14.9. Forelæst på les États Généraux de la Philosophie, Bruxelles 20.-22.3.; på konference om *Humanistic Perspectives on Technology, Development and Environment*, TVM, Oslo; samt i Filosoficirklen i Lund 29.10. Givet oplæg på det 9. internordiske symposium, Göteborg 31.5.-2.6.; samt på kollokviet AIDS, Justice and Health Policy, Milano 10.-13.10. Holdt foredrag om teknologietik og beslægtede emner i *Filosofisk Forum* 4.8. og 24.9.; Dansk Dataforening 2.10.; Selskab for Risikovurdering 8.10.; Filosoffernes Studenterforening 23.10.; Studenterkredsen i Odense 31.10.; Folkeuniversitetet i Roskilde 11.11.; Skt. Hans Seminar 22.11.; Bull-brugernes konference 2.12.; VL-gruppe 1 hos PKA 4.12.

S. Raffnsøe-Møller: Studieophold i Paris fra 1.9. 1991.

Peter Sandøe: Gæsteforelæsninger, kongresindlæg og foredrag om etiske, specielt dyreetiske emner: Symposium, Odense Universitet, 20.2.; Landsudvalget for Kvæg 26.2.; Universitetet i Linköping 8.3.; Dansk Selskab for medicinsk Filosofi, Etik og Metode 13.3.; Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole 14.3., 3.9. og 28.11.; Den danske Dyrlægeforening 24.5.; Foreningen til Dyrenes Beskyttelse i Danmark 26.5.; Nor-

dic Summer Course, Laboratory Animals in Biomedical Research 8.8.; Foreningen af danske Landbrugs-konsulenter 18.9.; Dansk Sygeplejeråd 10.10.; DANICHE-konference 12.10.; Filosofiska Föreningen, Lunds Universitet 17.10.; Kongres for svineproducenter 22.10.; Antonius A/S 22.11.; Fællesudvalget for Kvæg i Fyns Amt 11.12.; Fællesudvalget for Kvæg i Vejle amt 16.12.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 7.

Professor: Karsten Friis Johansen.

Lektorer: Erik Elten, Jan Riis Flor, Peter Kemp, C. H. Koch, Flemming Steen Nielsen.

Adjunkt: Finn Collin.

Forskningsrådsstipendiat: Peter Sandøe.

Kandidatstipendiat: Sverre Raffnsøe-Møller.

TAP: Antal årsværk: 1.

Inge Bernhoff.

Specialer (konferens):

Mogensen, John: Subjektiv sandhed, en udlægning af Johannes Climacus' skrifter.

Pedersen, Gitte: Forplantningsteknologi og etik – en feministisk analyse.

Specialer (hovedfag):

Christrup, Birgitte: Nogle rettigheder som menneskerettigheder.

Leck-Fischer, Kim: En redegørelse for Kierkegaards begreb om Synd og Tro.

Palm, Mogens Vagn Pedersen: Heideggers og Adornos æstetiske overvejelser efter filosofiens død.

Rendtorff, Jacob: Herméneutique, Phénoménologie et Poétique. Esquisse d'une théorie du sujet.

Ryberg, Jesper: Et forsvar for en inkohærentistisk tolkning af sorites paradoxet.

Zahavi, Dan: Intentionalität und Konstitution. Eine analyse von Husserls Logischen Untersuchungen.

Publikationer:

Collin, Finn: *Translation and Foreign Cultures*. *Danish Yearbook of Philosophy* 26, s. 25, København 1991.

–, Blegvad, Britt-Mari: *Law as an Exogenous Factor in Economics*. i: *Laws and Rights*, Vincenzo Ferrari, s. 31, Milano 1991.

Friis Johansen, Karsten: *Den europæiske filosofis historie*. I: *Antikken*. København 1991, 851 s.

Kemp, Peter: *Det Uerstattelige*. En teknologietik. København 1991, 343 s.

–: *Det Oersættlige*. En teknologietik. Stockholm 1991, 363 s.

–: *Urberättelse, livshistoria, grundberättelse*. *Divan* 3 – nov., s. 20-26, Stockholm 1991.

–: *Ethique, expertise et développement*. i: *Pesticides*

- et médicaments en santé animale, Michel Ansay et Georges Thill, s. 387-389, Namur, Belgien 1991.
- : Människans etiske förhållande till den Andre – om etikens grundvaler enligt Sartre och Lévinas. i: Människan i samspel. En vänbok till Arno Werner, Benkt-Erik Benktson et al, s. 275-290, Lund 1991.
- : Le contrôle démocratique des recherches biomédicales sur l'etre humain: quelques aspects du débat bioéthique au Danemark. i: Bioéthique, Politique de Santé et Droits de l'Homme, A. Cherbonnier, s. 61-67, Bruxelles 1991.
- : Un'etica per il mondo vivente. i: Quale Etica per la Bioetica?, Evandro Agazzi, s. 104-121, Milano 1991.
- : Maîtriser les risques. Les comités d'éthique devant les risques technologiques. i: Contrôler la science? La question des comités d'éthique, Madeleine Moulin, s. 17-38, Bruxelles 1991.
- : Éthique et technique: Le pouvoir sur la vie en question. Aquinas. Rivista Internazionale di Filosofia Anno XXXIV, Gennaio-Aprile, Fasc. I, s. 25-40, Roma 1991.
- : Pour une éthique narrative: un pont entre l'éthique et la réflexion narrative chez Ricoeur. i: Paul Ricoeur. Les métamorphoses de la raison herméneutique, Jean Greisch et Richard Kearney, s. 337-356, Paris 1991.
- : Hautes Ecoles Populaires au Danemark: réseau et partenariat pour une démocratie dans une société technologique. i: Technologies: Réseaux et Partenariats. Actes du Cours de l'Inter-University Centre de Dubrovnik, avril 1988, Georges Thill et Peter Kemp, s. 113-127, Namur, Belgien 1991.
- : Un "oubli" dans la philosophie de Ricoeur. i: Paul Ricoeur. Les métamorphoses de la raison herméneutique, Jean Greisch et Richard Kearney, s. 217-222, Paris 1991.
- : Nielsen, Arno Victor: Hvad blev det? i: Sokrates på skolebænken, Finn Frandsen og Ole Morsing, s. 115-130, Århus 1991.
- Koch, Carl Henrik: Anmeldelse af: Peter Urbach: Francis Bacon's Philosophy of Science. Centaurus Vol.33, no.2-3, s. 262-3, København 1990.
- : Anmeldelse af A. Perez-Ramos: Francis Bacon's Idea of Science and the Maker's Knowledge Tradition. Centaurus Vol.33, no.2-3, s. 261-2, København 1990.
- : Et kapitel i den danske logiks historie. Filosofiske Studier 12, s. 85-96, København 1991.
- : En replik til Birgit Bertung. Fønix 15. årg., nr.2, s. 105-08, København 1991.
- : The Correspondance of Ernst Mach with a young Danish Philosopher. Danish Yearbook of Philosophy Vol 26, s. 97-112, København 1991.
- : Kierkegaard og Pascal. i: Kierkegaard Inspiration. En Antologi, Bertung, Birgit, Müller Paul, Norlan, Fritz & Watkin, Julia, s. 18-25, København 1991.

- : Anm. af B. Shapiro & R.G. Frank, Jr.: English Scientific Virtuosi in the 16th and 17th centuries, Los Angeles 1979. Centaurus nr.25, s. 339-41, Copenhagen 1982.
- : En replik til Leif Bork Hansen. Præsteforeningens Blad 1991/20, s. 414-5, København 1991.
- Nielsen, Flemming Steen: Karakteristik af Positivismen. i: Humaniora og Europæisk kultur. Tekster I-II, Kjær, Jonna, Hans Vammen og Alex Witten-dorff, s. 257-61, København 1991.
- Raffnsøe-Møller, Sverre Risdal: Udlægning af den idealistiske æstetik. Philosophia årg. 19, 3-4, s. 34, Århus 1990.

Flemming Steen Nielsen

Institut for klinisk Psykologi

Instituttet varetager i fællesskab med Psykologisk Laboratorium undervisningen i faget psykologi.

Instituttet har parallelt med undervisning og forskning et tredie hovedfunktionsområde, den psykologiske klinikvirksomhed.

Instituttets klinik for unge og voksne har i efteråret 1991 taget initiativ til en større undersøgelse af »Aspekter af selvudvikling i voksenalderen belyst gennem psykoterapi«. Projektet støttes af universitetets grundforskningsmidler.

Forskningsvirksomhed:

Instituttets forskningsaktiviteter falder under følgende otte områder.

1. Psykiske lidelser/problemer

1.1 Psykiske følger af seksuel chikane på arbejdspladsen

En kvalitativ undersøgelse af de psykiske følger af seksuel chikane på arbejdspladsen er afsluttet og resultaterne publiceres i en bog, der udkommer primo marts 1992 på Hans Reitzels Forlag (L. T. Arcel).

1.2.1 Selvmordsforsøg hos kvinder

Der er udarbejdet artikel i det tværkulturelle projekt »Selvmordsforsøg hos kvinder«, som bliver publiceret primo marts 1992 i Acta Psychiatrica Scandinavica (L. T. Arcel).

1.2.2 Forebyggelse af selvmord i Københavns Kommune

Udarbejdelse af skitseprojekt med henblik på forebyggelse af selvmord og selvmordsforsøg hos unge i Københavns Kommune er afsluttet (K. E. Petersen, L. T. Arcel, H. Sælan, B. Welcher).

1.3 En prospektiv langtidsundersøgelse af skizofrene mødres børn, påbegyndt i 1962 og afsluttet i 1990

a) Udarbejdelse af et system til transkription af interviewdata fra 1974 til DSMIII-R diagnoser.

b) Revurdering og rediagnosticering fra ICD8 til DSMIII-R diagnoser af en undergruppe, interviewet i 1980.

c) Forberedelse af og deltagelse i konsensuskonferencer med den øvrige forskergruppe med henblik på endelige livstidsdiagnoser af hele materialet (311 fpp.) (H. Schulinger).

1.4 Seksuelle overgreb mod børn og unge

1.4.1 Det undersøges fortsat, om der er mulighed for at gennemføre en fællesnordisk undersøgelse vedr. prævalensen af seksuelle overgreb mod børn (I. Leth).

1.4.2 Vurdering af undersøgelsesmetode ved mistanke om seksuelle overgreb mod børn er afsluttet (I. Leth).

1.4.3 Juvenile sex offenders. Kvantitativ analyse af karakteristiske træk ved unge kvinder og mænd, der foretager seksuelle overgreb mod børn (I. Leth, B. Stenvig).

1.4.4 Planlægning af kvalitative studier af mænd og kvinder, der misbruger børn seksuelt (I. Leth).

1.5 For Arbejdernes Landsbank er foretaget en spørgeskemaundersøgelse om udbredelsen af voldelige episoder i de enkelte filialer (I. Leth).

1.6 Børn og tab

Fortsat undersøgelse af alderstypiske relations- og oplevelsesmåder hos børn, der har været udsat for tab og har været i behandling på instituttets børneklínik (V. Maar).

1.7 Afslutningsprocessen i gruppeanalytisk psykoterapi. Gruppeanalytisk supervision som undervisningsmetode i klinisk psykologi, herunder klinisk terapeutisk praksis (V. Maar).

2. Teoretiske studier af grundlæggende kliniske problemstillinger

2.1 En afhandling om katharsis er afsluttet. Den forventes at udkomme til efteråret 1992 på Hans Reitzels forlag under titlen: Katharsis. Sjælens renelse i psykoanalyse og tragedie (J. Gammelgaard).

2.2 Et teoretisk arbejde af begreberne skam og stolthed i relation til selvets psykologi fortsættes (L. T. Arcel).

2.3 En analyse af flygtninges grundlæggende eksistentielle psykologi, via et biografisk materiale, påbegyndtes i 1991 (L. T. Arcel).

3. Sundhedspsykologi: Psykosomatiske og somatopsykiske problemstillinger

3.1 Astma og psykosomatisk hyperreaktivitet. Projektets dataindsamlingsfase på Allergiambulatoriet, Rigshospitalet, er afsluttet (G. M. Mirdal).

3.2 AIDS/HIV smitte. Der er foretaget databearbejdelse af den psykosociale del af interviewundersøgelsen af de neuropsykologiske og psykosociale implikationer af HIV-smitte (M. Skydsbjerg, S. Lunn, H. Schulinger, B. Hutchings).

3.3 Psykosociale og psykosomatiske aspekter ved kroniske, ikke-maligne sygdomme

3.3.1 Undersøgelsen af de psykiske aspekter ved kronisk sygdom, gennem selvadministrerbare spørgeskemaer og kliniske interviews, fortsættes (A. Poulsen).

3.3.2 Længerevarende gruppeterapi ved kroniske gigtsygdomme. Evaluering af psykoterapieffekten ved længerevarende gruppeterapi af kronisk gigtramte kvinder (A. Poulsen).

4. Studier af behandlingsmæssige forløb

4.1 Aspekter af selvudviklingen i voksenalderen belyst gennem psykoterapi. Undersøgelsens formål er – gennem psykoterapeutiske forløb – at påvise almene muligheder for vækst og udvikling i det voksne menneskes selvopfattelse.

Metode: Ca. 100 klienter i instituttets psykologiske klinik for voksne undersøges over en 3-årig periode med spørgeskemaer og interview før og efter psykoterapeutiske forløb (K. Boman, E. Friis Jørgensen, L. Lindgård, B. Strandbygaard, J. Smidt Thomsen, J. Vestergaard-Bogind, V. Nathan). I det kliniske arbejde indgår endvidere samtlige medarbejdere ved voksenklinikken.

4.2 Børneklínikkens medarbejdere har påbegyndt udarbejdelse af et nyt registreringssystem med henblik på at optimere den kvantitative opgørelse og den kvalitative beskrivelse af klínikkens behandlingsarbejde. Målet er i løbet af 1992 at nå frem til en bearbejdning af det kliniske materiale via SPSS (Statistical Packet of Social Science) (A. Darum, H. Daun).

4.3 Opgørelse af 2½ års gruppebehandlingsarbejde af førskolebørn og deres forældre med henblik på en senere beskrivelse, specielt af forældrearbejdet. Fælles for børnene var: »Deficit in Attention, Motor Control and/or Perception« kombineret med følelsesmæssige udviklingsforstyrrelser (A. Darum, R. Gregersen).

5. Forebyggelse af psykiske lidelser hos børn og voksne

5.1 Center for spædbørn og deres familier ved Institut for klinisk Psykologi

Centret er et tværfagligt forsøgs- og udviklingsprojekt, startet i april 1989 i samarbejde med Københavns Kommune. I forsøgsperioden på 3 år koncentrerer indsatsen til at omfatte beboere i socialdistrikterne Amagerbro og Sundbyvester. Projektets hovedformål er at udvikle modeller for at yde forebyggende rådgivning og behandling til spædbørnsfamilier med psykiske vanskeligheder.

Pr. 1. oktober 1991 er visitations- og behandlingsdelen af projektet afsluttet. Bearbejdning af de indvundne erfaringer finder sted i foråret 1992 (H. Munck).

6. Teoretiske og metodiske overvejelser vedrørende klinikvirksomhed

6.1 Eksistential-fænomenologisk forståelse som grundlag for psykologisk rådgivning og behandling

Udarbejdede modeller indgår som teoretisk baggrund ved supervision af psykoterapi og ved igangværende forskningsprojekt vedrørende selvudvikling (J. Smidt Thomsen).

6.2 Børns reaktioner på tab

Afslutning af et delprojekt om børns reaktioner på tab (O. Almstrup, V. Maar).

6.3.1 »Psyko terapeutisk uddannelse og supervision, fra supervisand til supervisor, træk af en faglig udvikling« er afsluttet. Manuskript afleveret til forlag (U. Hedelund, E. Friis Jørgensen).

6.3.2 »Anvendelse af øvelser i universitetsundervisning«. Artikel under udgivelse (U. Hedelund, E. Friis Jørgensen).

6.3.3 Aspekter af supervisandens og supervisorsens selvudvikling. Delprojekt i tilknytning til fællesprojekt for voksenklinikken (U. Hedelund, E. Friis Jørgensen).

6.3.4 »Nogle foreløbige overvejelser over nødvendigheden af skærmelse af især den uerfarne supervisand i et supervisionsforløb«. Artikel under udarbejdelse (U. Hedelund, E. F. Jørgensen).

7. Eksperimentel Psykopatologi

7.1 Virkning af diazepam på hukommelse og emotionelle reaktioner

Undersøgelsen vedrører interaktionen mellem stress og angstdæmpende medicin i forbindelse med afklaring af kognitive og emotionelle processers samvirke.

En omfattende databearbejdning fortsætter (B. Hutchings).

7.2 Odontofobi (tandlægeskræk)

I samarbejde med dr.odont. Erik Friis Hasche, Institut for Pædodonti, Københavns Tandlægehøjskole, er der etableret en klinik for psykologisk behandling og forskning. Samarbejdet fortsætter. Gennemgang af den internationale litteratur på området er under udarbejdelse (B. Hutchings).

7.3 Visuel genkendelse

En ret omfattende afprøvning af effektiviteten af en selvstående mønstergenkendelsesalgoritme baseret på template matching (billedsammenligning), er afsluttet med en artikel, der er indsendt til et tidsskrift. I forlængelse af dette arbejde er nogle teoretiske analyser af sansning, perception og tænkning blevet samlet i en artikel, der er i trykken (A. Larsen).

8. Analyser af data fra feltarbejde i Nepal vedrørende projektet: An Interdisciplinary Strategy for Research into the Cognitive and Contextual Aspects of Prescription.

Udarbejdelse af manuskript til en lærebog med titlen: Klinisk psykologiske undersøgelsesmetoder (L. Østergaard).

Klinikvirksomhed:

Klinikvirksomheden er grundlaget for instituttets praktiske og teoretiske udforskning af basale områder inden for klinisk psykologi. Herudover integreres det klinisk psykologiske arbejde med børn, familier og voksne i såvel undervisningen af studerende som i den postgraduate undervisning af psykologiske kandidater. En af grundtankerne bag undervisningen i klinisk psykologi er at uddanne de studerende og de psykologikandidater, som er tilknyttet instituttet, efter en videnskabelig-professionel model. Målsætningen er, at relationen mellem teori og praksis integreres i den enkelte arbejder inden for faget.

De studerende får i klinikken, under supervision af de faste lærere, personlig træning i og kendskab til nogle af psykologiens undersøgelses- og behandlingsmetoder og indhøster erfaringer, som ikke ville kunne opnås ved at iagttage eller læse om andres praktiske kliniske arbejde. Dette arbejde inddrages også i kandidatuddannelsen i forbindelse med kandidaternes supervisionstræning.

Det psykologiske behandlingsområde er under stadig udvikling, hvilket fremgår af de enkelte medarbejderes forskningsbeskrivelser.

Klinikvirksomheden udøves i en børneklinik og en voksenklinik. Børneklinikken er fra 1989 udvidet med Center for Spædbørn og voksenklinikken fra 1987 med en projektklinik med særlig tilknytning til det psykosomatiske område.

I 1991 har der i instituttets klinikvirksomhed været behandlingsmæssig kontakt (individuel-, par-, familie- eller gruppeterapi) med 493 personer (A. Darum, E. Friis Jørgensen, H. Munck, J. Smidt Thomsen).

Andre aktiviteter:

Der har i 1991 været omfattende kontakter til videnskabelige fora i Danmark og i udlandet samt en vidt forgrenet formidlingsvirksomhed.

Ole Almstrup har deltaget i oprettelsen af European Federation of Psychoanalytic Psychotherapy (EFPP) i London og arrangeret gæstebesøg af Marion Burgner, The Anna Freud Center, London.

Libby Tata Arcel har besøgt den finske sundhedsstyrelses forebyggelsesprojekt vedrørende selvmord og selvmordsforsøg i Helsingfors, med støtte fra Københavns Kommune. Besøget var et led i udarbejdelsen af et forebyggelsesprojekt vedrørende selvmord hos unge i Københavns Kommune. LTA har bistået Handels- og Kontorfunktionærernes Landsforbund i Danmark med udarbejdelse af pjeces om seksuel chikane på arbejdspladsen, samt med skriftligt bidrag til en konference om psykiske barrierer for at rejse ligeløns-sager. LTA har etableret en ugentlig spalte, der formidler klinisk psykologisk forskning, i Berlingske Tidende Søndag.

Kirsten Boman har deltaget i grundkursus og fortsættelseskursus i klinisk hypnose. KB har desuden holdt seminarer for Forsikringshøjskolen, Rungstedgård og Scanticon vedrørende »Mennesker i krise« og har deltaget i debatter i dagblade og ugeblade.

Annie Darum har deltaget i et seminar om »Neuropsykologi i relation til børnepsykiatriske lidelser«, AD har sammen med Helena Daun redigeret en ny informationspjece om børnekliniikkens behandlingsarbejde til brug for henvisende instanser og forældre.

Judy Gammelgaard har medvirket i radioudsendelser, har undervist kandidater i Dansk psykoanalytisk Selskab, holdt foredrag i Klassisk arkæologisk forening, Studenterkredsen og Folkeuniversitetet, deltaget i diverse kongresser og konferencer arrangeret af International Psychoanalytic Association samt deltaget i undervisning af doktorander på Institut for Litteraturvidenskab, Odense Universitet.

Barry Hutchings har deltaget i International Congress on Stress and Anxiety and emotional disorders i Portugal som bidragsyder, 12th Annual Conference of Society for Test Anxiety Research i Ungarn som bidragsyder og 2nd European Congress of Psychology i Ungarn som bidragsyder.

Axel Larsen er redaktør af Scandinavian Journal of Psychology, medlem af Advisory Council of the International Association of the Study of Attention and Performance, har deltaget i Human Frontier Science Program: Basic Research for the Elucidation of Brain

Functions (med Claus Bundesen og Hitomi Shibuya, Psykologisk Laboratorium). Endvidere har AL forelæst ved Folkeuniversitetet.

Ingrid Leth har deltaget i forberedende møde i Stockholm om fællesnordisk prævalensundersøgelse om seksuelle overgreb mod børn, bidraget med paprefremlæggelse ved 3. europæiske konference om børnemishandling i Prag, med paprefremlæggelse ved 1. britiske kongres i Leicester om forskning om børnemishandling. Derudover har IL været oplægsholder ved konference om omsorgssvigt over for børn på Den kommunale Højskole i Grenå, ved børnepsykiaters efteruddannelseskursus i Hillerød samt ved epidemiologisk forskningsgruppes møde i København. IL er endvidere medlem af videnskabelig kongreskomité for »The Ninth International Congress on Child Abuse and Neglect« (Chicago, aug. 1992).

Gretty Mirdal har undervist for Kræftens Bekæmpelse; Den almindelige danske Lægeforening i samarbejde med Cerrahpasa hospitalet, University of Istanbul; Fyns Amts Sygehusvæsen, Klinisk psykologisk Afdeling; Kommunehospitalet, Indre Bys psykologprojekt; på et tværfagligt kursus i psykosomatik for almenpraktiserende læger, gynækologer, psykiatere og pædiatere, Sundhedsstyrelsen; Det forebyggelsespolitiske Råd; Socialministeriet. GM har deltaget i følgende kongresser og kurser: Mental Health and Multicultural Societies in the Europe of the Nineties, Rotterdam (udsendt som repræsentant af Socialministeriet); Psychotherapy with the patient with a medical illness, Harvard Medical School, Cambridge, Mass. Derudover har GM været på studierejse i USA med henblik på udveksling af erfaringer vedrørende den psykologiske behandling af medicinske patienter med kolleger ved Harvard University og New York University og har opholdt sig som gæst ved disse universiteter med henblik på at etablere uddannelsesmuligheder i USA for studerende ved psykologistudiet i København.

Hanne Munck har holdt forelæsninger og heldagsseminarer for Fyens Amts Familiecenter, Dansk Selskab for Børnepsykiatri og Klinisk Børnepsykologi med tilknyttede faggrupper i Århus, Danmarks Sygeplejeskole, Børnepsykiatrisk afdeling i Odense; Sygehusenes uddannelses- og konsulentafdeling. HM har deltaget i »Konference om københavnerbørns sundhed og trivsel« arrangeret af Københavns Kommunes Sundhedsrådgivning og Københavns Lægeforening; i seminar »Børn og unge, kropsbevidsthed, forebyggelsesindsats« arrangeret af Dansk Institut for klinisk Epidemiologi; i Wenner-Gren symposium »The Neurobiology of Infant-Parent Interaction in the Newborn Period«, Stockholm. HM deltager i videofilmen »Barnets første år«, manus og instruktion ved Bodil Trier, produceret af Metronome Commercials og markedsført af Kvickly.

Hun har endvidere stået for den danske bearbej-

delse af »For tidligt fødte børn«, en guide til forældre. Komma & Clausen, København.

Center for Spædbørn har i 1991 modtaget 36 gæster fra Norge, Sverige og Finland, overvejende psykologer, socialrådgivere og læger, der arbejder indenfor spædbørnsområdet.

Vivi Maar har året igennem virket som lærer og supervisor ved Institut for analytisk Gruppe- og Familierapi, Gentofte, i et 3-årigt efteruddannelsesprogram for professionelle behandlere; deltaget i 1. Nordiske gruppeterapeutiske symposium i København, som leder af en small group, samt i Egatin Study Day »Requirements for a Qualifying Training in Group Analysis«.

Vibeke Nathan er formand for EGATIN (European Group Analytic Training Institutions Network), en organisation for gruppeanalytiske træningsinstitutioner; har arrangeret møde i København om »Requirements for a Qualifying Training in Group Analysis, hvortil Udenrigsministeriets Demokratifond ydede støtte til de østeuropæiske deltagere. VN er desuden medlem af træningskomiteen i Institut for analytisk Gruppe- og Familierapi, Gentofte.

Annette Poulsen har været oplægsholder ved møde i Dansk psykiatrisk Selskab; ved I. Nordiske Gruppeterapeutiske Symposium; ved III. Tværfaglige Kongres for professionelle inden for Reumatologi.

Hanne Schulsinger har deltaget i 5th World Congress of Biological Psychiatry i Firenze. HS er medlem af World Psychiatric Association's Section on Classification and Diagnostic Assessment.

Bent Strandbygaard har deltaget i seminar om forskning i psykoterapi på Klarskovgård.

John Smidt Thomsen har ved Præstehøjskolen i Løgumkloster forelæst for institutionspræster og sognepræster over psykologiske aspekter ved præstens kontakter med mennesker i belastende livssituationer. Han har medvirket som psykologfaglig konsulent ved en af Kirkeministeriet godkendt 2-årig forsøgsordning med supervision af sygehuspræster og fængselspræster.

Jytte Vestergaard-Bogind har deltaget i Grund- og fortsættelseskursus i klinisk hypnose arrangeret af Dansk Selskab for klinisk og eksperimentel Hypnose (DSKEH); workshop ved Maggie Phillips om Hypnotic Approach to Psychosomatic Symptoms; kursus i Advanced Hypnotherapy ved Don Ebrahim; workshop ved Ben Furman om systemterapi - Hypnose. JV-B er bestyrelsesmedlem i Dansk Selskab for klinisk og eksperimentel Hypnose og er i kraft af dette medarrangør af møder, kurser, informationsvirksomhed m.m.

Lise Østergaard: Feltarbejde i Nepal i forbindelse med projektet: An Interdisciplinary Strategy for Research into the Cognitive and Contextual

Aspects of Prescription. Afholdelse af gæsteforelæsning ved Refugee Studies Programme, Oxford University: Changing Attitudes towards Foreigners in Denmark. A Historical Perspective. Besøg ved School of Oriental and African Studies, London University. Deltagelse i First International Conference on Social and Cultural Aspects of Pharmaceuticals, Holland, med indlæg: Methodological Issues in Drug Studies, exemplified by a case study based on in-depth-interviews of 30 OPD-patients seen in Regional and District Hospitals in Kaski district, Nepal.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 25,4.

Professor: L. Østergaard.

Lektorer: O. Almstrup, L. Tata Arcel, K. Boman, A. Darum, J. Gammelgaard, U. Haslund, U. Hedelund (vikar), B. Hutchings, E. Friis Jørgensen, A. Larsen, I. Leth, L. Lindgård, S. Lunn (orlov), G. M. Mirdal, H. Munck, V. Maar, A. Poulsen (vikar), H. Schulsinger, B. Strandbygaard, J. Smidt Thomsen, J. Vestergaard-Bogind.

Kandidater: T. Anbert, A. Broegaard, A. Højmoser, T. Nørregaard, B. Simon, M. Steffansen.

Psykiatrisk konsulent: J. Vitger.

TAP: Antal årsværk: 11,6.

V. Andersen, S. Bech, H. Daun, H. Dittmann (orlov), R. Ellesgaard, M. Gige, R. Gregersen, P. Matejka, B. Matz, V. Nathan, I. Poulsen Dutton, H. Riiber, L. Seedorff, B. Strange.

Publikationer:

Larsen, Axel: Roger Watt's: Visual Processing: Computational, psychophysical and Cognitive research. European Journal of Cognitive Psychology vol.2, s. 178-81, London 1990.

Leth, Ingrid: Erfaringer med mindre børn ved mistanke om seksuelt misbrug. i: Børn og Terapi. Universitetets Børnepsykologiske Klinik, 40 år, Per Schultz Jørgensen og Ole Almstrup (red), s. 175, København 1990.

—: Seksuelt misbrug af børn - en karakteristik. i: Medicinsk Årbog, René Vejlsø, s. 204, København 1990.

—: Incest, en bogliste fra biblioteket. Institutpublikation 1990, 3 s.

—: Erfaringer med legeobservation af mindre børn ved mistanke om seksuelt misbrug. Institutpublikation 1990, s.

Lunn, Susanne, Skydsbjerg, Marianne, Schulsinger, Hanne, Parnas, Josef, Pedersen, Court, Mathiesen, Lars: A Preliminary Report on the Neuropsychologic Sequelae of Human Immunodeficiency Virus. Archives of General Psychiatry Vol. 48, s. 139-142, USA 1991.

- Maar, Vivi, Malm, Marianne: Grupp supervision – en faglig og personlig læreproces. i: *Børn og Terapi*, Per Schultz Jørgensen og Ole Almstrup (red.), s. 127-140, København 1990.
- Mirdal, Gretty M.: Hvad vi ikke ved om psykens betydning for sundheden. i: *Psykens betydning for forebyggelse og sundhedsfremme*, Forebyggelsespolitisk Råd. Jørn Beckmann (red), s. 37-45, København 1991.
- Munck, H.: Clinical intervention with "newborn" families in Copenhagen. Ab Initio. An Int. Newsletter for Professionals working with Infants & their Fam Vol 1, no.2, s. 4 + 7, Lexington 1989.
- : For tidligt fødte – de præmature børn. i: *Gyldendals bog om småbørn*, F. Andersen & C.J. Bindslev (red), s. 18-22, København 1988.
- : Casuistisk, prospektivt studie af 5 meget for tidligt fødte børn og deres familier. i: *Børne- og Ungdomsforskning – tendenser og perspektiver*, C. Bøgh og K. Parkvig (red), s. s.235, København 1989.
- : Efterundersøgelse af præmature børn i 4-årsalderen. i: *Børne- og Ungdomsforskning – tendenser og perspektiver*, C. Bøgh og K. Parkvig (red), s. s. 236, København 1989.
- : Tidlig intervention i spædbørnsfamilier. Oplæg: 16. Nordiske Kongres i Børne- og Ungdomspsykoterapi på Schæffergården. København d. 23. aug. 1989. Institutpublikation 1989, 19 s.
- : Preventive Intervention in the Newborn Period – Practices and Research using the NBA Psychiatry and Allied Disciplines, Lugano, 21.-24. sep. 1989. Institutpublikation 1989, 5 s.
- , Toft, U.: Gode råd om amning. (2.udg.). København 1990, 32 s.
- , Poulsen, I.: Et center for spædbørn 0-1 år og deres familier. i: *Børn og Terapi*. Universitetets børnepsykologiske klinik – 40 år, Schultz Jørgensen, P. & Almstrup, O. (red), s. 159-73, København 1990.
- : Oplevelser og reaktioner hos ekstremt tidligt fødte børn og deres forældre. Hvordan kan man støtte og hjælpe? i: *Ekstremt tidligt fødte børn*. Konsensusrapport. 3.-5. dec. 1990, Statens sundhedsvidenskabelige Forskningsråd i samarbejde med Dansk Sygehus Institut, s. 32-35, København 1990.
- : Forældres situation i dag. Oplæg fra konference om "Familier med 0-2 årige børn". i: Oplægget er indarbejdet i: *Myter eller realiteter. Et debatoplæg om familier med 0-2 årige børn*, Det tværministerielle børneudvalg, 7 s., København 1990.
- : Hospital intervention with preterm parents. Paper: Bébé XXI. International Symposium. Lisbon. 30.sept.-4.okt. 1990. Institutpublikation, 13 s.
- Munck, Hanne, Mirdal, Gretty: Mother-infant interaction i Danmark. i: *Cultural Context of infancy*, Vol. 2, J. K. Nugent, M.B. Lester & B. Brazelton, s. 169-200, New Jersey 1990.
- Nøhr, Kirsten, Nørregaard, Tine: Barnets tarv i offentligheden – noget om formidlingsetik. *Dansk Pædagogisk Tidsskrift* 4/91, s. 189-95, København 1991.
- Poulsen, Annette: Psykodynamisk, tidsbegrænset gruppeterapi ved kronisk gigtsygdom. i: "Psykologisk behandling ved somatisk sygdom", Agger, NP, Andersen, H., Mathiesen, J., Olsen, E.O., Poulsen, A., Zenius, F. (red), s. 89-99, København 1991.
- : Psychodynamic, time-limited group theory in rheumatic disease – a controlled study with special reference to alexithymia. *Psychotherapy and Psychosomatics* vol 56, s. 12-23, Boston, Mass., Freyberger, Hannover 1991.
- : Rids af psykosomatikkens historie. i: *Psykologisk behandling ved somatisk sygdom*, Agger, NP, Andersen, H., Mathiesen, J., Olsen, E.O., Poulsen, A., Zenius, F. (red), s. 181-191, København 1991.
- , Borg, Vilhelm: Sundhedspsykologi. i: *Psykologi – en grundbog*, Lunn, S., Rosenberg, N. & Thielst, P. Udgiver: Hans Reitzel Forlag, s. 184-94, København 1990.
- : Outcome of time-limited group psychotherapy in rheumatic disease – a prospective, controlled study with special reference to alexithymia (abstract). *Proceedings of the 18th European Conference on psychosomatic Research* vol. 18, s. 251, Helsinfors 1990.
- : Outcome of group therapy in rheumatic disease (abstract). *Clinical Rheumatology* vol.9, s. 13, London 1990.
- : Group therapy in rheumatoid arthritis and primary Sjögren's syndrome (abstract). *Scandinavian Journal of Rheumatology* vol.19, s. 99, København 1990.
- : Relations between life events and rheumatoid arthritis (abstract). *Scandinavian Journal of Rheumatology* vol.19, s. 99, København 1990.
- : The significance of divergencies in education and attitude between physicians and psychologists for the development of the necessary multidisciplinary teamwork(abstract). *Scandinavian Journal of Rheumatology* vol.19, s. 99, København 1990.
- : Psykosomatik og selvregulation. (Anmeldelse af G.M. Mirdals bog: *Psykosomatik -Sårbarhed, stress og sygdom*). *Psykolog Nyt* vol.44, s. 515-6, København 1990.
- , Borg, Vilhelm: Sundhedspsykologi som nyt forsknings- og anvendelsesområde. *Nordisk Psykologi* vol.42, s. 110-29, København 1990.
- Schultz Jørgensen, Per, Almstrup, Ole: Introduktion. i: *Børn og Terapi*. Universitetets Børnepsykologiske Klinik, 40 år, Per Schultz Jørgensen og Ole Almstrup (red), Per Schultz Jørgensen og Ole Almstrup (red), s. 175, København 1990.

Ole Almstrup

Psykologisk Laboratorium

Forskningsvirksomhed:

Laboratoriet varetager i fællesskab med Institut for klinisk Psykologi undervisningen i faget psykologi og den dermed relaterede forskning. Betragtet under ét omfatter forskningen ved Psykologisk Laboratorium og Institut for klinisk Psykologi stort set alle psykologiens basale discipliner og anvendelsesfelter. I det følgende gøres kort rede for hver enkelt af laboratoriets videnskabelige medarbejderes forskningsindsats i det forløbne år.

1.1 En eksperimentel undersøgelse af egocentrisk lokalisation og dens betydning for visuel opfattelse af genstandsverdenen er fortsat med gennemførelse af en række forsøg (sm.m. B. Pedersen).

1.2 Et bogmanuskript er færdiggjort (sm.m. H. Vejleskov) omhandlende samtalen i psykologisk belysning (I. K. Moustgaard).

2. Bevidsthed, hjernestrukturer, kognitive funktioner og brain-imaging: Der er udarbejdet en ansøgning om at gøre dette neuropsykologiske forskningsfelt til tværvideenskabeligt satsningsområde under Statens humanistiske Forskningsråd (sm.m. 4 professorer ved det lægevidenskabelige hovedområde). I forbindelse med udformning af projektplaner, hvor brain-imaging teknikker indgår, er foretaget en forskningsrejse til San Diego, Institute of Psychiatry (Rolf Willanger).

3. En undersøgelse af indlæring hos deltagere i et træningsprogram i »Expressive Art Therapy« udviklet af N. Rogers, Santa Rosa, Californien, er fortsat (sm.m. Ch. Bedrill, Sonoma State University) (Svend Børge Andersen).

4.1 Aggression i tværkulturel-psykologisk belysning: Med baggrund i studier af cases er personlighedstræk hos individer med dobbeltkulturel opvækst og tilknytning beskrevet og analyseret.

4.2 En rapport, »Børn med ond i skolen«, er udarbejdet om et pædagogisk-terapeutisk forsøg i en børne-psykiatrisk afdeling (sm.m. G. Zlotnik, mf.).

4.3 Endvidere er psykologiformidling som led i forebyggelse af krisereaktioner hos indsatspersonale, samt storgruppeprocesser i kunstige og naturlige situationer taget op til nærmere undersøgelse (Peter Berliner).

5. Undersøgelser over udviklingspsykologiens begreber og implicitte værdier med henblik på at forbedre det teoretiske grundlag for praksis er fortsat (Køben-

havns Universitets Årbog 1989, s. 349) med inddragelse af resultater fra tværkulturelt psykologisk arbejde (Inger Bernth).

6.1 Et pædagogisk-psykologisk forskningsprojekt om »dilemma-situationer« (Københavns Universitets Årbog, 1990, s. 354) er afsluttet (sm.m. S. Willert).

6.2 I forbindelse med formidling af psykologi gennem video er fremstillet en præsentationsfilm, »Rundt om sjælen«, for gymnasiet og HF (sm.m. L. Faurschou Christensen).

6.3 I forbindelse med et gæsteophold ved The American University, Washington D.C. er der (sm.m. M. Segal) udviklet undervisningsformer til kursus i universitetets management program »Personal and organizational interaction« (Jens Berthelsen).

7. Med indlevering af et disputatsarbejde, »Hjemmets informationsdynamik – om grundlag for et interaktivt multimedie«, er der sat en foreløbig milepæl efter mange års undersøgelser omkring informationsteknologi til privathjem (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 354). En konstruktiv syntese er søgt udviklet mellem hjemmet som et interaktivt multimedie og en dybtgående forbrugerorientering i og psykologisk perspektivering af produktudviklingen. Som specialområder behandles (sm.m. B. Nake og L. Andersen) temaerne, datamaten som intellektuelt redskab og den tidsgeografiske anskueliggørelse af hjemmelivsprocesser (Kresten Bjerg).

8.1 Et projekt om nye former for demokratisk arbejdsorganisering (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 354) er fortsat med udvikling af nye læringsprocedurer som, inspireret af principper fra gruppeanalyse og relationskonferencer, kan øge refleksion og handlemulighed når arbejdsforhold ændres (sm.m. V. Borg).

8.2 Genoptaget tidligere projekt om nye relationer mellem arbejds- og familieliv under fleksibel arbejdstid (Københavns Universitets Årbog, 1988, s. 564) med beskrivelser af de strategier som familier med uregelmæssige arbejdstider udvikler for at leve op til arbejds- og omsorgskrav (Karin Borg).

9.1 Et projekt om nye former for demokratisk arbejdsorganisering (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 354) er fortsat med forsøg på udvikling af læringsprocedurer, som øger den enkeltes refleksion og handlemuligheder, når der sker ændringer i arbejdets udførelse (sm.m. K. Borg).

9.2 Arbejdet med en integreret psykologisk teori om forebyggelse af hjertesygdomme (Københavns Uni-

versitets Årbog 1989, s. 249) er fortsat med studier af eksisterende undersøgelser.

9.3 Ud fra eksisterende teorier og praktiske erfaringer er en integreret teori om arbejdsgrupperes funktionsmåder og effektivitet søgt udviklet (Vilhelm Borg).

10. Visuelle selektionsmekanismer: Et treårigt forskningsprojekt med titlen »Brain Mechanisms of Visual Selection« er blevet påbegyndt. Projektet sigter mod at klarlægge de neurale mekanismer, der ligger bag (a) begrænsninger i vor evne til at processere forskellige visuelle objekter på samme tid, og (b) vor evne til at koncentrere processeringen om bestemte typer af visuelle objekter. Projektet støttes af the International Human Frontier Science Program Organization og udføres i samarbejde med G. Humphreys (Birmingham, UK), R. Desimone (NIMH, Bethesda, USA), J. Duncan (MRC APU, Cambridge, UK), S. A. Hilliard (UCSD, USA), T. Inui (Kyoto, Japan) og G. A. Orban (Leuven, Belgien) (Claus Bundesen sm.m. A. Larsen og H. Shibuya).

11.1 Manuskriptet til en bog om »psykosocial behandling« er færdiggjort hvori resultaterne af de sidste års arbejde på området sammenfattes indenfor rammerne af én teori.

11.2 Et socialpsykologisk delprojekt indenfor rammerne af et flerårigt tværvideenskabeligt humanistisk sundhedsprojekt (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 355) er fortsat med analyse af omfattende empiriske materialer, og nogle resultater er fremlagt ved internationale konferencer og ved møder i den tværfaglige projektgruppe »Menneske, sundhed, kultur« under Statens humanistiske Forskningsråd (Ole Dreier).

12. Fortsat arbejde på en almenpsykologisk beskrivelse af tre grundlæggende niveauer af det psykiske (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 355) (Niels Engelsted).

13.1 Fra et større projekt med neuropsykologiske normaldata (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 355) er indsendt 2 publikationer til offentliggørelse (sm.m. E. L. Mortensen).

13.2 Et arbejde om neuropsykologisk forskningsmetode er afsluttet med to artikler.

13.3 Der er etableret en neuropsykologisk edb-referencedatabase og dannet et nordisk forskernetværk til fortsat opdatering og udveksling af viden indenfor området (Anders Gade).

14.1 I forlængelse af en tidligere udgivet bog om ud-

brændthed og ressourcer, er udarbejdet et bogmanuskript omhandlende valgets dilemma og grundlæggende værdier i forbindelse hermed.

14.2 Erfaringer fra et mangeårigt arbejde med psychodrama, således med den i 1981 etablerede gruppe i Niels Steensens Hus, som har arbejdet med psychodrama i forskellige lande, er under bearbejdelse (Jørgen Hviid).

15. I et projekt om kognitionspsykologi og design af edb-systemers brugergrænseflader, AMODEUS-projektet, er 1. delprojekt (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 350) fortsat med gennemførelse af to slags undersøgelser: Dels feltstudier til belysning af, hvordan brugergrænseflader designes i praksis, dels laboratorieforsøg, hvor designere løser afgrænsede designopgaver. Et fælles resultat tegner sig fra begge typer af undersøgelser: At beslutninger i brugerflade-design fremstår som »gradually evolving commitments«, baseret på antagelser og implicite relationer (Anker Helms Jørgensen sm.m. B. Due).

16. Det fortsatte arbejde på en doktorafhandling, »Activity of Man« detailplanlagt til 10 kapitler, om virksomhedsteorien som ramme for de antropologiske videnskaber er bragt så vidt, at første halvdel er færdigskrevet på engelsk, mens sidste halvdel foreligger i en foreløbig dansk version (Benny Karpatschof).

17.1 Deltagelse i en tværfaglig undersøgelse af sundhedstilstanden i Nepal, især angående brug af tilførte lægemidler og traditionel behandling (sm.m. læger, farmakologer og antropologer).

17.2 Empirisk undersøgelse af verbal aggression og fysisk vold i parforhold i et indonesisk samfund: Analyser af ægteskabelige konflikter anskuet som en samspilsproces mellem faktorer af personlig, relationel og kulturel art (f.eks. normer), samt af kvinders handleberedskab over for mænds voldelige fremfærd.

17.3 Undersøgelse af Bellonesisk humor som aggressivt udtryksmiddel: Satirens og ironiens aggressive betydning i ægteskabelige konflikter er undersøgt med hensyntagen til kulturens implicite viden og kognitive strukturer (Rolf Kuschel).

18. Strategisk kvalifikationsanalyse og personlig udvikling: Den samfundsmæssige udvikling stiller stadig større krav til det enkelte menneske om livslang uddannelse og personlig udvikling. Et projekt er indledt som fokuserer på kvalifikationsanalyser, herunder på udvikling af terminologi, edb-baserede og empiriske metoder, der kan bruges dels til afdækning af valide kvalifikationsbehov, dels til sikring af behovenes reelle opfyldelse indenfor private og offentlige virksomheder

i Europa. Forskningsprojektet, som er tværfagligt med afsæt i anvendt socialpsykologi og en fortsættelse af det i 1990 udførte projekt »Kompetence 2000«, realiseres i samarbejde med Europæisk Center for Kompetenceanalyse, der er en forening bestående af bl.a. SAS, DSB, Baltica, IA, DA og CO-Metal (Claus Ljungström).

19.1 I forbindelse med fortsatte analyser af indlæring i skolen er en artikel oversat og publiceret (*Non scolae sed vitae discimus*: Nogle forsøg på at undgå indkapslingen af skolelærdom).

19.2 Fortsatte studier af Vygotsky-traditionen (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 355-56) har resulteret i en artikel om kommunikation i »den nærmeste udviklingszone«, et kærneproblem i virksomheds-teorien (Aksel Mortensen).

20.1 Et forskningsprojekt om udviklingen af ungdomsliv (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 350) er fortsat teoretisk, empirisk og anvendt med fokus på organisering af udviklingsbetingelser for unge. Hertil kommer udforskning af unges betingelsesbrug og kulturelle udtryksformer, især muliggjort gennem interventions- og evalueringsforskning samt praksisforandring. Arbejdet har resulteret i flere artikler.

20.2 Interventionsforskning med sigte på at udvikle den socialpsykologiske metodeside (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 356) er fortsat i anvendt retning. Centralt har stået spørgsmål om udvikling af praksisændring som led i de udforskede inddragelse som »medforskere« af deres liv, samt forsøgsvist at udvikle projekt- og evalueringsformer for udviklingsindsats.

20.3 Handlings- og kulturforskning, hvis formål er at kvalificere kulturforskningen ved udvikling af en handlingsteori, har resulteret i artikler om kulturforklaringer og minoritetsproblemer (Sven Mørch).

21. Fortsat arbejde med magtfunktionsproblematikken som den kommer til udtryk i den etablerede psykologi (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 356), f.eks. i forhold som normalitetskontrol og disciplinering (Lone Pål).

22. Triadisk analyse: Psykologiens foretrukne toside-de analyseskema, »stimulus-response«, fører både i behaviorisme og psykoanalyse til den konklusion, at mennesket er et produkt af tidligere stimulering, af sin fortid. Vejen ud af denne fastlåste position kan være, at en formidlende triadisk relation lægges til grund for analysen. En undersøgelse af begreberne »virksomhed« og »interpretation« som formidlende led er påbegyndt med udgangspunkt i henholdsvis russeren

Leontjev og amerikaneren Peirce (Johs. Mørk Pedersen).

23.1 En undersøgelse af tidlig kommunikativ udvikling hos børn i alderen 9-24 mdr. (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 356) er fortsat med dataudskrift af samtlige videosekvenser (sm.m. A. Guil-lain, Université Paul Valéry, Montpellier).

23.2 En oversigt over ni artikler om samspilsforhold mellem biologisk individualitet, personlighed og selv foreligger så godt som færdigskrevet (Arne Friemuth Petersen).

24.1 En monografi er under udarbejdelse om modernitetens psykologi, som analyserer, hvordan de store psykologiske teorier afspejler den ideologi, der er forårsaget af den samfundsmæssige udvikling – kaldet moderniteten – som siden 1600-tallet har præget Europa, og hvordan disse teorier beskriver endemål for den personlige udvikling, som er hensigtsmæssige under kritiske faser af moderniteten.

24.2 Tosprogethed og udvikling af metasproglige færdigheder: Påbegyndt undersøgelse af, i hvilken udstrækning tosproglig opvækst beforder metasproglige færdigheder, dvs. evnen til at gøre sproget og talen til genstand for opmærksomheden, samt undersøgelse af, om disse færdigheder beforder intelligensudviklingen (Arne Poulsen).

25. I et projekt om den tredje decentralisering i de nordiske lande (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 351, og 1990, s. 356) er interviewdata fra den danske undersøgelse blevet analyseret. Desuden er tværgående beskrivelser og analyser indledt af dele af det indsamlede materiale fra de deltagende fire nordiske lande til belysning af den model for lokalsamfundsudvikling, som undersøgelsen bygger på, hvorefter lokalt samarbejde ses som en udvekslingsproces, i hvilken de lokale parter udveksler problemer, målsætninger, ressourcer og indflydelse (Arne Prahll).

26. Et projekt om udvikling og afprøvning af display-systemer til repræsentation af processer i komplekse teknologiske anlæg (Københavns Universitets Årbog 1986, s. 646, og 1990, s. 356) er videreført (sm.m. K. D. Duncan, University of Wales, Cardiff) (Nini Prætorius).

27. I et projekt om entrepreneurship undersøges det, om de problemer, som den økonomiske videnskab har peget på vedr. forståelsen af den entreprenelle aktør, kan løses ved en psykologisk begrebsliggørelse af virksomme sociale processer – til forskel fra traditionel psykologis fokuseren på specifikke, individuelle egenskaber hos aktøren. Målet er at komme til forståelse af

kernen i entrepreneurship, som er af vigtighed, når tekniske og organisatoriske nyskabelser skal gøres produktive i privat og offentlig regi (Ole Elstrup Rasmussen).

28. Arbejdet med udvikling af en computer-model for de auditive sancecellers (hårcellers) funktionsmåde (Københavns Universitets Årbog 1986, s. 646) er videreført og synes at nærme sig sin slutning (Strange Ross).

29. Fortsatte undersøgelser af fantasileg betragtet som et medium, der indeholder både potentialer og begrænsninger for barnets udtryksform (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 356). Med baggrund i empirisk materiale (eget og andres) argumenteres der for, at tre former for fantasileg på hver sin måde udgør et relativt frit mulighedsrum for barnet. Målet er gennem differentieret analyse af forskellige legeformers særtræk og funktion at øge forståelsen af fantasileg og dermed beslægtede fænomener. Endvidere diskussion af de erkendelsesproblemer, der stiller sig for udviklingspsykologisk forskning, når denne påtager sig at belyse barnets perspektiv (Ivy Schousboe).

30.1 Fortsat arbejde med temaet »kultursammenstød« belyst gennem kultursymbolske analyser og analyse af de forskellige værdier, der ligger i kulturernes symbolske udtryk (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 357).

30.2 Indenfor rammerne af et hovedprojekt, »Overvejelser over kulturforskelle i drømme, de heri afspejlede identitetsproblemer, samt metodologiske konsekvenser heraf i humanistisk forskning«, er der afsluttet tre arbejder: En artikel om drømmetydning og realistisk hermeneutik, en artikel om hermeneutiske aspekter i virksomhedsteorien og en artikel om metodeproblemer i humanistisk forskning (Erik Schultz).

31. Et licentiatprojekt om emotioners forstrukturerende funktion under problembearbejdning har, drevet frem af en kritik af kognitionspsykologiens syn på det uforudsete, taget udgangspunkt i en problemstilling om, at det ved simulering af kognitive funktioner altid er programmøren, der i sidste instans skal klare det uforudsete. Spørgsmålet om, hvad det er programmøren kan, som programmet ikke kan, har ført til undersøgelse af, hvordan vagtmestre i et kontrolrum identificerer driftsforstyrrelser - med andre ord, får styr på en uforudset situation eller stiller et problem. I slutrapporten vil resultaterne blive analyseret på kritisk psykologisk grundlag (Erik Axel).

32. Et Ph.D.-projekt om begrebsdannelse, tænkning og intelligens er påbegyndt med sigte på at indhente materiale til belysning af spørgsmål om, hvordan

tænke- og læreprocesser kan behandles som subjektive fænomener, og erkendeprocesser kan analyseres som et subjekt-objekt forhold. I den empiriske del undersøges begrebsdannelse hos elever i folkeskolens og gymnasiets fysikundervisning (henholdsvis på 8. klasse og 1.G. niveau), hvilket også kan blive emne for pædagogisk og fagdidaktisk diskussion (Jytte Bang).

33. En komparativ psykologisk undersøgelse af den ontogenetiske udvikling hos menneskeabnerne (Københavns Universitets Årbog 1989, s. 350) er videreført med fortsatte systematiske observationer af udviklingen i søskende-relationer mellem fire chimpanseunger og med bearbejdelse af det indsamlede materiale til brug ved udfærdigelsen af et Ph.D.-projekt (Svend Aage Jepsen).

34. Et licentiatprojekt, »Køn i forandring« (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 357) er fortsat med indsamling af gruppe- og individuelle interviews af mandlige og kvindelige studerende fra humanistiske og samfundsvidenskabelige fagområder for at undersøge køns kategorien som social konstruktion i et velfærdssamfund, der fremhæver lighed og demokrati som idealer (Dorte Marie Søndergaard).

35.1 Som medarbejder på AMODEUS-projektet (jvf. indberetning nr. 15.) er beslutningstagning i forbindelse med design af brugergrænseflader fortsat med undersøgelse af to typer af cases: en designer i praksis og 2 par designere i eksperiment. Beslutningstagning søges beskrevet hermeneutisk som et samspil mellem logisk rationel analyse og baggrundsviden, intuition og fantasi.

35.2 Fortsat er endvidere empiriske studier af beslutningstagning ved design af brugergrænseflader (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 357) med udførelse af feltstudier og afholdelse af workshops (sm.m. A. Helms Jørgensen og J. Nielsen HHK) (Benedicte Due).

36. Et Ph.D.-projekt, der tager sig for at analysere livskvalitetsbegrebet, er indledt. Med en subjektvidenskabelig (dvs. kritisk psykologisk) synsvinkel på begrebets modsætningsfyldte betydningsindhold søges det belyst, hvorledes det er opstået, og hvilke forhold der indenfor forskellige praksisfelter har afløst en særlig tradition for at operationalisere og måle livskvalitet. Ud fra en konkret analyse af onkologisk psykosocial forskning vil det vise sig, hvordan livskvalitetsforskningen udfoldes idag, og om sådanne analyser kan bidrage til teori og metode på det psykosociale felt (Birgitte Hysse Forchammer).

37. En undersøgelse af brugerevaluering af skolepsykologisk arbejde ved Pædagogisk Psykologisk Rådgiv-

ning (PPR) (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 357) er videreført (Anne Dige Jørgensen).

38. En videnskabshistorisk og videnskabsteoretisk undersøgelse er indledt af neurosebegrebets opståen i 1800-tallet, sat i relation til en socialhistorisk og socialisations-teoretisk analyse af neurosernes udvikling (Simo Køppe).

39. En kritisk psykologisk praksisforskning, der søger forandringer i og overskrivelser af psykosocial behandling (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 357), er fortsat med opnotering af følgende spørgsmål: Hvordan kan klienter bliver medbestemmende og medforskere, når deres problemforståelse er en del af problemet? Er det muligt at »dekonstruere« behandling således, at klienters problemer genfremstilles som samfundsproblemer, således at skellet mellem forebyggelse og behandling overskrides? Kan man ved at udnytte socialpolitiske strømninger i retning af brugerindflydelse omformulere psykoterapi og andre praksisformer til en sådan »demokratisk metodik« og samtidig medinddrage det omgivende samfunds ressourcer, m.v.? (Morten Nissen).

40. Neuropsykologi ved rødderne: Et licentiatprojekt om Kurt Goldsteins forfatterskab har undersøgt fire problemstillinger – videnskabelige forudsætninger, neurologi, neuropsykologi og metateori – og deres mulige sammenhænge i forfatterskabet. På baggrund heraf er det samlede forfatterskab søgt vurderet og dets betydning for humanvidenskabernes belyst (Bjarne Pedersen).

41. En pilotundersøgelse til et handlingsrettet projekt om psykisk arbejdsmiljø i social-, sundheds- og undervisningssektoren (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 357) er afsluttet og har vist, at »arbejdspladsbeskrivelser« er egnede som redskab til forbedring af arbejdsklimaet. Særlig vellykket har arbejdet med igangsætternetværk været, hvor lærere fra de deltagende skoler i Århus Amtskommune har kunnet udveksle erfaringer om skolernes interne arbejdsmåde og organisering. Det samlede resultat er blevet en højere grad af demokratisk deltagelse, og at arbejdspladsproblemer er flyttet fra det personlige til det mere fælles (Beth Rytter, Sussie Brandrup).

42. I fortsættelse af en afsluttet licentiatafhandling (Københavns Universitets Årbog 1990, s. 356-57) er følgende nye projekter indledt: (1) Empirisk undersøgelse af menneskelige visuelle selektionsprocesser, hvor følgende spørgsmål står først: (a) Processeringens stokastiske natur, når opgaven er at rapportere om mere end én attribut ved hvert objekt, (b) Grunde til begrænsningen i korttidshukommelsens lagerkapacitet, (c) Naturen af den totale proces-

seringskapacitet og (d) Relationer mellem to eksperimentelle paradigmer for studier af visuel selektion – visuel afsøgning og partiel rapport (sm.m. C. Bundesen og A. Larsen). (2) En undersøgelse af halvsidig visuel neglekt, hvor metoder fra kognitiv psykologi og analyseteknikker baseret på Shibuya-modellen anvendes ved evaluering af forskelle mellem neglekt patienter og normale forsøgspersoner (sm.m. P. Møller Pedersen). – Endvidere er den sidste af tre artikler fra licentiatafhandlingen forberedt til udgivelse (Hitomi Shibuya).

Redaktionsvirksomhed m.v.:

Rolf Willanger, lektor for Nordisk Psykologi og Acta Pharmacol. & Toxicol.

Peter Berliner, medlem af redaktionen af Psyke & Logos.

Jens Berthelsen har redigeret artikelsamlingen »Uddannelse og informationsteknologi«, Handelshøjskolen i København.

Claus Bundesen, medlem af redaktionskomiteerne for tidsskrifterne European Journal of Cognitive Psychology og Psychological Research.

Ole Dreier, medlem af redaktionen af Forum Kritische Psychologie og Psykologisk Laboratoriums repræsentant i Dansk Psykologisk Forlag.

Niels Engelsted, redaktør af proceedings fra 2. danske konference om virksomhedsteori, 1991.

Anders Gade, medlem af redaktionskomiteen for Acta Neurologica Scandinavica.

Jørgen Hviid, medredaktør på bogen »Sundhed – for hvem?»

Benny Karpatschof, medlem af redaktionen af Psyke & Logos.

Claus Ljungstrøm, medlem af redaktionen af Udkast.

Aksel Mortensen, medlem af Nordisk Psykologi's redaktionelle baggrundsgruppe.

Arne Friemuth Petersen, redaktion af laboratoriets årbogsbidrag; lektor på artikler til Philosophy of the Social Sciences.

Arne Poulsen, medlem af redaktionen af Psyke & Logos og Peer reviewer for Journal of Pragmatics.

Nini Prætorius, medlem af redaktionen af Psyke & Logos.

Erik Schultz, medredaktør på temanummer af Psyke & Logos.

Erik Axel, medlem af redaktionen af Udkast.

Jytte Bang, medlem af redaktionen af Psykologisk Set.

Morten Nissen, medlem af redaktionen af Udkast.

Dorthe Marie Søndergaard, medredaktør af artikel-samling vedr. 2. nordiske kønsforskningssymposium, 1991.

Forskningsophold, kongresdeltagelse, gæsteforelæsnings m.v.:

Rolf Willanger har besøgt Institute of Psychiatry, University of San Diego, og deltaget i Academy of Neuropsychology's årlige møde i Dallas, 26. oktober-4. november.

Jens Bethelsen har deltaget i kongres om undervisningsteknologi i Washington DC og studeret multimedier på Medical Center's Institute for Learning Technology, samme sted, i august.

Vilhelm Borg var foredragsholder ved Nordisk Ergonomisk Selskabs konference »Arbejdets udvikling« i Æbeltoft, 9.-11. oktober, ved Seminar om arbejdsmarkedsforskning, »Eigtved-møde«, på Roskilde Universitets Center, 20.-21. november, og gav oplæg ved Dansk Idrætsforbunds idrætspsykologiske konference i Brøndby, 23. november.

Karin Borg var på studiebesøg i Trondheim og Oslo i november og gav foredrag i Teknologinævnets seminar om »Fremtidens Arbejdsliv«, 9. december.

Claus Bundesen deltog i The 7th Scandinavian Conference on Image Analysis, Ålborg, 13.-16. august, og foretog forskningsrejse til University of Birmingham, UK, 22.-24. oktober.

Ole Dreier deltog i to kongresser i Berlin med efterfølgende redaktionsmøder, 13.-17. februar og 8.-12. maj; derpå ansat som gæsteprofessor ved Social and Cultural Studies, Graduate School of Education, University of California at Berkeley, i efteråret.

Niels Engelsted deltog i 2. danske konference i virksomhedsteori i Røsnæs, 20.-21. april.

Anders Gade deltog i konference om hukommelse i England, 15.-19. juli, og i Nordisk neuropsykologi konference i Helsingfors, 22.-24. august.

Anker Helms Jørgensen deltog i workshops om AMODEUS-projektet i Manchester i marts og i Grenoble i september, var inviteret deltager i symposiet »Knowing and knowledge: Reformulating the role of formalization in systems development« i Oksnøen i juni, gav foredrag ved 35th Annual Meeting of the Human Factor's Society, San Francisco i september, deltog i workshop om MOHAWC-projektet i Bamberg i oktober og projektmøder i Cambridge og Linköping i september og oktober. Gæsteforelæser ved Danmarks tekniske Højskole og Datalogisk Institut, Københavns Universitet, i november.

Rolf Kuschel deltog i et DANIDA-forskningsprojekt i Nepal i perioden 4. januar-10. marts og foretog feltstudier på Bellona, Salomonøerne, fra 12. september og året ud.

Sven Mørch deltog i 2. danske konference i virksomhedsteori, Røsnæs, 20.-21. april, i en international ungdomsforskningskonference i Uppsala, 31. juli-4. august og i en uddannelseskonference i Vedsø, 17.-18. september.

Arne Poulsen var foredragsholder ved kongres om tøsprogethed i Barcelona i marts.

Arne Prahll forelæste ved NOPUS kursus (Nordisk utbildningsprojekt för utveckling av social service) i Grenå i januar.

Ole Elstrup Rasmussen deltog i 2. danske konference i virksomhedsteori, Røsnæs, 20.-21. april, i Hypertekst-konferencen i København, 13. november, og i Seminar om arbejdsmarkedsforskning på Roskilde Universitets Center, 20.-21. november.

Erik Schultz gav oplæg til diskussion ved »Human Science Research Conference« i Göteborg, 18.-22. august.

Erik Axel og Jytte Bang deltog i Forskerakademiets Ph.D.-kurser, Molslaboratoriet, 17.-31. maj, og et kursus i kognitiv semantik, Søstrup, 30. september-3. oktober.

Dorte Marie Søndergaard var inviteret taler ved Kvindeforskningskonference i Lysebu, 7.-8. marts, og ved konference arrangeret af Senter for Kvindeforskning i Oslo i november. Fra 1. august gæstestipendiat ved Psykologisk Institut, Oslo Universitet.

Benedicte Hauberg Due har rejst med AMODEUS-projektet i Finland i juni, i USA og Frankrig i september og Sverige i oktober, samt deltaget i Forskningsseminar om indlæring og kognitionspsykologi i Sverige i august.

Birgitte Hysse Forchammer har deltaget i ESPO og ECCO konference i Firenze, 25.-31. oktober.

Simo Køppe har gæsteforelæst ved Institut for Matematik og Fysik, RUC, 21. november, i Den danske Nationalkomite for videnskabshistorie og -filosofi, ved Matematisk Institut, Danmarks tekniske Højskole.

Morten Nissen deltog i 2. danske konference i virksomhedsteori, Røsnæs, 20.-21. april, og i »Theorie-Praxis-Konferenz« i Berlin i maj.

Hitomi Shibuya gæsteforelæste ved Department of Information Sciences, Tokyo Institute of Technology, 25. april, ved Laboratory for Neural Networks, RIKEN, Institute of Physical and Chemical Research, 17. maj, og ved Department of Psychology, University Kyoto, Japan, 20. maj.

Kollegiale organer:

Jens Berthelsen, formand for Studienævnet.

Claus Bundesen, medlem af bestyrelsen (The Executive Committee) for »European Society for Cognitive Psychology«.

Niels Engelsted, institutbestyrer.

Benny Karpatschof, medlem af Fagligt Råd for Danmarks pædagogiske Institut.

Rolf Kuschel, medlem af Studienævnets »Kvote 2 udvalg«.

Claus Ljungström, medlem af Studienævnets »Kvote 2 udvalg«.

Aksel Mortensen, medlem af Institutbestyrelsen og medlem af Fagligt Råd for Danmarks pædagogiske Institut.

I. K. Moustgaard, medlem af Statens humanistiske Forskningsråd.

Johs. Mørk Pedersen, medlem af Institutbestyrelsen.

Arne Poulsen, medlem af Fakultetsrådet, dets Forskningsudvalg og Forskeruddannelsesudvalg.

Nini Prætorius, medlem af Konsistorium.

Strange Ross, medlem af Institutbestyrelsen.

Erik Schultz, leder af liniestudiet i psykologi ved Folkeuniversitetet i København.

Dorte Marie Søndergaard og Jytte Bang, medlemmer af Forskeruddannelsesudvalget for psykologi.

Formidlende virksomhed, fagligt udviklingsarbejde m.v.:

Peter Berliner har afholdt kursus om grønlandske normer og identitet, og kursus vedr. coping med aggressive personer for personale ved Rigshospitalet og DSB, givet foredrag for arbejdsløse magistre, erhvervsvejledere og Psykologilærerforeningen samt formidlet psykologisk viden til politi og civilforsvar.

Jens Berthelsen deltog i AC-konference om forskerrekrutering i december.

Karin Borg og Vilhelm Borg deltog i og evaluerede udviklingsprojektet Igangsætterkursus, afholdt af Kvindeligt Arbejderforbund, og Karin Borg gav foredrag på HK's konference om ligestilling og familiepolitik, 12.-13. januar.

Claus Bundesen holdt FFF-forelæsning (Fakultets Forsknings Fredage) på Københavns Universitet Amager, 6. december.

Ole Dreier arrangerede gæsteforelæsning med professor Richard Lazarus, University of California at Berkeley, 18. juni.

Niels Engelsted var arrangør af 2. danske konference i virksomhedsteori i Røsnæs og holdt foredrag om drømmes fylogenes og konferencen »Drømme og drømmetydning i psykologisk terapeutisk og kulturelt perspektiv«, Københavns Universitet Amager, 1. februar.

Anders Gade holdt foredrag i følgende faglige videnskabelige selskaber: Industrimedisk Selskab, 11. april, Dansk neuropsykologisk Selskab, 7. september og Neurologisk Selskab, 28. oktober.

Anker Helms Jørgensen var medlem af programkomiteerne for 5th European Conference on Cognitive Ergonomics og for »Laboratory Reviews« i forbindelse med konferencen CHI'92, Monterey, Californien.

Aksel Mortensen arrangerede gæsteforelæsninger med følgende udenlandske professorer: Yrjö Engeström, Universitetet i Helsinki og San Diego, California, 3. maj, Elisabeth K. Warrington, The National Hospital, London, 13. september, Lucy Suckman, Xerox Palo Alto Research Center, California, 4. oktober og Dmitri Leontiev, Moskva Universitet, 1. november.

Sven Mørch arrangerede gæsteforelæsning med Dr.

Birgit Gebhardt, Zentralinstitut für Philosophie, Berlin, og forestod projektsamarbejde med Pædagogisk Universitet, Novosibirsk og BUPL.

Johs. Mørk Pedersen deltog i forelæsningsrækker på Eksperimentarium-Dansk Science Center og på Folkeuniversitetet.

Arne Friemuth Petersen har foranlediget oprettelse af en samarbejdsaftale om forskning og undervisning mellem Laboratoire de l'Enfant et de Adolescent, Département de Psychologie, Université Paul Valéry, Montpellier III, og Afsnit for komparativ psykologi og ethologi, Psykologisk Laboratorium, Københavns Universitet Amager.

Erik Schultz afholdt 4 kurser om personlighedspsykologiske emner ved Folkeuniversitetet i København.

Dorte Marie Søndergaard var medarrangør af 2. nordiske kønsforskningssymposium i København i september.

Benedicte Due forelæste om informationspsykologi på Folkeuniversitetet, 22. oktober.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 34,07.

Professorer: I. K. Moustgaard, Rolf Willanger.

Docenter: Claus Bundesen, Ole Dreier, Rolf Kuschel, Nini Prætorius.

Lektorer: Svend Børge Andersen, Inger Bernth, Jens Berthelsen, Kresten Bjerg, Karin Borg, Vilhelm Borg, Niels Engelsted, Jørgen Hviid, Anker Helms Jørgensen, Benny Karpatschof, Melvin Lyon (orlov), Aksel Mortensen, Sven Mørch, Lone Pål, Johs. Mørk Pedersen, Arne Friemuth Petersen, Arne Poulsen, Arne Prahl, Strange Ross, Ivy Schousboe, Erik Schultz.

Adjunkter: Peter Berliner, Anders Gade, Claus Ljungstrøm, Ole Elstrup Rasmussen.

Kandidatstipendiat: Erik Axel, Svend Aage Jepsen, Dorte Marie Søndergaard.

Introduktionsstipendiat: Jytte Bang.

Eksterne lektorer: Antal årsværk: 2,4.

Helle Andersen, Henning Green, Peter Harrit, Gitte Haslebo, Kirsten Hvidtfeldt, Erik Hollnagel, Michael Jepsen, Jørgen Bram Jespersen, Finn Jørgensen, Ida Koch, Svend Kreiner Møller, Svend Erik Olsen, Nicole Rosenberg, Thomas Teasdale, Eva Thaulow, Steen Visholm.

Undervisningsassistenter: Antal årsværk: 4,5.

Ingerlise Andersen, Irene Andersen, Anne Bovbjerg, Sussie Brandrup, Lars Faurschou Christensen, Jørgen Steen Christensen, Lisbeth Eriksen, Poul Gandil, Liselotte Grünbaum, Uno Hedelund, Gorm Hetmar, Tytte Hetmar, Kirsten Horsgaard, Hans Hvenegård, Anna Lisa Hyltén-Cavallius, Eva Theilgaard Jacobsen, Joan Jakobsen, Lisette Jespersen, Arne Grønberg Johansen, Berit Just, Bent Jørgensen, Kasper Jørgensen, Gry Kirstein, Nina Koeller, Peter Kofoed, Grethe Kragh-Müller, Christian Lima, Zanne Lorenzen, Nikolaj Lunøe, Peter Lønberg Madsen, Karen Vibeke

Mortensen, Bjørn Nake, Ole Nielsen, Jan Rattleff, Tonny Reimers, Beth Rytter, Ulf Schou, Rashmi Singla, Birgitte Steensballe, Jørn Toustrup, Maya Ulrich, Teddy Voss, Susanne Wolffberg.

TAP: Antal årsværk: 9,5.

Henrik Andersen, Gitte Gade, Gunnie Hallas, Niels Jørgen Hansen, Ole Jørgensen, Michael L. Mortensen, Leif Rasmussen, Lene Seedorff, Bente Sveegaard, Jytte Sørensen.

Ph.D.afhandling:

Afhandlingens opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Shibuya, Hitomi: Studies on visual selection: Empirical investigations and stochastic modeling (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager).

Speciale (konferens):

Pipenbring, Pia: Om behandling af kranietraumepatienter og om de pårørendes reaktioner og behov for støtte og vejledning i den tidlige rehabilitering.

Specialer:

Albertsen, Karen: Drop-out, forventninger og terapeutisk kontrakt.

Agerup, Jan: Contracting.

Andersen, Anett Lévy: Aspekter af den terapeutiske relation i psykoanalytisk, psykoterapeutisk og gestaltterapi.

Andersen, David Stokkebro: Empati, terapi og erkendelse.

Andersen, Kim: Systemisk teori (Kan ikke lånes).

Andersen, Rita Myhre og Hanne Kryger: Den frontale cortex. Et studie i udvalgte neuropsykologiske dysfunktioner.

Arthy, Maja G.: Rejsen til det ukendte (Kan ikke lånes).

Boetius, Susanne og Bettina Myggen Jensen: Interventionsmetoder i et oplevelsesorienteret psykologisk kursus (Kan ikke lånes).

Bondam, An-Charlotte: Grænsepsykose – set i et udviklingspsykologisk perspektiv (Kan ikke lånes).

Borne, Solvejg: En Lacan'sk psykose. Et studium.

Bregengård, Jens: Leder- og ledelsesudvikling på Novo Nordisk (Kan ikke lånes).

Brown, Susanna: Den terapeutiske alliance.

Brüel, Kirsten: Ansats til en psykologisk baggrund for udvikling af en seniorpolitik.

Burlingame, Helle Brorson: Evaluerings af medarbejderuddannelse.

Bune, Charlotte Sainsbury: Faderfigurens indflydelse på kvindens relation til det mandlige.

Burmeister, Jessica: En diskussion af betydningen af

den teoretiske videns inderliggørelse som et terapeutisk brugbart forståelsespotentiale (Kan ikke lånes).

Busck, Ingrid: Skammens former.

Christensen, Bolette: Hvorfor er der ikke flere kvindelige ledere på det højeste ledelsesniveau (Kan ikke lånes).

Christensen, Erik: At blive forældre.

Christensen, Inger: Sammenhængen mellem psykisk afhængighed og alkoholisme.

Clausen, Lizzi Holm: Behandling af narcissistiske personlighedsforstyrrelser og grænsepsykotiske tilstande.

Dichow, Bodil Karen: Om at miste et barn.

Elbo, Jens: Den hysteriske krops tale.

Ehrens, Susanne: Redegørelse for en empirisk undersøgelse af sproglige forstyrrelser hos en gruppe patienter med Alzheimer's sygdom.

Espensen, Nina Herløv: Om at føle sine følelser – og vokse af sin vrede.

Gerløv, Inge: Den lille forskel er ikke så lille endda.

Exner, Gytte: Den knækkede søjle – kronisk helbreds-tab.

Glahn, Birgitte Lieberkind og Helle Olsen: Overføring i gruppeanalytisk psykoterapi.

Grunnet, Ingrid Marianne: Om socialisering af følelser – med særlig vægt på forældreforventningernes betydning herfor.

Handest, Eva Bente: Psykiatri, organisation, sygepleje.

Hartz, Helle Kirsten: »Det indre forår«, eksistentiel hjælpeløshed – opløst og forvandlet. På vejen ind til det indre selv.

Heede, Tine og Anne-Vibeke B. Schmidt: Den psykoterapeutiske relations egenart belyst ud fra kurative aspekter.

Hermansen, Inge Margrethe: Social arv? (Kan ikke lånes).

Hertz, Eva: Korttidsterapimodeller og voksenudviklingsaspekter.

Hjulmand, Knud: Modoverføring.

Holm, Kirsten: Negativ terapeutisk reaktion – en udfordring til teori og praksis.

Haaning, Mads: Vi kan se – men hvordan?

Jepsen, Zenia: Kvinders seksuelle udfoldelsesmuligheder fra middelalderen og frem til 1900 (Kan ikke lånes).

Jørgensen, Anne-Marie Brendstrup: Jogging som angstreducerende middel.

Jørgensen, Frede: Modstandsbegrebet i systemorienteret familierapi.

Kolberg, Lene Møller og Charlotte Mikkelsen: Systemisk konsultation i organisationer – et alternativ?

Køster, Anita: Den skabende bevidsthed.

Langkjær, Carolyn Alexandra: Aggression. En diskussion af begrebet.

Marcussen, Bente Jeanett: Udstødning fra arbejds-

- markedet. Om ældre langtidsledige arbejdere (Kan ikke lånes).
- Meersohn, Pedro Pablo V.: Erkendelse og psykoanalyse.
- Morild, Søren: Lederegenskabernes fire dimensioner.
- Mushtaq, Gary K.: An examination af placebo phenomena: Illusions that heal.
- Møller, Lone Christmas: »Mælkebøttefamilier«: At få et handicappet barn – at blive handicapfamilie.
- Mølsted, Lotte: Fornægten – håb eller selvbedrag?
- Nielsen, Anni Vejstrup og Dennis Rasmussen: Organisation, intervention og ledelse.
- Nielsen, Else Færch: Organisationskultur, ledelse og forandring.
- Nielsen, Lars Klemmen: Afdækning af psykologiske mønstre hos en klient i psykoanalytisk psykoterapi – et casestudium i den psykoanalytiske fortolkningsteknik (Kan ikke lånes).
- Nielsen, Lene S. Møller: Skolestarterne. De videbegærlige legebørn.
- Olsen, Anni Maegaard: Empatiprocessen som redskab.
- Osman, Basim: Psykologiske aspekter ved religiøsitet og religion.
- Pedersen, Birgitte Dahl: Indiciduation og psykisk vækst.
- Pedersen, Inge Guldal: Det sårbare selv.
- Povlsen, Søren: Freud og overføring.
- Rasmussen, Anders A.: En beskrivelses- og perceptionpsykologisk indfaldsvinkel til enkeltinterviews og gruppediskussioner som metoder inden for kvalitative tests af reklamer.
- Rudkøbing, Susanne: Noget om underbevidsthedens rolle for erobring af ny viden.
- Rygaard, Karen: Hvorfor tro ny teknologi kan udvikle afatikerens kommunikative kompetence.
- Samuelsen, Anne: Alexithymi – et flertydigt begreb.
- Schwerdtfeger, Margit Erdman: Subjektiviteten i alderdommen – »Det 'hjulpne' menneske«.
- Stokkebæk, Anne Lykke: Socialpsykologiske metodeproblemer.
- Størup, Charlotte: Narcissisme og individuation.
- Sørensen, Anne-Marie: Unge i gruppeterapi.
- Sørensen, Arne Riis: Parterapi med sexuel dysfunktionerende par.
- Sørensen, Peter F.: Forbindelsen mellem drømme-symbolik og personlig situation.
- Sørensen, Ulla Fogh: Faderens betydning for barnets identitetsdannelse, belyst ud fra psykoanalytisk teori.
- Thøgersen, Karen: Den ægteskabelige dødedans.
- Tvermoes, Ulla Gravers: Epileptiske anfaldsfænomener, bevidsthedsforstyrrelser, neurale systemer (Kan ikke lånes).
- Vainer-Benaiah, Mordechai: Hjerneske og psykoterapi.
- Weidlich, Tusse: Datterarketypen – den forvandlede del af det kvindelige selv.
- Werlauff, Henriette: En redegørelse for udviklingen inden for systemisk terapi som den er afspejlet i Milangruppen fra 1970 til 1989.
- Publikationer:*
- Berliner, Peter, Teasdale, Tom: Kindergarten attendance in relation to educational level and intelligence in adulthood: A geographical analysis. *Scandinavian Journal of Psychology* 32, s. 336-343, København 1991.
- , Carlsen, Henrik, Jespersen, Hans Bloch, Zlotnik, Gideon: Børn med ondt i skolen. Skolepatientordningen – et specialundervisningsforsøg på en børnepsykiatrisk afdeling. *Psykologisk Pædagogisk Rådgivning Monografi* nr.26, s. 1-51, København 1991.
- , Poulsen, Arne: Indledning: Opdragelse, uddannelse og psykologi. *Psyke og Logos* 12, s. 261-265, København 1991.
- : Dobbeltkulturelhed: Forsvarsmekanismer og aggression. En teori om aggression. i: *Vrede – Konflikt – Kultur*, Berliner, Karpatschof og Kuschel, s. 81-100, København 1991.
- Bernth, Inger: Psykoanalytiske aggressionsteoriens validitet i tværkulturel sammenhæng. i: *Vrede – Konflikt – Kultur*, Peter Berliner, Benny Karpatschof, Rolf Kuschel, s. 16, København 1991.
- Berthelsen, Jens: Multimedier – er lige om hjørnet. *Humanist* 10, s. 2, København, KU 1991.
- , Berliner, Peter, Bram, Jørgen: *Passiv Aggression*. *Unge Pædagoger* 5, s. 11, København 1990.
- : Rundt om sjælen – en introduktion til psykologistudiet i København. København 1991, 30 min. (Video).
- : Kvote-2. Forsøg med udvælgelse af ansøgere til psykologistudiet gennem optagelsessamtale. København 1991, 44 s.
- , Nedergaard, Aage: Uddannelse og informations-teknologi – udvalgte artikler. København 1991, 100 s.
- Borg, Karin: Modstand mod forandring – også fra neden. *Løke* 4, s. 17-18, København 1991.
- : *Uhrzeit – Körperhythmus – Organische Zeit*. i: *Island, Grönland, Dänemark und die Färöer der Frauen*, Birthe Marker, Lene Sjørup, Karen Wolf, s. 295, München 1991.
- Borg, Vilhelm: Teori om arbejdsgruppe og arbejdsorganisation. i: *Seminar om Arbejdsmarkedsforskning, "Eigtved-møde"*, del II, RUC, RUC, s. 9, Roskilde 1991.
- : Individuelle strategier på arbejdspladsen. i: *Arbejdet udvikling*, Nordisk Ergonomi Selskab/Selskab for Arbejds miljø, s. 221-25, København 1991.
- Bundesen, Claus: Visual selection of features and objects: Is location special? A reinterpretation of Nis-

- sen's (1985) findings. *Perception & Psychophysics* 50, s. 87-9, Austin, Texas: Psychonomic Society, Inc. 1991.
- Deigaard, A., Gade, A., Larsson, H., Balle, V., Parving, A., Parving, H.-H.: Evidence for diabetic encephalopathy. *Diabetic Medicine* 8, s. 162-7, London 1991.
- Dreier, Ole: Client Interests and Possibilities in Psychotherapy. i: *Critical Psychology. Contributions to an Historical Science of the Subject*, Charles Tolman & Wolfgang Maiers (eds), s. 196-211, New York 1991.
- : "Omvendingen" i DDR. *Tiden* 3, 4 & 5, s. 36-40, 34-47, 6-20, København 1991.
- Due, Benedicte, Jørgensen, Anker Helms, Nielsen, Janni: An observational study of user interface design. i: *Proceedings of the Human Factors Society 35th Annual Conference*, San Francisco, Sep. 2-6, 1991, s. 1219-22, San Francisco, USA 1991.
- Engelsted, Niels: Forsøg på en profan tilnærmelse til det sakrale. *Psyke og Logos* Årgang 11, nr 2, s. 14, Psyke og Logos 1991.
- Gade, A., Waldemar, G., Laursen, H.: Alkoholisk demens. *Månedsskrift Praktisk Lægegerning* 69, s. 801-810, Copenhagen, DK 1991.
- : HIV-infektion og demensudvikling. *Ugeskrift for Læger* 153, s. 1843-46, København 1991.
- , Waldemar, Gunhild, Lauesen, Henning: Alkoholisk demens. *Månedsskrift for Praktisk Lægegerning* 69, s. 801-810, København 1991.
- Hviid, Jørgen: Livet som fælles ansvar og opgave. i: *Sundhed – for hvem?*, Søren Peder Sørensen & Henrik Raakjær Nielsen (red), s. 63, København 1991.
- Karpatschof, Benny, Karpatschof, Lone: Forældre uden opdragelse. *Psyke & Logos* 2, s. 27, København 1991.
- : Fra syndebuk til besættelsesmagt – ændringer i holdningen til vold hos det jødiske folk. i: *Vrede, Konflikt, Kultur*, P. Berliner, B. Karpatschof, R. Kuschel, s. 145-157, København 1991.
- : Det selvorganiserende menneske og den selvorganiserede fremtid. i: *Uddannelse 10/11-91. Tema: EDB i undervisning og uddannelse*, Ib Fischer Hansen (ed), s. 579-86, København 1991.
- Kuschel, Rolf, Holme Hansen, Ebba, Østergaard, Lise: *Bag Nepals Hvide Tinder*. *Udvikling* 2, s. 23-6, København 1991.
- Laursen, H., Gade, A., Waldemar, G.: Wernicke-Korsakoff-syndromet. *Månedsskrift Prakt. Lægegerning* 69, s. 893-898, København 1991.
- , Gade, Anders, Waldemar, Gunhild: Wernicke-Korsakoff syndromet. *Månedsskrift for Praktisk Lægegerning* 69, s. 893-898, København 1991.
- Mortensen, Aksel: *Non Scolae sed vitae discimus: Nogle forsøg på at undgå indkapslingen af skolelærdom* (Oversættelse/forfatter Yrjö Engeström). *Udkast* 2, s. 168-196, København 1991.
- Mortensen, Erik Lykke, Gade, Anders, Reinisch, June M.: A critical note on Lezak's "Best Performance Method" in clinical neuropsychology. *Journal of Clinical and Experimental Neuropsychology* 13, s. 361-71, Amsterdam 1991.
- Mørch, Sven, Jensen, Torben Beckmann: *Projektor-ganisering eller projektmageri*. *Udkast* 1, s. 15, København 1991.
- : Hvad skal vi med kulturen – kan kultur- og handlingsteori forenes. *Udkast* 1, s. 31, København 1991.
- : Youth reproduced and investigated: Activity Perspective. i: *Construction of Youth*, Jari Ehrnrooth & Lasse Siurala (eds), s. 13, Helsinki 1991.
- Petersen, Arne Friemuth: *On Emergent Pre-Language and Language Evolution, and Transcendent Feedback from Language Production on Cognition and Emotion in Early Man*. i: *Language Origin: A Multidisciplinary Approach*, J. Wind & B. Chiarelli (eds), s. 459-74, Dordrecht 1991.
- , Ahlmann, Lise: "Aspects du regard interactif chez le jeune enfant". *Les cahiers du Cerfee* no.5, s. 161-71, Université de Montpellier III 1991.
- Poulsen, Annette, Borg, Vilhelm: *Sundhedspsykologi. i: Psykologi – en grundbog*, Lunn, S., Rosenberg, N. & Thielst, P. Udgiver: Hans Reitzel Forlag, s. 184-94, København 1990.
- , Borg, Vilhelm: *Sundhedspsykologi som nyt forsknings- og anvendelsesområde*. *Nordisk Psykologi* vol.42, s. 110-29, København 1990.
- Prähl, Arne: *Om den eksperimentelle socialpsykologis holdningsbegreb*. *Nordisk Trafiksikkerhedsråds Rapportserie. Holdninger, atferd og trafikulykker* Rapport 55, s. 159, Oslo 1991.
- : Den tredje Decentralisering. Decentralisering og lokalsamfundsudvikling i de nordiske lande. *Institupublikation* 1991, 224 s.
- Prætorius, Nini, Duncan, Keith D.: *Flow representation of Plant Processes for Fault Diagnosis*. *Behaviour & Information Technology* nr.1, vol.10, s. 11, Taylor & Francis, London 1991.
- Rasmussen, Ole Elstrup: *Om muligheden for at komme til en forståelse af kernen i entrepreneurship igennem begrebsliggørelsen af de fundamentale sociale processer*. *Institutpublikation* 1991, 34 s.
- : *Startkurserne, et udviklingsprojekt i Reva-sektoren*. København 1991, 104 s.
- Schousboe, Ivy: *Fantasilegekammerater – et særligt fantasifænomen*. *Matrix* 1991,4, s. 13 sider, Hille-rød 1991.
- : *Fantasilegekammerater – et særligt fantasifænomen*. *Dansk Psykolognyt* 1, s. 7-9, København 1991.
- Schultz, Erik Harald: *Drømmetydning og realistisk hermeneutik*. *Psyke & Logos* 1, s. 16, Dansk Psykologisk Forlag, København 1991.
- Shibuya, Hitomi: *Studies on Visual Selection: Empi-*

- rical Investigations and Stochastic Modeling. (Ph.D.-afhandling). Institutpublikation 1991.
- : Comparison between stochastic models for visual selection. i: *Mathematical Psychology: Current Developments. Recent Research in Psychology*, Jean-Paul Doignon & Jean-Claude Falmagne (eds), s. 20, New York 1991.
- Søndergaard, Dorte Marie: Personrettet og genstandsrettet virksomhed. *Psyke & Logos* Nr.2, s. 15, Dansk Psykologisk Forlag 1991.
- : Hvad betyder køn? *Psykologisk Set* Nr.2, s. 11, Dansk Psykologisk Forlag 1991.
- Varming, Ole, Rasmussen, Ole Elstrup: Integrationsbørn. *Nordisk Tidsskrift for Specialpædagogik* 4, s. 195-201, Oslo 1990.

Niels Engelsted

Institut for Pædagogik

Historie:

Et professorat i pædagogik under det filosofiske fakultet blev oprettet i 1955 og besat med dr.phil. K. Grue-Sørensen, der tiltrådte 1. okt. 1955.

I 1968 oprettedes et institut, som fik navnet »Institut for teoretisk Pædagogik«. Teoretisk fordi studiet ikke rummede nogen praktisk pædagogisk opøvelse. Fagets navn er »pædagogik« og ikke »teoretisk pædagogik«, som kun for en tid indgik i institutnavnet.

I 1979 sammenlagdes instituttet med det i 1970 oprettede »Institut for anvendt Universitetspædagogik«. Staben i det nye institut blev ni heltidsvidenskabelige medarbejdere, det nuværende antal. De universitetspædagogiske opgaver er stadig et af instituttets vigtige funktioner. Foruden fagstudiet pædagogik forestår instituttet en uddannelse i voksenpædagogik og en i international pædagogik og udviklingsarbejde.

I februar 1987 flyttede instituttet fra lokalerne i den indre by til de nuværende lokaler på Amager. I 1991 blev instituttet formelt sammenlagt med institutterne filosofi og retorik: Det nye instituts navn bliver »Institut for Filosofi, Pædagogik og Retorik«.

Forskningsvirksomhed:

1. Pædagogikkens videnskabsteori med baggrund i

Pierre Bourdieus teori

Lærerruddannelser i u-lande.

Pædagogisk teori i international sammenhæng/netværk (Staf Callewaert).

2. Planlægning af formelle og non-formelle uddannelsesprojekter i 3. verden

Planlægning af højere uddannelse i Danmark – en diskussion af den politiske interesse for denne del af uddannelsessystemet siden 1945.

Undersøgelse af speciallægeuddannelsen i Danmark (Joan Conrad).

3. Lægers specialevalg og uddannelse. Empirisk undersøgelse af en gruppe kirurger og psykiatere under videreuddannelsen, deres vurdering af videreuddannelsens forløb og indhold, samt begrundelserne for det valgte speciale.

Desuden litteraturgennemgang af faktorer i forbindelse med specialevalg, uddannelsesmæssige, personlighedsmæssige og arbejdsmæssige (Helge Dohn).

4. Unges valg af videregående uddannelse

En forløbsundersøgelse af et repræsentativt udsnit af studenter- og HF årgang 89 (sammen med forskere fra Danmarks pædagogiske Institut).

Idrætsdidaktikkens modernisering. En historisk undersøgelse af didaktikkens praksisbegreb.

Motion i samfundet. En evalueringsundersøgelse af projekt »Østerbro bevæger sig« (Per Fibæk Laursen).

5. Lærerruddannelsen i Norden. En komparativ analyse af lærerruddannelsernes indhold og form i de nordiske lande.

Dansk komparativ forskning. En historisk og systematisk analyse af dansk komparativ forskning fra efterkrigstiden til i dag.

Voksenpædagogikkens grundlag. En generel fremstilling af voksenpædagogiske problemstillinger (Thyge Winther-Jensen).

6. Autonomi som pædagogisk mål. En pædagogisk filosofisk undersøgelse af begrebet autonomi og dets mulige anvendelse som pædagogisk mål.

Gymnasial filosofiundervisning i Skandinavien. En oversigt over den gymnasiale filosofiundervisning med hovedvægten på den curriculære overvejelse bag (Sven Erik Nordenbo).

7. Undersøgelse af voksenundervisning og folkeoplysning i Danmark. Teoretiske og empiriske analyser. Undersøgelse af den danske voksenundervisnings særpræg i international sammenhæng (Bo Jacobsen).

8. Minoritetsbørns skoleudbytte/skolens flerkulturalitet. En undersøgelse af hvor kulturelt rummelig en skolekultur kan og skal være.

Projektet, der udarbejdes som en Ph.D.-afhandling, er en undersøgelse af, hvordan minoritetsbørn med forskellig grad af fremmedhed og ikke hjemmehørende (etnicitet) i det danske samfund, møder skolen som et strukturerende system og hvordan de orienterer sig

der. Jens Normann Jørgensen, Christian Horst, Anne Holmen samt Lars Jakob Muschinsky er tilknyttet projektet. Vejleder er professor Staf Callewaert (Bolette Moldenhawer).

9. Den administrerede barndom. Om den moderne barndom som indikator for samværskultur, udviklings- og indlæringsbegreb.

En flerkulturel pædagogik. Om mulighederne for at inddrage flerkulturelle dimensioner i dansk børnehav- og forskolepædagogik. Udarbejdet med Bolette Moldenhawer og Jan Kampmann (Lars Jakob Muschinsky).

10. Behandling af psykisk afvigende børn. Etablering og udvikling af området i Danmark 1920-1960. Empirisk baseret undersøgelse af ovennævnte område med anvendelse af dokumenter fra Himmelev Børnehjem og kvalitative interviews (Kirsten Nøhr).

11. Kønnets betydning for småbørns interaktion og relationsdannelse: Projektet består dels af litteraturgennemgang med henblik på afdækning af tilsvarende undersøgelser, dels analyse af eget observationsmateriale fra 3 forskellige institutioner med henblik på begrebsliggørelse af kønnets betydning for børnenes relationer, legeforsøg, legestrukturer, legeskoder osv. Børns socialisationsprocesser og pædagogisk praksis i daginstitutioner for 0-5 årige: Projektet fokuserer især på afdækning af børnenes interaktion og relationsdannelse, samt på hvilke muligheder dette gives i den pågældende institutionsform (Jan Kampmann, Peter Ø. Andersen).

Redaktionsvirksomhed:

Staf Callewaert: Medredaktør af *International Journal of Qualitative Studies in Education*.

Joan Conrad: Redaktør af *Scandinavian Journal of Educational Research*.

Sven Erik Nordenbo: Redaktør af *Danish Yearbook of Philosophy*, vol. 26 (1991). Redaktør af *Scandinavian Journal of Educational Research*, vol. 35 (1991) (fra 1.8.91).

Bo Jacobsen: Medlem af redaktionspanelet i *Tidskriftet Paradoks*.

Lars Jakob Muschinsky: Redaktør af *Dansk pædagogisk Tidsskrift*.

Kirsten Nøhr: Medredaktør af *Dansk pædagogisk Tidsskrift*.

Arbejde inden for kollegiale organer:

Institutbestyrelse: Thyge Winther-Jensen (formand), Joan Conrad, Helge Dohn, Bo Jacobsen. Studienævn: Sven Erik Nordenbo (formand), Staf Callewaert, Bo Jacobsen.

Rejser, gæsteforelæsere:

Staf Callewaert: Guinea-Bissau, jan. Undervisningsministeriet/Namibia, maj.

Joan Conrad: Holland, maj. Syd Afrika, University of the Witwatersrand, Johannesburg, juli.

Per Fibæk Laursen: Staff Exchange, Universitetet i Pau, Frankrig/Erasmus, maj.

Thyge Winther-Jensen: Seminar om læreruddannelse, Oslo, jan. Barcelona/Erasmus, feb. Seminar vedr. nordisk komparativ forening, Oslo, maj. Seminar om norsk komparativ forskning, Oslo, okt.

Sven Erik Nordenbo: Institute of Education, London, nov.

Bolette Moldenhawer: Studierejse til New York: Colombia University, Institute for Urban and Minority Education and The Educational Alliance.

Lars Jakob Muschinsky: Universitat Autònoma de Barcelona/Erasmus, juli.

Kirsten Nøhr: Netværkskonference – »Barn och Historia«. Linköping, april.

Instituttet har haft følgende gæsteforelæsere: Professor Torstein Harbo, Oslo Universitet, 21/3, Professor Nigel Grant, Glasgow University, 11/4, Professor Denis Lawton, University of London, 29/4, Professor Jürgen Kocka, Freie Universität, Berlin, 13/9, Nico Basson, South Africa, 19/9.

Gæsteforelæsnings:

Staf Callewaert: Fakultetsopponent på 1. Donald Broady, Sociologi og Epistemologi, Stockholms Universitet. 2. Lena Israel, Filmdramaturgi og verdags-tenkande, Lunds Universitet. Foredrag, Teacher Training in Namibia, Windhoch, maj.

Thyge Winther-Jensen: Deltagelse i konference vedr. europæisk læreruddannelse. Indbydelse fra det hollandske undervisningsministerium.

Sven Erik Nordenbo: Forelæst ved Istituto Italiano per gli Studi Filosofici, Napoli, april.

Bo Jacobsen: Forelæst en række steder om forskningsmiljøets socialpsykologi samt emner vedr. pædagogik og organisationsudvikling.

Bolette Moldenhawer: Gæsteforelæser til Nordisk Råds seminar i København, april. Titel: Invandrede kvinder i Norden. Planlægning og gennemførelse af et uddannelsespolitisk seminar i samarbejde med bl.a. kolleger på Institut for Pædagogik.

Jan Kampmann: Lärarhögskolan i Örebro, februar, Lärarhögskolan i Falun.

Andre aktiviteter:

Thyge Winther-Jensen: Deltagelse i panel vedrørende erhvervspædagogisk overbygningssuddannelse på Statens erhvervspædagogiske Læreruddannelse. Censorformand ved Danmarks Lærerhøjskole for det pædagogisk-psykologiske fagområde.

Joan Conrad: Formand for bestyrelsen for Lærestalternes fælles U-landskurser.

Helge Dohn: National Erasmus koordinator af programmet: Network Educational Science Amsterdam.

Per Fibæk Laursen: Medlem af Fællesnævnet for Idrætsuddannelserne, samt medlem af Hovedsamarbejdsudvalget.

Sven Erik Nordenbo: Medlem af DANDOKs referencegruppe for pædagogik og uddannelse, Forskningsdirektoratet, Undervisningsministeriet. Medlem af NEP (Nordisk ekspertgruppe i pædagogik), Forskningsdirektoratet, Undervisningsministeriet.

Lars Jakob Muschinsky: Medlem af DPI's faglige råd. Bestyrelsesmedlem i Center for Småbørnsforskning.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 10.

Professor: Fil.dr. Staf Callewaert.

Lektorer: Cand.pæd. Joan Conrad, cand.psych. Helge Dohn, dr.phil. Bo Jacobsen, mag.art. Per Fibæk Laursen, mag.art. Lars Jakob Muschinsky, lic.phil. Sven Erik Nordenbo, mag.art. K. D. Wagner (orlov), dr.philos. Thyge Winther-Jensen.

Kandidatstipendiater: Mag.art. Kirsten Nøhr, mag.art. Bolette Moldenhawer.

Forskningsstipendiater: Mag.art. Tine Rask Eriksen (indtil sommeren 91), cand.psych. Kirsten Grønbæk Hansen, mag.art. Peter Østergaard Andersen.

Ekstern lektor: Mag.art. Jan Kampmann.

Eksterne lektorer ved Åbent Universitet: Cand.psych. Carsten Nejst Jensen, mag.art. Ejler Johansen, lektor Hans Cornelius Pedersen.

TAP: Antal årsværk: 2.

Overassistent: Lone Dahl.

Assistent: Annelise Rosendal.

Bibliotekar: Mette Worning Andersen.

Gæstestuderende: Elisabetta Grandis, Firenze/Erasmus, Peter J. Campbell, Glasgow/Erasmus, Matilda Maham, Frempong Ameyaw-Munific, Emanuel Fiagebey, Joseph Jectey Asare, Ghana, Majhana Mnkandla, Bridget Njanji, Benedict Tendai, James Muhala, Zimbabwe, Jane Mugambi, Caroline Waki-riro Mwangeka, Kenya, Grace Chintu Mngandu, Patricia K. Mapanza, Zambia.

Ph.D.afhandlingser:

Afhandlingernes opbevaringssted angives i parentes efter titlen.

Aarebrot, Raija K.: Huslig økonomi/Heimkunnskap i Norge og Finland (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager).

Boolsen, Vibeke: Cinderella's Sisters – feminist critique of psychoanalysis (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager).

Borup-Nielsen, Grå: En beskrivelse af to pædagogiske forsøgsskoler omkring århundredeskiftet (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager).

Eriksen, Tine Rask: Socialisation og kvalifikation til kvindeligt omsorgsarbejde (Universitetsbiblioteket, Københavns Universitet Amager).

Specialer (konferens):

Baaner, Margit: Den pædagogiske relation.

Clausen, Kirsten: Skal småbørn undervises? En diskussion.

Gotenborg, Birgit: Det kreative kaos – en studie af bevidsthedsdannelse i alderdommen.

Lemvig, Susanne: Omkring egensindighed – tiltag til en rehabilitering.

Siegmundfeldt, Britta: En analyse af to forskellige professioners – lægers og arkitekters – arbejde med og forestillinger om den kommunale folkeskole i København i perioden 1880-1900.

Vilien, Karin: Metoder i den samordnede indskoling.

Wessberg, Anne: Karrierelivets psykologi og kurser – en forstudie til arbejdskraftens libidinøse økonomi.

Specialer (hovedfag):

Amholt, Jaqueline: Spændingsfeltet mellem pædagogik og terapi.

Beck Jørgensen, Mette: Betragtninger over den tredje alder – om alder, livsaldre, tiden og de »unge-gamle«.

Estermann, Torben: Learning-Process-Approach og projektevaluering.

Hedegård, Egon: Partnership in education – et studie af et aktionsforskningsprojekt i Skotland.

von Staffeldt, Nina Beck: Uddannelselspolitik i Danmark og EF – en komparativ analyse.

Publikationer:

Callewaert, Staf, Dahlström, Lars: Lararutbildning i Namibia. Umeå, Sverige 1991, 31 s.

–, Bjerg, Jens, Elle, Birgitte, Mylov, Peer: Skole og viden – temanummer. Dansk pædagogisk Tidsskrift 6, 1991, s. 50, København 1991.

–, Andersson, Inger, Kallos, Daniel: Teacher Education Reform for Namibia. Umeå 1991, 130 s.

–: Accord ministère de l'éducation et Agence suédoise pour le développement international. Bissau 1991, 32 s.

–, Muschinski, Lars-Jakob: Deltagerne bedes blande sig uden om (Dansk Pædagogisk Tidsskrift, nr.2,1991). København 1991, s. 82-94.

Conrad, Joan: The Professional Role of the University Teacher. i: Relatorio de "Workshop", Universidad de Aveiro, s. 12, Portugal 1991.

–: Basic and Primary Education in Nepal. Institut-publikation 1990, 99 s.

Dohn, Helge: Evaluation of Higher Education in Denmark. i: Evaluation of Higher Education in a Changing Europe, Chinapah, V. (Ed.), s. 13-25, Stockholm, Sverige 1991.

–: "Drop-out". In the Danish High School (Gymnasi-

- um): An Investigation of Psychological, Sociological and Pedagogical Factors. *International Review of Education* Vol 37, no.4, s. 415-428, Hamburg 1991.
- Hansen, Kirsten Grønbæk: Kvindelige forskere i samfundsvidenskabene og humaniora. Hvorfor bliver de usynlige og hvorfor ingen lægger mærke til det? i: Myter, Struktur og Selvførelser. Undersøgelser af kønnets betydning i udd. og arbejde, Kirsten Grønbæk Hansen, Lone Dickinck-Holmfeld, Anette Kolmos & Jannie Nielsen, s. 189 (10 eget bidrag), Aalborg 1991.
- : Matematikken i erhvervsuddannelserne. Kulturelle og subkulturelle betydninger og elevernes fortolkninger. *Psyke og Logos* 2/91, s. 15, København 1991.
- : Kunstig intelligens og menneskelige eksperter. *Løke* 4 – dec., s. 3, København 1991.
- Jacobsen, Bo: Studier i dansk voksenundervisning og folkeoplysning. Socio- psykologiske analyser (disputats). København 1991, 366 s.
- : Adult Education in Europe: Nordic Countries 1: Denmark, Finland; 2: Iceland, Norway, Sweden (review). *International Journal of Lifelong Education* 2, Vol 10, s. 162, London & Washington, D.C. 1991.
- : Modsætninger og muligheder. *Paradoks* 4, s. 17-23, Åbyhøj, Danmark 1991.
- Kampmann, Jan: Uddannelse, opdragelse og modernitet. *Psyke & Logos* 2, s. 14, København 1991.
- , Andersen, Peter Ø.: "Fri leg" i den pædagogiske hverdag. *Debatserien for Barnehavefolk* 2, s. 7, Oslo 1991.
- , Andersen, Peter Ø.: Kønnets betydning for børns interaktion og relationsdannelse – en litteraturn gennemgang. København 1991, 80 s.
- , Moldenhawer, Bolette, Muschinsky, Lars Jakob: Nærvær og Flygtighed – om det flertydige i det flerkulturelle projekt. København 1991, 87 s.
- Laursen, Per Fibæk: Allokationssystemets sociologi. København 1991, 30 s.
- , Hansen, Leif, Aarkrog, Vibe: EDB-efterskole – oplysning og kvalificering. København 1991, 93 s.
- : De unge og allokationssystemet. København 1991, 37 s.
- , Bredo, Ole, Nissen, Thomas: Valg og omvalg af videregående uddannelse (Uddannelse, 1, 1991). København 1991, 56 s.
- : Trænerrollen (Puls, 1, 1991). København 1991, 4-5 s.
- Moldenhawer, Bolette: Historien om Selma – Kulturens rolle i minoritetens integrationsproces. *Dansk Sociologi* 4 – dec. 1991, København 1991.
- , Kampmann, Jan, Muschinsky, Lars Jakob: Nærvær og Flygtighed. Om det flertydige i det flerkulturelle projekt. København, Kbh.Univ. 1991, 87 s.
- : Vi lever med drømmene i Danmark. Integrationsstrategier blandt kvindelige migranter i Danmark. i: Migrationen och det fremtida Norden, Ismo Söderling, Jouni Korkiasaari (red). Migrationsinst. Institute of Migration, Åbo, Finland, s. 346, Åbo, Finland 1991.
- : Historien om Selma. Kulturens rolle i kvindelige migranternes integrationsproces. *Dansk Sociologi* 4 – dec., s. 128, København 1991.
- Muschinsky, Lars Jakob: Guds død – fornuften – og det gode liv. *Kvan* 30, s. 12, Århus 1991.
- , Callewaert, Staf: Deltagerne bedes blande sig uden om. *Dansk Pædagogisk Tidsskrift* 2/91, s. 12, København 1991.
- : Den selvforvaltede kvalitet. *Dansk Pædagogisk Tidsskrift* 2/91, s. 11, København 1991.
- : Grænser for rationalitet – om det pædagogiske arbejdes flertydighed. *Psyke & Logos* 2, s. 14, København 1991.
- Nordenbo, Sven Erik: Den antipædagogiske udfordring. *Psyke & Logos* Årg.12, nr.2, s. 429-42, 527, København 1991.
- : EX AUDITORIO – 13.09.1991. *Psyke & Logos* Årg.12, nr.2, s. 488-97, 528, København 1991.
- : Gymnasial undervisning i filosofi. *Uddannelseshistorie* 1990 24. årbog, s. 37-47, Tønder 1990.
- : Teaching Computer Technology to Adult Computer Novices. *Normative Didactics Based on Adults' Perception of Information Technology*. Scandinavian Journal of Educational Research Vol.34, no. 4, s. 243-58, Oxford, England 1990.
- Nøhr, Kirsten, Nørregaard, Tine: Barnets tarv i offentligheden – noget om formidlingsetik. *Dansk Pædagogisk Tidsskrift* 4/91, s. 189-95, København 1991.
- : Opdragelse til normalitet? Fra degeneration til psykopati til ... *Psyke og Logos* 2 – 1991, København (Psykologisk Forlag) 1991.
- Winther-Jensen, Thyge: Pædagogiske teorier som svar på ydre rystelser. i: Levende fortid, *Festskrift for professor Helge Dahl, Bjarne Bjørndal, Torstein Harbo, Jon Haukaas*, s. 12, Oslo 1991.

Thyge Winther-Jensen

Øvrige humanistiske områder

Center for Arbejderkulturstudier

Arbejderkulturforskning er et bredt og mangesidigt område i stadig udvikling, nationalt såvel som internationalt. Der er mange institutioner – også uden for universiteterne (bl.a. arkiver, biblioteker og museer) – der beskæftiger sig med dele af forskningsområdet, og det er nødvendigt for centret fortsat at pleje de relevante kontakter med henblik på at udvikle fælles forsknings- og formidlingsprojekter, som ingen ville være i stand til at gennemføre alene.

På denne baggrund har centrets videnskabelige medarbejdere udarbejdet et overordnet, langsigtet forskningsprojekt med titlen »Den danske arbejderklasse 1945-90. Livsformer og kultursammenstød«, hvori der indgår en række delprojekter, funderet på empiriske undersøgelser. Nogle af delprojekterne søges gennemført i samarbejde med museer og arkiver, samt arbejderbevægelsens organisationer.

1. Feltarbejde og undersøgelser i forbindelse med produktion af historisk teglværksfilm på video (Biering).

2. Feltarbejde og undersøgelser af optagelseshjemmet Møltrupshistorie – en arvtager til de gamle fattiggårde, men med en anden pædagogisk holdning (Biering).

3. Indledende feltarbejde og undersøgelser i forbindelse med det lokalhistoriske forsknings- og formidlingsprojekt »Egersund og Fjordegnens småskibsfart« (Biering).

4. Inden for rammerne af centrets forskningsprojekt om den danske arbejderklasse og -bevægelse siden 1945 tilrettelægges en dokumentationsserie om arbejdspladser/virksomheder (Biering).

5. Biografi over Hartvig Frisch. Biografien er planlagt som en helhedstolkning af Frisch's liv og mangesidede virke inden for videnskab, politik, skole og kulturhistorie (Christiansen).

6. Afhandling om udviklingen i den danske nationale identitet ca. 1864-1920. Afhandlingen skal dække de politiske sider af den nationale udvikling i perioden og vil indgå i en større helhedsfremstilling af den danske nationale identitets udvikling (Christiansen).

7. Sammen med Museet for Danmarks Frihedskamp

1940-45 gennemføres en spørgeskemaundersøgelse af en udvalgt gruppe sabotører (Thing).

8. En undersøgelse af blikkenslagernes historie i København gennem de sidste 100 år (Thing).

9. Inden for rammerne af Research Group on Western Communism, Nanterre Universitetet, deltagelse i et komparativt europæisk projekt om kommunismens historie (Thing).

10. Inden for rammerne af centrets forskningsprojekt om den danske arbejderklasse og -bevægelse siden 1945, undersøges dels den kommunistiske subkultur og dels betingelserne for den voldsomme ændring i arbejderkulturen i 1950'erne og 1960'erne (Thing).

Formidlende virksomhed og andre aktiviteter:

Karsten Biering har i forbindelse med Fakultetets Forsknings Fredage tilrettelagt en præsentation af erfaringerne vedr. »Forskeruddannelse og forskningsformidling« (1.3.); fortalte om »Traditionel sang og musik i Sønderjylland i DR P 2 (28.4. kl. 15:15-15:45), ud fra egne lydoptagelser gennem en halv snes år; holdt to forelæsninger om teglværkshistorie og formidling heraf, arr. af Folkeuniversitetet i Spøttrup (1.10. og 8.10.); har produceret en ny videoversion af en gammel teglværksfilm fra 1930'erne med en ny lydside i samarbejde med fakultetets AV/ITV-afdeling og til publikumsbrug på det kommende teglværksmuseum på Broagerland.

Han er desuden medlem af bestyrelsen for Foreningen Danmarks Folkeminder; medlem af bestyrelsen for lydudgivelsesforlaget Kragen; medlem af bestyrelsen for kulturcentret Kiers Gaard, Højer; var medlem af ad hoc arbejdsgruppe vedr. formidling, nedsat af Fakultetsstudienævnet, og har endelig været centerbestyrer.

Niels Finn Christiansen er medredaktør af Årbog for Arbejderbevægelsens Historie; var på arkiv- og kongresrejse til London og Oxford i november; holdt gæsteforelæsning ved Oslo Universitet i marts.

Morten Thing er medlem af bestyrelsen for Selskabet til Forskning i Arbejderbevægelsens Historie; deltog i konference, arr. af Research Group on Western Communism i Nanterre (11.-15.12.).

I samarbejde med Historisk Institut har centret fra 1.2.-30.6. 1991 haft besøg af den amerikanske gæsteforsker Daniel Levine, Bowdoin College, Brunswick, Maine USA.

Ekstern evaluering:

Budget- og forretningsudvalget nedsatte i januar en ekstern evalueringsgruppe: Professor Jens Engberg, Aarhus Universitet, lektor Paul John Frandsen (formand) og lektor Karl Chr. Lammers, begge Københavns Universitet, der fik til opgave at vurdere cen-

trets forskning, forskningsformidling og eksterne projektsamarbejde m.v., i centrets ca. 2½ årige forsøgsperiode.

Evalueringsgruppen afleverede i april sin rapport med en grundig gennemgang og vurdering af centrets mangeartede aktiviteter og af de enkelte videnskabelige medarbejders indsats. Bedømmelsen, der var særdeles positiv, blev i maj forelagt fakultetsrådet til godkendelse, hvilket skete enstemmigt og uden anmærkninger.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 3.

Lektorer: Mag.art. Karsten Biering, mag.art. Niels Finn Christiansen.

Adjunkt: Cand.phil. Morten Thing.

TAP: Antal årsværk: ca. ½.

Karin Thomsen m.fl.

Ph.D.afhandling:

Bonde, Hans: Kroppens sprog – dansk idræt i køns- og religionssociologisk lys 1880-ca. 1935.

Specialer:

Gunnarsen, Gorm: Folkelig modstand i Sydafrika 1960-1990.

Jensen, Thomas Kjær og Bo Søby Kristensen: »... Som korn under stråenes skriden.« En historiografisk diskussion af temaet: »Bondegårdens vareproduktion i feudalismens afviklingsperiode.« – Et forsøg på en anvendelse af den marxistiske teori på debatten om den danske bondegårdsvareproduktion i 1700-tallet.

Nielsen, Poul Vitus: De tog, De fik. De otte timer. Arbejdsgivere og arbejdere, socialdemokrater og syndikalister i kampen om 8 timers arbejdsdagen.

Schwägermann, Erik: I want my Blake. Et studie i Edward P. Thompsons forfatterskab, som historiker, politisk kommentator og digter, belyst ud fra hans luddisme-fortolkning i *The Making of the English Working Class*.

Publikationer:

Biering, Karsten: Folkesang. i: Dansk kulturhistorisk Opslagsværk, Erik Alstrup og Poul Erik Olsen, s. 230-233, 1991.

–: Teglværksfilmen. København 1991, 21 min.

–: Brandværsorkestre i Sønderjylland. Højer 1991, Kasettebånd, 50 min.

–: Brandværsorkestre i Sønderjyllandmin. kasettebånd + 5 s. kommentarer). Højer 1991, 5 s.

Thing, Morten: Kommunismen. i: En bog om Mogens Fog, Elias Bredsdorff, s. 9-26, København 1991.

–: The Russian Revolution and the Danish Labour Movement. *Socialismo storia* 3, s. 177-219, Milano 1991.

–: La crise de 1956-58 au sein du parti communiste danois. *Communisme* 29-30, s. 217-224, Université de Paris X, Nanterre 1991.

–, Houmann, Børge: Venskab og revolution. Martin Andersen Nexos og Marie Nielsens venskab og politiske virke 1918-24. København 1991, 277 s.

Karsten Biering

Center for Kvindeforskning

Center for Kvindeforskning udbyder en 1-årig supplementuddannelse, BA-studiemønster i kvindestudier: Køn og kultur, samt BA/suppleringsuddannelse: Køn, kultur og historie under Åbent Universitet. På Ph.D niveau har der været udbudt kurser og seminarer.

For yderligere oplysninger henvises til: »Kvindestudier, Nyhedsbrev«. Kvindeforskning. Særnummer. 1990. »Women's Studies in Denmark«, Særnummer af »Kvindeforskning«. »Kvindecetret på Københavns Universitet Amager II«, *Varia* nr. 3, 1990. »Feminist Approaches in the Humanities«.

Forskningsvirksomhed:

1. Historisk forskning

Anne Margrete Berg arbejder på en Ph.D. afhandling »Fra bål og brand til spindehus og dærekiste? Om køn og magt i 1700-tallets Danmark«.

Nanna Damsholt har arbejdet med området læse- og skrivefærdighed hos mænd og kvinder i middelalderen. Nanna Damsholt og Bente Rosenbeck har afsluttet arbejdet med Kvindernes verdenshistorie, som udkommer i 3 bind.

Karin Lützen har afleveret sin Ph.D afhandling: »Begreber, bevidsthed og adfærd«.

Bente Rosenbeck har skrevet om Latinamerika 1750 til i dag til Kvindernes Verdenshistorie. Sammen med Karin Lützen har hun afsluttet bind 5 i Gyldendals Europahistorie: »Det europæiske Hus: Moderne Tider«.

Under planlægning er »Kvinder i og om historie – fra Anna Hude til i dag«; samt en kildesamling/-skolebog: »Alle tiders kvinder« ved N. Damsholt og B. Rosenbeck.

2. Litterær og kulturhistorisk forskning

Tine Andersen arbejder, dels med personlig kommunikation i skrift og tale, dels med 90'ernes kvinde.

Margrethe Andreassens forskningsprojekt »Kønnet og Kvindeforskningen mellem Etik og Æstetik« behandler kønnet i fiktionen – dvs. i romaner, lyrik og billeder.

Ingeborg Nixon og Dorrit Einersen arbejder fortsat sammen om »Kvinden som uhyre«.

Dorrit Einersen har fortsat sine studier af Margery Kempe.

Charlotte Engberg arbejder med et projekt: »Køn & maskarade i dansk litteratur fra 1945 til i dag«.

Øvrige videnskabelige medarbejdere:

Mag.art. Susan Roed, har arbejdet på en eksistensfilosofisk undersøgelse af det kvindelige selv – og har færdiggjort et bogmanuskript.

Cand.mag. Dorte Rosing-Schow, har udarbejdet et projekt: Fertilitet – Infertilitet. Reproduktionsteknologi, kvindesituation og moderskab.

Cand.mag. Adda Hilden, har haft et nordisk planlægningsprojekt: »Kvinnopedagogisk Skandinavism 1860-1920«.

Cand.phil. Marlene Hansen har arbejdet med afhandlingen: »Before Pamela: Women and Text in Early 18th Century England«.

Dr. Robin May Schott, gæsteforsker, har afholdt et seminar for Ph.D.-studerende: »Modernism, Postmodernism, and Feminism«. Desuden afholdtes et ugekursus i »Theorizing Reproduction«.

Andre aktiviteter:

Center for Kvindeforskning har en publikationsrække *Varia*, hvor følgende publikationer er udkommet i 1991: Nr. 1: red. Bente Rosenbeck og Hans Bonde: »Mandekultur«; Nr. 2: Gry Bradser: *Naturens vitenskapliggjøring og vitenskapens naturliggjøring*.

Seminarer, konferencer, møder:

To-dages forskningsseminar arrangeret af Charlotte Engberg. Seminar med den svenske professor i kvindehistorie Yvonne Hirdman og den amerikanske historiker Karen Offen. I samarbejde med Samkvind afholdtes et seminar med de to norske antropologer: Tordis Borchgrevink og Jorun Solheim.

Seminar om »Den hellige Birgitta af Vadstena« på Københavns Universitet Amager. Arrangeret af Nanna Damsholt, som sammen med Dorrit Einersen holdt foredrag.

I samarbejdet om et kvinde- og kønshistorisk forskeruddannelsesnetværk (mellem RUC, Lund og Københavns Universitet Amager) afholdtes på Københavns Universitet et forskeruddannelseskursus: »Kønnet i historien«, med støtte fra forskerakademiet. Den norske historiker Gro Hagemann var den centrale gæsteforsker. Bente Rosenbeck, Nanna Damsholt og Karin Lützen holdt oplæg.

Den 7. marts afholdtes en konference, Kvindeforskning- og forskningspolitik, Fællessalen Christiansborg, arrangeret af Anne Margrete Berg i samarbejde med centret. Charlotte Engberg og Bente Rosenbeck deltog med oplæg.

Centret deltog i planlægningen af Seminaret Opgør eller opløsning? 6.-8. juni 1991, Kystgården i Nyborg.

Centret har desuden deltaget i planlægningen af *Women in a Changing Europe*, 18.-22. aug. 1991. Anne Margrete Berg, Nanna Damsholt og Bente Rosenbeck deltog.

10. juni afholdtes på centret en Strategikonference vedrørende kvindeforskningens fremtid i samarbejde med Ann-Dorte Christensen, koordinator, AUC.

I marts 1991 var Margrethe Andreassen med et hold studenter fra centrets uddannelse 5 dage i Paris.

Stab:

VIP: Antal årsværk: 3.

Docent: Dr.phil. Nanna Damsholt.

Lektorer: Mag.art. Dorrit Einersen (½tid), dr.phil.

Ingeborg Nixon (½ tid), lic.phil. Bente Rosenbeck.

Eksterne lektorer: Tine Andersen (forår), Margrethe Andreassen.

Fondsstipendiater: Anne Margrethe Berg, Charlotte Engberg, Marlene Hansen, Adda Hilden.

Gæsteforsker: Robin Schott.

Koordinator: Anne Margrete Berg.

Videnskabelige medarbejdere: Susan Roed, Dorte Rosing-Schow, Vibeke Wegener.

TAP: Antal årsværk: 0,68.

Mag.art. Marianne Kruckow, stud.mag. Trine Daimi Kalliomäki.

Ph.D.afhandling:

Koch, Lene: *Kvinder og reagensglasbefrugtning*.

Publikationer:

Andersen, Tine A.: År kvinnekroppen en mörk kontinent. *Kvinnovetenskaplig Tidskrift* 4, s. 10, Stockholm 1991.

Berg, Anne Margrete: Hvert sogn har sin heks. Institutpublikation 1991.

–: Fra Bål og Brand. Årbog for Kvindeforskning 3, 1991, s. 183-97, Århus 1991.

–: Hvert sogn har sin heks. Institutpublikation 1991.

–: Reportage fra konferencen: Forskningspolitik og kvindeforskning 7. marts 1991. Nyhedsbrev i Kvindeforskning Nr 2, 1991, s. 8-10, Århus 1991.

–: *Women in a Changing Europe*, Aalborg 18.-22. august 1991. Nyhedsbrev Kvindeforskning 3, 1991, s. 4-12, Aarhus 1991.

–, Christensen, Ann-Dorte: *Feminist Research and Women's Studies in Denmark. i: Women's Studies and Research on Women in the Nordic Countries*, s. 56, Turku/Åbo 1991.

Damsholt, Nanna: *Kvinder. i: Dansk kulturhistorisk Opslagsværk*, Erik Alstrup og Poul Erik Olsen (red), s. 506-508, København 1991.

- Kunne dronningen læse og skrive? i: Søg – og I skal finde veje til kvindens historie i arkiver og samlinger, Karen Hjorth, Grethe Ilsøe, Birgitte Possing, s. 37-48, København 1991.
- Anm. af P.Dinzelbacher & R.D.Bauer: Religiöse-Frauenbewegung und mystische Frömmigkeit im Mittelalter. Böhlau 1988 og Sharon K. Elkins: Holy Women of Twelfth Century England. Univ. of North Carolina. Nyt fra historien XL, 2, Efterår 1991, s. 219-20, Århus 1991.
- The State of Women's History in Denmark. i: Writing Women's History. International Perspectives, Karen Offen, Ruth R. Pierson and Jane Rendall editors, s. 231-38, Bloomington and Indianapolis 1991.
- Om at skrive kvindernes globalhistorie. Varia. Skriftrække for Center for Kvindeforskning. Københavns Universitet 3, s. 34-52, Kvindecenret på KUA 1991.
- Engberg, Charlotte: Från feminism til postfeminism. i: Modern Litteraturteori, Cecilia Hansson & Claes Entzenberg (red). Studentenlitteratur, s. 221-227, Lund, Sverige 1991.
- Læseren i tekstanalysen. Om køn, tekst og læsning. Tjdschrift voor Skandinavistiek 1-2, s. 81-95, Groningen, Holland 1991.
- Forklædt. Om køn og identitet. Kulturstudier 12, s. 49-65, 1991.
- Sorte Damer. Kritik. Gyldendal, s. 1-4, København 1991.
- Från feminism till postfeminism? – eller Från kvindeforskning till könsforskning. i: Modern Litteraturteori, Claes Entzenberg og Cecilia Hansson (eds), s. 220-228, Lund, Sverige 1991.
- Anmeldelse af Jens Christian Grøndahl: "Skyggen i dit sted". Institutpublikation 1991.
- Kruckow, Marianne, Petersson, Birgit: Når kvinder forsker. Det fri Aktuelt 1991.
- Kvindelighed og magt i et generationsperspektiv. Skriftrække Samkvind 10, s. 18, Samkvind 1991.
- Nå!generationens historie. Tilløb til en fortælling om perioden 1960-90. Nyhedsbrev i Kvindeforskning Nr. 3, s. 13, Styringsgruppen for Kvindeforskning 1991.
- Weiblichkeit in den Neunzigern. Eine Generationsfrage. i: Island, Grönland, Dänemark und die Färöer der Frauen, Birte Marker, Lene Skjørup, Karen Wolf, s. 6, München 1991.
- Petersson, Birgit: Kvinder og køn. , s. 1, Berlingske Tidende, kronik 1991.
- Rosenbeck, Bente: Sommer på Ellen Keys Strand. Nyhedsbrev. Kvindeforskning Nr.2, s. 33-37, København 1991.
- Søde piger kommer i himlen, slemme piger blander sig overalt. i: Mandekultur, Bente Rosenbeck, Hans Bonde, s. 111-121, København 1991.

Bente Rosenbeck

Center for sammenlignende Kulturforskning

Historie:

Det humanistiske Fakultet oprettede pr. 1.2. 1985 Center for sammenlignende Kulturforskning. Centret er administrativt knyttet til Carsten Niebuhr Institutet for nærorientalske oldtidskulturer.

Centret blev oprettet med henblik på at fremme og koordinere tværfaglige aktiviteter i udforskningen af sociale og kulturelle systemer i deres historiske kontekst.

Centrets aktiviteter har i perioden 1986-91 været overført til Det humanistiske Forskningscenter og har ikke haft selvstændige bevillinger siden 1986. En ansøgning om fornyet støtte behandles af fakultetet.

Mogens Trolle Larsen

Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi

Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi blev oprettet i slutningen af 1988 i henhold til en fakultetsrådsbeslutning af 1/6-1987. Centeret er det første af sin art i Danmark, og dets arbejdsområde er oversættelsesvidenskab i bred forstand, herunder leksikologi og leksikografi. For årene 1989 og 1990 har forskningsdelen været finansieret af en særlig grundforskningsbevilling.

Forskning:

Centerets medarbejdere deltager i en række større projekter samtidig med, at de hver for sig har egne forskningsopgaver, de fleste af dem også ved deres hjemsinstitutter. I det følgende vil der først blive redegjort for projekterne, derefter for medarbejdernes individuelle forskningsaktiviteter, for så vidt de naturligt henhører under centerets arbejdsområde. I øvrigt henvises til beretningerne for Engelsk, Tysk og Slavisk.

Centeret danner ramme om en række ordbogsprojekter:

1.1 Vinterberg & Bodelsen: Dansk/Engelsk ordbog ved Viggo Hjørnager Pedersen. Efter afslutningen af arbejdet med 3. udgave forhandles der nu med Gyldendal om påbegyndelse af forarbejdet til en 4. udgave, der tænkes udsendt i 1997. Samtidig indsamler Anna Halager m.fl. nyt materiale. 4. udgave vil blive udarbejdet i editeringssystemet Gestor-Lex og i samarbejde med et par andre ordbøger.

1.2 Dansk/Tysk ordbog. Arbejdet hermed fortsættes

under ledelse af Elisabeth Møller, bistået af blandt andre Jens Erik Mogensen og i redaktionelt samarbejde med Jørgen Harrit fra den russiske og Rolf Hesse fra den græske ordbog.

En væsentlig del af tyskgruppens tid er i 1991 gået med udarbejdelsen af manuskript til den reviderede udgave af Gyldendals røde Dansk/Tyske ordbog. Arbejdet foregår i samarbejde med forskere fra Handelshøjskolen i Århus. Fra centeret deltager Elisabeth Møller i samarbejde med bl.a. Rolf Hesse, Jens Erik Mogensen og Annette Rasmussen.

1.3 François Marchetti og Ghani Merad har ikke i 1991 været tilknyttet centeret. Men den reviderede store Dansk/Franske ordbog (Blinkenberg og Høybye), som de under deres ansættelse ved centeret arbejdede med på, er netop udkommet (1991).

1.4 Jørgen Harrit arbejder planmæssigt videre med Dansk/Russisk ordbog; første halvdel af manuskriptet er nu færdigt. Redaktionen har været på arbejdsophold i Moskva. Arbejdet foregår i samarbejde med L. Romanova.

1.5 Rolf Hesse arbejder som gæst ved centeret på en Græsk/Dansk og en Dansk/Græsk ordbog. De to ordbøger vil få et omfang som Gyldendals røde ordbøger, og bliver de første egentlige ordbøger mellem nygræsk og dansk.

1.6 Det dansk-engelske synonymprojekt (ved Jørgen Erik Nielsen og Ellen Pedersen) har i 1991 haft deltagelse af Anna Halager. Der er ud over artikler med principielle overvejelser udarbejdet en række prøveartikler til en dansk-engelsk synonymordbog.

Udover ordbogsprojekterne har centerets medarbejdere i årets løb deltaget i en række andre større projekter.

2.1 Viggo Hjørnager Pedersen deltager i et projekt ved H. C. Andersen Centeret, Odense Universitet, der har til formål at tilvejebringe maskinlæsbare tekster og andre data om H. C. Andersen på dansk og engelsk. Der er tilvejebragt et korpus, der foreløbig omfatter eventyrene i dansk version og i Hersholts engelske oversættelse, og der udarbejdes artikler om forskellige aspekter af H. C. Andersen-forskningen.

Formålet er at gøre det muligt at udarbejde undervisningsprogrammer for engelsksprogede studerende, og at lette udenlandske forskeres adgang til materiale om H. C. Andersen. Det danske og engelske korpus anvendes endvidere til sproglige undersøgelser.

2.2 I samarbejde med Lena Flugger og Anne Zoega fra Handelshøjskolen er Cay Dollerup ved at opstille et dansk og engelsk korpus af autentiske oversatte og

tolkede tekster, der kan bruges til bl.a. at eftervise progression ved uddannelse og erfaring, hvilket på længere sigt kan bruges til undervisning i oversættelse og tolkning.

2.3 Winger-Rapporten (om maskin-assisteret oversættelse) er færdig og forventes publiceret inden årets udgang (se nedenfor). I alt 3 versioner af Wingers CAT-oversættelsessystem er testet. Rapporten er udarbejdet af Helene Dunbar og Kirsten Andersen.

Medarbejdernes individuelle forskningsaktiviteter:

Cay Dollerup er arrangør af Oversættelseskredsens forelæsninger samt dansk redaktør af Language International (GB/NL) og NATO Scientific Affairs Division referee. Desuden arrangerer af Language International Conference 21. maj-2. juni 1991 (se nedenfor). Har i forbindelse med projekt om tolkning og oversættelse været en uge i Bruxelles for at optage konference-tolkning ved Kommissionen.

Henrik Gottlieb har arbejdet videre med sit idiom-projekt, der dels har teoretisk sigte, dels søger at tilvejebringe fundamentet for en engelsk-dansk idiomatisk ordbog (EDI). Han er i årets løb tildelt Universitetets guldmedalje for afhandlingen Tekstning: Synkron billedmedieoversættelse.

Kjeld Gall Jørgensen har i årets løb fortsat sit arbejde med en undersøgelse af danske sagaoversættelser.

Keneva Kunz har færdiggjort sin afhandling om oversættelser af islandske sagaer til engelsk. Licentiatforelæsning fandt sted d. 11/11. Der arbejdes med planer om udgivelse af afhandlingen *Retellers of Tales. An Evaluation of Laxdæla Saga*.

Jørgen Erik Nielsen arbejder med redaktionen af et bind med artikler om leksikografi udarbejdet af centerets medarbejdere. Bogen forventes at blive på ca. 130 sider.

Viggo Hjørnager Pedersen er ved at udgive en sammenfatning af de arbejder, der indgår i hans licentiatprojekt. Desuden arbejder han med en undersøgelse af engelske H. C. Andersen-oversættelser. Analysen af det ovenfor beskrevne H. C. Andersen-korpus er begyndt, og 2 artikler er færdiggjort. Endvidere har han skrevet en artikel til centerets samlebind om leksikografi og deltager i redaktionen af proceedings fra H. C. Andersen-konferencen i Odense, september 1991.

Arne Zettersten arbejder med anvendelsen af nye medier til leksikografiske og terminologiske formål. I forbindelse med dette arbejde har han efteråret 1991 været på studieophold i USA.

Andre aktiviteter:

Centeret har besvaret mange henvendelser om oversættelsesproblemer, og flere af medarbejderne har ydet sproglig bistand i forbindelse med videnskabelige publikationer m.v. Centeret har desuden ydet konsu-

lentbistand til et par private firmaer, og er bl.a. ved at afslutte arbejdet med en maskinlæsbar forsikringsterminologi til Baltica.

Publikationer:

Der er planlagt en dansk og en engelsk monografiserie og et internationalt tidsskrift.

A. Copenhagen Studies in Translation. Bd. 1 er færdigredigeret (se ovenfor) og udgivelse sikret. Et par manuskripter er på tale som nr. 2, men der er endnu ingen faste aftaler.

B. Danske Afhandlinger om Oversættelse (DAO) er planlagt som en billigerie, fremstillet på universitetets repro-afdeling. Der foreligger MS til 2 bd:

1. Oversættelsesteoretiske problemstillinger (Viggo Hjørnager Pedersen – ca. 40 sider).
2. Winger-rapporten (ca. 120 sider) (Begge udsendes 1991).

C. Internationalt tidsskrift Studies in Translatology. Der foreligger bidrag til de to første numre. Der arbejdes i øjeblikket på at skaffe publikationsstøtte.

Kongresdeltagelse og gæsteforelæsninger:

The First Language International Conference (Helsingør 31/5-2/6 1991). Konferencen var organiseret af centeret (Cay Dollerup og Anne Loddegaard) i samarbejde med fagtidsskriftet Language International, og havde 110 deltagere fra 26 lande, heraf en del oversøiske. Der var på forhånd udsendt abstracts for at lette valget af sektioner, og debatten var livlig, både efter foredragene og i pauserne med socialt samvær.

I samarbejde med det hollandske forlag John Benjamins er vi ved at udgive 36 af indlæggene. De er – med forfatternes godkendelse – blevet redigeret, så bindet vil fremstå som en velfokuseret og veldokumenteret behandling af problemer og fremskridt inden for oversættelsesundervisning og tolkning internationalt. Bogen redigeres af Cay Dollerup og Anne Loddegaard og bliver bd. 1 i centerets serie Copenhagen Studies in Translation. Konferencen var meget givende for såvel arrangører som deltagere, og vi har med tilfredshed modtaget tilbagemeldinger fra Uruguay og Iran om, at den har medført fornyelse i uddannelserne dér.

Kongresser og studierejser:

Viggo Hjørnager Pedersens bearbejdelse af H. C. Andersen-materialet er nu i gang, og foreløbige resultater af ordforrådsstudierne er fremlagt ved to internationale kongresser: I Odense – om H. C. Andersen, og ved University of East Anglia, Norwich, om leksikografi.

Henrik Gottlieb har besøgt COBUILD-projektet ved University of Birmingham og har haft lejlighed til at arbejde med dettes korpora (p.t. 44,3 mio løbende ord). Han har opnået tilsagn om et samarbejde med COBUILD, således at hans engelsk-danske idiomordbog kan benytte COBUILDs engelske (under ud-

arbejdelse) som forlæg. Centeret lægger megen vægt på dette samarbejde, da COBUILD er absolut i front inden for moderne leksikografi.

I Manchester har Henrik Gottlieb etableret kontakt med European Institute for the Media, som er interesseret i udveksling af forskningsresultater, og desuden er der kontakt med Stockholm, NOB og universitetet i Leuven, Holland, samt universiteterne i Lille og Wien.

Flere af centerets medarbejdere har efter indbydelse holdt forelæsninger om deres forskningsområder ved inden- og udenlandske universiteter, kongresser og konferencer.

Individuelle aktiviteter i øvrigt:

Viggo Hjørnager Pedersen holdt d. 6/6 licentiatforelæsning og har siden erhvervet Ph.D.-graden. Keneva Kunz' licentiat-afhandling er godkendt ligesom de 2 prisopgaver af Henrik Gottlieb, stipendiat ved centeret, og af Jacob Hald Pedersen, der har fået sølvmedalje for afhandlingen: Tilgange til moderne oversættelsesteori – en diskussion af »The Low Country Group« tilgang med inddragelse af 2 danske oversættelser af T. S. Eliots »The Waste Land«.

Oversættelseskredsens forelæsningsprogram:

Der er i løbet af 1991 afholdt 5 forelæsninger (af Thomas Harder, Klaus Kjoller, Henrik Selsøe Sørensen, Viggo Hjørnager Pedersen og Bjarne Ørsnes).

Undervisning:

Fra efteråret 1990 er der startet en modul-opbygget, 1-årig suppleringsuddannelse i oversættelsesvidenskab og leksikologi. Den primære målgruppe er kandidater med et fremmedsprog som hovedfag, der ønsker at virke som oversættere af skønlitteratur og andre tekster, der ikke er udpræget merkantilt, juridisk eller teknisk prægede.

Ved sommereksamen fik vi vor første kandidat, Thomas Jalving, der har gennemført det etårige diplomstudium på normeret tid og med et fint resultat. Fra Åbent Universitet forventes 3-4 færdige kandidater sommeren 92, og en halv snes stykker til januar 1993.

Et hold studerende har på Åbent Universitet taget de første moduler af uddannelsen, og flere af disse fortsætter med en særdeles velbesøgt 2-semesteres uddannelse i tv-tekstning (ved Henrik Gottlieb).

Centeret har p.t. en del studerende til emneområder. Viggo Hjørnager Pedersen leder en studiekreds med 10 deltagere, hvoraf de fleste agter at indstille sig til eksamen i et af de 1/4-årige moduler.

I alt har centeret i 1991 haft ca. 70 studerende, heraf ca. 60 fra Åbent Universitet.

Efteråret 1992 tilbydes under forudsætning af godkendelse, nyt 2-semesteres-kursus i oversættelsesteori og oversættelseskompetence mellem dansk og engelsk.

Stab:

Centerets faste stab udgøres af lektorer, der med en del af deres arbejdstid er udlånt fra deres hjeminstitut for 1 år ad gangen. Derudover har der i 1991 været tilknyttet 2 honorarlonnede akademiske medarbejdere og 3 langtidsledige:

VIP: Antal årsværk: 2,5.

Professor: Arne Zettersten (Engelsk).

Lektorer: Cay Dollerup (Engelsk), Jørgen Harrit (Slavisk), Elisabeth Møller (Germansk), Jørgen Erik Nielsen (Engelsk), Viggo Hjørnager Pedersen (Centerbestyrer, Engelsk).

Akademiske medarbejdere: Henrik Gottlieb (Engelsk), Jens Erik Mogensen (Tysk).

Licentiatstuderende: Kjeld Gall Jørgensen, Keneva Kunz.

Gæsteforsker: Rolf Hesse.

Langtidsledige medarbejdere: Suchandra G. Christensen, Anne Loddegaard, Anna Halager.

Viggo Hjørnager Pedersen

Forum for Renæssancestudier**Forskningsvirksomhed:**

Forums formål er at støtte forskningen i renæssancemønstre og at fremme kontakt mellem personer som forsker inden for området. Dette formål søges opfyldt gennem det tværfaglige samarbejde mellem gruppens medlemmer, gennem internationalt samarbejde, afholdelse af seminarer, temadage, kollokvier og foredragsserier og gennem udgivervirksomhed og forskerudannelse.

11.-16.8. var Forum vært for den 8. internationale nylatinkongres. 200 forskere fra det meste af Europa og Amerika kom sammen til foredrag og diskussioner i plenum og 6 parallelle sektioner. Af emnerne kan nævnes latinsk poesi, filosofi, lærdomshistorie, nederlandske humanisme, forhold mellem folkesprog og latin, og mellem nationalisme og internationalisme. Vi arrangerede en bogudstilling på Det kongelige Bibliotek, som var åben mens kongressen varede. Stella P. Revard (Southern Illinois University) gav en offentlig forelæsning på Glyptoteket.

Forum har i fem år forestået et samarbejde med forskere i Reykjavik, Oslo, Stockholm og Helsinki om de nordiske landes litteratur på latin efter reformationen (leder: Skafté Jensen). Der har været arbejdet med emnestudier og tekstudgivelse, og en bibliografisk registrant er under opbygning. Projektet har været finansieret af Nordisk Samarbejdsnævn for humanistisk forskning og de nationale humanistiske forskningsråd inden for en femårig ramme, som sluttede med 1991. I Danmark har nylatinen haft status af »initiativ« under Statens humanistiske Forskningsråd

med tre stipendiatater tilknyttet: Lic.phil. Lars Boje Mortensen, cand.phil. Karen Skovgaard-Petersen og cand.phil. Peter Zeeberg. De danske medarbejdere har især beskæftiget sig med historieskrivning, politisk propaganda og epos i 15/1600-tallet (Mortensen, Skovgaard-Petersen), latinsk skønlitteratur i Danmark ca. 1550-1800 (Skafté Jensen) og Tycho Brahes poesi (Zeeberg).

Der arbejdes også med andre former for antiktrecption i filologi og kunst: Horatskommentering i middelalderen og renæssancen, og italienske humanisters oversættelser til latin af græske klassikere. Forskningen forløber i tæt tilknytning til projektet »Catalogus Translationum et Commentariorum. Medieval and Renaissance Latin Translations and Commentaries« (Washington 1960-), hvortil to af Forums medarbejdere skal redegøre for hhv. Horats, Plutarch og Thukydides (Friis-Jensen og Pade). Marianne Pade deltager i udgivelsen af N. Perottis Cornucopiae.

Et projekt om renæssanceportrætter søger at definere metoder til analyse af »anonyme« portrætter (hvor portrætteret person eller maler er ukendt); arbejdet foregår i forbindelse med et større projekt om renæssancens portrætter, koordineret af renæssanceinstituttet i Ferrara (Ragn Jensen). Af andre områder kan nævnes studier i middelalderens kortfortællinger med henblik på at vise overgangene mellem forskellige discipliner (Jacobsen), og i renæssancens ridderepos (Waage Petersen).

Det internationale samarbejde med andre forskere og institutioner der beskæftiger sig med studiet af renæssancemønstre indtager en helt central plads i Forums arbejde, og søges til stadighed udbygget. Forum har siden 1988 været medlem af »La Fédération l'Étude de la Renaissance«; der har siden 1990 været en samarbejdsaftale med universiteterne i Rom og Firenze, og Forum har formidlet 4 studieophold i Italien over Erasmus-programmet.

Forum har fået en bevilling på 640.000 fra Grundforskningsfonden til et studium af Europæisk Renæssance, til brug 1992-93 (Friis-Jensen, Ragn Jensen og Skafté Jensen).

Undervisning:

Et tværfagligt bachelortilvalg i renæssancekundskab har haft det første af to semestre (Friis-Jensen).

Udadvendt virksomhed:

I samarbejde med Biblioteksskolen havde vi Martin Lowry (Warwick University) som gæsteforelæser om italiensk renæssancebogtryk 28.2. og 4.3.

11.4. afholdtes en temadag på Det kongelige Bibliotek om Bogen i Danmark 1550-1600 (arrangører: Alenius og Jacobsen). Dagen bød på foredrag af Anne Riis (Odense), Karen Skovgaard-Petersen, Lars Boje Mortensen, Karsten Christensen, Erik Dal og Harald Ilse.

Efterårssemesterets arrangementer handlede om renæssancemusik. Ole Kongsted holdt foredrag 21.11. på Musikhistorisk Museum om »Flensborg-fundet« af dansk musik fra Fr.IIs og Chr. IVs tid, og Capella Hafniensis sang Kronborgmotetterne og anden dansk 15-1600-tals musik i Kastelskirken 8.12.

Rejser:

Marianne Pade har været tilknyttet Thesaurus Linguae Latinae i München, og har holdt foredrag i Sassoferrato om Thukydidesoversættelser. Minna Skafte Jensen har holdt gæsteforelæsning ved Göteborgs Universitet om Zacharias Lund (1608-66).

Udgivelsesvirksomhed:

Forum udgiver skriftserien »Renæssancestudier«, hvoraf der i år er kommet bind 5, »Latin og Nationalsprog i Norden efter Reformationen«, acta fra en offentlig nylatinkongres, vi afholdt i Sverige i 1987. Redaktion: Alenius, Friis-Jensen og Skafte Jensen i samarbejde med Birger Bergh (Lunds Universitet) og Ivan Boserup (Det kongelige Bibliotek).

I forbindelse med den internationale kongres udgav vi en facsimile af Jens Andersen Sinnings Tale om nødvendigheden af filosofiske studier, 1545, med oversættelse til engelsk (Peter Fischer) og dansk (Christian Høgel), og med en efterskrift (F.J. Billeskov Jansen). Udgiver: Eric Jacobsen, i samarbejde med Det danske Sprog- og Litteraturselskab og Forlaget Museum Tusulanum.

Stab:

Forum for Renæssancestudier blev oprettet 1984 af en tværfaglig initiativgruppe. Der er ingen selvstændig stab; initiativgruppens medlemmer er tilknyttet forskellige institutter på fakultetet eller har anden ansættelse. Den består af Marianne Alenius (klassisk), Karsten Friis-Jensen (græsk og latinsk middelalder), Eric Jacobsen (engelsk), Hannemarie Ragn Jensen (kunst-historie), Minna Skafte Jensen (klassisk), Peter Ulf Møller (slavisk), Marianne Pade (klassisk), Lene Waage Petersen (italiensk) og Peter Zeeberg (klassisk). Susanne Bramming Hansen har varetaget kontorarbejdet.

Publikationer:

De enkelte medlemmers publikationer er anført under de respektive institutter.

Lene Waage Petersen

Institut for humanistisk Informatik

Institutts primære opgaver er at undervise og forskes i humanistisk informatik og datamatik, samt at yde service i form af konsulentarbejde på edb-området for Det humanistiske Fakultet og dets institutter, at udvikle programmer, at vejlede brugere, at vedligeholde fakultetets netværk, at administrere fakultetets elektroniske postsystem, at forestå indkøb, udlån og vedligeholdelse af EDB-udstyr mv.

Forskningsvirksomhed:

Ved instituttet arbejdes med edb-projekter inden for alle dele af humaniora med henblik på grundforskning og anvendelsesorienteret forskning. Desuden har enkelte medarbejdere produceret programmer til forskere uden for instituttet til frembringelse eller formidling af forskningsresultater.

Institutts forskning ligger inden for følgende områder:

- kunstig intelligens, kognition, sprog og information, med henblik på datamatisk repræsentation af tekst, betydning og viden, fx i databaser, informationssystemer og ekspertsystemer. Der arbejdes her særligt med programmeringssproget PROLOG.
- neurale netværk og perception.
- anvendelse af datamatik og informatik inden for humanistiske videnskabsgrene, især historie og litteratur og filologi, og med erkendelsesmæssige og samfundsmæssige virkninger af informationsteknologiens fremtrængen.

Der arbejdes med databaseprogrammer, publiceringssystemer, specielt forholdene omkring fremmede tegnsystemer, og kommunikation med eksterne systemer og databaser, herunder elektronisk post. Endelig arbejdes med informatik i undervisningen og interaktiv video.

Området kunstig intelligens, kognition og tekst.

I Projektet CODEXUS, Computational Dynamic tEXt UnderStanding, hvis formål er at udvikle et større modulært opbygget, interaktivt PROLOGsystem til forståelse af tekster skrevet på dansk, har der været afholdt seminar med deltagelse af Simon Heilesen, Steen Jansen, Jørgen Olsen, Henrik Prebensen og Torben Thrane fra instituttet. Desuden deltog medarbejdere fra Institut for Datalogivistik fra Handelshøjskolen i København, samt Marc Moens, Edinburgh.

Torben Thrane har arbejdet videre med bl.a. antagelsen om, at tekster gennem sin betydning rummer anvisninger på, hvordan mentale repræsentationer skal behandles. Han har udviklet forskellige parsing-strategier, der er samlet i et automatisk analyseprogram, som kan generere parsere fra formelle grammatiker.

I projektet CODEXIN, (Computational Dynamic

tEXt Interpretation) deltager Steen Jansen, Jørgen Olsen og Henrik Prebensen. Formålet er at realisere et PROLOGsystem til interaktiv, dialogisk tekstforståelse, med henblik på at uddrage informationer af natursproglige tekster uanset deres syntaktiske form og leksikalske materiale. Systemet er opbygget af moduler.

Henrik Prebensen har udarbejdet en kortere monografi om de aspekter af moderne formel logik, der er relevante i udarbejdelsen af logikprogrammer med særligt henblik på vidensrepræsentation.

Steen Jansen, Jørgen Olsen, Henrik Prebensen og Torben Thrane har deltaget i et af instituttet arrangeret seminar om dansk tekstanalyse på datamater, hvor hver deltager holdt foredrag. I seminaret deltog datalogister fra universiteterne i Odense, Århus, Ålborg, Roskilde samt fra Handelshøjskolen i København.

Torben Thrane har holdt gæsteforelæsning på Handelshøjskolen i København i november om emnet »NP-Structure and computation«.

Historie og datalogi

Gunner Lind har arbejdet med følgende projekter:

- Hæren og magten i Danmark 1614-1662. Arkivstudier fortsat.
- European Power Elites 1250-1750: Clientelism. Her er et Draft Chapter gjort færdigt og fremlagt.
- Prosopografisk metodologi. Der er udarbejdet papirer om dataformater og om navne som basismateriale.

Gunnar Lind har deltaget i arbejdsgruppemøde i projektet Origins of the Modern State, Madrid, april, og har holdt foredrag ved Association for History and Computing annual conference, Odense, august, og ved konferencen Prosopographie et l'état moderne, Paris, oktober.

Det pædagogiske område

Karen Landschultz arbejder med flere projekter om informatik i undervisningen, bl.a. sigtes der mod en samlet beskrivelse af udviklingen inden for »Interaktive medier til formidling af fremmedsprogsundervisning« og af anvendeligheden af disse edb-baserede medier. Endvidere er KL i gang med udarbejdelse af et koncept til videoplader til brug for fremmedsprogsindlæring og udvikling af et sprogprogram til fransk i samarbejde med Handelshøjskolen i København. I tilknytning hertil foretages evaluering af principperne bag programopbygningen og af brugen og indlærings-effekten af programmerne.

Formidling vha. edb og formidling om edb

Simon Heilesen har startet projektet 1991. På kort sigt er formålet at oparbejde kompetence, så der kan iværksættes undervisning i emnet f.o.m. foråret 1992. På længere sigt arbejdes der med udvikling af metoder til elektronisk formidling på to områder: Dels formid-

ling af traditionelle humanistiske emner – det gælder såvel elektronisk formidling af eksisterende værker som udarbejdelse af nyt materiale med særligt henblik på elektronisk formidling. Dels formidling af teknisk dokumentation af edb-systemer i form af manualer og on-line hjælpesystemer. I det første projektår er der indsamlet litteratur om emnerne, og arbejdet praktisk med grafiske brugergrænseflader, med eksempler på on-line dokumentation og med fremstilling af bruger-dokumentation. Det praktiske arbejde er udmøntet i to publikationer.

Anden virksomhed:

Programmel og service: Instituttets medarbejdere har i forbindelse med servicefunktioner over for fakultetets institutter i årets løb udviklet programmel til diverse formål, fx behandling af fremmede tekster til publikationer og udvikling af databaser. Endvidere har instituttet afholdt anvendelsesorienterede EDB-kurser for fakultetets ansatte og studerende.

Instituttet har forestået indkøb af EDB-udstyr til fakultetets institutter med tilhørende vejledning. IHI har ansvaret for udlån, vedligeholdelse og reparation af institutternes EDB-maskiner.

Forskningsadministration: Steen Jansen har tilrettelagt seminarerne: »Seminar om CODEXUS« (maj) og »Seminar om dansk tekstanalyse på datamater« (november).

Udgivervirksomhed:

Instituttet udgiver hæfter med arbejdspapirer under titlen »Data Humana«.

Redaktionsvirksomhed:

J. Olsen: Kopenhagener Beiträge zur Germanistischen Linguistik.

G. Lind: Scandinavian Journal of History, (bibliografisk redaktør).

Stab:

VIP: Antal årsværk: 8.

Lektorer: Mag.art. Simon B. Heilesen, cand.mag. Steen Jansen, cand.mag. Karen Landschultz, mag. art. Jørgen Olsen, cand.mag. Henrik Prebensen, mag. art. Torben Thrane, mag.art. Henning Ørum.
Adjunkt: Mag.art. Gunner Lind.

TAP: Antal årsværk: 4.

Overassistent: Kirsten Schaumburg.

Ingeniørassistent: Bjarne Christoffersen.

Programmerer: Keld Hansen, Ole F. Jensen.

Keld Hansen har orlov fra 1.8.91 til 31.7.92, og som vikar er ansat: Elektroniktekniker Taus Glæsel.

Publikationer:

Heilesen, Simon B.: Få mere ud af Windows 3.0. København 1991, 180 s.

- : Quattro Pro 3, Lynmanual. København 1991, s.312 s.
- Jakobsen, Lisbeth Falster, Olsen, Jørgen: On syntactic Levels – one Tertium Comparationis in Contrastive Linguistics. i: Further Insights into Contrastive Analysis. Linguistic and Literary Studies in Eastern Europe 30, Fisiak, Jacek (ed.), s. 311-27, Amsterdam/Philadelphia 1990.
- Jansen, Steen: On the Clauses in a Scenario of Flaminio Scala. QUADERNI d'italianistica XI, 2, s. 175-96, Toronto 1990.
- : Questa sera a Königsberg (con un' appendice di documenti). Rivista di Studi pirandelliani Terza serie 4, s. 49-82, Palermo, Italien 1990.
- : Texte dramatique et spectacle théâtral. Drama und Theater. Theorie – Methode – Geschichte. (Herta Schmid & Hedwig Král), s. 217-37, München, Tyskland 1991.
- Landschultz, Karen: L'informatique dans l'apprentissage des langues – recul pédagogique ou renouvellement? Revue Romane Vol 26,1, s. 122-133, København, Danmark 1991.
- : L'informatique dans l'apprentissage des langues – recul pédagogique ou renouvellement? Revue Romane 26,1, s. 122-133, København 1991.
- Olsen, Jørgen, Jakobsen, Lisbeth Falster: On Syntactic levels – one tertium comparationis in contrastive linguistics. Further insight into CONTRASTIVE ANALYSIS. Linguistic and Literary Studies in Eastern Europe. Jacek Fisiak (ed.) vol.30, s. 311-27, Amsterdam/Philadelphia 1990.

Jørgen Olsen

Det humanistiske Fakultets AV/ITV-afdeling

Fællesafdelingens arbejdsområde:

1.1 Afdelingen er – i AV henseende – et fælles teknisk serviceorgan for institutterne ved Det humanistiske Fakultet.

1.2 Udlån, reparation, vedligeholdelse og indkøb af AV-apparatur/lyd- og videobånd, samt AV-teknisk konsulentbistand til institutterne (Georges Renedo, Boris Søndersted, Jens Wichmann Moesgaard).

1.3 Teknisk hjælp ved AV-apparatbrug. Herunder giver afdelingen instruktion og afholder kurser i brug af lyd- og videoudstyr. Der har således, i løbet af året, været tilmeldt 18 kurser i brug af videoudstyr, hvoraf de 16 er gennemført. Der var tilmeldt 7 kurser til brug af lyd/diasudstyr mv., hvoraf alle blev gennemført, samt ydet teknisk støtte til 20 videoproduktioner og 8 lyd/diasproduktioner (René Christensen, Georges Renedo, Jens Wichmann Moesgaard).

1.4 Ombygning, indkøb og videreudvikling af eget og institutternes elektroniske AV-udstyr (Boris Søndersted, Jens Wichmann Moesgaard)

1.5 Produktion af audiovisuelt undervisnings- og forskningsmateriale sker ved institutternes anvendelse af den rådgivning og det apparatur, som afdelingen stiller til rådighed.

Lokaleforhold:

AV/ITV-afdelingen har til huse ved trappe 14, Njalsgade 102.

Stab:

TAP: Antal årsværk: 6,5 + 1 jobtilbud.

René Christensen, Erik Jensen (satellit), Lajla Michelsen, Jens Wichmann Moesgaard, Anne Nielsen, Kaj S. Nielsen (satellit), Georges Renedo, Boris Søndersted.

Jens Wichmann Moesgaard